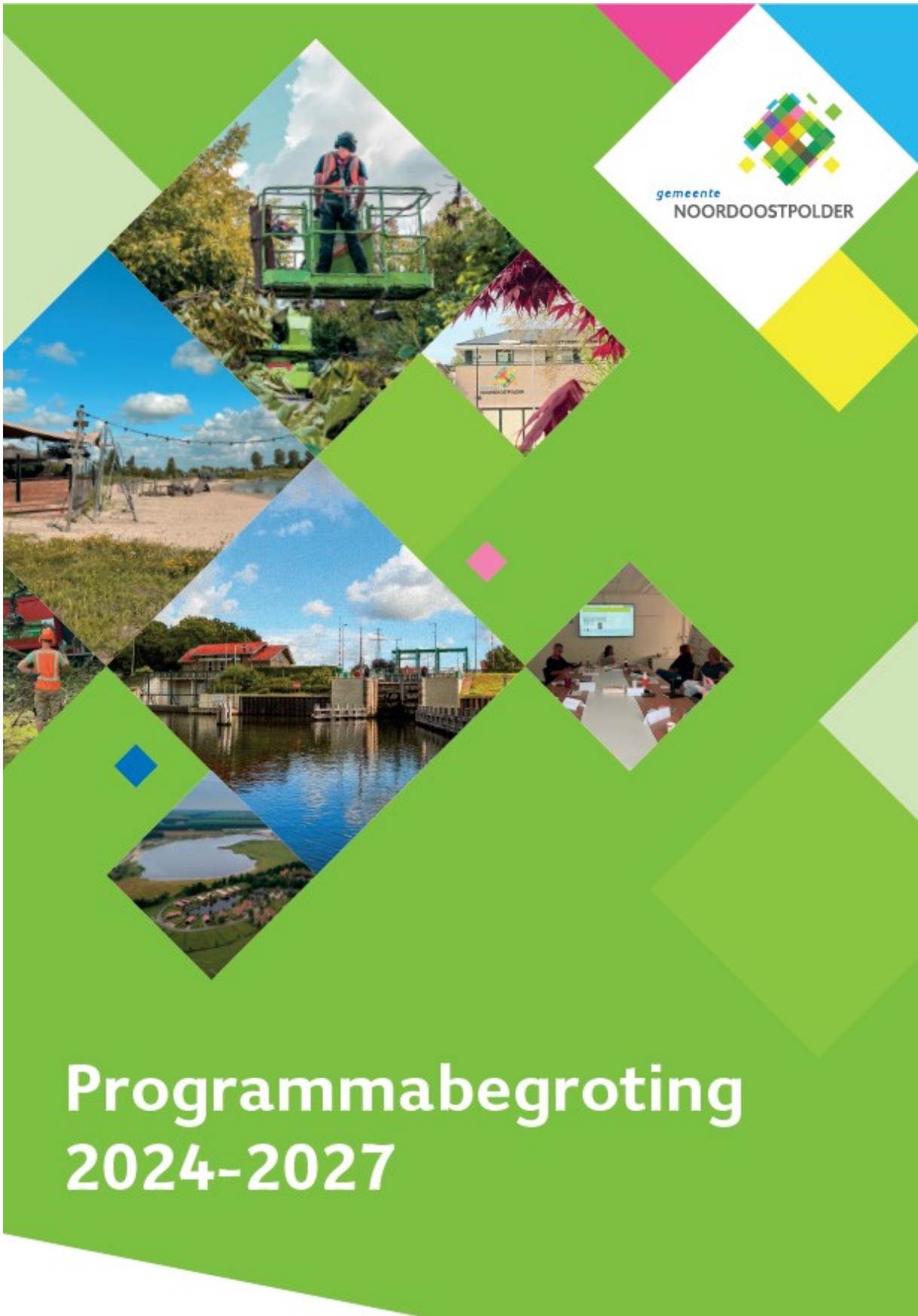

gemeente
NOORDOOSTPOLDER

Programmabegroting 2024-2027

Inhoudsopgave

Begroting 2024 in het kort	3
Aanbiedingsbrief	4
Samenstelling College	12
Samenstelling Gemeenteraad	16
Programma's	22
Programma 1 - Fysieke Leefomgeving	23
Programma 2 - Sociale Leefbaarheid	43
Programma 3 - Economische ontwikkeling	53
Programma 4 - Dienstverlening en Besturen	65
Programma 5 - Financiën	75
Programma 6 - Sociaal Domein	81
Paragrafen	98
Paragraaf Lokale heffingen	99
Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing	110
Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen	127
Paragraaf Financiering	137
Paragraaf Bedrijfsvoering	143
Paragraaf Verbonden partijen	154
Paragraaf Grondbeleid	170
Openbaarheidsparagraaf Woo	180
Begroting	182
Overzicht van baten en lasten	182
Financieel meerjarenperspectief 2024-2027	183
Begrotingsrichtlijnen	184
Overzicht taakvelden	186
Overzicht structurele en incidentele baten en lasten	189
Bijlagen	195
Algemene dekkingsmiddelen	196
Overzicht reserves	197
Overzicht voorzieningen	200
Geprognosticeerde balans	201
EMU	202
Investerings	203
Arbeidsgerelateerde kosten	205
Verplichte indicatoren	206
Subsidieplafonds	225
Vaststelling	234

Begroting 2024 in het kort

BEGROTING 2024 IN HET KORT

INKOMSTEN

Bronnen

 Algemene uitkering Gemeentefonds	€ 102.472.000
 Belastingen en heffingen	€ 28.641.000
 Participatiewet	€ 12.930.000
 Mutatie voorraden	€ 10.147.000
 Overige rijksinkomsten	€ 9.465.000
 Bijdragen vanuit reserves	€ 8.323.000
 Overige overheidsinstellingen	€ 6.290.000
 Deelfonds sociaal domein	€ 5.473.000

183,7 miljoen

Belastingen en heffingen

 Onroerendezaakbelasting	€ 14.227.000
 Afvalstoffenheffing	€ 7.481.000
 Rioolheffing	€ 3.473.000
 Omgevingsvergunningen	€ 1.479.000
 Leges algemene dienstverlening	€ 707.000
 Begraafrechten	€ 552.000
 Toeristenbelasting	€ 500.000
 Reclamebelasting	€ 94.000
 Marktgeden	€ 88.000
 Sloopterreinen, stand- en ligplaatsen	€ 40.000

183,7 miljoen

UITGAVEN

Fysieke leefomgeving

 Een groene en schone leefomgeving	€ 18.383.000
 Bouwen	€ 15.635.000
 Infrastructuur	€ 9.855.000
 Openbare orde en veiligheid	€ 5.539.000

49,4 miljoen

Sociale Leefbaarheid

 Onderwijs	€ 7.462.000
 Sport	€ 4.991.000
 Kunst, Cultuur en Bibliotheek	€ 4.146.000
 Cultureel Erfgoed	€ 883.000

17,5 miljoen

Economische ontwikkeling

 Werk en economie	€ 2.558.000
 Recreatie en Toerisme	€ 574.000

3,1 miljoen

Dienstverlening en Besturen

 Bestuur en organisatie	€ 2.786.000
 Dienstverlening	€ 1.535.000

4,3 miljoen

Sociaal Domein

 Meedoen	€ 28.357.000
 Ondersteunen	€ 27.466.000
 Voorkomen	€ 15.110.000

70,9 miljoen

Overig

 Kosten eigen organisatie	€ 20.180.000
 Toevoeging aan reserve	€ 15.871.000
 Financiën	€ 1.486.000
 Onvoorziene lasten	€ 100.000

37,6 miljoen

182,9 miljoen

Aanbiedingsbrief

Aanbiedingsbrief

Voor u ligt de (meerjaren)programmabegroting 2024-2027. De P&C stukken kunt u ook online vinden op: <https://noordoostpolder.pcportal.nl/>

Inleiding

De voorliggende meerjarenprogrammabegroting 2024 – 2027 kenmerkt zich door een structureel duurzaam evenwicht in baten en lasten. Of te wel: de begroting is 'sluitend' voor alle begrotingsjaren. Bij het opstellen van de perspectiefnota was dat nog geen vanzelfsprekendheid. Door goed te kijken naar de realisatiecijfers van de jaarrekeningen van de afgelopen vier jaren en door onverwachte meevallers, is het ondanks niet voorziene extra lasten gelukt u een duurzaam structureel sluitende meerjarenprogrammabegroting aan te bieden. De grootste positieve financiële afwijking in de begroting is een gevolg van het bijstellen van de algemene uitkering door het Rijk. Voor 2027 valt de algemene uitkering € 2,4 miljoen hoger uit dan eerder door het Rijk gecommuniceerd was.

Voor de komende jaren heeft gemeente Noordoostpolder diverse grote(re) en kleine(re) ambities op de agenda staan. Voor een niet onaanzienlijk deel van deze ambities is gemeente Noordoostpolder afhankelijk van het beleid van het Rijk en van de middelen die het Rijk daarvoor beschikbaar stelt. Behoudens nieuwe opgaven en ambities, werken er ontwikkelingen vanuit 2023 door naar de begrotingen voor de komende jaren. De oorlog tussen Rusland en Oekraïne, energieschaarste, klimaatverandering, het asielzoekersvraagstuk en wonen, zullen een stempel blijven drukken op het takenpakket van gemeenten.

Bij de decemberrapportage van 2023 en volgend jaar zullen vervolgeffecten van uit 2023, waar nodig en gewenst, in aanvullingen op de begroting 2024 - 2027 aan de raad aangeboden worden op initiatief van het college dan wel als een uitwerking op een verzoek door u als raad.

Zaken die we uitlichten

In deze aanbiedingsbrief geven wij een aantal ontwikkelingen weer die opgevallen zijn of bijzondere aandacht verdienen. Het gaat om:

1. Chronologisch verloop van de perspectiefnota 2024 – 2027 + het raadsmemo op de Perspectiefnota 2024-2027 + raadsvoorstel 'Opties voor aanbieden meerjarenprogrammabegroting 2024 – 2027 naar begrotingsresultaten;
2. Begrotingsresultaten;
3. Verwerkte recente interne en externe ontwikkelingen;
4. Ontwikkelingen met positieve of negatieve effecten op de begroting;
5. 'Ravijnjaar' 2026;
6. Vermogenspositie
7. Reserve Beleidsplan;
8. Tarieven(beleid), inclusief afvalstoffenheffing;
9. Vooruitblik op de perspectiefnota 2025 – 2028 en de begroting 2025 – 2028;

Ad 1. Chronologisch verloop van de perspectiefnota 2024 – 2027 + het raadsmemo op de Perspectiefnota 2024-2027 + raadsvoorstel 'Opties voor aanbieden meerjarenprogrammabegroting 2024 – 2027 naar begrotingsresultaten

Bij de behandeling van de perspectiefnota 2024 – 2027 hebben wij u aangegeven dat rekening gehouden moest worden met de mogelijkheid van een niet structureel duurzaam sluitende meerjarenprogrammabegroting. Als reactie hierop vroeg u aan het college de raad mee te nemen in het proces naar het aanbieden van de begroting. U wilde hiermee positie krijgen om het college een aanvullend kader mee te kunnen geven. Bij de bespreking van de jaarstukken 2022 legde u een relatie met de perspectiefnota 2024 – 2027. Uw vraag was, welke onderdelen van het jaarrekeningresultaat 2022 structureel waren en dus een positief effect zouden moeten hebben op de begroting 2024 – 2027. Bij het opstellen van de nieuwe budgetten zijn de realisatiecijfers van de vier voorgaande jaren betrokken om inzichtelijk te maken of en waar structureel ruimte aanwezig was en of die ruimte ook voor 2024 van toepassing zou zijn en ingezet kan worden

Het aandeel van het sociaal domein in de jaarrekening 2022, had daarbij bijzondere aandacht, evenals overhead. Voor de begroting 2024 - 2027 is het structurele aandeel van het sociaal domein in

het rekeningresultaat ingezet om de hogere baten voor de begroting 2024 – 2027 te dekken, zonder extra middelenvraag. Voor overhead geldt dat voor deze begroting een groter aandeel doorbelast is aan de grondexploitatie, wat een verlagend effect van de lasten heeft op de begroting.

Ook de Hervormingsagenda van het Rijk voor het verbeteren van de jeugdzorg, heeft een positief effect op het begrotingsdeel van het sociaal domein. De Hervormingsagenda Jeugd bevat een groot pakket maatregelen om de jeugdzorg te verbeteren en financieel houdbaar te krijgen. Ook komt er een aanpassing van de Jeugdwet, waardoor duidelijker wordt waarvoor kinderen en ouders hulp kunnen krijgen. Gemeenten worden verplicht bepaalde specialistische zorg regionaal in te kopen om beschikbaarheid en continuïteit van zorg beter te organiseren. Er zal minder papierwerk en administratie nodig zijn, zodat medewerkers daar zo min mogelijk tijd aan kwijt zijn. Verder zullen wijkteams worden versterkt en moet betere samenwerking met bijvoorbeeld het onderwijs ervoor zorgen dat kinderen en jongeren meer met collectieve voorzieningen worden ondersteund. Uithuisplaatsingen willen we zoveel mogelijk voorkomen en terugdringen. Op de begroting is hiervoor een besparing ingeboekt van € 1,3 miljoen. Of het lukt deze besparing te realiseren, is onzeker voor zowel het tempo als het bedrag.

Na alle gegevens te hebben verwerkt bij het opstellen van de begroting bleek het op basis van de meicirculaire niet mogelijk de raad een structureel duurzaam sluitende meerjarenprogrammabegroting aan te bieden, zonder een aanpassing van het door u vastgestelde kader. Die aanpassing van dat kader hield in dat vanaf 2027 geen rente meer toegerekend zou worden aan de reserve Beleidsplan. Deze beleidsaanpassing zou het begrotingstekort van € 1,7 miljoen opheffen.

De plenaire commissievergadering om als raad een extra beoordelings- en besluitmoment te hebben, was 25 september. Het college had u de toezegging gedaan een vijftal opties uit te werken voor de wijze waarop de begroting aangeboden zou kunnen worden aan de raad en u hiervoor een raadsvoorstel voorgelegd.

Op vrijdagmiddag 22 september, dus juist vóór de commissievergadering, werden de uitkomsten van de septembercirculaire bekend voor de doorwerking in de meerjarenprogrammabegroting 2024 – 2027. De tot dan toe berekende structurele begrotingstekorten veranderden in structureel positieve begrotingsresultaten.

Als voorbereiding op de behandeling van dit agendapunt in de raadsvergadering van 02 oktober, heeft de plenaire commissie BFE na de presentatie unaniem besloten de raad voor te stellen het raadsvoorstel terug te geven aan het college. Het argument van de commissie was dat de uitkomst van de septembercirculaire van dien aard is, dat een debat over de vijf opties 'nutteloos' zou zijn. De commissie vond een ter plekke als 'optie zes' betitelde optie de enige juiste: de optie waarin de septembercirculaire in de begroting verwerkt is.

Dit advies nam u over, wat betekent dat de begroting opgesteld is op basis van de septembercirculaire. De door het college voorgestelde beleidswijziging, om vanaf 2027 geen rente meer toe te rekenen aan de reserve Beleidsplan, was daarmee niet meer aan de orde.

Ad 2. Begrotingsresultaten

In onderstaande tabel zijn de totalen voor de begrotingsresultaten van de perspectiefnota weergegeven, de resultaten op basis van de meircirculaire en de definitieve begrotingsresultaten op basis van de uitkomsten van de septembercirculaire.

Omschrijving	2024	2025	2026	2027
Gepresenteerd begrotingsresultaat na verwerking meircirculaire in de memo bij de perspectiefnota	€ 1.406.085-	€ 1.406.085-	€ 1.406.085-	€ 1.406.085-
Voorlopige uitkomst begroting 2024 - 2027 op basis van structurele baten en lasten per 25 september 2023	€ 1.700.000-	€ 1.700.000-	€ 1.700.000-	€ 1.700.000-
Gepresenteerde uitkomsten meerjarenprogrammabegroting 2024 – 2027 na verwerking septembercirculaire	€ 824.000 positief	€ 822.000 positief	€ 824.000 positief	€ 814.000 positief

Ad 3. Verwerkte recente interne en externe ontwikkelingen;

Tussen de perspectiefnota die in de raadsvergadering van 10 juli behandeld is en het opstellen van deze begroting, heeft het college onderstaande punten van ingezet beleid uitgewerkt inclusief de bijbehorende middelen, zoals in de perspectiefnota was opgenomen.

Voor de duidelijkheid zijn er aparte tabellen opgenomen voor ontwikkelingen met structurele consequenties en voor ontwikkelingen die als incidenteel aan te merken zijn.

Structureel	2024	2025	2026	2027
Keuze(s) en maatregelen				
Inflatiepercentage verlagen	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Begrotingsuitgangspunt hanteren van 50.000 inwoners	€ 380.000	€ 380.000	€ 365.000	€ 350.000
Groot onderhoud gebouwen/wegen	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Kostendekkendheid leges	€ 300.000	€ 300.000	€ 300.000	€ 300.000
Toerekening overhead aan Grondexploitaties	€ 260.000	€ 260.000	€ 260.000	€ 260.000
Wet inburgering (uren toerekenen)	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000
	€ 1.040.000	€ 1.040.000	€ 1.025.000	€ 1.010.000
Nieuw opgevoerde punten bij de perspectiefnota				
Herstraten/asfalteren begraafplaatsen (kapitaallasten)	€ -	€ 1.600	€ 3.200	€ 4.800
Herstraten/asfalteren begraafplaatsen (dekking tarieven)	€ -	€ 1.600-	€ 3.200-	€ 4.800-
Camerabewakingssysteem gemeentelijke gebouwen (investering € 120.000)	€ -	€ 12.000	€ 12.000	€ 12.000
Digitale weerbaarheid op peil houden	€ 230.000	€ 230.000	€ 230.000	€ 230.000
Noodzakelijk doorontwikkeling naar de Cloud	€ 150.000	€ 300.000	€ 300.000	€ 300.000
Bedrijfsvoering en personeel (vaste formatie)	€ 2.000.000	€ 2.000.000	€ 2.000.000	€ 2.000.000
Regionale samenwerking sociaal domein en jeugdhulp Flevoland	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000
Integraal dashboard Sociaal Domein	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000
Totaal	€ 2.455.000	€ 2.617.000	€ 2.617.000	€ 2.617.000

Incidenteel	2024	2025	2026	2027
Renovatie en versterken Kadoelerbrug *	€ 400.000	€ 6.100.000	€ -	€ -
Klimaatadaptatie	€ 60.000	€ -	€ -	€ -
Opgave duurzaamheid	€ 400.000	€ -	€ -	€ -
Externe veiligheid / omgevingsveiligheid	€ 100.000	€ -	€ -	€ -
Onderhoud wegen	€ 100.000	€ -	€ -	€ -
Uitvoeringsagenda Waterloopbos e.o.	€ 25.000	€ -	€ -	€ -
Renovatie atletiekbaan	€ 135.000	€ -	€ -	€ -
Voorzien in Vastgoed	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Arbeidsmarkt en structurele samenwerking met bedrijfsleven	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000
Digitale weerbaarheid op peil houden	€ 60.000	€ -	€ -	€ -
Noodzakelijk doorontwikkeling naar de Cloud	€ 350.000	€ 250.000	€ -	€ -
Datamigratie	€ 150.000	€ 150.000	€ -	€ -
Regionale samenwerkingen	€ 182.717	€ 213.045	€ 242.938	€ 259.539
Bedrijfsvoering en personeel (tijdelijk)	€ 2.000.000	€ -	€ -	€ -
Treasury (tijdelijk uitzetten liquide middelen)	€ 2.000.000-	€ -	€ -	€ -
Regionale samenwerking sociaal domein en jeugdhulp	€ 82.000	€ 82.000	€ 82.000	€ 82.000
Jeugdzorg – Scheiden zonder schade	€ 25.000	€ -	€ -	€ -
Huisartsentekort in Noordoostpolder	€ 30.000	€ -	€ -	€ -
	€ 2.149.717	€ 6.845.045	€ 374.938	€ 391.539
Maatschappelijke instellingen (van structureel naar incidenteel)	€ 46.500	€ 93.000	€ -	€ -
Totaal	€ 2.196.217	€ 6.938.045	€ 374.938	€ 391.539

* Voor dat de middelen voor dit doel aangewend mogen worden, krijgt de raad een separaat raadsvoorstel aangeboden. Dat geldt ook voor de starterslening ter grootte van € 1 miljoen. De starterslening waren opgevoerd in de meerjarenprogrammabegroting 2023 – 2026 voor het begrotingsjaar 2023 en zijn doorgeschoven naar begrotingsjaar 2024.

Ad 4. Ontwikkelingen met positieve of negatieve effecten op de begroting

Tijdens het opstellen van de begroting lagen de ontwikkelingen van de meeste lasten en baten in de lijn der verwachtingen. Voor een aantal baten en lasten was dat niet het geval en kwamen positieve of negatieve afwijkingen naar voren. Hieronder is een tiental afwijkingen ten opzichte van de perspectiefnota weergegeven.

Ontwikkelingen met een negatief effect op de begroting zijn:

1. Groencontract. Als gevolg van hogere inflatie voor loon- en brandstofprijzen voor een nieuw contract: € 408.000
2. Huur/onderhoud Hardware. Als gevolg van inflatie die uitstijgt boven de begrotingsrichtlijn voor inflatiecorrectie en een toename van hardware: € 286.000
3. Abonnementkosten/licenties applicaties en telecommunicatie. Als gevolg van inflatie die uitstijgt boven de begrotingsrichtlijn voor inflatiecorrectie en toename in aantal: € 281.215
4. Voorziening grootonderhoud gemeentelijke gebouwen, inclusief Schokland. Uit de analyse van de herijking van de voorziening voor grootonderhoud, blijken de extra lasten structureel. De middelen die hiervoor bij de jaarrekening 2022 voor de jaren 2024 en verder als incidenteel gereserveerd waren, vallen daarmee vrij in de reserve beleidsplan: € 497.000
5. Voorziening grootonderhoud wegen. Uit de analyse van de herijking van de voorziening voor grootonderhoud wegen, blijken de lasten structureel. De middelen die hiervoor bij de jaarrekening 2022 voor de jaren 2024 en verder als incidenteel gereserveerd waren, vallen daarmee vrij in de reserve beleidsplan: € 78.000
6. Salarisbegroting. Een effect van een hoger bedrag aan indexatie van salarissen: € 100.000

Ontwikkelingen met een positief effect op de begroting zijn:

1. Gemeentefonds. De actualisatie van de maatstaven, aanpassing van het inflatiecorrectiepercentage en het volumeaccres: € 2.400.000
2. OZB (areaaluitbreiding 2022 + 2023). Naar aanleiding van jaarrekening 2022 en kohier 2023 kan de opbrengst naar boven bijgesteld worden: € 607.000
3. Toerekening overhead aan grondexploitaties. Als gevolg van het meer toerekenen van salariskosten aan grondexploitaties en een gewijzigde verhouding voor overhead als gevolg van groter aandeel inhuurmedewerkers die direct toegerekend wordt aan de producten: € 740.000
4. Toeristenbelasting. Het was de verwachting dat de opbrengst toeristenbelasting zou afnemen vanwege het inschrijven van arbeidsmigranten in de basisregistratie personen (BRP). Een analyse leert dat zowel de inschrijvingen in het BRP als het aantal verblijven voor de toeristenbelasting toeneemt als gevolg van het aantal arbeidsmigranten € 300.000

Ad 5. 'Ravijnjaar' 2026

Als gevolg van een nieuwe bekostigingssystematiek krijgen gemeente per 2026 minder algemene uitkering. Voor een deel repareert het Rijk dat door gemeenten incidenteel geld te geven. De uitkering per 2026 is zoveel lager dan 2025, dat 2026 in gemeenteland als Ravijnjaar betiteld wordt. De oorzaak van de lagere uitkering wordt gevonden in de gewijzigde berekening van het accresdeel (= aangroeiendeel) van de algemene uitkering. Hoe de financiering van gemeenten er vanaf 2026 uitziet, is nog niet duidelijk. Mogelijk krijgen gemeenten de beschikking over een groter eigen belastinggebied, maar daarover is nog weinig bekend. Gemeenten weten dit al een aantal jaren en gaan verschillend om met het verval per 2026.

Een gemeente moet begroten volgens het principe dat structurele lasten gedekt worden door structurele baten. Dat betekent dat wanneer de baten in het laatste jaar van de begroting (2027) het laagst zijn van alle begrotingsjaren van de voorliggende begroting, dat laagste niveau ook geldt voor het eerste begrotingsjaar (2024). Immers in 2024 kan niet voor meer aan verplichtingen aangegaan worden dan dat er in 2027 aan structurele baten ontvangen wordt.

Gemeenten hebben voor hun begrotingen verschillende manieren gehanteerd voor het omgaan met het lagere niveau van de algemene uitkering per 2026. Zo zijn er gemeenten die bezuinigd hebben om hun begroting structureel in evenwicht te houden. Andere gemeenten hebben niets gedaan en het niveau tot en met 2025 ook aangehouden voor 2026 en verder. De ene gemeente heeft dat gedaan in de hoop of verwachting dat het Rijk alsnog zou terugkomen op de verlaging en een andere gemeente heeft dat gedaan omdat zij hiermee een signaal zouden willen afgeven aan het kabinet.

Ook de Vereniging van Nederlandse Gemeenten heeft zich in deze discussie gemengd en gemeenten geadviseerd hun begroting van 2024 – 2027 'sluitend' aan te bieden voor 2024 en 2025 en voor 2026 en 2027 met een tekort, als dat van toepassing zou zijn. Gemeente Noordoostpolder heeft het beleid om het Besluit Begroting en Verantwoording aan te houden en een structureel duurzaam sluitende begroting vast te stellen voor alle begrotingsjaren. Vandaar dat gemeente Noordoostpolder het fenomeen Ravijnjaar niet kent, want het begrotingssaldo van 2026 is bij het opstellen van de meerjarenbegroting 2023 – 2026 als laagste structurele niveau van de baten gehanteerd voor het niveau van de lasten. Anders gesteld: gemeente Noordoostpolder heeft vorig jaar reeds geanticipeerd op de lagere algemene uitkering per 2026.

Ad 6. Vermogenspositie

Gemeenten, zo ook Noordoostpolder, hebben moeite om hun meerjarenbegroting structureel duurzaam sluitend te krijgen, met in achtname van de taken die het Rijk bij gemeenten belegd heeft en voor de eigen ambities. Tot en met 2025 heeft het Rijk extra uitgaven begroot, waarvan gemeenten nog meeprofiteren vanwege de relatie tussen Rijksuitgaven en de het niveau van de algemene uitkering. In verband met de nieuwe financieringssysteem van het Rijk voor gemeenten stopt die relatie per 2026. Door de trap-op/trap-af systematiek hebben gemeenten de laatste jaren extra (=incidenteel) geld gekregen, wat tussentijds per begrotingsjaar ook nog werd en wordt bijgesteld, in positieve zin. Deze incidentele middelen hebben bijgedragen aan de positieve rekeningresultaten en vermogenspositie. Een andere ontwikkeling sinds enkele jaren is dat het Rijk gemeente extra incidenteel geld geeft om problemen en crises op te lossen, waarbij er niet een directe relatie lag en ligt met de lasten. Te denken valt aan Covid-19 en aan de opvang van Oekraïners. Het Rijk heeft voor

deze wijze van financieren gekozen om administratieve lasten te besparen, zowel voor het Rijk als voor gemeenten.

Voor de vermogenspositie dient onderscheid gemaakt te worden tussen de verschillende soorten reserves. De hoofdindeling is: algemene reserve, bestemmingsreserve en het vrije deel van de algemene reserve in de vorm van de reserve Beleidsplan. De raad heeft aan de bestemmingsreserves al een bestemming gegeven en zijn niet meer vrij in te vullen, tenzij de raad de bestemming nog kan en wil wijzigen. Daar is dan een nieuw raadsbesluit voor nodig. De functie van de reserve Beleidsplan is het dekken van lasten van ambities met een eenmalig karakter of ambities die een langjarig karakter hebben, maar door de aard van de investering als eenmalig aangemerkt kunnen worden. Een voorbeeld hiervan is een afschrijvingsreserve. Door de reserve Beleidsplan efficiënt en effectief in te zetten, wordt beoogd het effect van de (te) lage structurele algemene uitkering van het Rijk zoveel mogelijk op te heffen.

De lagere algemene uitkering per 2026 en het opdrogen van de incidentele middenstroom van uit het Rijk die totnogtoe toegevoegd worden aan de reserve Beleidsplan betekenen een inperking van de structurele middenstroom van gemeente Noordoostpolder en daarmee als een inperking van de voeding van de reserve Beleidsplan. Het is goed om hier rekening mee te houden, omdat gemeente Noordoostpolder nog een aantal ambities heeft in de vorm van investeringen, die nog niet in de begroting of door een beslag op de reserve Beleidsplan financieel vertaald zijn of ambities en investeringen die nog een onzekerheid kennen.

Ad 7. Reserve beleidsplan

De reserve Beleidsplan is de reserve waar het surplus op de algemene uitkering in ondergebracht wordt. De voeding van deze reserve vindt plaats door toevoeging van rente en positieve jaarrekeningresultaten. Periodiek kunnen van uit andere bestemmingsreserves niet meer benodigde of vrijgevallen delen overgebracht worden naar de reserve Beleidsplan. Gemeente Noordoostpolder heeft het beleid dat de benodigde lasten van ambities die incidenteel van aard zijn, te dekken door een onttrekking aan de reserve Beleidsplan. Op basis van de programmabegroting 2024 – 2027 is de stand van de vrije ruimte na het verwerken van alle mutaties voor de jaren 2024 tot en met 2027 € 23.762.387.

Tabel: Ontwikkeling bruto stand reserve Beleidsplan (financiële positie) en de vrije ruimte daarin.

Omschrijving	2024	2025	2026	2027
Startpositie meerjarenprogrammabegroting 2024 – 2027	€ 38.448.416	€ 33.494.796	€ 29.092.449	€ 23.762.387
Waarvan vrije ruimte				€ 23.762.387

Ad 8. Tarieven gemeentelijke heffingen

De heffingen, waarbij de gebruiker betaalt voor een voorziening of dienst, zijn gebaseerd op het beleid van kostendekkende tarieven. De OZB-tarieven stijgen met +3,9% als gevolg van de inflatiecorrectie die het Rijk hanteert voor het bepalen van het rekentarief WOZ 2024. De OZB wordt berekend naar een percentage van de WOZ-waarde van de onroerende zaak. De WOZ-waarde die voor het belastingjaar 2024 geldt, heeft als waardepeildatum 1 januari 2023 en is voor woningen ten opzichte van 1 januari 2022 gemiddeld met +7,2% gestegen.

Bij de niet-woningen is ten opzichte van vorig jaar sprake van een waardestijging van gemiddeld +1,05%. Bij de categorie agrarische objecten is er een waardedaling van gemiddeld -1,5%. De categorie courante niet-woningen (o.a. winkels en kantoren) laat een waardestijging zien van gemiddeld +0,13%. Als gevolg van het toegepaste correctiecijfer voor de inflatie en de lichte waardestijging van de niet-woningen zijn de tarieven licht gestegen ten opzichte van 2023.

De tarieven voor de afvalstoffenheffing waren voor 2022 niet kostendekkend en dat is ook voor de tarieven voor 2023 het geval. De reden hiervoor was tweërlei: de afvalinzamelaar en -verwerker gaf voor de jaren 2022 en 2023 een ingroeikorting als gevolg van een nieuwe dienstverleningsovereenkomst en u besloot huishoudens een korting op de tarieven te geven.

Gemeente Noordoostpolder kent voor de afvalstoffenheffing drie tarievensoorten:

- het vastrecht eenpersoonshuishoudens;
- het vastrecht meerpersoonshuishoudens, en;
- het variabele tarief.

Het vastrecht is een vast bedrag dat elk huishouden moet betalen. Het variabele tarief is afhankelijk van het aantal keren dat een minicontainer met restafval aan de weg gezet wordt of van het aantal keren dat er restafval in de ondergrondse container gestort wordt. Voor 2024 stijgt de afvalstoffenheffing voor zowel meerpersoonshuishoudens als éénpersoonshuishoudens met +4,9%. Het tarief voor een meerpersoonshuishouden wordt € 386,80 (was € 368,77) en voor een éénpersoonshuishouden € 328,77 (was € 313,44).

Het basistarief rioolheffing voor 2024 bedraagt € 180,84 (was € 174). Dit is een stijging met +3,9%, die noodzakelijk is om de kosten te kunnen dekken (watertakenplan en kostendekkingsplan).

Voor het belastingjaar 2024 doen zich geen noemenswaardige wijzigingen voor ten aanzien van het kwijtscheldingsbeleid.

De tarieven voor leges voor 2024 zijn trendmatig verhoogd met +3,9%. Voor zowel het rijbewijs als de diverse reisdocumenten gelden wettelijk maximumtarieven. De nieuwe tarieven voor 2024 zijn op dit moment nog niet bekend. De voorlopige tarieven, gebaseerd op 2024 zijn wel in de legesverordening en de daarbij behorende tarieventabel vermeld. Nadat de wettelijke maximumtarieven voor 2024 zijn bekend gemaakt, worden de nieuwe tarieven voor 2024, indien deze afwijken, in de tarieventabel behorende bij de legesverordening, aangepast. Dat is een bevoegdheid van het college. Met ingang van 1 januari 2024 treedt de Omgevingswet in werking. De tarieventabel behorende bij de Legesverordening 2024 is zodanig ingericht dat rekening gehouden is met de Omgevingswet. Ook de tarieven voor Liggeld (woonschepen), lijkbezorgingsrechten (kostendekkend), marktgelden, reclamegelden en de toeristen- en watertoeristenbelasting zijn met +3,9% verhoogd.

Ad 9. Vooruitblik op de perspectiefnota 2025 – 2028 en de begroting 2025 – 2028;

In de perspectiefnota 2024 – 2027 is vanwege het zich ontwikkelende tekort, het opvoeren van een aantal ambities uitgesteld. Voor een aantal andere ambities is aangegeven dat nader onderzoek en onderzoeksbudget nodig is om te bepalen wat er nodig is voor het realiseren van die doelen wat het daarvoor benodigde budget of investering is. Dat gaat soms om kleine(re) bedragen en in andere gevallen om grote(re) bedragen. De ambities die niet opgevoerd zijn, de posten waarvoor in deze begroting alleen een onderzoeksbudget meegenomen is voor nieuw te formuleren beleid en voor een aantal investeringen, zullen in de integrale afweging van de perspectiefnota 2025 – 2028 (op)nieuw beoordeeld worden.

Voorbeelden hiervan zijn Werelderfgoed/cultuurhuisvesting, Voorzien in Vastgoed, duurzaamheid/energietransitie, meerjaren investeringsplan sportaccommodaties, klimaatadaptatie, visie 'Vervanging Infrastructuur', visie buitenwegen en doorstart (herformulering opdracht) in verband met afstemming met Omgevingsvisie/-programma's en Mobiliteitsplan, Uitvoeringsagenda Waterloopbos e.o., Arbeidsmarkt en structurele samenwerking met bedrijfsleven, digitale weerbaarheid op peil houden, noodzakelijk doorontwikkeling naar de Cloud, datamigratie en regionale samenwerkingen.

Het college heeft de raad toegezegd om een memo met de procesopzet voor de totstandkoming van de perspectiefnota 2025 – 2028 tijdig te verzenden, zodat de raad dit, waar nodig, ook kan betrekken bij de behandeling van deze meerjarenprogrammabegroting 2024 – 2027.

Slot

Het proces naar de oplevering en het aan u aanbieden van de meerjarenprogrammabegroting kenmerkte zich door een aantal onzekerheden die we deels vooraf kenden en deels ook niet. Het lastigste onderdeel was dit jaar wederom het bepalen van de hoogte van de algemene uitkering. De momenten waarop het Rijk daarover duidelijkheid geeft, sluiten niet aan bij de behoeften van gemeenten om hun begroting op een ordentelijke manier op te stellen en de raad weloverwogen keuzen te kunnen laten maken. Het uitgangspunt van het college is daarbij steeds om geen onomkeerbare beslissingen te nemen, dan wel aan u voor te leggen, wanneer er tekorten dreigen.

Tot slot wil het college nog aanhalen, tevreden te zijn over de prettige samenwerking met de raad naar de totstandkoming van deze begroting.

Burgemeester en wethouders van Noordoostpolder,
de secretaris, de burgemeester,

Samenstelling College

Het college van burgemeester en wethouders vormt het dagelijks bestuur van de gemeente en handelt binnen de door de raad vastgestelde kaders. Het college telt 5 personen, de burgemeester en 4 wethouders. Het college vergadert elke dinsdagmorgen. De vergaderingen van het college zijn niet openbaar. Wat het college in die vergaderingen heeft besproken en besloten leest u in de openbare besluitenlijsten.

Burgemeester Roger de Groot

Portefeuille:

- Algemene, ambtelijke en bestuurlijke aangelegenheden
- Openbare orde en veiligheid
- AZC
- UNESCO siteholderschap
- Public affairs & (Inter)regionale betrekkingen (waaronder lobby Lelylijn, N50)
- Gebiedsmarketing
- Overheidsparticipatie
- IGW
- Project Dienstverlening

Wethouder Toon van Steen

Portefeuille:

- Bouwen en wonen
  - Volkshuisvestingsbeleid
- Ruimtelijke Ordening
- Vernieuwing wijken en dorpen
  - Stads- en dorpsvernieuwing
  - Herinrichting / inbreiding
- Grondbeleid & grondexploitaties
  - Grondexploitaties
  - Kavelverkoop / grondaankoop
- Stadshart Emmeloord
- Programma Omgevingswet
- Project Dokter Jansenpark
- Cultuur & erfgoed (inclusief cultuurhuisvesting en Schokland)
  - Kunst, cultuur en bibliotheek
  - Erfgoed
- Dorpen: Marknesse, Kraggenburg, Luttelgeest

Wethouder Sacha Werkman

Portefeuille:

- Financiën
- WMO en volksgezondheid
- Toegang sociaal domein
- Welzijn
- **Recreatie en toerisme**
- Toezicht & handhaving
- Voorzien in Vastgoed
- Project Zorgplein
- Wijken Emmeloord

Wethouder Linda Verduin

Portefeuille:

- Economie en bedrijvigheid
- Markten
- Onderwijs
  - Onderwijstaken, volwasseneneducatie en onderwijshuisvesting
  - Kinderopvang en peuteropvang
- Participatiewet
  - Re-integratiebeleid
  - Uitstroombevordering
  - Sociale werkvoorziening
- Jeugdzorg
  - Jeugdzorgbeleid
  - Jeugdzorg
- Taalbeleid
- Project MITC
- Project VO Campus
- Project Grip op het sociaal domein
- Dorpen: Bant, Creil, Rutten, Espel

Wethouder René van Amersfoort

Portefeuille:

- Sport & bewegen
  - Bevorderen sport en bewegen
- Energie, duurzaamheid, milieu en afval
  - Duurzaamheid/milieu
  - Energietransitie
  - Afvalinzameling
- Mobiliteit & infrastructuur
  - Infrastructuur (wegen)
  - Bereikbaarheid en mobiliteit (inclusief Openbaar Vervoer)
- Beheer en onderhoud openbare ruimte
  - Openbare ruimte en Groen(beheer)
- Armoedebeleid
- Inburgering en minderhedenbeleid
- Gebiedsvisie Waterloopbos
- Project Bosbad
- Dorpen: Nagele, Ens, Tollebeek

Samenstelling Gemeenteraad

De gemeenteraad wordt rechtstreeks gekozen door de inwoners. Daarmee vertegenwoordigen de 29 raadsleden de inwoners van Noordoostpolder. De gemeenteraad stelt de grote lijnen vast (kaders voor het beleid), neemt de beslissingen over de belangrijkste plannen voor Noordoostpolder en controleert of het college de maatregelen uitvoert zoals de gemeenteraad heeft besloten. De gemeenteraad wordt ondersteund door de raadsgriffie.

De gemeenteraad vergadert doorgaans op een maandagavond 19.30 uur in het gemeentehuis. Deze vergaderingen zijn openbaar. Het vergaderrooster vindt u op de website raad.noordoostpolder.nl. De agenda's en de opnames van de vergaderingen kunt u daar ook downloaden, evenals de achterliggende voorstellen.

Wilt u contact opnemen met één van de plaatselijke politieke partijen? Op de website van de [gemeenteraad](#) vindt u alle contactgegevens.

W.C. Haagsma
Fractievoorzitter

A. Evers
Raadslid

A.L. Heerspink
Raadslid

Y. Knobbout
Raadslid

T.E. Langenberg
Raadslid

A. Tuinenga
Raadslid

S. de Boer
Fractievoorzitter

T.J. van Dijk
Raadslid

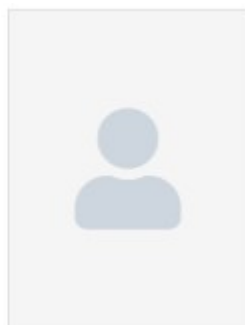
Y. M. van der Horst
Raadslid

M.F. Koers
Raadslid

G. Lambregtse - Baan
Raadslid

P. Ringelberg
Raadslid
vanaf 02-10-2023

M. van der Slikke
Fractievoorzitter

J.B.M. Bus
Raadslid

L. Geerts
Raadslid

M.T. Goelema
Raadslid

R.A. van Urk
Raadslid

L.H.M. Lammers
Fractievoorzitter

B.J. Aling
Raadslid

S.G. Bosman
Raadslid

H.M. Wiedijk
Raadslid

J.L.P. van Os
Fractievoorzitter

J.M. Halma
Raadslid

A. Kromkamp
Raadslid

PvdA - NOP

L. Mulder
Fractie voorzitter

H. van der Linde
Raadslid

GROENLINKS
NOORDOOSTPOLDER

H.M. Hekkenberg
Fractie voorzitter

S.J. Schrijver
Raadslid

M.W. van Wegen
Fractievoorzitter

Programma's

Programma 1 - Fysieke Leefomgeving

Programma omschrijving

Dit programma gaat over de zorg voor de fysieke leefomgeving.

Programma doelstelling

Een bruisende, veilige en duurzame leefomgeving.

Portefeuillehouder	Portefeuille
Roger de Groot	Openbare orde en veiligheid IGW
Toon van Steen	Bouwen en Wonen Ruimtelijke Ordening Vernieuwing wijken en dorpen Grondbeleid & grondexploitaties Stadshart Emmeloord Programma Omgevingswet Project Dokter Jansenpark
Sacha Werkman	Toezicht en handhaving Project Zorgplein
René van Amersfoort	Energie, duurzaamheid, milieu en afval Mobiliteit & infrastructuur Beheer en onderhoud openbare ruimte

Wat zijn de belangrijkste trends en ontwikkelingen?

Invoering van de Omgevingswet

De Omgevingswet is een nieuwe wet voor de fysieke leefomgeving. Hij treedt op 1 januari 2024 in werking. De Omgevingswet vraagt een andere manier van werken van de gemeente: meer integraal, meer afwegingsruimte voor bestuur, flexibiliteit in de aanpak (maatwerk) en denken in mogelijkheden (ja mits gedachte). En ook: versnellen en vergemakkelijken van besluitvorming én meer aandacht voor participatie.

In 2024 werken we conform de eisen uit de dan vigerende Omgevingswet:

- Rond de daadwerkelijke invoering van de Omgevingswet bieden we intern en extern extra ondersteuning aan initiatiefnemers en medewerkers.
- Medio 2024 ronden we de Omgevingsvisie af. In de Omgevingsvisie komt de strategie voor ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving op de lange termijn.
- In 2024 vertalen we de Omgevingsvisie in omgevingsprogramma's. Met als doel de uitgangspunten en ambities uit de Omgevingsvisie om te zetten naar maatregelen en concrete acties.
- In 2024 werken we voor het eerst met het omgevingsplan. Het omgevingsplan vervangt de huidige bestemmingsplannen. In het omgevingsplan staan regels over de gehele fysieke leefomgeving. Daarmee heeft het een bredere reikwijdte dan de huidige bestemmingsplannen. Het gaat dan bijvoorbeeld om woningbouwlocaties en bedrijventerreinen. Het omgevingsplan is het toetsingskader voor omgevingsvergunningen.
- Alle initiatieven waarover een ruimtelijk besluit nodig is, behandelen we via het nieuwe integrale werkproces. Het fysieke en sociale domein komen daarin samen. Participatie heeft een belangrijke plek, evenals het denken in kansen en mogelijkheden.
- Door middel van het nieuwe integrale werkproces kunnen we sneller dan voorheen de formele vergunningverlening verzorgen (veelal 8 weken in plaats van 26 weken). We zetten ons hiervoor in.
- We gaan door met het aanbieden van opleiding en trainingen voor medewerkers, als dat nodig en wenselijk is.
- Voor het handhaven van het ambitieniveau 'leidende principes' is een budget beschikbaar van € 750.000 per jaar (dit is inclusief het gemis aan leges als gevolg van de invoering van de Omgevingswet en Wet kwaliteitsborging voor het bouwen).
- Voor het actualiseren van het nieuwe landelijke register externe veiligheidsrisico's (REV) stellen we € 100.000 beschikbaar.

Invoering van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb)

De Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) is een nieuwe wet voor de toetsing van en het toezicht op bouwwerken bij het verlenen van omgevingsvergunningen. Deze wet gaat naar verwachting stapsgewijs in op 1 januari 2024. De veranderingen uit de Wkb gelden (naar verwachting) tot en met 2028 alleen voor eenvoudige bouwwerken. Dit zijn bijvoorbeeld eengezinswoningen en kleinere bedrijfspanden. Daarna volgen de andere bouwwerken. Hierdoor kunnen bouwbedrijven en gemeenten stap voor stap ervaring opdoen met het nieuwe toezicht in de bouw. Met deze wet wordt de preventieve toetsing van een bouwwerk door de gemeente vervangen door een toetsing op de bouwplaats. Die toetsing gebeurt door een kwaliteitsborger (een onafhankelijke partij). De vergunningplicht verandert voor bouwwerken die vallen onder de Wkb daarbij in een meldingsplicht.

Ontwikkelingen woningmarkt

De afgelopen jaren is het aantal te koop staande woningen in de gemeente afgenomen. Prijsstijgingen zijn ook in onze gemeente aan de orde; onder € 200.000 is vrijwel niets meer te koop en de duurdere segmenten worden duidelijk groter.

Er is een landelijk woningtekort. Dit heeft mede te maken met problemen rondom gestegen bouwkosten, stikstof en personeelstekort in de bouwsector. Dit is ook merkbaar in onze gemeente. Daarnaast is er sprake van een bevolkingsgroei. Dit komt onder andere door de toename van bijzondere doelgroepen (waaronder vluchtelingen, statushouders en arbeidsmigranten). Vanuit Flevoland en vanuit Regio Zwolle ligt de vraag om, naast onze autonome groei, bij te dragen aan het oplossen van het woningtekort.

Hat accent op wonen is veranderd; van een woonhuis naar een leefhuis. Een huis moet ook mogelijkheden bieden om te kunnen werken, te vergaderen, te relaxen en zorg te ontvangen. De afstand tussen werk en woning lijkt minder van belang te zijn.

Bouwen aan een samenleving

Wonen is meer dan een huis, het gaat om leefbaarheid én wonen. Leefbaarheid geeft aan hoe goed de omgeving aansluit bij onze wensen en eisen. Het bouwen aan een leefbare en toekomstbestendige samenleving vraagt nadrukkelijker aandacht dan voorheen. Diverse thema's zijn aan leefbaarheid verbonden. Zoals een gezonde en fijne woonomgeving, goed economisch klimaat, sociale inclusie, wonen met zorg, voorzieningen, bereikbaarheid (Lelylijn/N50), etc. Het fysieke en sociale domein komen hier bijeen.

Klimaatverandering

Het klimaat verandert. Dit betekent in de toekomst: hogere temperaturen, een sneller stijgende zeespiegel, nattere winters, heftigere buien en kans op drogere zomers. De kans op wateroverlast en gezondheidsproblemen door oververhitting, neemt dan toe. We willen onze bewoners ook in de toekomst laten wonen en werken in een veilige, gezonde én groene omgeving. Het klimaatbestendig inrichten vraagt om ruimte in nieuwe en bestaande wijken en de noodzakelijke investeringen.

Inmiddels loopt ons water- en bodemsysteem tegen haar grenzen. Het vraagt om een samenhangende aanpak bij het omgaan met wateroverlast en droogte. We moeten water meer de ruimte geven en inzetten op stedelijk groen door de bodem zo weinig mogelijk af te dekken en te zorgen voor een goede bodemkwaliteit. We sturen op water en bodem. Om daaraan de gevraagde sturing te geven heeft het Rijk de "Maatlat voor een klimaat adaptieve groene gebouwde omgeving" opgesteld. Deze maatlat geeft aan overheden en de bouwsector duidelijkheid hoe we klimaatbestendig moeten bouwen in het veranderende klimaat. Het Rijk werkt daarbij toe naar een minder vrijblijvende aanpak. Voor nu is de maatlat nog geen wettelijke verplichting, maar het Rijk verkent de mogelijkheden voor een juridische borging.

Energietransitie

Vanuit het Klimaatkoord zetten we ons in om de energietransitie plaats te laten vinden. Doel is het reduceren van CO2 uitstoot. Congestie op het elektriciteitsnet vergroot deze uitdaging. Vooral bedrijven hebben hier last van. Sommige bedrijven proberen door innovaties en experimenten de netcapaciteit het hoofd te bieden. Zij vragen medewerking van de gemeente. Dit is vaak nieuw terrein waar nog geen beleid voor bestaat. Netbeheerders werken tegelijkertijd aan het vergroten van de netcapaciteit, onder andere door extra infrastructuur aan te leggen. Voorbeelden zijn de verzwaring aan het middenspanningsnet door Liander en de plannen van EZK en TenneT voor extra hoogspanningslijnen van en naar het verdeelstation Ens.

De hoge energieprijzen zorgen voor problemen bij huishouders, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Energie besparen, overstappen op duurzame bronnen en innovatie zijn oplossingen, maar deze zijn vaak lastig financierbaar. De rijksoverheid heeft hier instrumentarium en middelen voor, zoals het Nationaal Isolatieprogramma (NIP) als onderdeel van het Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie (NPLW). Hierdoor groeit het takenpakket van de gemeente.

Er is grote schaarste aan menskracht om de energietransitie uit te voeren. Dit geldt voor de overheid, het bedrijfsleven en netbeheerders. Hierdoor lopen projecten regelmatig vertraging op.

Circulaire economie

Het Rijk streeft naar een volledig circulaire economie in 2050, met als tussendoel 50% minder verbruik van primaire grondstoffen (mineraal, fossiel en metalen) in 2030. En onze provincie wil dat Flevoland in 2030 bekend staat als grondstoffenleverancier voor de circulaire economie. Om deze doelen te bereiken, komen er landelijke en provinciale transitieagenda's met concrete programma's op het gebied van biomassa & voedsel, kunststoffen, maakindustrie, bouw en consumptiegoederen.

Meer aandacht voor kwaliteit van de natuur

Er is steeds meer aandacht voor behoud en versterking van de biodiversiteit. Daarnaast zijn de stikstofopgave en de bodem- en waterkwaliteit aandachtspunten geworden. Niet alleen in de Noordoostpolder, maar ook provinciaal, landelijk en internationaal. Er liggen kansen om de natuur en de biodiversiteit te behouden en versterken. Bijvoorbeeld door meer variatie en meer verbindingen te maken in (openbaar) groen. Daarnaast ontwikkelt de landbouw zich richting een toekomstbestendige

bedrijfstak, met aandacht voor het bedrijfsmodel maar ook met aandacht voor een evenwichtig gebruik van natuurlijke bronnen. In de afgelopen jaren zijn programma's en plannen gemaakt, zoals het Deltaplan Biodiversiteitsherstel en het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG). In 2024 volgt daaruit het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (FPLG). Gemeente Noordoostpolder voedt de provincie met kennis van en ervaringen met ons gebied. Zo wordt bepaald welke maatregelen nodig zijn. Of en hoeveel middelen voor de Noordoostpolder beschikbaar komen, is nog niet bekend. Cofinanciering vanuit gemeente is hierbij wel een vereiste.

Meer behoefte aan toezicht en handhaving in de openbare ruimte

In onze veranderende samenleving stijgt de vraag naar toezicht en handhaving in de openbare ruimte. Denk aan afval(dumpingen), Mulderfeiten (o.a. parkeren van recreatievoertuigen) en jongerenoverlast. Daarom wordt steeds vaker een beroep gedaan op de buitengewone opsporingsambtenaren (boa's). Hun plek in het veiligheidsbeleid, de samenwerking met de politie en hun eigen veiligheid, vragen daarbij serieuze aandacht. Landelijk wordt gewerkt aan het herijken van het beleid voor de boa's.

Toepassing Wet Bibob wordt uitgebreid

Met de invoering van de Omgevingswet, zal het toepassingsbereik van de wet Bibob (een wet die gemeenten helpt om criminele activiteiten uit te sluiten) worden uitgebreid. Gemeente Noordoostpolder hanteert de Wet Bibob als instrument bij de aanpak van ondermijning (het vermengen van onder- en bovenwereld).

Verplichtend karakter van de brandweer

Landelijk is er de laatste jaren discussie over het huidige brandweerstelsel, dat gebaseerd is op een combinatie van vrijwillige en beroepsbrandweer. Elementen uit de rechtspositie van de brandweervrijwilligers blijken in strijd met Europese regelgeving en met jurisprudentie van het Europese hof van Justitie. Hierdoor kan de huidige situatie niet ongewijzigd in stand blijven. Landelijke besluitvorming op dit dossier blijft nog uit. Het is nog niet duidelijk wat de exacte impact zal zijn op de Veiligheidsregio Flevoland en de gemeente Noordoostpolder – zowel organisatorisch als financieel.

Reguliere bedrijfsvoering

Inzameling huishoudelijk afval

Afval van bewoners wordt huis-aan-huis opgehaald. Daarnaast kunnen inwoners hun afval wegbrengen naar de milieustraat. De gemeente biedt deze voorzieningen aan. Dat is een wettelijke taak. Vanzelfsprekend werken wij ook in de komende jaren door aan het verminderen van restafval en aan het verbeteren van de afvalscheiding. De aandacht ligt daarbij steeds meer op afvalscheiding, hergebruik en circulariteit.

Inrichting en beheer openbare ruimte

Groenvoorzieningen, wegen, bruggen, waterpartijen, bossen, riolering en alles wat daarbij hoort (straatverlichting, verkeersborden etc.) zijn onderdelen van de openbare ruimte. De gemeente legt die voorzieningen aan en onderhoudt ze.

Maatregelen treffen ten behoeve van de verkeersveiligheid

Samen met andere partijen maken we verkeersdeelnemers bewust van veiligheid in het verkeer. Bijvoorbeeld door verkeerseexamens voor scholieren met Veilig Verkeer Nederland en overleg met de ouderenbonden. Daarnaast is de gemeente verantwoordelijk voor een veilige inrichting van de infrastructuur en worden er jaarlijks verbeteringen doorgevoerd ten behoeve van de verkeersveiligheid.

Regisseren van het lokale veiligheidsbeleid

Als gemeente regisseren we het veiligheidsbeleid. We werken daarbij nauw samen met partners op het gebied van veiligheid, zorg en ondermijning. Dat doen we lokaal, maar ook in regionaal verband zoals in het Zorg- en Veiligheidshuis, de Veiligheidsregio Flevoland en met het Regionaal Informatie en Expertise Centrum. Met onze eigen boa's en gebiedsregisseurs hebben we "ogen en oren" in de

wijk. We kunnen daardoor snel (signalen van) overlast oppakken en aanpakken. Dat doen we in nauwe samenwerking met de wijkagenten en jongerenwerkers. Doorlopend besteden we aandacht aan preventie, bijvoorbeeld door informatie te geven over woninginbraak of middelengebruik. Indien nodig zetten we het bestuurlijk instrumentarium in om overlast en/of criminaliteit aan te pakken. Uiterlijk begin 2024 zal aan de gemeenteraad het nieuwe integraal veiligheidsbeleid worden voorgelegd ter vaststelling.

Crisisbeheersing

Onder regie van de veiligheidsregio bevorderen we de fysieke veiligheid van onze inwoners. De veiligheidsregio zet met het 'Regionale beleidsplan 2021-2024' de koers van de afgelopen jaren voort.

Vergunningen verlenen, toezicht houden en handhaven openbare orde en veiligheid

Wij behandelen vergunningen en houden toezicht op naleving van regels die de openbare orde en veiligheid beschermen, zoals de regels uit de Algemene Plaatselijke Verordening (APV). Ook behandelen we aanvragen voor verschillende soorten activiteiten (evenementen, horeca, etc.).

Het (laten) opstellen van het eerste (deel)omgevingsplan

In 2024 werken we voor het eerst met het omgevingsplan. We blijven hier doorlopend aan werken. Het omgevingsplan vervangt de huidige bestemmingsplannen. In het omgevingsplan staan regels over de gehele fysieke leefomgeving. Daarmee heeft het een bredere reikwijdte dan de huidige bestemmingsplannen. Het gaat dan bijvoorbeeld om woningbouwlocaties en bedrijventerreinen. Het omgevingsplan is meestal het toetsingskader voor omgevingsvergunningen.

Omgevingsvergunningen verlenen, toezicht houden en handhaven

Voor het bouwen/gebruiken van een bouwwerk of het gebruiken van gronden is meestal een omgevingsvergunning nodig. De omgevingsvergunning kan bestaan uit verschillende activiteiten, waaronder bouwen, milieu, natuur en ruimte. De aanvragen worden in de meeste gevallen door de gemeente behandeld. De Omgevingsdienst Flevoland, Gooi en Vechtstreek (OFGV) behandelen de aanvragen met de activiteit milieu. Wij houden toezicht op verleende omgevingsvergunningen en waar nodig handhaven we. De OFGV houdt toezicht op de omgevingsvergunningen voor de activiteit milieu en waar nodig handhaven zij.

Prestatieafspraken maken met woningcorporaties

Wij maken afspraken met woningcorporaties over de uitvoering van het woonbeleid. Dit is een wettelijke taak vanuit de Woningwet. Woningcorporaties richten zich vooral op hun kerntaak: mensen met een laag inkomen goed en betaalbaar kunnen laten wonen. De afspraken gaan over kwaliteit, kwantiteit, betaalbaarheid, duurzaamheid, bijzondere doelgroepen en leefbaarheid.

Geografische informatie op orde houden

Wij houden geografische informatie bij. Die informatie gebruiken we voor besluiten en andere activiteiten. Dat doen wij met digitale plattegronden en luchtfoto's. Dit gebeurt volgens de wettelijke regels, zoals de Wet Basisregistraties Adressen en Gebouwen (BAG) en Wet Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT).

Verstrekken van leningen voor de woningmarkt

We geven verschillende leningen om bewoners op de woningmarkt te helpen. Zo biedt de starterslening starters op de koopwoningmarkt de mogelijkheid om op een verantwoorde manier extra geld te lenen. De starterslening overbrugt het verschil tussen de prijs van het huis en de (eerste) hypotheek bij de bank. De blijverslening is bedoeld voor eigenaren die hun woning bijvoorbeeld levensloopgeschikt willen maken.

Bouw- en woonrijp maken van woningbouwgronden en bedrijventerreinen

Nieuwe woonwijken en bedrijventerreinen waarvan de grond in ons eigendom is, maken wij klaar om te gebruiken. Dat betekent: grondwerk, (bouw)wegen aanleggen e.d. en in een latere fase: bestrating, verlichting en groen aanleggen.

Gronduitgifte

Voor nieuwe woningbouw en bedrijventerreinen is grond nodig. Die wordt aangekocht en daarna in kavels verkocht. Meestal doen wij dat zelf en soms laten wij dat aan de markt over. Dan doet een (project)ontwikkelaar dit. In dat geval maken we afspraken over de woningbouwprogrammering, de openbare ruimte etc. Dat doen we in een overeenkomst.

Beleidsreferentie

- [DNA voor de dorpen](#)
- [Beleid arbeidsmigranten Noordoostpolder](#)
- [Structuurvisie Noordoostpolder 2025](#)
- [DNA Emmeloord](#)
- [Woonvisie Noordoostpolder: Kansen Grijpen](#)
- [Prestatieafspraken over sociale huurwoningen](#)
- [Strategische Opgaven en Strategische Koers Omgevingsvisie](#)
- [Ontwikkelperspectieven woningbouw Noordoostpolder 2021-2026](#)
- [Verkenning groeiambitie Noordoostpolder](#)
- [Beleidsplan VTH Noordoostpolder 2020-2023](#)
- [Beleidsplan Openbare Ruimte 2014-2024 \(BOR\), met aanvulling van 2021](#)
- [Regionale Veiligheidsstrategie Midden-Nederland 2023-2026](#)
- [Visie op detailhandelsstructuur Mobiliteitsvisie 2050](#)
- [Mobiliteitsplan 2030](#)
- [Watertakenplan 2019-2024](#)
- [Koersdocument 'Op naar 60 kg restafval in 2025'](#)
- [Integraal Veiligheidsbeleid Dronten, Noordoostpolder en Urk 2020-2023](#)
- [Regionaal Beleidsplan 2021-2024 veiligheidsregio's Flevoland en Gooi & Vechtstreek](#)
- [Managementplan Werelderfgoed Schokland en omgeving 2020-2025](#)
- [Erfgoednota](#)
- [Visiedocument Noordoostpolder Energieneutraal](#)
- [RES 1.0 Flevoland Energie met beleid](#)
- [Nota Verbonden Partijen](#)
- Nota Regionale Samenwerking en Public Affairs
- [Transitievisie Warmte](#)
- [Beleidskader Zon in de polder \(partiële herziening structuurvisie\)](#)

Verbonden partijen

GR IJsselmeergroep
GR Omgevingsdienst Flevoland en Gooi & Vechtstreek
GR Veiligheidsregio Flevoland
GR GGD Flevoland
Huisvuilcentrale Noord-Holland N.V.

Wat zijn onze ambities?

1. We maken werk van wonen

Omschrijving

De Noordoostpolder is klaar voor groei en daar bieden we ruimte aan. We werken toe naar een woningmarkt met een goed evenwicht tussen vraag en aanbod, in alle dorpen en in Emmeloord. Niet alleen in het aantal woningen, maar ook in variatie. Zo is er voldoende aanbod voor verschillende doelgroepen en stimuleren we de doorstroming. Een goede mix van woningen in dorpen en wijken versterkt de leefbaarheid. We willen dat woningen duurzaam en levensloopbestendig zijn en dat ze in een groene, gezonde en klimaatbestendige leefomgeving staan.

Wat gaan we in 2024 hiervoor doen?

1.1 We bieden ruimte om woningen te bouwen

We voeren de huidige in- en uitbreidingsplannen voor de dorpen en Emmeloord uit. Dit geeft ruimte voor woningbouw. In Emmeloord worden woningen toegevoegd in Emmelhage, Emmeloord Centrum, de centrumschil en wordt kavel Oud Espelerweg voorbereid. Dit gebeurt op initiatief van de gemeente en/of in samenwerking met marktpartijen. Ook bieden we ruimte voor andere vormen van woningbouw. Het gaat bijvoorbeeld om seniorenhofjes, vriendenerven, tiny houses, kangoeroewoningen en rug-aan-rug-woningen en woningen voor starters en jongeren. Dit doen we zodat meerdere doelgroepen hun woonwensen kunnen realiseren. CPO zetten we ook als pilot in een aantal dorpen in om meer vraag gestuurd te ontwikkelen en omdat dit bijdraagt aan meer variatie van ons woningbestand. Specifiek voor jongeren en starters gaan we samen met de raad werken aan kaders waarbinnen woningbouw initiatieven uitvoering kunnen krijgen.

Per dorp wordt een gedifferentieerd woningbouwprogramma toegevoegd voor verschillende doelgroepen.

We pakken de lokale, regionale en landelijke woningbouwopgave programmatisch aan. Dit doen we middels het programma Leefbaarheid & Wonen. We bouwen verder aan een hechte en inclusieve samenleving waar het fijn wonen, leven en werken is. Onderwerpen die in samenhang worden opgepakt, zijn een gezonde, klimaatbestendige en leefbare omgeving. Maar ook versterking van de economie, bereikbaarheid, voorzieningen onder andere gericht op zorg en welzijn, onderwijs, water- en bodemkwaliteit en aantrekkelijkheid van het landschap (zie ook andere ambities met betrekking tot deze onderwerpen).

We laten zien hoe we de ambities uit de Omgevingsvisie gaan realiseren en betrekken de samenleving (participatie). Voor dit programma is t/m 2026 per jaar € 300.000 beschikbaar. Een deel van deze middelen wordt ingezet voor de regionale samenwerkingen.

1.2 We spannen ons in om meer woningen op erven mogelijk te maken

We zetten een ervenconsulent in. Deze gaat aan de slag om de regeling 'Mogelijkheden voor wonen op erven' bij de provincie structureel te maken en te verruimen. Vervolgens gaat de ervenconsulent initiatiefnemers adviseren over verschillende woonvormen die mogelijk zijn op erven. Bij de ontwikkeling op de erven houden we aandacht voor de agrarische bedrijvigheid en de kenmerkende landschappelijke structuur van de Noordoostpolder, want die is onderdeel van ons erfgoed. Wonen op erven wordt ook onderdeel van onze Omgevingsvisie. Vanuit het coalitieakkoord is hier incidenteel € 80.000 voor vrijgemaakt tot en met 2026. We rapporteren aan de raad over de voortgang.

1.3 We zorgen voor een nette, veilige en groene openbare ruimte

Het groen in de openbare ruimte beheren we volgens de vastgestelde onderhoudsniveaus. Naast reguliere werkzaamheden, zoals maaien en snoeien, vraagt dit soms plaatselijk om extra ingrepen die niet binnen de bestaande budgetten passen. Bijvoorbeeld voor het verbeteren van de ondergrondse groeiruimte van de bomen en voor het renoveren van heestervakken. Daarnaast nemen de kosten van het regulier beheer toe door o.a. droogte en veranderingen in contracten voor beheer en onderhoud. Dit geldt bijvoorbeeld voor het bestrijden van reuzenberenklauw en Japanse duizendknoop, ecologisch (berm)beheer en boominspecties die nodig zijn vanwege de veiligheid.

1.4 We maken nieuw beleid voor de openbare ruimte

Het Beleidsplan Openbare Ruimte 2014-2024 loopt af en er zijn ontwikkelingen die om nieuwe beleidskeuzes vragen. Bijvoorbeeld de Omgevingsvisie en de aandacht voor klimaatadaptatie. Daarom gaan we daarmee aan de slag. In het nieuwe beleidsplan maakt de raad keuzes voor de inrichting en het beheer van de openbare buitenruimte in de komende jaren, en over de inzet van de financiële middelen daarvoor. Vanzelfsprekend zoeken we voor dit plan een goede aansluiting met de instrumenten uit de Omgevingswet, en ligt er een verbinding met het programma Leefbaarheid & Wonen en het programma Klimaat & Energie.

1.5 We stellen extra geld beschikbaar om de woningmarkt te stimuleren

Voor de maatregelen die we in 2023 hebben ingezet om de mogelijkheden voor starters op de woningmarkt te verbeteren, onderzoeken we in 2024 of we deze specifieker kunnen inzetten voor starters die een band hebben met de Noordoostpolder. Vanuit het coalitieakkoord is hier incidenteel € 1.000.000 extra voor vrijgemaakt. In 2024 starten we met het verhogen van het fonds van de starterslening, om méér leningen te kunnen verstrekken. We monitoren jaarlijks of dit voldoende is.

1.6 We hebben aandacht voor de huisvesting van vluchtelingen, statushouders en arbeidsmigranten

De gemeente krijgt een taakstelling om vluchtelingen en statushouders te huisvesten. We gaan proactief aan de slag om hier geschikte huisvesting voor te realiseren. Ook voor de grote groep arbeidsmigranten gaan we in 2024 werken met nieuw gemeentelijk beleid. Voor de aandachtsgroepen wil de gemeente breed kijken naar het verbeteren van leefomstandigheden en locaties aanwijzen voor de ontwikkeling van huisvesting voor deze doelgroepen. Flexwoningen kunnen hier een oplossing bieden.

1.7 We zetten een meldpunt op voor de huursector

In het kader van de Wet Goed Verhuurderschap moet de gemeente vanaf 1 januari 2024 een meldpunt hebben opgezet voor woningzoekenden, huurders en arbeidsmigranten. Hier kan informatie worden gevraagd en/of misstanden worden gemeld over sociale en private huurwoningen en verblijfsruimten. Dit geldt voor het gehele verhuurproces; van inschrijving tot en met de verhuring.

1.8 We zetten in op direct contact met inwoners over participatie en initiatieven

We informeren en stimuleren de inwoners over de mogelijkheid om zelf met ideeën en initiatieven te komen in de wijken, bijvoorbeeld door middel van het uitdaagrecht. Dit naar verhouding van de grootte van de wijk. Dit doen we aan de hand van de ervaringen die Wijkbeheer heeft uit Emmelhage. Voorbeelden van deze initiatieven zijn onder andere het vergroenen van de wijk, aanleggen van gemeenschapstuinen, het aanpakken van te hard rijden in de straat en het stimuleren van activiteiten.

Wat zijn onze ambities?

2. Veilige wegen en goede bereikbaarheid

Omschrijving

Veilige buitenwegen en goede bereikbaarheid zijn onze doelen voor de komende 10 jaar. We willen dat de Noordoostpolder beter bereikbaar wordt, in alle vormen.

Wat gaan we in 2024 hiervoor doen?

2.1 We maken werk van de verbreding van de N50

Veel inwoners van de Noordoostpolder maken gebruik van de N50. Het is een van de belangrijkste ontsluitingswegen voor onze gemeente. Het stuk provinciale weg zou verbreed worden, maar door de stikstofcrisis is dat uitgesteld. Volgens het Ministerie van I&W zouden de werkzaamheden op z'n vroegst in **2028** kunnen beginnen. In 2024 worden nog wel enkele maatregelen doorgevoerd om de verkeersveiligheid te vergroten. Gezien de blijvende risico's op onveilige situaties is het onwenselijk dat pas in **2028** wordt gekeken naar verbreding van de rijbanen, hetgeen wij in alle gremia bespreekbaar maken.

2.10 We onderzoeken met de provincie hoe de aansluitingen op de A6 veiliger kunnen worden

Uit onderzoek vanuit provincie en gemeente blijkt dat de aansluiting 14 (Hannie Schaftweg) en 15 (Muntweg) het verkeer in de spitsperioden niet meer voldoende kunnen afwikkelen. Bovendien ligt er een verhoogd risico op ongevallen op de op- en afritten van deze aansluitingen. Samen met de provincie wordt gekeken naar de mogelijkheden om deze op- en afritten duurzaam veilig te herinrichten. Uit dit onderzoek moet blijken welke eventuele extra middelen er nodig zijn om deze projecten sluitend te krijgen vanuit zowel de provincie en de gemeente.

2.11 We evalueren ons parkeerbeleid en de parkeernota

Vanuit onze inwoners stijgt het aantal meldingen over parkeerproblematiek en parkeeroverlast. Bovendien wil de gemeente kijken naar de parkeernormen en hoe om te gaan met de veranderingen en ontwikkelingen in en rondom het centrum en hoe we daar met parkeerbeleid op moeten inspelen. Het huidige beleid voldoet niet meer aan de huidige situatie. Daarom start in 2023 een evaluatie van ons parkeerbeleid en de parkeernota. Dit doen we na de oplevering van de nieuwbouwprojecten in centrum Emmeloord. Dan kunnen we de werkelijke parkeerdruk meten. In 2024 zullen te maken keuzes worden voorgelegd aan de gemeenteraad.

2.2 We werken mee aan de realisatie van de Ontsluitingsweg Urk/Espel-Tollebeek

Door ontwikkelingen op Urk (Servicehaven, de 'Port of Urk' en de Zeeheldenwijk) neemt het verkeer sterk toe op de Domineesweg. Een goede spreiding van autoverkeer is van belang. Met deze insteek is uit onderzoek gebleken dat een nieuwe ontsluitingsweg rondom Urk noodzakelijk is. Samen met provincie Flevoland en gemeente Urk, werkt Noordoostpolder samen om deze nieuwe weg tussen de aansluiting A6/Domineesweg – Staartweg te realiseren. In 2024 wordt de planvoorbereiding verder uitgewerkt. In 2024 effectueren we de financiële verplichting die we zijn aangegaan in de BOK (Bestuursovereenkomst).

2.3 Renovatie en versterken Kadoelerbrug

Gestart is met de voorbereiding van de renovatie Kadoelerbrug. De brug is een combinatie van een brug en een waterkering. De waterkering is van het waterschap. Het vaste en het beweegbare brugdeel is in beheer bij de gemeente. Het totale object is ruim 75 jaar oud. Door de jaren heen hebben diverse aanpassingen plaatsgevonden. De brug voldoet niet meer aan de wet- en regelgeving ten aanzien van (constructieve) veiligheid. Renovatie en versterken is noodzakelijk om de brug veilig en bruikbaar te houden. In de huidige situatie vormt de brug een knelpunt bij grote transporten. Bij groot onderhoud worden gelijk maatregelen getroffen om transport van grote jachten eenvoudiger te maken. Voor de voorbereiding wordt in 2024 € 400.000 vrijgemaakt. We zoeken waar mogelijk samenwerking met gebiedspartners en belanghebbende partijen. Zowel Royal Huisman en gemeente Steenwijkerland dragen financieel bij aan de renovatie van de brug. De uitvoering start naar verwachting in 2025.

2.4 Lelylijn dichterbij brengen

Met de komst van de Lelylijn wordt de Noordoostpolder beter bereikbaar en kunnen wij een bijdrage leveren aan de woningbouwopgave. Noordoostpolder participeert actief in de projectorganisatie vanuit het Ministerie I&W, die de Lelylijn onderzoekt en die eind 2024 met een voorlopige beslissing komt vanuit het MIRT-onderzoek. Eind 2024 moet duidelijk zijn of het project doorgaat in de vorm van een MIRT-verkenning.

We zetten zelf een onderzoek uit naar de impact die de Lelylijn heeft op onze gemeente. Daarbij hebben we als doel erachter te komen wat voor onze gemeente de meest geschikte locatie is voor een station, onze woningbouwopgave en economische structuurversterking. Dit onderzoek is gekoppeld aan het programma Leefbaarheid & Wonen en de Omgevingsvisie. De uitkomsten van dit onderzoek brengen we actief in bij de projectorganisatie Lelylijn (MIRT en NOVEX).

2.5 Renovatie Ketelbrug

Over ruim 15 jaar staat groot onderhoud voor de Ketelbrug gepland. Nu zullen we moeten benoemen en agenderen welke toekomst we voorzien van de Ketelbrug (verbreding/verhoging/ondertunneling; inpassing Lelylijn). Binnen de verschillende samenwerkingsverbanden en bij het Rijk brengen wij dit breed onder de aandacht.

2.6 Veilige buitenwegen met toekomstbestendige beplanting

Zieke bomen vervangen we door toekomstbestendige beplanting. Dit betekent: passend bij het landschap, de natuurwaarde versterkend en beter bestand tegen boomziektes. Dat doen wij vanzelfsprekend ook met oog voor de veiligheid van de weggebruikers.

2.7 We starten met het Uitvoeringsplan Mobiliteitsplan 2030

Het Mobiliteitsplan 2030 en bijbehorende uitvoeringsprogramma is in 2023 vastgesteld. In 2024 voeren we de eerste projecten uit dit plan uit. Dit zijn de Kleiweg - Bomenweg en de Voorsterweg. Deze twee projecten worden ingericht als een 'Superblock' en dat doen we in de vorm van een pilot. Hierbij koppelen we verkeersveiligheidsmaatregelen en snelheidsremmende maatregelen aan het groot onderhoud van zowel de Kleiweg, de Bomenweg en de Voorsterweg. We monitoren de effecten van de maatregelen zodat we de ervaringen uit de pilots meenemen in de uitwerking van eventuele volgende superblocks.

2.8 We vergroten de verkeersveiligheid voor een betere leefbaarheid

Het budget vanuit het coalitieakkoord voor Veilige buitenwegen zetten we in voor diverse verkeersveiligheidsmaatregelen op de buitenwegen. Daarbij maken we gebruik van subsidies vanuit het Rijk en provincie Flevoland. We maken zoveel mogelijk werk met werk: we koppelen verkeersveiligheidsmaatregelen aan maatregelen vanuit het Mobiliteitsplan 2030 en het groot onderhoud van de wegen. Zo leggen we bijvoorbeeld bermverharding aan en realiseren we passeerstroken langs smallere erftoegangswegen. Binnen de bebouwde kom gebruiken we subsidies voor verkeersveiligheidsmaatregelen zoals de aanleg van een rotonde op de kruising van de Marknesserweg met de Kamperweg. Verder worden verschillende fietspaden in Emmeloord verbreed om fietsen aantrekkelijker en veiliger te maken.

We werken nauw samen met omliggende gemeenten en de provincie voor een optimale afstemming van werkzaamheden. We beperken zo verkeershinder en verbeteren de doorstroming. Door middel van de DataTop15 stellen we data beschikbaar aan overheden en marktpartijen voor verbetering van routegeleiding en het instellen van logistieke voorkeursroutes.

2.9 Voorzien in infra

Begin 2024 verwachten we de visie voor de toekomstige vervanging van de gemeentelijke infrastructuur ter besluitvorming aan de raad aan te bieden. Een vervolg hierop is een uitvoeringsprogramma. In de komende jaren moet fors geïnvesteerd worden om gedeelten van wegen en de verouderde verkeersbruggen te vervangen. Tegenover deze investeringen staan de verlaging van de onderhoudsbudgetten en de forse kostprijsontwikkelingen in de markt. Dat maakt het noodzakelijk om keuzes te maken op het gebied van kwaliteit en veiligheid. Deze keuzes worden in het uitvoeringsprogramma voorgelegd. Voor het onderzoek ten behoeve van de visie wordt € 100.000 beschikbaar gesteld.

Ook de verandering in het klimaat vraagt om aanpassingen van de infrastructuur. We ervaren in toenemende mate droogteschade aan buitenwegen en schades door wortelopdruk binnen de bebouwde kom. Ook keuzes rondom deze schades worden voorgelegd in het uitvoeringsprogramma.

Wat zijn onze ambities?

3. Een bruisend Noordoostpolder

Omschrijving

De Noordoostpolder ontwikkelt zich verder tot een bruisend gebied waar genoeg te beleven is voor jong en oud. Dorpen kunnen en willen zelf veel doen om de leefbaarheid te behouden en te versterken.

Wat gaan we in 2024 hiervoor doen?

3.1 We ondersteunen bewonersinitiatieven voor een leefbaar landelijk gebied

Ook in 2024 helpen we bewoners en organisaties die goede ideeën hebben om de leefbaarheid van hun dorp te versterken. Dat doen we met leadersubsidies. Dit zijn Europese subsidies met gemeentelijke cofinanciering. Nieuw is dat leadersubsidies in deze periode ook aangevraagd kunnen worden voor projecten die bijdragen aan verduurzaming (zoals duurzame energie en bescherming van biodiversiteit). Dit is een verbreding van het leaderprogramma, want tot nu toe ging dat alleen over leefbaarheid (versterking van sociale cohesie, voldoende voorzieningen etc.).

3.2 We ronden in 2024 de eerste fase van het onderzoek naar de coffeeshop af

In 2024 ronden we de eerste fase af van het vooronderzoek naar een coffeeshop in de gemeente. Dit wordt gedeeld met de raad. Fase 1 richt zich o.a. op effecten van een coffeeshop, hoe dit onderwerp beleidsmatig moet worden opgepakt en een overzicht van aspecten die van belang zijn bij de praktische implementatie van de vestiging van een coffeeshop. In 2024 start fase 2 van het onderzoek. Fase 2 zet o.a. in op een indicatie van de marktruimte voor coffeeshops, een overzicht van geschikte locaties en een impactanalyse (omgeving en ruimtelijk).

3.3 Een bijdrage voor leefbaarheid dorpen

Dorpen kunnen en willen veel doen om de leefbaarheid te versterken. Een aantal dorpen heeft daarvoor een bijdrage ontvangen uit het fonds van het windpark Westermeerdijk. Voor de dorpen die dat niet kregen, gaan wij zo'n bijdrage ook beschikbaar stellen. Dit doen we structureel met € 50.000 per jaar.

Wat zijn onze ambities?

4. Duurzamer, groener en schoner

Omschrijving

We gaan door met verduurzaming. Dat doen we samen met onze inwoners en ondernemers. Ons uitgangspunt is 'haalbaar en betaalbaar voor iedereen.'

De afvalinzameling willen we op een eerlijke en effectieve manier regelen voor al onze inwoners. De openbare ruimte houden we aantrekkelijk en groen.

Wat gaan we in 2024 hiervoor doen?

4.1 We herijken onze ambities en geven de gemeentelijke organisatie meer slagkracht

We intensiveren en stroomlijnen onze activiteiten op Klimaat en Energie en leveren daarmee een bijdrage aan het klimaatakkoord. Vanuit het rijk is hiervoor de CDOKE (capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid) regeling opgezet. Deze middelen worden mede ingezet voor de ontwikkeling van het programma Klimaat en Energie. Klimaat en Energie zijn grote thema's met een hoeveelheid aan doelstellingen en activiteiten. Het kent veel aandachtsgebieden zoals circulaire economie, biodiversiteit, klimaatadaptatie, energieopwekking en opslag, duurzame mobiliteit etc. Deze opgaves landen bovendien binnen verschillende clusters. Mede door deze redenen willen we kiezen voor een programmatische aanpak. Zo werken we integraal en in verbinding aan onze doelen op het gebied van Klimaat en Energie. We stellen haalbare ambities en maken hier een uitvoeringsagenda bij die aansluit op landelijke ontwikkelingen en lokale mogelijkheden (zoals RES2.0).

4.2 We gaan verder met warmtetransitie en gaan daarmee energiearmoede tegen

We begeleiden wijken en dorpen bij de overgang naar aardgasvrij. We beginnen met wijken of dorpen waar al initiatieven zijn ontstaan en stellen met hen een uitvoeringsplan op. Een voorbeeld is de proeftuin Nagele in balans. We maken een plan voor het Nationaal Isolatieprogramma als onderdeel van het Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie (NLPW). Via energieloketten helpen we inwoners en bedrijven zodat zij optimaal gebruik kunnen maken van de instrumenten voor warmtetransitie en energiearmoede.

4.3 We werken aan een robuuste energie-infrastructuur en bieden ruimte aan pilots en experimenten

We gaan in gesprek met initiatiefnemers om pilots en experimenten uit te voeren voor duurzame energieopwekking, -conversie en -opslag. Vanuit de "ja, mits" gedachte. Dit kan zijn via batterijen, alternatieve energiedragers zoals waterstof of innovaties op het gebied van energimanagement. Hiervoor zoeken we met initiatiefnemers naar passende mogelijkheden in ruimtelijke procedures, wet- en regelgeving.

4.4 We werken aan een robuuste energie-infrastructuur

We zijn structureel en constructief in gesprek met netbeheerders Liander en TenneT over aanleg van energie-infrastructuur. We zorgen voor de ruimtelijk inpassing van nieuwe infrastructuur zoals verdeelstations en hoogspanningsmasten. We participeren als gemeente in ruimtelijke procedures en vertegenwoordigen daarbij de belangen van bedrijven en inwoners.

4.5 We ondersteunen het Netwerk Energieneutraal

We blijven het Netwerk Energieneutraal ondersteunen. Dat doen we door middelen beschikbaar te stellen voor de inzet van de coördinator. Daarnaast sluiten we aan bij de bestaande werkgroepen. Hiermee faciliteren we bedrijven en instellingen die bijdragen aan de energietransitie en halen we op wat er onder deze partijen leeft.

4.6 We zetten ons blijvend in om de uitstoot van het gemeentelijk wagenpark te verminderen

We zetten ons blijvend in op vermindering van uitstoot van het eigen wagenpark door het zoveel mogelijk inpassen van elektrische voertuigen en gereedschappen in haar bedrijfsvoering. Daarbij wordt ook goed gekeken of deelmobiliteit een optie is voor Wijkbeheer.

4.7 We richten een fonds in voor de gebiedsbijdrage uit zonneparken

Zodra vergunde zonneparken energie gaan leveren, gaan zij een bijdrage doen aan een duurzaamheidsfonds. Wij richten een fonds in dat deze middelen beheert. Doel van het fonds is het ondersteunen van duurzame initiatieven binnen de Noordoostpolder. Bovendien gaan we ons inzetten om te participeren in één van de zonneweiden die bij het windpark zal worden gerealiseerd.

4.8 We verduurzamen maatschappelijk vastgoed

In 2023 boden wij maatschappelijke organisaties hulp bij het betalen van de hogere energiekosten. Dat was nadrukkelijk een tijdelijke maatregel. In 2024 onderzoeken we óf en hoe we deze organisaties kunnen helpen met het verduurzamen van hun gebouwen. Het gaat dan om organisaties die bijvoorbeeld een buurthuis, MFC of buitensportaccommodatie beheren. We kijken hierbij allereerst naar inzet van bestaande regelingen en programma's.

4.9 We versterken de natuur en biodiversiteit

In 2024 blijven we kansen benutten om de biodiversiteit te versterken. Eind 2021 stelden wij beleid vast voor behoud en ontwikkeling van de biodiversiteit. In de komende jaren gaat we door met het uitvoeren daarvan. We benutten hiervoor de subsidiemogelijkheden van de provincie en onze cofinanciering uit de Programmabegroting 2023-2027.

Verder gaan we zoeken naar de juiste manier om de standpunten over bossenstrategie te verwerken in de juiste documenten zoals de Omgevingsvisie en de Visie Buitenwegen.

4.10 We zorgen voor een effectieve afvalinzameling, met accent op recycling

In 2024 ronden we het evaluatieproces af. Afhankelijk van de resultaten daaruit, gaan we in 2024 aan de slag met optimalisatie en verbeteringen. Dat zullen waarschijnlijk maatregelen zijn zoals meer uitleg en voorlichting, maar ook aanpassingen in de voorzieningen, zoals bijvoorbeeld aanpassing van containers bij hoogbouw. Concreet realiseren we extra ondergrondse verzamelcontainers voor plastic, blik en drankkartons (PBD) bij hoogbouw. Deze zullen medio 2024 gereed zijn. We maken hier € 435.000 voor vrij in de begroting.

4.11 We geven uitvoering aan klimaatadaptieve maatregelen

In 2020 zijn door ons stresstesten uitgevoerd om de knelpunten in kaart te brengen bij langdurige droogte, hitte en extreme regenbuien. Om ons voor te bereiden op een veranderend klimaat zijn aanpassingen nodig in zowel het fysiek als het sociaal domein. Het vraagt van ons tijdig te anticiperen op klimaatveranderingen om structurele schade te voorkomen en de kans op gezondheidsrisico's te verkleinen. Daarom stellen we een Visie Klimaatadaptatie op. Deze visie, met daarbij het verzoek te starten met een uitvoeringsprogramma, wordt ter besluitvorming voorgelegd aan de raad. Na positieve besluitvorming gaan we aan de slag met een bijbehorend uitvoeringsprogramma. Doel van de visie is dat we meer houvast krijgen op hoe we onze leefomgeving toekomstbestendig willen inrichten door het uitvoeren van klimaatadaptieve maatregelen. Voor 2024 is er € 60.000 beschikbaar voor nadere onderzoeken ten behoeve van klimaatadaptatie.

Ook kijken we in 2024 al naar een aantal projecten zoals het project Espelervaart te Emmeloord, Maanhuizenlaan en Hoogzijde te Marknesse en het Kerkplein te Ens, om klimaatadaptieve maatregelen uit te voeren. Zo kijken we of we bestaande verharding in de openbare ruimte kunnen verminderen door aanleg van meer groen. Ook kijken we of we een gescheiden rioleringsstelsel kunnen aanleggen om afval- en regenwater te scheiden. Voor een aantal projecten hebben we Rijkssubsidie ontvangen, echter is hiervoor nog cofinanciering vanuit de gemeente nodig. In 2024 gaan we kijken welke mogelijkheden we hebben om de klimaatadaptieve maatregelen bij de genoemde projecten uit te voeren.

4.12 Vaststellen van de Regionale Adaptatie Strategie (RAS) Flevoland

Klimaat Adaptief Flevoland (KAF) is een netwerkorganisatie, waarin de zes Flevolandse gemeenten op regionale schaal samenwerken met de provincie, het waterschap, de GGD en Rijkswaterstaat. Het doel van het vaststellen van de Regionale Adaptatie Strategie (RAS) beoogt:

- De regionale implementatie en regie op de nationale doelen
- Het bestuurlijk vastleggen van de regionale ambitie
- Het pakken van positieve effecten van investeren in klimaatadaptatie
- Het pakken van kansen op natuurlijke en logische momenten
- Het versterken van het netwerk en de samenwerking in de regio op het gebied van klimaatadaptatie

Begin 2024 worden de uitgangspunten van klimaatadaptatie (RAS), vanuit de KAF ter besluitvorming voorgelegd. Een uit te voeren initiatief vanuit de RAS voor het uitvoeren van klimaatadaptieve maatregelen is het creëren van een gezamenlijke subsidiepot voor onze inwoners door op eigen terrein klimaatadaptieve maatregelen uit te voeren. Het gaat om financiële ondersteuning voor maatregelen die variëren tussen de aanschaf van een regenton tot aanleg van een groen dak. De hiervoor gereserveerde financiële bijdrage van onze gemeente van € 15.625 maakt onderdeel uit van het bij 4.11 vermelde budget van € 60.000 voor 2024 uit de perspectiefnota.

Wat zijn onze ambities?

5. We houden de Noordoostpolder veilig

Omschrijving

Iedereen in de Noordoostpolder heeft recht op veiligheid: achter de voordeur en in de openbare ruimte. We willen dat onze inwoners zich veilig voelen en veilig zijn in de Noordoostpolder.

Wat gaan we in 2024 hiervoor doen?

5.1 We houden aandacht voor de zichtbaarheid van de Boa's op straat

Noordoostpolder scoort in de Veiligheidsmonitor 2022 goed. Onze inwoners storen zich het meest aan te hard rijden, parkeerproblemen en hondenpoep. Ze vinden daarnaast dat onze gemeentelijke handhavers onvoldoende zichtbaar zijn. De afgelopen jaren is de formatie van onze toezichthouders/opsporingsambtenaren tijdelijk uitgebreid met 2fte naar 5,9 fte. Deze formatie is structureel wenselijk. Er zijn veel meer meldingen over afval, ondermijning en er is uitbreiding van parkeerzones en wegsleepregeling. De plek van boa's binnen het veiligheidsbestel, de samenwerking met de politie en hun eigen veiligheid vragen daarbij serieuze aandacht. Landelijk wordt gewerkt aan het herijken van het beleid voor de boa's.

Onze buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's) en de politie zijn vaak het eerste aanspreekpunt in de wijk. Zij komen soms in heftige situaties terecht. Voor een goede samenwerking tussen de boa's en de politie is in 2023 een handhavingsarrangement opgesteld. Er zal conform dit handhavingsarrangement worden gewerkt. Daarnaast komen er, wanneer er ruimte is, meer boa's in de openbare ruimte.

5.2 We bestrijden ondermijnende criminaliteit

De aanpak van ondermijning heeft nog steeds prioriteit. Onze focus ligt daarbij op de bedrijventerreinen en het buitengebied. Naast het vergroten van bewustwording en meldingsbereidheid bij inwoners voeren we controles uit, al dan niet met partners zoals belastingdienst en politie. We geven de bestuurlijke aanpak steeds verder vorm. Hiervoor zetten we verschillende instrumenten in, zoals een lokaal ondermijningsoverleg en het uitvoeren van de wet Bibob, het Damoclesbeleid en het opleggen van lasten onder dwangsom. Onze aanpak geven we in nauwe samenwerking met de buurgemeenten Dronten, Urk en het RIEC vorm.

5.3 We vergroten bewustwording van en weerbaarheid tegen cybercriminaliteit

Ook de aanpak van cybercriminaliteit is een prioriteit in het veiligheidsbeleid. Met het project Hackshield, een online game, maken we de jeugd en via hen ouders, "spelenderwijs" (meer) bewust van en weerbaar tegen de gevaren van de digitale wereld. Met partners als het ROC en de politie zetten we ook in op voorlichting aan ondernemers en inwoners.

5.4 We verstevigen de koppeling tussen zorg en veiligheid in onze aanpak

Nauwe samenwerking tussen veiligheidspartners en partners in de zorg is essentieel om complexe problematiek aan te kunnen pakken. De afgelopen jaren hebben we ingezet op opzetten van een persoonsgerichte aanpak (PGA), zowel voor volwassenen als jeugd. In deze werkwijze is ook het acteren op signalen van bijvoorbeeld radicalisering of mensenhandel geborgd. De PGA-werkwijze zetten we voort.

5.5 We investeren in onze lokale crisisorganisatie

We werken nauw samen met de Veiligheidsregio Flevoland om incidenten, crises en rampen in onze gemeente te voorkomen en bestrijden. Nadrukkelijk besteden we aandacht aan de paraatheid van onze gemeentelijke crisisorganisatie (Bevolkingszorg).

5.6 We geven uitvoering aan het nieuwe integraal veiligheidsplan

In 2023 wordt het nieuwe meerjarig veiligheidsbeleid van de gemeente Noordoostpolder opgesteld. We stellen voor 2024-2025 een tweejarig uitvoeringsplan op om met gerichte activiteiten uitvoering te geven aan de doelstellingen en ambities van het veiligheidsbeleid.

5.7 We blijven bij de veiligheidsregio aandacht vragen voor de brandweervrijwilligers

De brandweervrijwilligers uit Noordoostpolder zijn in dienst bij de Veiligheidsregio Flevoland, maar wij voelen ons nauw met hen verbonden. We vragen blijvend aandacht voor hun positie en de werving van nieuwe collega's. Met de nieuwbouw van diverse brandweerposten dragen we als gemeente bij aan een goede huisvesting en werkplek voor de brandweervrijwilligers.

5.8 We zetten in op camerabewakingssystemen op gemeentelijke gebouwen en scholen

Ter beveiliging van onze mensen, middelen en gebouwen zijn onze gemeentelijke gebouwen voorzien van beveiligingscamera's. Deze moeten vervangen worden. Ook is uitbreiding van camerabewaking bij schoolgebouwen nodig. Camera's werken preventief als het gaat over vandalisme. Dit vraagt een investering van € 120.000 die in 10 jaar wordt afgeschreven. De jaarlijkse afschrijvingslast van € 12.000 verwerken we in de begroting.

Overige indicatoren

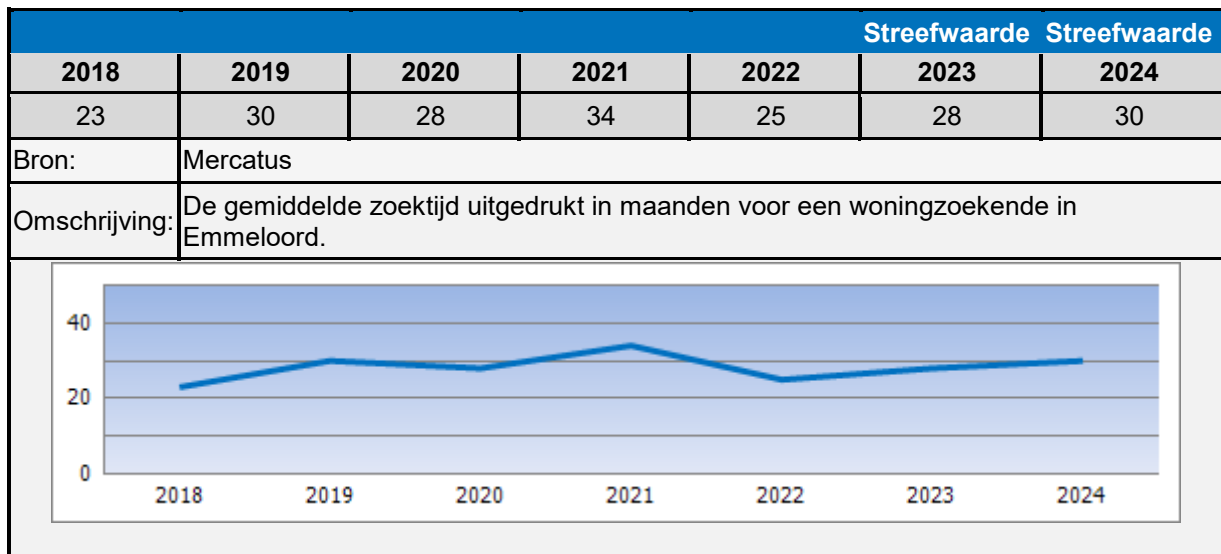
Gescheiden huishoudelijk afval

					Streefwaarde	Streefwaarde																
2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024																
74,0%	77,1%	77,0%	82,8%	84,0%	85,0%	86,0%																
Bron:	HVC																					
Omschrijving:	Gescheiden huishoudelijk afval ten opzichte van het totale huishoudelijk afval uitgedrukt in een percentage.																					
<table border="1"> <caption>Data for Gescheiden huishoudelijk afval chart</caption> <thead> <tr> <th>Year</th> <th>Percentage</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2018</td><td>74,0%</td></tr> <tr><td>2019</td><td>77,1%</td></tr> <tr><td>2020</td><td>77,0%</td></tr> <tr><td>2021</td><td>82,8%</td></tr> <tr><td>2022</td><td>84,0%</td></tr> <tr><td>2023</td><td>85,0%</td></tr> <tr><td>2024</td><td>86,0%</td></tr> </tbody> </table>							Year	Percentage	2018	74,0%	2019	77,1%	2020	77,0%	2021	82,8%	2022	84,0%	2023	85,0%	2024	86,0%
Year	Percentage																					
2018	74,0%																					
2019	77,1%																					
2020	77,0%																					
2021	82,8%																					
2022	84,0%																					
2023	85,0%																					
2024	86,0%																					

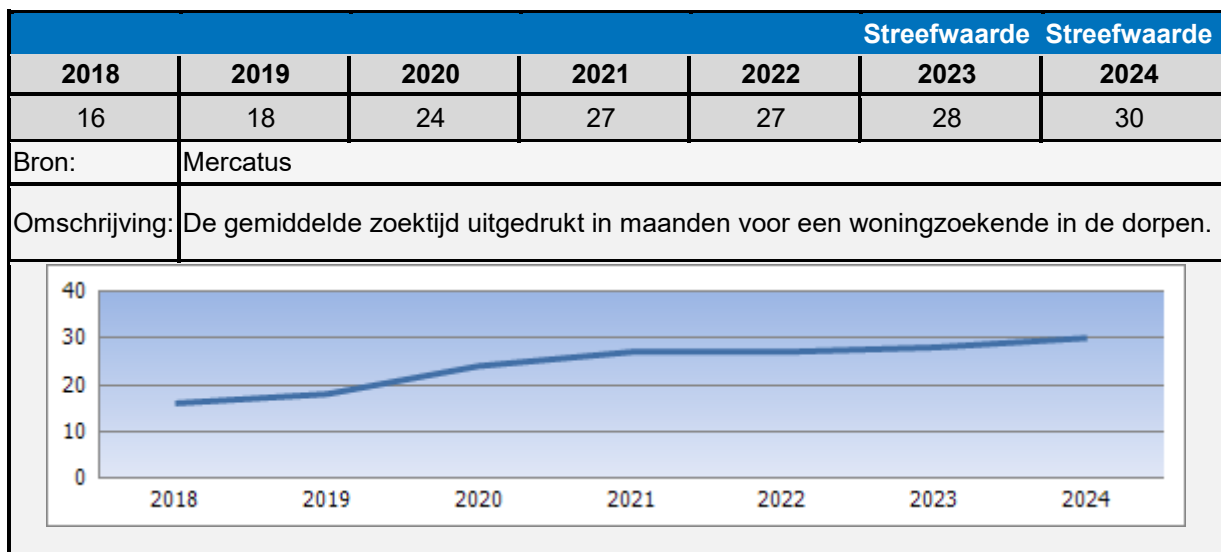
Aantal opgeleverde woningen

					Streefwaarde	Streefwaarde																
2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024																
169	164	146	204	285	300	300																
Bron:	WOZ Gemeente																					
Omschrijving:	Aantal opgeleverde nieuwbouwwoningen in de gemeente Noordoostpolder.																					
<table border="1"> <caption>Data for Aantal opgeleverde woningen chart</caption> <thead> <tr> <th>Year</th> <th>Number of Units</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2018</td><td>169</td></tr> <tr><td>2019</td><td>164</td></tr> <tr><td>2020</td><td>146</td></tr> <tr><td>2021</td><td>204</td></tr> <tr><td>2022</td><td>285</td></tr> <tr><td>2023</td><td>300</td></tr> <tr><td>2024</td><td>300</td></tr> </tbody> </table>							Year	Number of Units	2018	169	2019	164	2020	146	2021	204	2022	285	2023	300	2024	300
Year	Number of Units																					
2018	169																					
2019	164																					
2020	146																					
2021	204																					
2022	285																					
2023	300																					
2024	300																					

Zoektijd woningzoekenden Emmeloord

Zoektijd woningzoekenden Dorpen

Wat zijn de lasten?

Lasten		bedragen x € 1.000					
		Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
Taakveld		2022	2023	2024	2025	2026	2027
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	3.066	3.537	3.870	3.922	3.925	3.925
1.2	Openbare orde en veiligheid	1.362	1.552	1.669	1.472	1.461	1.440
2.1	Verkeer en vervoer	8.314	8.607	9.805	9.599	9.786	9.198
2.2	Parkeren	-	52	50	50	50	50
2.4	Economische havens en waterwegen	387	336	347	355	355	352
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	5.018	3.327	3.781	3.695	3.695	3.695
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	4.809	4.585	5.096	5.109	5.087	5.077
7.2	Riolering	2.280	2.246	2.355	2.351	2.351	2.356
7.3	Afval	5.432	5.750	6.233	6.264	6.242	6.242
7.4	Milieubeheer	2.121	2.054	3.739	3.617	3.600	3.550
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	507	526	612	611	603	605
8.1	Ruimte en leefomgeving	1.709	1.739	1.906	1.890	1.890	1.810
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	18.281	5.529	6.390	6.303	6.303	6.303
8.3	Wonen en bouwen	3.881	3.342	3.558	3.505	3.501	3.017
Totale lasten		57.167	43.181	49.411	48.744	48.849	47.621

Wat zijn de baten?

Baten		bedragen x € 1.000					
		Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
Taakveld		2022	2023	2024	2025	2026	2027
1.2	Openbare orde en veiligheid	43	24	25	25	25	25
2.1	Verkeer en vervoer	552	305	343	343	343	343
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	6.513	3.326	3.781	3.695	3.695	3.695
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	204	12	5	5	5	5
7.2	Riolering	3.310	3.366	3.513	3.510	3.513	3.519
7.3	Afval	6.945	7.430	8.377	8.408	8.386	8.386
7.4	Milieubeheer	72	60	982	1.020	1.004	944
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	491	536	552	551	543	545
8.1	Ruimte en leefomgeving	236	186	197	197	197	197
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	18.093	5.529	6.390	6.303	6.303	6.303
8.3	Wonen en bouwen	2.717	983	1.368	1.368	1.368	1.368
Totale baten		39.177	21.756	25.534	25.426	25.384	25.332

Programma 2 - Sociale Leefbaarheid

Programma omschrijving

Dit programma gaat over onderwijs, sport, cultuur en cultureel erfgoed. Het gaat ook over het project Voorzien in Vastgoed (VIV).

Programma doelstelling

We vinden het belangrijk dat alle inwoners van Noordoostpolder zich kunnen blijven ontwikkelen, zowel tijdens als na hun schoolperiode en ruimte voelen om keuzes te maken hoe zij hun (vrije-) tijd inrichten.

Portefeuillehouder	Portefeuille
Roger de Groot	UNESCO siteholderschap
Sacha Werkman	Voorzien in Vastgoed Recreatie en toerisme
Linda Verduin	Onderwijs Taalbeleid Project VO Campus
René van Amersfoort	Sport & bewegen Project Bosbad
Toon van Steen	Kunst, Cultuur & erfgoed (inclusief cultuurhuisvesting en Werelderfgoed Schokland)

Wat zijn de belangrijkste trends en ontwikkelingen?

Doorgaande stijging bouwkosten

Verschillende ontwikkelingen dragen bij aan de bouwkostenstijgingen, deze zijn zowel structureel als conjunctureel.

In de eerste plaats de krapte op de arbeidsmarkt, dit resulteerde in het doorvoeren van verhogingen in de cao's van bouw gerelateerde branches. De inflatie is bijzonder hoog en dat werkt door in alle prijzen en naar verwachting zullen ook de lonen blijven stijgen. Daarnaast zien we dat externe factoren (zoals oorlog Oekraïne en handelsconflict Canada) doorwerken in de kosten van materialen. We zien momenteel een lichte daling van de materiaalkosten, zo zijn de kosten van metaal gedaald (daling in eerste kwartaal 2023 tegen een totale stijging van 40% in 2022) maar van beton juist weer gestegen. Dit vertaalt zich echter niet naar een daling van de bouwkosten omdat andere componenten als loon, transport en energie ook zijn gestegen. Dit zien we terug in de staartkosten

op offertes. De werkvoorraad bij aannemers is nog historisch hoog maar de eerste tekenen dat deze langzaam zal afnemen zijn er. Meer projecten komen onder druk te staan door de stijgende bouwkosten, de hogere rente en het wegvallen van de bouwvrijstelling voor stikstof. Het is echter nog maar de vraag of dit zich vertaalt naar een afname van de harde stijging van de bouwkosten.

Verduurzaming maatschappelijk vastgoed

Door de energiecrisis ontstond een urgentie om het maatschappelijk vastgoed te verduurzamen. Voor nieuwe gebouwen geldt de ENG-norm (energie neutraal gebouw) maar er is ook de vraag om bestaande gebouwen te verduurzamen. Vanuit het Rijk zijn hier regelingen voor opengesteld. We zullen gebruik maken van deze regelingen en deze koppelen aan de projecten die al in VIV staan of bij het onderhoud van ons maatschappelijk vastgoed.

Kansengelijkheid

Zowel lokaal als landelijk is er veel aandacht voor het bevorderen van kansengelijkheid. In het uitvoeringsplan Onderwijsachterstandenbeleid leggen we de focus op het bevorderen van kansengelijkheid voor kinderen en hun ouders.

Wetswijziging RMC vanaf 2025

Om de aanpak van voortijdig schoolverlaten (vsv) te versterken wordt de Regionale Meld- en Coördinatiefunctie (RMC) naar verwachting per 1-1-2025 uitgebreid naar de leeftijd van 27 jaar zodat jongeren zonder startkwalificatie in beeld blijven en RMC kan schakelen tussen school en gemeente om te voorkomen dat jongeren tussen wal en schip vallen. Hierdoor zal de verantwoordelijkheid en aandacht voor deze doelgroep in 2024 substantieel groeien.

Reguliere bedrijfsvoering

Uitvoering Voorzien in Vastgoed (VIV)

Bouwen, aanpassen of uitbreiden van onderwijsgebouwen, binnensportaccommodaties, brandweerkazernes en ontmoetingsfuncties zoals opgenomen in het Uitvoeringsprogramma Voorzien in Vastgoed 2018-2029. Medio 2023 is een aanpassing op het Uitvoeringsprogramma gedaan door een verhoging van het normbedrag voor nieuwbouw en renovatie.

Beheren gemeentelijk voorzieningen

De gemeente beheert sporthallen, gymzalen, sportvelden, buurthuizen en culturele gebouwen. Dit betekent onderhoud en verhuur ervan.

Lokaal onderwijsbeleid

Samen met de lokale onderwijsaanbieders geven we vorm en inhoud aan het lokale onderwijsbeleid. Dit doen we onder de noemer van de Lokale Educatieve Agenda (LEA).

Zorgen voor leerlingenvervoer

Wij zorgen dat leerlingen die door een beperking niet zelfstandig naar school kunnen reizen, van en naar school worden vervoerd. Dit is een wettelijke taak.

Handhaven en toezien op leerplicht en voorkomen voortijdig schoolverlaten

Kinderen gaan naar school. Dat is een wettelijke verplichting. Als gemeente stimuleren en controleren wij dat. Zo bevorderen we dat leerlingen een startkwalificatie halen.

Subsidiering peuteropvang en voorschoolse educatie

Ter voorbereiding op de basisschool stimuleren wij peuteropvang voor kinderen van 2 tot 4 jaar. Hierbij is de groep peuters met een taal en/of ontwikkelingsachterstand een groep die recht heeft op meer aanbod om de achterstanden te verhelpen. Daarbij stimuleren wij de doorgaande lijn van voorschools aanbod naar het basisonderwijs en voortgezet onderwijs.

Beheren van gemeentelijke sportvoorzieningen

We beheren voorzieningen zoals sporthallen, gymzalen, zwembad en sportvelden. Dit betekent onderhoud en verhuur ervan. Exploitatie en beheer werken we uit in meerjarige onderhoudsplannen. Hierbij hebben we ook te maken met de stijgende bouwkosten. Daarbij geldt dat bij grotere gebouwen dat we ook te maken met de EED (Europese Energie-Efficiency Richtlijn) die ons kan dwingen extra verduurzamingsuitgaven te doen.

Ondersteunen en stimuleren van recreatieve sportbeoefening

We werken samen met sportverenigingen aan hun vitaliteit en we stimuleren het bewegen van onze inwoners. Dat doen we door het verstrekken van incidentele subsidies voor sportinitiatieven of sportevenementen. Door de Meedoen regeling is sportdeelname voor alle kinderen mogelijk.

Subsidies verstrekken voor culturele activiteiten

Wij verstrekken subsidie aan het Cultuurbedrijf voor podiumkunsten, talentontwikkeling, cultuurparticipatie, cultuureducatie en de kunstuitleen. Daarnaast verstrekken wij subsidie aan de Flevomeer Bibliotheek, Poppodium De Klos en de lokale omroep. Ook bevorderen wij activiteiten die een bijdrage leveren aan amateurkunstbeoefening, talentontwikkeling of dien een cultureel visitekaartje voor de gemeente Noordoostpolder vormen.

Activiteiten om erfgoed in gemeente te behouden

We zetten in op activiteiten die het erfgoed in Noordoostpolder behouden. De Erfgoednota, Kerkenvisie, sturen op omgevingskwaliteit (welstand) en de gemeentelijke monumentenlijst zijn hierbij een vertrekpunt. Verder hebben we aandacht voor initiatieven die kennis over het erfgoed in Noordoostpolder verbeteren.

Siteholderschap Werelderfgoed Schokland en omgeving

Wij zijn siteholder van Werelderfgoed Schokland. In die rol zorgen wij voor afstemming met alle gebiedspartners in de gebiedscommissie en in de siteholdersgroep. Samen met hen voeren wij het Managementplan 2020-2025 uit. Daarnaast zorgen wij voor afstemming met UNESCO en met de andere werelderfgoederen in de Stichting Werelderfgoed Nederland.

Beleidsreferentie

- [Uitvoeringsprogramma Voorzien in Vastgoed 2018-2029](#), inclusief Aanpassing Uitvoeringsprogramma 2023
- [Integraal Huisvestingsplan Onderwijs Noordoostpolder 2018-2029](#)
- [Raadsbesluit VO-Campus \(juni 2021\)](#)
- [Raadsbesluit Zwembad Bosbad \(mei 2020\)](#)
- [Verordening leerlingenvervoer gemeente Noordoostpolder \(2023\)](#)
- [Subsidieregeling peuteropvang gemeente Noordoostpolder \(2020\)](#)
- [Kadernotitie Sport en Bewegen \(2021\)](#)
- [Uitvoeringsagenda Cultuur 2020](#)
- [Managementplan Werelderfgoed Schokland en omgeving 2020-2025](#)
- [Erfgoednota 2013-2023](#)
- [Integrale Gebiedsontwikkeling Schokland \(2018\)](#)

Verbonden partijen

-

Wat zijn onze ambities?

1. Een bruisend Noordoostpolder

Omschrijving

De Noordoostpolder ontwikkelt zich tot een bruisend gebied waar genoeg te beleven is voor jong en oud. Er komen meer mogelijkheden voor (nacht)horeca, evenementen, cultuur en andere recreatieve activiteiten. Daarnaast gaan we door met het vertellen van de ontstaansgeschiedenis van de Noordoostpolder. Dat is een uniek verhaal waar we trots op zijn. Dat verdient ruimte.

Wat gaan we in 2024 hiervoor doen?

1.1 Cultuuragenda

Sinds 2020 is het cultuurbeleid vormgegeven in een Cultuuragenda. In 2024 vindt een tussenevaluatie van de Cultuuragenda plaats. Samen met de lokale partners het Cultuurbedrijf, de Flevomeer Bibliotheek, de lokale omroep, Carrefour, de Klos en de amateurkunstverenigingen schetsen we het toekomstperspectief en passen we eventueel het beleid aan.

1.2 Participeren in Cultuurregio's Zwolle en Flevoland

De Gemeente Noordoostpolder participeert in de Cultuurregio's Zwolle en Flevoland. In 2024 onderzoeken we de waarde en het toekomstperspectief van deelname aan beide cultuurregio's. Cultuurregio Zwolle sluit aan bij de economische ontwikkeling van Regio Zwolle.

1.3 Poldertoren

De aanbestede werkzaamheden aan de Poldertoren zijn in maart 2023 niet gegund omdat de uitvoering niet paste binnen de kaders die door de raad waren gesteld. Eind 2023 besluit de raad over het vervolg voor de Poldertoren. De werkzaamheden waarover dan wordt besloten, worden in 2024 uitgevoerd.

1.4 We beschermen het werelderfgoed en vertellen het verhaal van Schokland

Voor het project Nieuwe Natuur Schokland zal een bestemmingsplanwijziging voorgesteld worden. Vooruitlopend op de nieuwe Omgevingswet doorlopen we met betrokkenen en omwonenden een participatieproces en hebben zij inbreng op het ontwerp. Door het omvormen naar natuur ten zuiden van Schokland kunnen we de archeologische schatten en daarmee de unieke waarden van het Werelderfgoed goed beschermen.

We gaan verder met de planvorming voor een nieuw Werelderfgoedcentrum, die de uitvalsbasis zal worden voor een bezoek aan Werelderfgoed Schokland. We werken aan een ontwerp voor een centrum op de hiervoor verworven kavel op het eiland aan de Schokkerringweg. We verwachten eind 2024 een investeringsvoorstel voor te kunnen leggen.

We werken de specifieke beschermingsmaatregelen voor het Werelderfgoed uit via het Omgevingsplan. Dit doen we samen met alle betrokken organisaties en de bewoners.

1.5 We geven uitvoering aan de Erfgoeddeal Nagele

In Nagele stimuleren we een goede afstemming tussen meerdere ontwikkelingen, zoals vernieuwing van Museum Nagele en 't Rietveld, een samenhangend plan om bezoekers te verwelkomen, een goede toekomst voor de scholen en woningbouw. Dit doen we onder andere door de pilot aardgasvrije wijken te ondersteunen. Door middel van de Erfgoeddeal stemmen we de verschillende onderdelen met elkaar af. Doel is daarbij het dorp aantrekkelijker te maken voor bezoekers en Nagele als cultuuricoon op de kaart te zetten. In 2022 en 2023 zijn nog niet alle activiteiten opgepakt vanuit de Erfgoeddeal. In 2024 geven we hier een vervolg aan.

1.6 We werken verder aan project Cultuurhuisvesting

In 2024 bereiden we een voorstel Cultuurhuisvesting voor waarbij uitgangspunt is dat culturele activiteiten in onze gemeente efficiënt en toekomstbestendig gehuisvest worden in een accommodatie die duurzaam geëxploiteerd kan worden. Om dit te realiseren, zal samen met culturele partners, gezocht moeten worden naar creatieve oplossingen en slimme inzet van middelen. In 2024 verwachten we een definitief besluit voor te leggen over locatie en participanten in het nieuwe cultuurgebouw.

Wat zijn onze ambities?

2. Meedoen in de samenleving

Omschrijving

Ons doel is een samenleving waarin iedereen meedoet en zelfstandig is.

Wat gaan we in 2024 hiervoor doen?

2.1 We werken verder aan het project Bosbad

We geven uitvoering aan het project (ver-)nieuwbouw Bosbad.

2.2 We bereiden renovaties van binnensportaccommodatie voor

In het Uitvoeringsplan VIV staat voor de komende jaren een aantal gymzalen opgenomen voor renovatie. Die worden voorbereid en hierbij zullen we de uitkomsten van het DMJOP (Duurzaam Meerjaren OnderhoudsPlan) voor ons vastgoed betrekken.

2.3 We investeren in buitensportaccommodaties

In 2024 vervangen we de toplaag van het hoofd kunstgrasveld van Flevo Boys en zal de atletiekbaan gerenoveerd worden. De exacte planning van de renovatie wordt in overleg met de verenigingen bepaald. Dit is mede afhankelijk van de wedstrijdschema's, omvang van het project en weersomstandigheden.

Wat zijn onze ambities?

3. Een aantrekkelijk onderwijsaanbod

Omschrijving

We zijn trots op ons brede en aantrekkelijke onderwijsaanbod in de Noordoostpolder. Dat willen we behouden en waar nodig versterken. Onderwijs is de basis voor werk en voor meedoen in de samenleving. Gezien de daling van het aantal leerlingen in het onderwijs kiezen we voor passende en efficiënte investeringen in de onderwijshuisvesting. Met in ieder geval één school per dorp, in een gezonde leefomgeving.

Wat gaan we in 2024 hiervoor doen?

3.1 We bereiden uitvoering wetswijziging RMC voor

Voor het versterken van de aanpak voortijdig schoolverlaten (vsv) wordt de Regionale Meld- en Coördinatiefunctie (RMC) uitgebreid naar de aangepast 27 jaar zodat voor jongeren zonder startkwalificatie meer mogelijkheden zijn om hen te begeleiden. Dit zal leiden tot een grote uitbreiding van de doelgroep van het RMC zijn.

3.2 We doen onderzoek naar capaciteitsbehoefte bewegingsonderwijs Emmeloord

De druk op de binnensportaccommodaties voor bewegingsonderwijs is in Emmeloord momenteel groot. Dat komt door een aantal ontwikkelingen. Zo werken sinds een paar jaar alle scholen met een continuooster en zijn scholen verplicht met gymleerkrachten te werken wat de inroostervraag gecompliceerd maakt vanwege beperkte tijden en beschikbaarheid van de vakleerkrachten. Daarnaast heeft de stijging van het aantal leerlingen in de Internationale Schakelklassen, zowel basis- als voortgezet onderwijs, grote gevolgen. Voor de langere termijn is een onderzoek naar capaciteitsbehoefte noodzakelijk.

3.3 We evalueren ons taalbeleid

In 2024 vindt een tussenevaluatie van het taalbeleid plaats en passen we dit waar wenselijk en mogelijk aan.

3.4 We ronden de inzet van het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) af

Vanuit het Rijk hebben we geld ontvangen voor de uitvoering van het NPO om de corona-effecten die leerlingen ervaren zo laag mogelijk van invloed te laten zijn op hun functioneren. Deze middelen zetten we in voor de doelgroep die de grootste achterstanden hebben opgelopen en die het meest gebaat zijn bij ondersteuning. De middelen zijn tot medio 2025 beschikbaar. In 2024 zullen we bezig gaan met de afronding van de ingezette ondersteuning en de verantwoording.

3.5 We werken aan het uitvoeringsplan voor het Onderwijsachterstandenbeleid

Vanuit de Wet op het primair onderwijs (WPO) en de Wet voortgezet onderwijs 2020 (WVO 2020) heeft de gemeente als taak om gezamenlijk met onderwijspartijen en kinderopvangvoorzieningen afspraken te maken over het bevorderen van integratie, het voorkomen van segregatie en het bestrijden van onderwijsachterstanden. In onze gemeente krijgt dit vorm in een uitvoeringsplan Onderwijsachterstandenbeleid. In 2023 is er een nieuwe beleidsperiode gestart omtrent het onderwijsachterstandenbeleid. Aan de hand van de evaluatie van de voorgaande periode is er een nieuw uitvoeringsplan opgesteld met nieuwe doelen voor de komende jaren.

3.6 We werken verder aan de realisatie van de VO-Campus

In 2024 hebben we voor de zomer het Definitief Ontwerp gereed. Op basis hiervan zullen we aanbestedingen voorbereiden. Zoals afgesproken zal na de aanbestedingen de raad een raadsvoorstel ontvangen voor de definitieve keuze voor realisatie van de VO-Campus.

3.7 We werken verder aan het verbeteren van onze onderwijshuisvesting

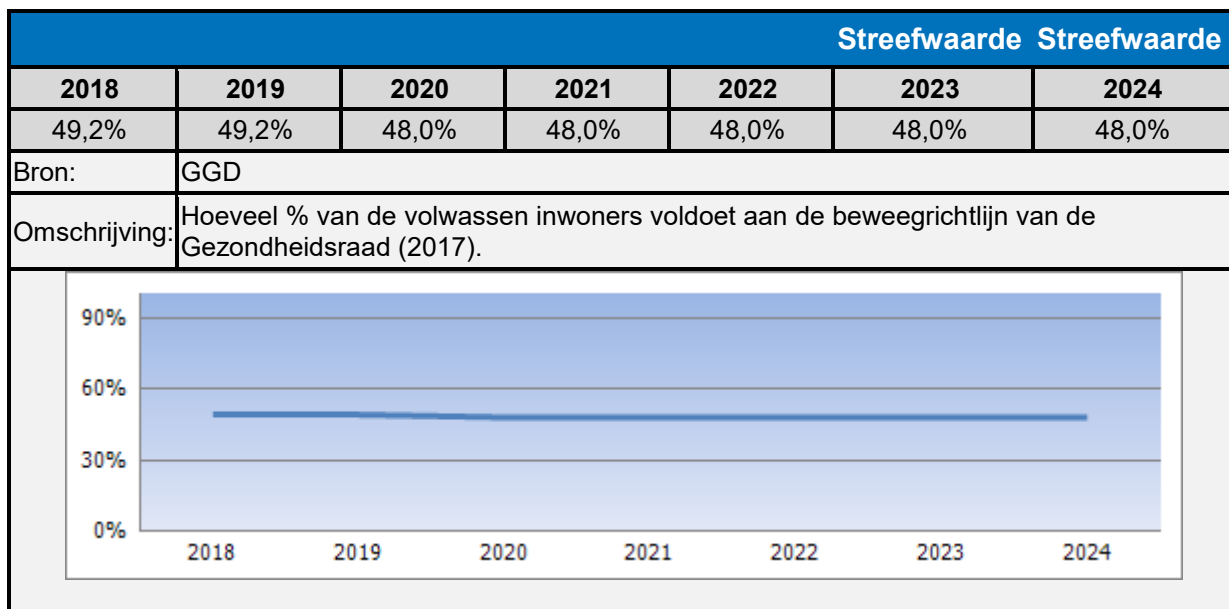
We werken verder aan het verbeteren van onze onderwijshuisvesting zoals opgenomen in het Uitvoeringsprogramma VIV. Voor 2024 stellen we voor Aeres Praktijkonderwijs uit te breiden en tijdelijke huisvesting voor CBS De Koperwiek te realiseren.

De plannen voor de renovatie van OBS Roderick van Voorst, GBS De Planthof en nieuwbouw school in Emmelhage worden verder uitgewerkt. Evenals de plannen voor CBS De Triangel waar we de Internationale Schakelklassen aan toevoegen. Tot slot worden concrete voorstellen voor de basisscholen in Marknesse, Ens en Bant voorbereid.

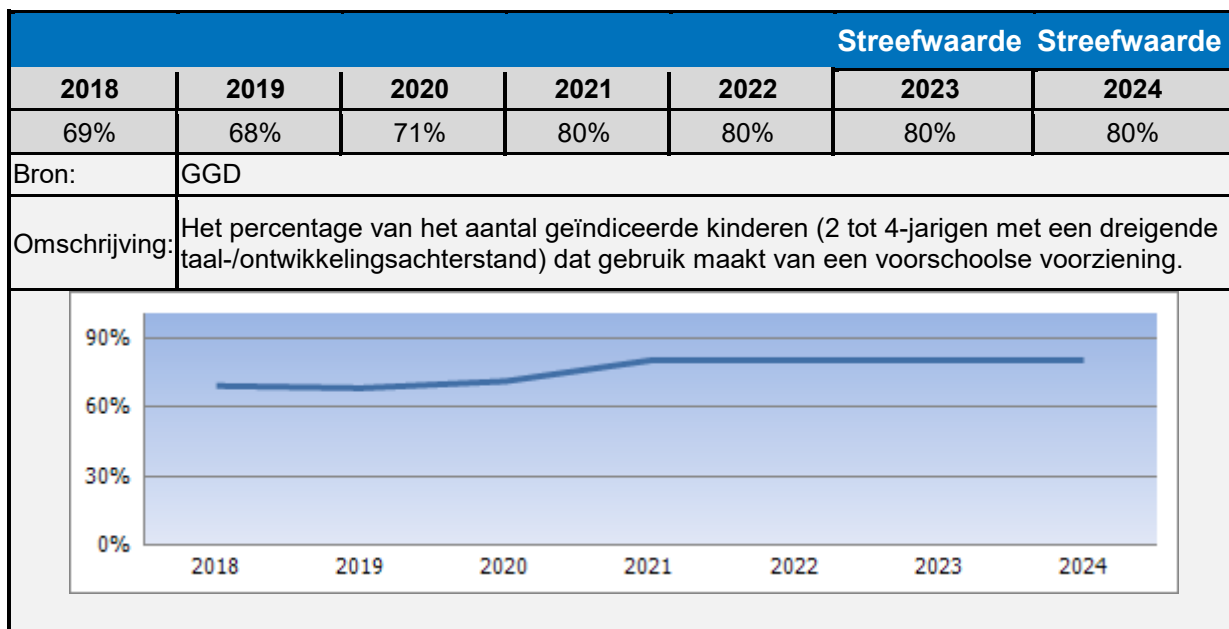

Overige indicatoren

Bewegen is gezond

Gebruik voorschoolse voorziening

Wat zijn de lasten?

Lasten		bedragen x € 1.000					
		Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
Taakveld		2022	2023	2024	2025	2026	2027
4.2	Onderwijshuisvesting	3.109	3.236	3.492	3.903	4.131	3.930
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	4.074	3.857	3.970	3.927	3.931	3.931
5.1	Sportbeleid en activering	286	361	446	444	428	173
5.2	Sportaccommodaties	3.201	3.294	4.546	4.630	5.481	5.470
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	2.678	2.697	2.856	2.855	2.800	2.790
5.4	Musea	368	308	360	360	360	360
5.5	Cultureel erfgoed	367	435	523	522	522	522
5.6	Media	1.240	1.237	1.290	1.290	1.263	1.263
Totale lasten		15.325	15.424	17.482	17.931	18.916	18.438

Wat zijn de baten?

Baten		bedragen x € 1.000					
		Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
Taakveld		2022	2023	2024	2025	2026	2027
4.2	Onderwijshuisvesting	224	121	167	171	175	175
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	2.537	1.930	2.102	2.102	2.102	2.102
5.1	Sportbeleid en activering	107	-	272	272	256	-
5.2	Sportaccommodaties	692	681	781	810	849	849
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	54	56	58	58	58	58
5.4	Musea	35	37	38	38	38	38
5.5	Cultureel erfgoed	52	33	37	37	37	37
Totale baten		3.702	2.858	3.455	3.488	3.516	3.260

Programma 3 - Economische ontwikkeling

Programma omschrijving

Dit programma gaat over onze betrokkenheid bij economische ontwikkeling, werkgelegenheid en recreatie & toerisme.

Programma doelstelling

Behoud divers aanbod van werkgelegenheid, mensen naar vermogen aan het werk en meer (toeristische) bestedingen in Noordoostpolder.

Portefeuillehouder	Portefeuille
Roger de Groot	Gebiedsmarketing
Linda Verduin	Economie en bedrijvigheid Markten Participatiewet
René van Amersfoort	Energie, duurzaamheid Inburgering
Sacha Werkman	Recreatie en toerisme

Wat zijn de belangrijkste trends en ontwikkelingen?

Focus op brede welvaart

Brede welvaart is in de aankomende jaren het centrale thema dat door de gemeente omarmt wordt en waar onze inspanningen op gericht zijn. We focussen ons daarbij op een toekomstbestendige leefomgeving waar het goed wonen, werken en recreëren is. Voor ondernemers betekent dit dat kwaliteit belangrijker zal worden dan kwantiteit: bedrijven worden nog meer onderdeel van de samenleving. Een prettige leefomgeving is essentieel bij het aantrekken en vasthouden van medewerkers.

Aandacht voor de arbeidsmarkt

De krapte op de arbeidsmarkt is in het afgelopen jaar een grote uitdaging voor bedrijven gebleken. Het vinden van goed gekwalificeerd personeel is lastig. Vooral in de techniek-, zorg- en horecabranche. Door ontwikkelingen in de digitalisering en robotisering is het belangrijk om te investeren in het bij- en omscholen van medewerkers. Dat betekent dat een Leven Lang Ontwikkelen nog belangrijker wordt. De krapte van de arbeidsmarkt biedt ook perspectief. Inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt vinden sneller een baan en steeds meer (buitengewone) werkgevers staan open voor deze doelgroep.

Onzekerheden door crises

Op dit moment is er veel onzekerheid bij bedrijven. We hebben onder andere te maken met de stikstofcrisis en de gevolgen van de oorlog in Oekraïne. Door handelsbeperkingen en toenemende kosten voor energie worden grondstoffen duurder. Bedrijven willen en kunnen niet alle prijsstijgingen doorbelasten aan afnemers en consumenten. Dit heeft gevolgen voor de resultaten van bedrijven.

Ruimte en nutsvoorzieningen zijn niet meer vanzelfsprekend

In de Noordoostpolder is ruimte niet meer vanzelfsprekend. Bedrijven met uitbreidings- of nieuwbouwplannen krijgen te maken met aangescherpte regelgeving. Ook de energievoorziening kan een spelbreker zijn. Door overbelasting van het energienetwerk en beperkte beschikbaarheid van drinkwater moeten we meer en meer rekening houden met klimaat- en milieuaspecten. Het klimaat adaptief en toekomstbestendig inrichten van bedrijventerreinen speelt een grotere rol. Dit vraagt om keuzes op het gebied van kwalitatieve uitbreiding.

Bedrijven moeten werk maken van verduurzaming en circulaire economie

Groene groei vormt de kern van het EU-beleid en moet ervoor zorgen dat de economische groei ook duurzaam is voor het milieu. Onderdeel hiervan is de 'Green deal' en een actieplan voor een circulaire economie. Hiermee wil de EU circulaire economische processen stimuleren, duurzaam gebruik bevorderen en minder afval garanderen. Ook bedrijven in de Noordoostpolder moeten aan de slag met toepassing van dit beleid.

De vrijetijdseconomie is in transitie

De pandemie heeft in de vrijetijdsector op allerlei fronten onomkeerbare ontwikkelingen in gang gezet. We zien dit in thema's zoals robotisering, digitalisering en human capital. Ook zijn Nederlanders massaal de natuur in getrokken en hebben het eigen land ontdekt. De Noordoostpolder heeft hiervan geprofiteerd en het is een opgave om deze groei vast te houden. De verbinding tussen recreanten en het agrarisch gebied is een koppelkans. Bijvoorbeeld door het faciliteren van plattelandstoerisme of het verkorten van de agrarische keten door het beleefbaar maken van streekproducten. Het is belangrijk dat ondernemers in de sector op deze ontwikkelingen inspelen. De gemeente kan hierin op strategisch niveau faciliteren, om zo bezoekers te verleiden tot een langer verblijf en meer bestedingen.

Reguliere bedrijfsvoering

Hoogwaardig accountmanagement als sleutel voor economische ontwikkeling

De economische ontwikkeling van de Noordoostpolder wordt voor verreweg het grootste deel gerealiseerd door bestaande bedrijven. Daarom onderhouden we korte lijnen met het bedrijfsleven. Individueel, maar ook via de ondernemersvereniging en de bedrijvenclusters, zoals het Agrofoodcluster en het Innovatiecluster. De accountmanagers van de gemeente zijn het aanspreekpunt voor de ondernemers bij de verwezenlijking van hun ambities. Daarnaast ligt de rode loper uit voor nieuwe bedrijven die passen binnen het profiel van de gemeente en aansluiten op onze sterke sectoren.

Inwoners stimuleren om een baan te vinden en te houden

We gebruiken bestaande structuren om vraag en aanbod van arbeid te faciliteren. Het matchen vindt lokaal, maar ook steeds meer regionaal plaats. Er zijn veel mogelijkheden voor inwoners die klaar zijn voor de arbeidsmarkt, deze diensten zijn vindbaar en toegankelijk voor alle inwoners. Voor inwoners die een grotere afstand tot de arbeidsmarkt hebben of te maken hebben met andere problematieken, is het belangrijk dat we integraal afstemmen met bijvoorbeeld welzijnspartijen. Daarnaast is het van belang dat er een goede samenwerking is tussen het bedrijfsleven en onderwijs, zodat we scholing kunnen realiseren voor de meer kwetsbare doelgroepen zoals mensen zonder startkwalificatie, werkende armen en mensen met een psychische beperking. Ook in het kader van de nieuwe wet inburgering is participeren op de arbeidsmarkt een belangrijk doel. We bieden statushouders een duaal traject aan in samenwerking met het onderwijs en de WerkCorporatie, zodat werk en het leren van de taal wordt gecombineerd.

Initiatieven en ondernemers in de vrijetijdssector verbinden

Wij blijven onze meest belangrijke trekkers positioneren, zowel nationaal als internationaal. Dat zijn bijvoorbeeld Werelderfgoed Schokland, Rijksmonument Waterloopbos, het Kuinderbos en het tulpenfestival. We nemen onze rol als overheid om initiatieven en ondernemers aan elkaar te verbinden. Waarbij ook kleinere ondernemers kunnen aanhaken en meeprofitieren.

De gebiedsmarketing uitdragen

We hebben de profilering van de Noordoostpolder op het gebied van wonen, werken en bezoeken belegd bij de Stichting 'Gemaakt in dé Noordoostpolder'. Als stakeholder hebben we een actieve rol in het uitdragen van de gebiedsmarketing. Daarnaast zijn we via onze subsidierelatie betrokken bij de marketingcampagnes.

Samenwerken in de regio

Gemeente Noordoostpolder doet mee aan diverse regionale samenwerkingsverbanden. Binnen Regio Zwolle zijn we voor de human capital agenda onder andere betrokken bij het programma Upgrade Jezelf. In provincie Flevoland versterken we de (regionale) economie en brede welvaart via het uitvoeringsprogramma Samen maken we Flevoland. Samen met de gemeenten Dronten en Urk vormen we de DUN-gemeenten, om onze krachten te bundelen binnen de provincie en de regio.

Beleidsreferentie

- [Visie op werklocaties Noordelijk Flevoland \(2017\)](#)
- [Sociaal Economisch Beleid \(2020-2024\)](#)
- [Sociale Structuurvisie \(2013\)](#)
- [Deelplan Participatie \(2021\)](#)
- [Beleidsplan sociaal domein \(2021-2025\)](#)
- [Nota Toeristische Verblijfsaccommodaties \(2013\)](#)
- [Strategisch Marketing Plan \(2021\)](#)
- [Meerjarige agenda Regio Zwolle 2024-2028](#)

Verbonden partijen

GR IJsselmeergroep
WerkCorporatie B.V.

Wat zijn onze ambities?

1. Een bruisend Noordoostpolder

Omschrijving

De Noordoostpolder ontwikkelt zich tot een bruisend gebied waar ondernemers zich graag vestigen en waar genoeg te beleven is voor jong en oud. We blijven ons inspannen om ondernemers ruimte te geven. Er komen meer mogelijkheden voor (nacht)horeca, evenementen, cultuur en andere recreatieve activiteiten. Daarnaast gaan we door met het vertellen van de ontstaansgeschiedenis van de Noordoostpolder. Dat is een uniek verhaal waar we trots op zijn. Dat verdient ruimte.

Wat gaan we in 2024 hiervoor doen?

1.1 We bieden ruimte aan nieuwe initiatieven

We stimuleren initiatieven uit de markt om horeca, evenementen en andere recreatieve activiteiten in de Noordoostpolder te ontwikkelen. We streven hierbij naar meer aanbod met een gedifferentieerd karakter. We gaan uit van de kernwaarden van de polder, zoals de cultuurhistorie en het plattelandstoerisme. Om recreatieve initiatieven te kunnen realiseren is goede borging van ontwikkelruimte in de omgevingsplannen noodzakelijk, te beginnen bij de nota van uitgangspunten.

1.2 We spannen ons in om onnodige regels en beperkingen weg te nemen

We willen voorkomen dat initiatiefnemers bij het realiseren van hun plannen en ambities belemmerd worden door onnodige regels en beperkingen vanuit de gemeente, bijvoorbeeld op het gebied van procedures. In de sectortafels maken we dit onderwerp bespreekbaar en inventariseren we concrete voorbeelden van onnodige regels en beperkingen voor bedrijven. We onderzoeken de mogelijkheden om de belemmeringen en beperkingen weg te nemen.

1.3 We dragen de gebiedsmarketing 'Gemaakt in dé Noordoostpolder' actief uit

Als stakeholder van de gebiedsmarketing spelen we een actieve rol in het uitdragen van het merk 'Gemaakt in dé Noordoostpolder'. Waar mogelijk haken we aan met onze eigen communicatiekanalen en -uitingen. Naast onze rol als stakeholder hebben we ook een subsidierelatie met de uitvoerende stichting 'Gemaakt in dé Noordoostpolder'.

1.4 We creëren ruimte voor bedrijven

We zetten in op het bevorderen van kwalitatieve werkgelegenheid. Voor nieuwe en groeiende bedrijven creëren we passende werklocaties waar bedrijven zich graag vestigen. We stellen een Ontwikkelperspectief Werklocaties Noordoostpolder op. Hierin wordt vastgelegd in welke dorpen en op welke locaties wij ruimte willen bieden aan uitbreiding van bedrijven. Tegelijkertijd stellen we een Ontwikkelstrategie Werklocaties Noordelijk Flevoland op. Dit is een update van de Visie Werklocaties Noordelijk Flevoland 2017. Dit geeft inzicht in marktomstandigheden, trends en ontwikkelingen. Ook geeft het handvatten voor hoe bestaande bedrijventerreinen klimaatadaptief en toekomstbestendig te maken.

1.5 We stimuleren structurele samenwerking via clustervorming

Structurele samenwerking tussen bedrijven en instellingen is belangrijk. Bedrijven voelen zich dan collectief verantwoordelijk voor strategische opgaven binnen hun sector. Denk hierbij aan het binden en borgen van human capital, betere samenwerking in de energietransitie, het stimuleren van innovatie en regiobranding van de Noordoostpolder. We ondersteunen structurele samenwerking door partijen te verbinden, clustervorming aan te jagen en financieel bij te dragen.

1.6 We evalueren het Sociaal Economisch Beleid 2020 - 2024

Het Sociaal Economisch Beleid 2020–2024 is op een vernieuwende wijze vormgegeven. De vraag van de samenleving was leidend voor het beleid van de gemeente. Om uitdagingen te bepalen en doelen te bereiken zijn er zes sectortafels ingericht. We evalueren het beleid en de nieuwe werkwijze met de stakeholders en de gemeenteraad. De uitkomst van de evaluatie is input voor nieuw sociaaleconomisch beleid.

1.7 We zijn een aantrekkelijk gebied om te recreëren

Om vorm te geven aan de ambitie uit het coalitieakkoord stellen we een nieuwe Ontwikkelstrategie Recreatie & Toerisme op. We spannen ons in om van de Noordoostpolder een aantrekkelijk recreatiegebied te maken. We houden de bestaande recreatieve faciliteiten op peil en ontwikkelen nieuwe faciliteiten. We maken het verhaal van de ontstaansgeschiedenis van de Noordoostpolder beter zichtbaar in het landschap. We onderhouden het bestaande routenetwerk en onderzoeken daarnaast de haalbaarheid van nieuwe aantrekkelijke recreatieve (fiets)routes om het polderlandschap toegankelijker en meer beleefbaar te maken. Om draagvlak te creëren werken we samen met stakeholders, zoals de dorpsbelangen, de terrein beherende organisaties en LTO Noordoostpolder. Verder streven we naar een betere verbinding met de buurgemeenten, hiervoor onderzoeken we een pilot voor recreatieve fietsdeelmobiliteit.

1.8 We verbreden het toeristisch recreatief aanbod

We brengen het bestaande toeristisch recreatief aanbod beter in beeld en benutten koppelkansen. Niet alleen in de Noordoostpolder, maar ook in de bredere regio. Hiermee willen we het aanbod verder uitbreiden en verbreden. Ook digitaal zorgen we voor goede vindbaarheid van ons recreatieve aanbod en bouwen dit verder uit door middel van een interactieve routemodule op de website visitnoordoostpolder.nl. Het doel is een langer verblijf en meer bestedingen door bezoekers, bijvoorbeeld via het ontwikkelen van arrangementen. We stimuleren nieuwe initiatieven op gebied van dagrecreatie en verblijfsrecreatie, passend bij het karakter van de Noordoostpolder. In de Erfgoeddeal voor Stijllicoon Nagele is de ambitie uitgesproken om in Nagele een uitkijktoren te realiseren. Een uitkijktoren kan een goede kwaliteitsimpuls bieden aan de toeristische aantrekkelijkheid, omdat het ontwerp van Nagele het beste van bovenaf zichtbaar is. We verkennen en onderzoeken het draagvlak voor een uitkijktoren in Nagele. Daarnaast willen we goed in beeld hebben of realisatie van een dergelijk object met financiering vanuit externe fondsen mogelijk is.

1.9 We jagen samenwerking in de vrijetijdseconomie aan

Om in te kunnen spelen op de transitie in de vrijetijdseconomie dragen we op strategisch niveau bij aan verbinding in de sector. We bouwen het nieuw opgerichte vrijetijdscluster verder uit door aansluiting te zoeken met projecten binnen Regio Zwolle.

Wat zijn onze ambities?

2. Duurzamer, groener en schoner

Omschrijving

We gaan door met verduurzaming. Dat doen we samen met onze inwoners en ondernemers. Ons uitgangspunt is 'haalbaar en betaalbaar voor iedereen'. We zien een toekomst voor waterstof als kans om de agrarische sector verder te verduurzamen.

Wat gaan we in 2024 hiervoor doen?

2.1 We gaan samen met ondernemers door met verduurzaming

Als gemeente faciliteren en ondersteunen we initiatieven van bedrijven op het gebied van duurzaam ondernemen en circulaire economie. We bieden ruimte voor pilots en experimenten die passen bij de Noordoostpolder. Op bedrijventerrein De Munt B en bedrijventerrein Nagelerweg-A6 gaan we verder met de pilot Stream Energy van Liander en diverse partijen voor de mogelijkheden van gezamenlijke elektriciteitsopwekking, -gebruik en -opslag. Bij de uitgifte van nieuwe bedrijfskavels is een duurzame en klimaatbestendige inrichting een voorwaarde.

2.2 Kansen waterstof voor Noord-Flevoland

In 2024 willen we het onderzoek naar de haalbaarheid van een groene waterstoffabriek in de Noordoostpolder afronden. Op basis van de resultaten zetten we de toepassingsmogelijkheden van waterstof in Noordoostpolder op een rij. Als innovatieve gemeente stimuleren we pilots, met de ambitie om deze op te schalen waar mogelijk.

Wat zijn onze ambities?

3. Meedoen in de samenleving

Omschrijving

Zorg in de Noordoostpolder blijft beschikbaar, bereikbaar en betaalbaar. We sluiten aan op wat onze inwoners nodig hebben. Door te werken met 'positieve gezondheid' kijken we naar wat mensen kunnen in plaats van naar hun beperkingen. We geven onze partners ruimte door te werken vanuit vertrouwen en zorg op maat. Ons doel is een samenleving waarin iedereen meedoet en zelfstandig is.

Wat gaan we in 2024 hiervoor doen?

3.1 We hebben aandacht voor werk en inkomen

Werk is de motor naar zelfstandigheid. Het zorgt voor verbinding met de samenleving en voor inkomen. Wij stimuleren inwoners om te gaan werken. We zetten we ons voortdurend in voor een duurzame match tussen werknemer en werkgever. Zo voorkomen we dat inwoners (weer) uitvallen en een beroep moeten doen op de bijstand. Dit doen we door korte lijnen te houden in de samenwerking met het onderwijs en (buitengewoon) werkgevers. We hebben aandacht voor aandachtsgroepen zoals jongeren, statushouders en inwoners die psychisch kwetsbaar zijn.

3.2 We bieden passende inburgeringstrajecten

Wij voeren de Wet Inburgering uit en laten nieuwkomers integreren via een traject waarin taal en participatie samengaan. We doen dit samen met alle ketenpartners die betrokken zijn bij de inburgeringsplichtige. We kijken samen met de nieuwkomer wat het hoogst haalbare taalniveau is via een leerbaarheidstoets. Daarnaast maken we afspraken over de vorm van participatie. Als verwacht wordt dat betaald werk mogelijk is, wordt de WerkCorporatie ingeschakeld om de nieuwkomer te ondersteunen.

Wat zijn onze ambities?

4. Een aantrekkelijk onderwijsaanbod

Omschrijving

We zijn trots op ons brede en aantrekkelijke onderwijsaanbod in de Noordoostpolder. Dat willen we behouden en waar nodig versterken. Onderwijs is de basis voor werk en voor meedoen in de samenleving. Een breed aanbod en een goede aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt vinden we daarom belangrijk.

Wat gaan we in 2024 hiervoor doen?

4.1 We bieden een breed beroepsgericht onderwijsaanbod

We streven naar een zo breed mogelijk aanbod van vervolgoopleidingen binnen de Noordoostpolder dat past bij het regionale beroepsaanbod. Hiervoor onderhouden we nauwe banden met de onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven. We gaan een arbeidsmarktanalyse uitvoeren. We betrekken de ondernemersvereniging en het onderwijs bij het formuleren van de opdracht en het uitvoeren van het onderzoek.

4.2 We stimuleren een goede aansluiting op de arbeidsmarkt

We dragen bij aan het realiseren van een goede aansluiting tussen de arbeidsmarkt en het onderwijsaanbod, met voldoende aanbod van stages en opleidingsmogelijkheden. Clustervorming van bedrijven draagt hieraan bij. Daarvoor is een goede samenwerking tussen het onderwijs en lokale bedrijven belangrijk. Waardoor behoeftes aan innovaties, scholing en samenwerking beter inzichtelijk worden. Ook bouwt de gemeente door aan een meer efficiënte overlegstructuur op alle niveaus (bestuurlijk, tactisch en operationeel).

4.3 We zetten in op Leven Lang Ontwikkelen

Met goed geschoold en gekwalificeerd personeel is de vraag en het aanbod op de arbeidsmarkt beter op elkaar afgestemd. Om dit te realiseren zal de gemeente ondernemers informeren in scholingsmogelijkheden, zoals Upgrade Jezelf van Regio Zwolle. We onderzoeken de mogelijkheden voor het beter bereiken van onbenut arbeidspotentieel. Hiermee dragen we bij aan het arbeidsfit houden van onze inwoners en voorzien we onze lokale arbeidsmarkt van voldoende en passend personeel.

Wat zijn onze ambities?

5. Dienstverlening voor iedereen

Omschrijving

De gemeente is er voor haar inwoners en ondernemers. We stemmen onze dienstverlening op hen af. Transparant en toegankelijk zijn de kernwoorden. Zowel digitaal als fysiek. De informatie naar inwoners en ondernemers is duidelijk en we delen het proactief.

Wat gaan we in 2024 hiervoor doen?

5.1 We verlenen dienstverlening in de volle breedte van het bedrijfsleven

Ondernemers kunnen makkelijk contact met ons opnemen, zowel telefonisch als per e-mail. We zorgen ervoor dat zij snel bij het juiste aanspreekpunt terecht komen en denken met hen mee. Door onze regionale samenwerking, zowel in Flevoland als in Regio Zwolle, bieden we instrumenten die ondernemers verder helpen in bijvoorbeeld innovatie, opleiden van personeel of financiering.

5.2 We verstrekken duidelijke informatie en informeren proactief

We bieden duidelijke en toegankelijke informatie aan onze ondernemers. We informeren proactief via onze website, sociale media en nieuwsbrief Ondernemer Centraal. Voor specifieke vragen over subsidies, voucherregelingen en financieringsmogelijkheden organiseren we een laagdrempelige informatiemarkt.

Overige indicatoren

Aantal hectare uitgegeven bedrijfsgrond

Streefwaarde Streefwaarde																						
2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024																
4,12	3,53	3,16	4,4	5,6	4,5	4,5																
Bron	Gemeente Noordoostpolder																					
Omschrijving:	-																					
Toelichting:	Op basis van de vastgestelde Visie werklocaties noordelijk Flevoland (2017) is de behoefte voor de periode 2017-2030 gemiddeld 4,4 ha per jaar. Bij bedrijventerreinen is de verkoop niet (zoals bij woningbouw) per jaar af te meten, maar deint de verkoop mee op de golven van de economie, waarbij het ene jaar meer bedrijfskavels verkocht worden dan in het andere jaar. De verkoop is ook afhankelijk van externe factoren, zoals de beperkte stroomcapaciteit door Liander. Gezien deze beperkte stroomcapaciteit verwachten we in 2023 een lager aantal ha uitgegeven bedrijfsgrond, wat zich mogelijk voortzet in 2024.																					
<table border="1"> <caption>Data for Aantal hectare uitgegeven bedrijfsgrond</caption> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Aantal hectare</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2018</td> <td>4,12</td> </tr> <tr> <td>2019</td> <td>3,53</td> </tr> <tr> <td>2020</td> <td>3,16</td> </tr> <tr> <td>2021</td> <td>4,4</td> </tr> <tr> <td>2022</td> <td>5,6</td> </tr> <tr> <td>2023</td> <td>4,5</td> </tr> <tr> <td>2024</td> <td>4,5</td> </tr> </tbody> </table>							Jaar	Aantal hectare	2018	4,12	2019	3,53	2020	3,16	2021	4,4	2022	5,6	2023	4,5	2024	4,5
Jaar	Aantal hectare																					
2018	4,12																					
2019	3,53																					
2020	3,16																					
2021	4,4																					
2022	5,6																					
2023	4,5																					
2024	4,5																					

Aantal buitengewone werkgevers

Streefwaarde Streefwaarde																						
2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024																
260	250	260	300	350	375	375																
Bron	WerkCorporatie																					
Omschrijving:	-																					
<table border="1"> <caption>Data for Aantal buitengewone werkgevers</caption> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Aantal</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2018</td> <td>260</td> </tr> <tr> <td>2019</td> <td>250</td> </tr> <tr> <td>2020</td> <td>260</td> </tr> <tr> <td>2021</td> <td>300</td> </tr> <tr> <td>2022</td> <td>350</td> </tr> <tr> <td>2023</td> <td>375</td> </tr> <tr> <td>2024</td> <td>375</td> </tr> </tbody> </table>							Jaar	Aantal	2018	260	2019	250	2020	260	2021	300	2022	350	2023	375	2024	375
Jaar	Aantal																					
2018	260																					
2019	250																					
2020	260																					
2021	300																					
2022	350																					
2023	375																					
2024	375																					

Banen recreatie en toerisme

					Streefwaarde Streefwaarde																	
2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024																
1060	1150	1090	1120	1210	1210	1210																
Bron:	LISA																					
Omschrijving:	Het aantal banen heeft betrekking op het totaal aantal fulltimers, parttimers en uitzendkrachten.																					
<table border="1"> <caption>Data for Banen recreatie en toerisme chart</caption> <thead> <tr> <th>Year</th> <th>Number of jobs</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2018</td><td>1060</td></tr> <tr><td>2019</td><td>1150</td></tr> <tr><td>2020</td><td>1090</td></tr> <tr><td>2021</td><td>1120</td></tr> <tr><td>2022</td><td>1210</td></tr> <tr><td>2023</td><td>1210</td></tr> <tr><td>2024</td><td>1210</td></tr> </tbody> </table>							Year	Number of jobs	2018	1060	2019	1150	2020	1090	2021	1120	2022	1210	2023	1210	2024	1210
Year	Number of jobs																					
2018	1060																					
2019	1150																					
2020	1090																					
2021	1120																					
2022	1210																					
2023	1210																					
2024	1210																					

Aantal overnachtingen

					Streefwaarde Streefwaarde																	
2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024																
144.000	167.100	157.461	212.443	204.443	200.000	247.000																
Bron:	Gemeente Noordoostpolder																					
Omschrijving:	-																					
Toelichting:	Het aantal overnachtingen in Noordoostpolder. De seizoenarbeiders worden hier niet in meegenomen. In de corona jaren was er een piek van het aantal binnenlandse overnachtingen. De trend is om vaker, korter en luxer binnenlands te verblijven. De verwachting is dat het aantal overnachtingen iets zal afnemen t.o.v. die corona jaren. Maar door nieuwe overnachtingsplaatsen is er wel sprake van groei ten opzichte van de overnachting pre corona.																					
<table border="1"> <caption>Data for Aantal overnachtingen chart</caption> <thead> <tr> <th>Year</th> <th>Number of overnight stays</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2018</td><td>144.000</td></tr> <tr><td>2019</td><td>167.100</td></tr> <tr><td>2020</td><td>157.461</td></tr> <tr><td>2021</td><td>212.443</td></tr> <tr><td>2022</td><td>204.443</td></tr> <tr><td>2023</td><td>200.000</td></tr> <tr><td>2024</td><td>247.000</td></tr> </tbody> </table>							Year	Number of overnight stays	2018	144.000	2019	167.100	2020	157.461	2021	212.443	2022	204.443	2023	200.000	2024	247.000
Year	Number of overnight stays																					
2018	144.000																					
2019	167.100																					
2020	157.461																					
2021	212.443																					
2022	204.443																					
2023	200.000																					
2024	247.000																					

Wat zijn de lasten?

Lasten		bedragen x € 1.000					
		Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
Taakveld		2022	2023	2024	2025	2026	2027
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	2.264	2.249	1.177	908	784	776
2.3	Recreatieve havens	11	26	27	27	27	27
3.1	Economische ontwikkeling	82	79	565	473	514	538
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	866	947	817	811	811	811
3.4	Economische promotie	396	425	547	546	546	546
Totale lasten		3.620	3.727	3.132	2.765	2.682	2.698

Wat zijn de baten?

Baten		bedragen x € 1.000					
		Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
Taakveld		2022	2023	2024	2025	2026	2027
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	1.902	1.401	418	418	418	418
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	172	164	88	88	88	88
3.4	Economische promotie	526	200	500	500	500	500
Totale baten		2.600	1.765	1.006	1.006	1.006	1.006

Programma 4 - Dienstverlening en Besturen

Programma omschrijving

Dit programma gaat over onze dienstverlening aan inwoners, maatschappelijke organisaties en ondernemers. En over het functioneren van ons bestuur en onze organisatie.

Programma doelstelling

We willen aansluiten bij de behoefte van onze inwoners en ondernemers. We geven ze graag de ruimte om mee te denken over ruimtelijke en maatschappelijke opgaven. Onze dienstverlening is snel en simpel waar dat kan en persoonlijk waar dat beter is. We gaan open en transparant met elkaar om op basis van vertrouwen.

Portefeuillehouder

Roger de Groot

Portefeuille

Algemene, ambtelijke en bestuurlijke aangelegenheden
AZC
Overheidsparticipatie
Project Dienstverlening

Wat zijn de belangrijkste trends en ontwikkelingen?

- Inwoners en ondernemers verwachten steeds sneller en beter geholpen te worden.
- Steeds meer digitale dienstverlening is mogelijk door DigiD, e-herkenning en de digitalisering van processen.
- De vragen waarvoor inwoners ons persoonlijk benaderen worden complexer en vragen meer tijd.
- Er is een (ten opzichte van de provincie bovengemiddelde) groep inwoners die laaggeletterd is of niet digitaal vaardig. Voor hen is het belangrijk dat zij niet alleen digitaal terecht kunnen, maar ook persoonlijk of telefonisch geholpen worden.
- Er komen meer eisen en strengere regelgeving ten aanzien van ontsluiting gegevens. Bijvoorbeeld de Wet open overheid (Woo), de Wet Modernisering Elektronisch Bestuurlijk Verkeer (WMEBV) en het verplicht in andere talen ontsluiten van de dienstverlening (Single Digital Gateway). Ook de Omgevingswet en de wet Kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) hebben grote impact.
- We worden door de verdergaande digitalisering op meerdere manieren met digitale (on)veiligheid geconfronteerd.

- Ook ligt er een opgave tot verbeteren van de toegang en ondersteuning van kwetsbare inwoners (naar aanleiding van de parlementaire onderzoekscommissie kinderopvang-toeslag).
  - We schrijven arbeidsmigranten in.
  - Ontwikkelingen als de zorg voor vluchtelingen en energiecompensatie vragen (snelle) aanpassing aan een veranderde situatie.
  - De gemeente als partner in een netwerksamenleving: maatschappelijke opgaven kunnen niet alleen door onze organisatie zelf opgelost worden. Het aanpakken van die opgaven maakt samenwerking nodig. Samenwerking met andere gemeenten of met onze inwoners en ondernemers. Naast burgerparticipatie komt er ook steeds meer vraag naar overheidsparticipatie: inwoners en ondernemers nemen het initiatief en vragen de gemeente mee te doen. De 'regio' wordt ook steeds belangrijker in Rijksbeleid. Dat blijkt bijvoorbeeld uit de RegioDeals en Omgevingsvisies.

Reguliere bedrijfsvoering

We zijn voor alle inwoners toegankelijk. We sluiten met onze dienstverlening aan bij de behoefte en verwachtingen van inwoners, ondernemers en instellingen. Inwoners verwachten dat we hen direct en efficiënt van dienst zijn. Maar soms wordt juist flexibiliteit en concrete hulp gevraagd. Daarom digitaliseren we waar mogelijk en organiseren we dienstverlening op maat waar nodig. Dienstverlening betekent ook continu werken aan verbetering. Daarvoor baseren we ons op (lokaal) onderzoek. Ook zoeken we naar balans met de kosten.

De reguliere bedrijfsvoering dienstverlening bevat onder andere:

Het beantwoorden van binnenkomende vragen

Inwoners en ondernemers bellen, mailen, komen aan de balie of handelen zaken digitaal af. Zij hebben vragen over bijvoorbeeld reisdocumenten, zorg of ondersteuning, vragen over de leefomgeving, vergunningen, noem maar op. Vragen worden zoveel mogelijk direct afgehandeld. Vragen die niet door het KCC afgehandeld kunnen worden, worden doorgezet naar de specialistische afdelingen.

Verstrekken van persoonsdocumenten en -diensten

De gemeente geeft persoonsdocumenten, zoals paspoorten, identiteitskaarten, rijbewijzen, Verklaringen Omtrent Gedrag en andere uittreksels uit. Ook regelt de gemeente persoonsgebonden diensten, zoals huwelijken en naturalisatie.

Actueel houden van de Basisregistratie Personen

De gemeente houdt persoonsgegevens bij, zoals geboorte, overlijden en woonplaats.

Coördineren van verkiezingen

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de organisatie van referenda en alle verkiezingen (Tweede Kamer, Provinciale Staten, Europees Parlement, Waterschap en gemeenteraad). De gemeente zorgt onder andere voor stembureaus zodat kiezers hun stem kunnen uitbrengen bij verkiezingen.

Samenwerken om Noordoostpolder nog mooier te maken

Als gemeente willen samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties krachten bundelen en kansen benutten die bijdragen aan een gezonde, veilige en toekomstbestendige leefomgeving. Samen met deze partners zorgen we voor een goede toegang voor alle inwoners van Noordoostpolder die een zorg- of hulpvraag hebben.

De reguliere bedrijfsvoering besturen bevat onder andere:

Ondersteunen en adviseren van burgemeester en wethouders

Het college voert de gemeentelijke taken uit. De medewerkers van de gemeente helpen en adviseren het college.

De raad, raadscommissies en ondersteuning daarvan vindt plaats door de griffie

De gemeenteraad stelt de kaders vast voor het beleid. En zij controleert de uitvoering daarvan. Dat doet zij als volksvertegenwoordiging. De griffie helpt daarbij.

In 2024 zijn de volgende budgetten opgenomen:

Raad en raadscommissies

Vergoedingen raadsleden	€ 647.413	
Vergoedingen fracties	€ 20.500	
Vergoedingen commissieleden	€ 12.500	
Externe ondersteuning/expertise	€ 27.500	
Raadscommunicatie	€ 8.240	
Vergader-, reis-, verblijfkosten	<u>€ 12.310</u>	
		€ 728.463

Raadsgriffie

Personeel	€ 355.857
-----------	-----------

Rekenkamer en de accountantscontrole

De Rekenkamer en de accountant doen onderzoek voor de gemeenteraad. De Rekenkamer onderzoekt of de activiteiten van de gemeente:

- opleveren wat de bedoeling is;
- voldoen aan de regels;
- niet tegen onnodige kosten gedaan worden.

De accountant controleert of de financiële stukken, en de besluiten daarover, juist zijn.

In 2024 zijn de volgende budgetten opgenomen:

Bestuursondersteuning raad en rekenkamer

Accountant	€ 150.000	
Rekenkamer	<u>€ 84.150</u>	
		€ 234.150

In de paragraaf bedrijfsvoering wordt dieper ingegaan op de sturing en beheersing van eigen bedrijfsprocessen zoals HR, juridische zaken, onderzoeken, informatisering en informatieveiligheid

Beleidsreferentie

- [Visie op \(e\)- dienstverlening](#)
- Programma(jaar)plan dienstverlening
- [Visie op participatie](#)

Daarnaast heeft de gemeenteraad een [Strategische RaadsAgenda 2022-2026](#) (SRA) vastgesteld. Twee onderwerpen op deze agenda raken het programma dienstverlening en besturen. Dit zijn:

- Regionalisering/public affairs en lobby/bestuurlijke samenwerking/DUN/Regio Zwolle/SMW Flevoland;
- Doorontwikkeling Participatie (democratische vernieuwing).

De planning van bovenstaande onderwerpen op de SRA wordt door de raadscommissie BFE nog nader uitgewerkt.

Verbonden partijen

-

Wat zijn onze ambities?

1. Goede dienstverlening voor iedereen

Omschrijving

De gemeente is er voor haar inwoners en ondernemers. We stemmen onze dienstverlening op hen af. Transparant en toegankelijk zijn de kernwoorden.

- a) We zijn toegankelijk en zorgen dat iedereen eenvoudig en snel met ons in contact komt.
- b) We geven duidelijke informatie die voor iedereen vindbaar en begrijpelijk is.
- c) We digitaliseren waar dat mogelijk is en organiseren dienstverlening op maat voor wie dat nodig is.

Wat gaan we in 2024 hiervoor doen?

1.1 We zorgen ervoor dat iedereen eenvoudig met ons in contact komt

- Daarvoor blijven we inzetten op het realiseren van een toegankelijke en gastvrije dienstverlening, waar inwoners en ondernemers tevreden over zijn.
- Daarvoor blijven we inzetten op de communicatie over en de naamsbekendheid van het Sociaal Loket in het algemeen en het Financieel Loket in het bijzonder. Ook gaan we de openingstijden verruimen en de samenwerking met onze ketenpartners verbeteren.
- Daarvoor blijven we onze (digitale) dienstverlening verbeteren, vanuit het credo digitaal waar het kan, persoonlijk waar het moet.
- Wij verbeteren onze dienstverlening door inwoners en ondernemers te vragen hoe zij onze dienstverlening ervaren en door gebruik te maken van beschikbare data zoals van klanttevredenheid onderzoeken.

1.2 We geven duidelijke informatie die voor iedereen begrijpelijk is

- Als overheidsorganisatie willen we zo gebruikersvriendelijk mogelijk zijn. Op verschillende niveaus wordt daaraan gewerkt. In de digitale communicatie zorgen we ervoor dat:
  - informatie makkelijk vindbaar is;
  - de informatie op de website overeenkomt met de gebruikersverwachtingen;
  - de vormgeving ondersteunend is aan de communicatie;
  - het platform gebruikersvriendelijk is;
  - de website toegankelijk is voor iedereen.

Onze website voldoet aan vigerende wet- en regelgeving zoals de wet digitale overheid, Single Digital Gateway en de internationale eisen ten aanzien van digitale toegankelijkheid.

Naast digitale communicatie is en blijft persoonlijk contact een wezenlijk onderdeel van de dienstverlening. Inwoners kunnen terecht bij de balies van het KCC wanneer zij niet digitaal vaardig zijn of meer uitleg nodig hebben. Of zij kunnen in gesprek gaan in de huiskamer van het sociaal domein bij persoonlijke vraagstukken.

We trainen ons in het schrijven van begrijpelijke teksten en het voeren van het goede gesprek. Met de inzet van social media zorgen we voor actuele berichtgeving.

1.3 We zorgen voor eenvoudige en eenduidige procedures en aanvraagssystemen

Steeds meer producten zijn eenvoudig en direct 24/7 aan te vragen via onze website. Vanaf 2024 werken we met een nieuw burgerzakensysteem waardoor de meest voorkomende aanvragen geheel digitaal afgehandeld kunnen worden.

Wat zijn onze ambities?

2. Ruimte voor inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties

Omschrijving

Nieuwe ideeën zijn welkom en wij laten zien wat wij doen. Wij zijn open en proactief. We brengen de politiek dichterbij onze inwoners door het zoeken naar nieuwe vormen van betrokkenheid bij beleidsontwikkeling en besluitvorming.

Wat gaan we in 2024 hiervoor doen?

2.1 We zijn open en proactief en betrekken inwoners, ondernemers bij beleidsontwikkeling en besluitvorming

- Initiatieven die binnenkomen via de intaketafel voorzien wij van advies over leefbaarheid en participatie. We denken vroegtijdig mee met de initiatiefnemer wat de impact is van een initiatief voor de woon- en leefomgeving van onze inwoners. Op die manier dragen wij zorg voor een goede leefbaarheid. Door de omgeving vroegtijdig te betrekken is de kans op bezwaren kleiner waardoor er -als het goed is- ook minder mediation hoeft te worden ingezet.
- Daarnaast houden we via de gebiedsregisseurs goed contact met inwoners in dorpen en wijken om kwesties vroegtijdig te signaleren en escalatie of juridische procedures te voorkomen
- Ook dienen deze contacten om signalen ter verbetering van de dienstverlening van de gemeente op te halen en in de organisatie neer te leggen.
- De informele gesprekken met bezwaarmakers dienen hetzelfde doel.

2.2 We trekken samen op met de gemeenten Dronten en Urk

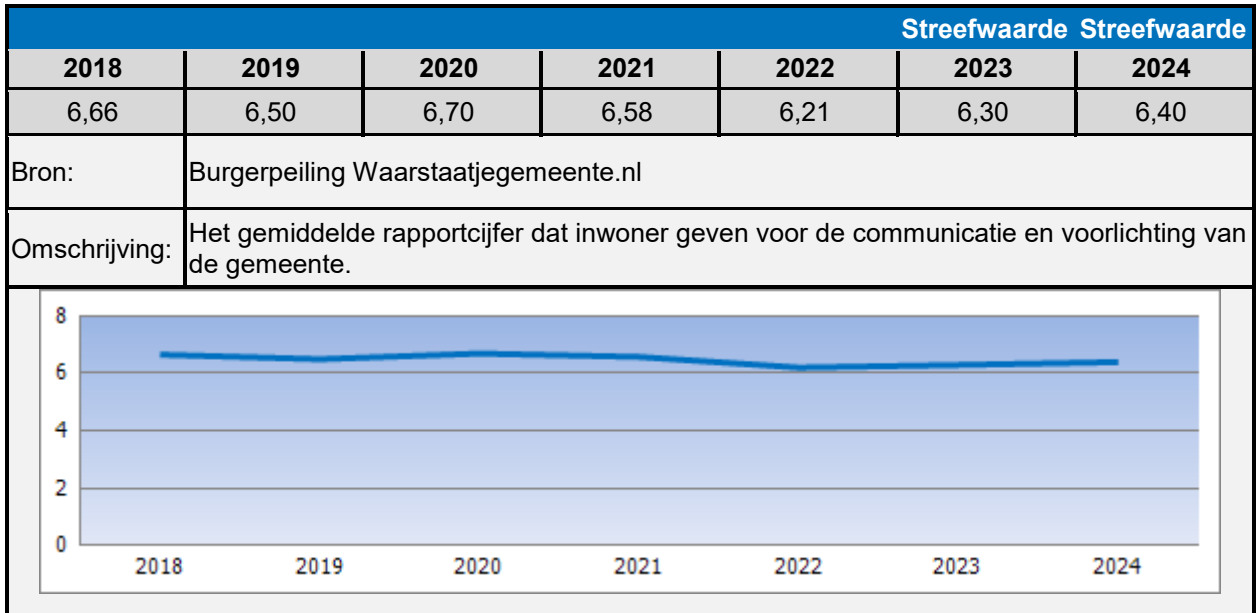
We gaan door met de samenwerking met gemeenten Dronten en Urk (samen vormen we de DUN) op het gebied van de personele- en salarisadministratie. We verkennen waar mogelijkheden waar verder kunnen samenwerken. De focus ligt hierbij op continuïteit en kwaliteit van te leveren diensten, verminderen van de kwetsbaarheid en kennisdeling.

2.3 We zetten steeds meer in op regionale samenwerking, public affairs en lobby

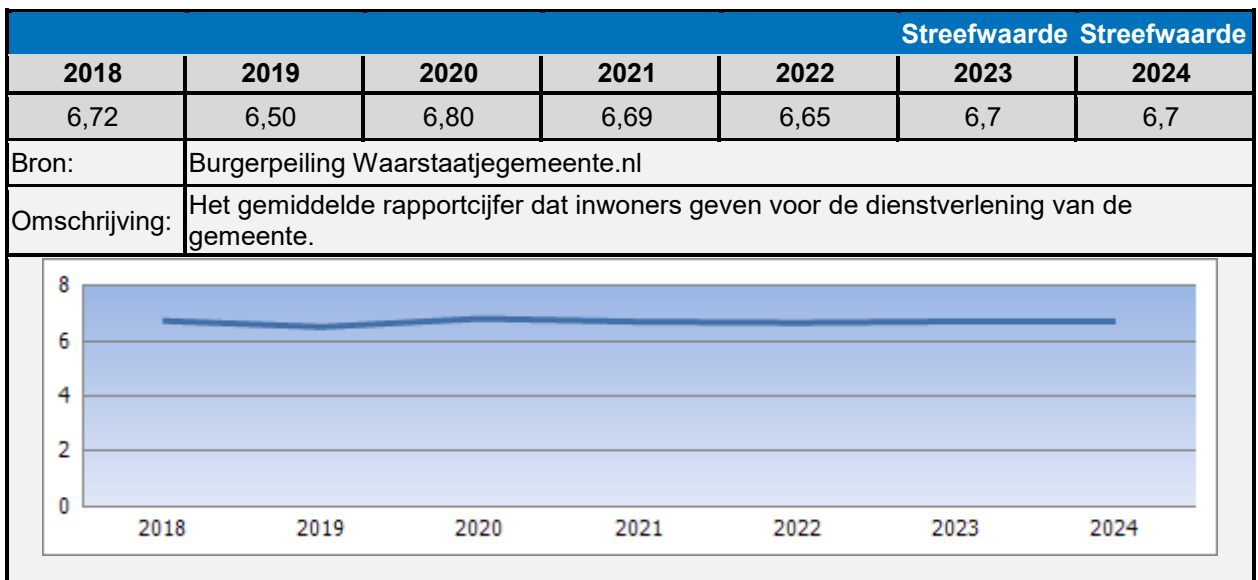
- We gaan de komende jaren door met Regio Zwolle en richten ons specifiek op verdere economische structuurversterking voor onze regio, kennispoort, human capital agenda. Verder kijken we of bij de ruimtelijke agenda afstand tot zorgvoorzieningen en goede bereikbaarheid (zoals verbreding N50, Lelylijn, OV-hubs en aanpak van de Ketelbrug) goed opgenomen worden bij een nieuwe Rijk-Regio-Deal.
- We maken samenwerkingsafspraken met het rijk, de Flevolandse gemeenten, provincie Flevoland en het waterschap, met een strategisch karakter, gericht op de lange termijn vraagstukken (Samen maken we Flevoland). Hiervoor is een Strategische Agenda Flevoland vastgesteld en blijven we in gesprek over invulling van de bijbehorende uitvoeringsagenda. Centraal staan hierbij afspraken over vitale steden en kernen, sterke regionale economie, en duurzaam natuurlijk fundament. Essentieel hiervoor is dat de samenleving centraal staat en niet het stapelen van stenen (nabijheid van voorzieningen), bereikbaarheid van de Noordoostpolder en inzet op innovatie rond o.a. MITC, Agrifood en de maakindustrie.
- We onderzoeken of we ons gaan aansluiten bij het platform voor middelgrote gemeenten, een netwerk van middelgrote gemeenten die vaak een centrumfunctie in de regio vervullen, stedelijke problematiek kennen en een vergelijkbare schaal hebben (30.000-80.000 inwoners). We zien dat er veel geld, tijd en aandacht uitgaat naar de Randstad en grote stedelijke omgeving. M50 sterkt ons om juist de regio beter op de kaart te zetten en zorgen voor meer tijd, aandacht en financiële stromen naar de (plattelands)regio's in Nederland.

Overige indicatoren

Communicatie en voorlichting

Tevredenheid algehele dienstverlening

Tevredenheid digitale dienstverlening

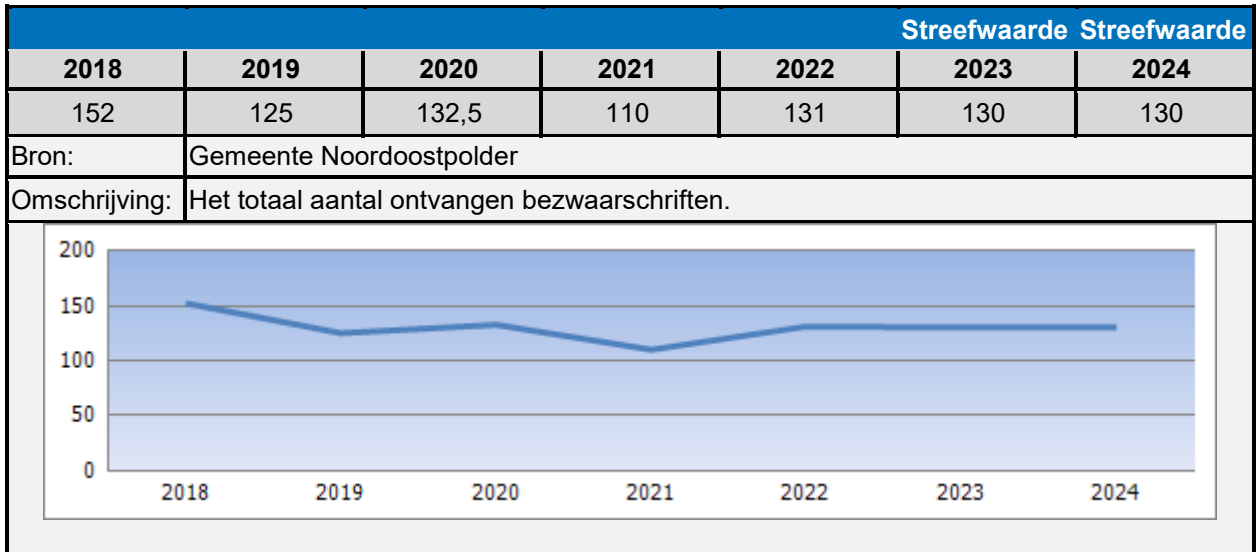
					Streefwaarde	Streefwaarde																
2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024																
6,78	6,70	6,90	6,70	6,80	6,85	6,90																
Bron:	Burgerpeiling Waarstaatjegemeente.nl																					
Omschrijving:	Het gemiddelde rapportcijfer dat inwoners geven voor de digitale dienstverlening van de gemeente.																					
<table border="1"> <caption>Data for Tevredenheid digitale dienstverlening</caption> <thead> <tr> <th>Year</th> <th>Score</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2018</td><td>6,78</td></tr> <tr><td>2019</td><td>6,70</td></tr> <tr><td>2020</td><td>6,90</td></tr> <tr><td>2021</td><td>6,70</td></tr> <tr><td>2022</td><td>6,80</td></tr> <tr><td>2023</td><td>6,85</td></tr> <tr><td>2024</td><td>6,90</td></tr> </tbody> </table>							Year	Score	2018	6,78	2019	6,70	2020	6,90	2021	6,70	2022	6,80	2023	6,85	2024	6,90
Year	Score																					
2018	6,78																					
2019	6,70																					
2020	6,90																					
2021	6,70																					
2022	6,80																					
2023	6,85																					
2024	6,90																					

Aantal klachten

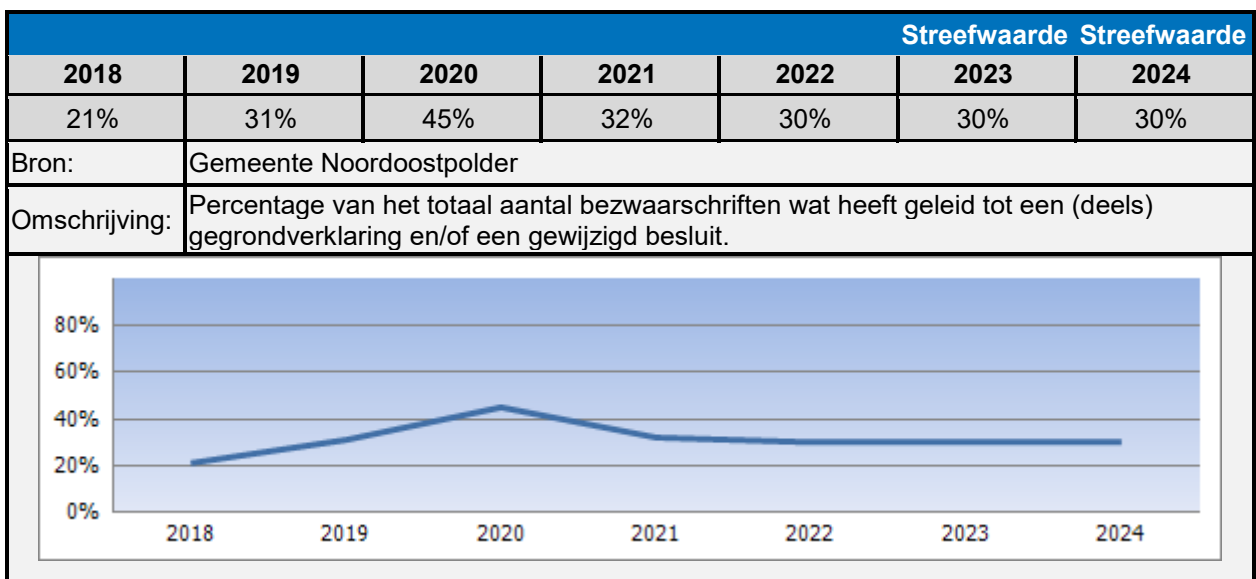
					Streefwaarde	Streefwaarde																
2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024																
26	33	35	44	33	35	35																
Bron:	Gemeente Noordoostpolder																					
Omschrijving:	Het totaal aantal ontvangen formele klachten																					
<table border="1"> <caption>Data for Aantal klachten</caption> <thead> <tr> <th>Year</th> <th>Number of Complaints</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2018</td><td>26</td></tr> <tr><td>2019</td><td>33</td></tr> <tr><td>2020</td><td>35</td></tr> <tr><td>2021</td><td>44</td></tr> <tr><td>2022</td><td>33</td></tr> <tr><td>2023</td><td>35</td></tr> <tr><td>2024</td><td>35</td></tr> </tbody> </table>							Year	Number of Complaints	2018	26	2019	33	2020	35	2021	44	2022	33	2023	35	2024	35
Year	Number of Complaints																					
2018	26																					
2019	33																					
2020	35																					
2021	44																					
2022	33																					
2023	35																					
2024	35																					

Aantal bezwaarschriften

Percentage bezwaarschriften dat geleid heeft tot een gewijzigd besluit

Wat zijn de lasten?

Lasten		bedragen x € 1.000					
		Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
Taakveld		2022	2023	2024	2025	2026	2027
0.1	Bestuur	2.632	2.874	2.786	2.785	2.785	2.768
0.2	Burgerzaken	1.264	1.329	1.535	1.498	1.497	1.497
Totale lasten		3.896	4.202	4.321	4.282	4.282	4.264

Wat zijn de baten?

Baten		bedragen x € 1.000					
		Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
Taakveld		2022	2023	2024	2025	2026	2027
0.2	Burgerzaken	665	477	707	707	707	707
Totale baten		665	477	707	707	707	707

Programma 5 - Financiën

Programma omschrijving

Dit programma gaat over de financiële dekkingsmiddelen van onze gemeente. Dit zijn onder andere de belastingen, leges, algemene en specifieke uitkeringen van het Rijk en de post onvoorziene uitgaven. De afzonderlijke delen vormen als geheel de dekking voor een structureel duurzaam evenwicht van lasten en baten.

Programma doelstelling

Een uiteenzetting geven van het financiële (meerjaren)beleid en van de (verwachte) financiële ontwikkelingen. Het uitgangspunt is een gezond en evenwichtig financieel beleid dat gericht is op het kunnen betalen van het (gewenste) voorzieningenniveau met aandacht voor de lokale lastendruk. Een programmabegroting, waarin de beleidsmatige en financiële aspecten zo éénvoudig en transparant mogelijk gepresenteerd zijn.

Ambitie: een realistische begroting, waar wij grip op hebben. We houden de ontwikkelingen goed in de gaten, maar tonen ook lef. Waar mogelijk, investeren wij om het voorzieningenniveau in de Noordoostpolder mee te laten groeien met het aantal inwoners.

Portefeuillehouder

Sacha Werkman

Portefeuille

Financiën

Wat zijn de belangrijkste trends en ontwikkelingen?

Algemene uitkering

De essentie van de meerjarenprogrammabegroting 2024 - 2027 is de interpretatie en vertaling van het Rijksbeleid voor de onbepaaldheid van de financiering vanaf 2026. De onbepaaldheid voor de hoogte van de algemene uitkering vanaf 2026 refereert aan onzekerheid als spanning ten aanzien van verwachtingen, financiële druk en beroering, onvoorspelbaarheid van de haalbaarheid van de ambitieplanning en gebrek aan erkenning en waardering door het Rijk voor de rol, taken, positie, verantwoordelijkheid van gemeenten. Het Rijk doet daarmee een beroep op het scheppend vermogen van gemeenten voor zowel het totstandkomingsproces als voor de inhoud van de meerjarenprogrammabegroting 2024 - 2027, waarbij ook een voorbeschouwing van proces en inhoud van de perspectiefnota 2025 - 2028 en meerjarenprogrammabegroting 2025 - 2028 onontbeerlijk is.

In de septembercirculaire 2022 had het Rijk voor 2026 een incidenteel bedrag van € 1 miljard beschikbaar voor de algemene uitkering. Een éénmalige lagere structurele korting op de algemene uitkering. Naar aanleiding van de meicirculaire 2023 is deze € 1 miljard toevoeging aan de algemene uitkering doorgerekend en vertaald naar het aandeel voor gemeente Noordoostpolder. De doorrekening is ook voor 2027 en verder gemaakt.

De algemene uitkering wordt vanaf 2027 geïndexeerd op basis van de ontwikkeling van het bruto binnenlands product (bbp). Dit is volgens het Rijk een objectieve en onafhankelijke maatstaf voor zowel volumecomponenten, die een kostenverhogende werking hebben (zoals bevolkingsgroei), als voor de loon- en prijsontwikkeling. Deze systematiek kent jaar op jaar toegepast inhoudelijk een sterkere koppeling met de brede uitgavenontwikkeling bij gemeenten. Voorlopig heeft het Rijk hiervoor een aanvullend budget gereserveerd van € 150 miljoen voor 2027 en € 300 miljoen voor 2028. Wat de effecten voor de algemene uitkering van gemeente Noordoostpolder voor 2027 zal zijn, wordt met de meicirculaire van 2026 bekend gemaakt. Het effect voor 2028 wordt met de meicirculaire van 2027 bekend gemaakt.

De financiële ruimte van gemeenten voor uitgavenontwikkeling wordt middels de nieuwe systematiek van koppeling met het bbp vormgegeven. De indexatie voor inflatie volgt die van het lopende jaar, waardoor de algemene uitkering naar de boodschap van het Rijk reëel 'op niveau' blijft. Het Rijk suggereert met deze gewijzigde systematiek gemeenten een stabiele, solide en duurzame financiële basis te bieden, hetgeen niet het geval is. Vanaf 2026 stapt het kabinet dus af van de normeringssystematiek 'trap op trap af', waarbij de inkomsten van gemeenten en provincies via het gemeente- en provinciefonds meebewegen met de uitgaven van het Rijk en dat kost de gemeenten structureel € 2 miljard, ofwel voor gemeente Noordoostpolder circa € 4,5 à € 5 miljoen.

De algemene uitkering is de belangrijkste inkomstenbron van de gemeente en is goed voor ongeveer 75% van alle baten. Voor specifieke doelen kan een gemeente steeds vaker specifieke middelen aanvragen. Voor diverse beleidsvelden waarvoor een uitkering aangevraagd kan worden, heeft het Rijk alvast generieke kortingen op de algemene uitkering doorgevoerd. Dat betekent dat voor gemeente Noordoostpolder bij gelijkblijvende doelen en ambities een korting op de algemene uitkering doorgevoerd is door het Rijk. De trend van het Rijk is om steeds meer met specifieke uitkeringen te werken. Voorbeelden zijn de duurzaamheidsopgave, de woningbouwopgave gezond leven en sport. De mate waarop de gemeente hierop anticipeert is medebepalend voor de te realiseren ambities in relatie tot de middelen die de gemeente hiervoor vanuit het Rijk kunnen krijgen, maar ook voor de reguliere exploitatiebegroting. Niet aangewende middelen van een specifieke uitkering moeten terugbetaald worden aan het Rijk.

De hoogte (het niveau) van de algemene uitkering blijft lang onzeker en is jaarlijks onderwerp van gesprek bij het opstellen van de perspectiefnota en volgende meerjarenprogrammabegroting. De algemene uitkering kent een incidenteel en een structureel deel. De voorbije jaren kende de algemene uitkering relatief veel incidentele componenten. Met ingang van 2026 heeft het Rijk gebroken met deze beleidslijn. Gemeente Noordoostpolder heeft de beleidslijn dat de algemene uitkering voor het laagste niveau van de meerjarenbegroting als structureel verwerkt wordt en dat de afwijkingen daarvan verwerkt worden ofwel verevend worden door middel van de kasschuifmethode ofwel door interventie van de reserve Beleidsplan dan wel door een combinatie van deze twee methodieken. Het uitgangspunt is drieërlei. Het voldoen aan de voorschriften Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), optimalisatie van de mogelijkheden tot realisatie van de gemeentelijke ambities en doelen en het borgen van een robuuste financiële positie.

Belastingen

Het Rijk baseert de algemene uitkering mede op de middelen die een gemeente zelf zou moeten genereren door middel van belastingen, retributies (leges), inkomsten uit bezittingen en opbrengsten uit verkopen. Het gaat dan onder andere om toeristenbelasting, OZB, afvalstoffenheffing, rioolheffing, verhuur en verkopen grond. Het Rijk past een korting toe op de algemene uitkering, ter grootte van het bedrag waarvan het Rijk veronderstelt dat een gemeente dit zelf aan inkomsten genereert, of kan genereren. De OZB is de belangrijkste eigen inkomstenbron en kent een directie relatie met de korting hiervan op de algemene uitkering, die concreet is en jaarlijks aangepast wordt.

Steeds meer digitale dienstverlening is mogelijk door DigiD en de digitalisering van processen. De digitale dienstverlening aan inwoners en bedrijven wordt enerzijds uitgebreid en anderzijds gemakkelijker gemaakt.

In de meicirculaire 2023 hanteert het Rijk een correctiepercentage voor de inflatie voor de OZB-tarieven van +7%. Gemeente Noordoostpolder houdt het algemene inflatiepercentage van +3,9% aan voor de tariefsaanpassingen.

De bezwaren tegen de waardebeschikkingen hebben landelijk, en ook voor gemeente Noordoostpolder in 2023, een vlucht genomen. De oorzaken hiervan waren voornamelijk de substantiële waardestijging die woningen in 2022 hebben laten zien en de intensieve campagnes van no cure no pay bedrijven. Voor 2024 wordt geïnvesteerd in een vergaande geautomatiseerd/gerobotiseerd proceslandschap van de uitvoering van de wet WOZ om beheersbaarheid van de processen en borging van de kwaliteit te kunnen blijven garanderen. In verband met afhankelijkheid van de automatiseerders is het onzeker of het lukt om voor de aanslagoplegging van 2024 de automatisering/robotisering door te voeren. De maatregelen waar aan het Rijk werkt om het aantal bezwaren van de no-cure no-pay bureaus in te perken, lijken vooralsnog weinig effectief te zullen worden. In de programmabegroting 2024 is het proces WOZ 2024 financieel geborgd, evenals de bezwaarafwikkeling.

Treasury

Gemeente Noordoostpolder heeft liquide middelen die uitgezet kunnen worden bij de staat of bij andere overheden. De ontwikkeling van de rente is onzeker. Het beeld is dat de rente voor een langere tijd in positieve zin bij het nulpercentage vandaan blijft. Hoe ver en wat de beweeglijkheid van de rente zal zijn, is lastig te schatten. Voor welk bedrag de komende begrotingsjaren middelen weggezet kunnen worden, is enerzijds afhankelijk van de mate van realisatie van de gemeentelijke ambities en anderzijds van de exploitatieresultaten van de grondexploitaties. Rekenkundig zal gemeente Noordoostpolder door middel van raadsbesluiten al haar liquide middelen inzetten. Voorbeelden van majeure investeringen zijn: de Campus, het Bosbad en de Poldertoren. Verder staan de investeringen in Voorzien in Vastgoed op p.m. begroot (laatste berekeningen gaven een aanvullende investeringsbehoefte aan van € 16 mln.). Waar voor het geactualiseerde Voorzien in Vastgoed nog geen financiële middelen gereserveerd zijn, zijn er geen middelen voor de realisatie van drie van de vijf nieuwe brandweerkazernes en zijn er geen middelen beschikbaar voor uitvoering van de energietransitie en duurzaamheid. De vrije ruimte in de reserves (reserve Beleidsplan) is circa € 17 miljoen en ontoereikend om de lasten van al deze investeringen te kunnen dekken.

Voor de treasury wordt volgens de prognose van de uitvoering van het vastgestelde beleid binnen de begrotingsperiode 2024 - 2027 de nulstand bereikt voor de liquide middelen. Wanneer alle ambities vorm krijgen in besluitvorming door de raad en ook uitgevoerd worden, wordt het moeten aantrekken van vreemd vermogen binnen deze meerjarenbegrotingsperiode waarschijnlijk.

Een strakke planning van de te realiseren ambities en uitgaven en een dito liquiditeitenplanning is essentieel voor een goed treasurybeleid.

Reguliere bedrijfsvoering

Voor de reguliere bedrijfsvoering heeft het zorgen voor een adequate personele bezetting prioriteit. Het vervullen van functies met een financiële achtergrond, kennis en competenties is lastig. Al enige jaren is het onontkoombaar op onderdelen gebruik te maken van externe ondersteuning.

Steeds vaker leiden nieuwe of geactualiseerde applicaties die een koppeling hebben met het belasting- en of het financiële pakket tot knelpunten. Daar waar voorheen koppelingen mogelijk waren en goed werkten, is het geen vanzelfsprekendheid dat deze koppelingen ook in de nieuwe situatie (op dezelfde integrale) wijze mogelijk zijn. Dit levert een risico op voor de continuïteit van bepaalde processen. Verder hebben geen of suboptimale koppelingen een negatieve uitwerking op de gevraagde personele inzet. Daar waar koppelingen eerder werk uit handen namen, lijkt de nieuwe trend dat vanwege deze ontwikkelingen in het nieuwe applicatie- en koppelingenlandschap meer werk door medewerkers uitgevoerd moet worden, wat een beroep doet op schaarse medewerkers.

Het gaat ook om werkzaamheden die niet aantrekkelijk zijn voor de betreffende functies.

Beleidsreferentie

- [Treasurystatuut 2011](#)
- [Nota Weerstandsvermogen en risicomanagement 2013](#)
- [Financiële beheersverordening 2017](#)
- [Controleprotocol 2017](#)
- [Nota Reserves en Voorzieningen 2017](#)
- [Nota Waardering, activerings- en afschrijvingsbeleid 2017](#)
- [Nota Geldleningen en garantstellingen 2023](#)
- [Gemeentewet \(GW\)](#)
- [Besluit Begroting en Verantwoording \(BBV\)](#)

Voor de raadsvergadering van 11 december 2023 staan voor alle beleidsnota (behalve de nota Geldleningen en garantstellingen 2023) en verordening 212 geactualiseerde versies geagendeerd.

Verbonden partijen

-

Wat zijn onze ambities?

1. Een realistische begroting

Omschrijving

Er zijn veel onzekerheden en ingrijpende economische ontwikkelingen. Daar kunnen wij de ogen niet voor sluiten. De inflatie loopt op en grondstof- en energieprijzen stijgen. Dat heeft effect op veel mensen, bedrijven en organisaties, zo ook op de gemeente. Hoe veel en hoe groot is dat effect? Dat is nog onzeker. Met deze uitdagingen gaan wij voor een realistische begroting waar wij grip op hebben. We houden de ontwikkelingen goed in de gaten, maar tonen ook lef. Waar mogelijk, investeren wij om het voorzieningenniveau in de Noordoostpolder mee te laten groeien met het aantal inwoners.

Wat gaan we in 2024 hiervoor doen?

1.1 Een realistische begroting

De lasten en baten zodanig en integraal begroten dat de gerelateerde doelstellingen binnen de daarvoor geplande tijd, beschikbare in- en externe arbeidscapaciteit, financiële middelen, rol en afhankelijkheid van derden en prioritetstelling gerealiseerd kunnen worden.

Een realistische begroting heeft een relatie met Rijksbeleid voor gemeenten, zowel inhoudelijk als financieel, en de (on)mogelijkheden voor gemeenten, in casu gemeente Noordoostpolder.

We schatten zo goed mogelijk de lasten en baten van de te realiseren doelen voor het komende begrotingsjaar door op basis van informatie uit het verleden (welke resultaten hebben we in het verleden behaald, onder welke omstandigheden en met welke activiteiten), de schatting van de (positieve) gevolgen van aangepaste beleid en operationele plannen en op basis van schattingen van de marktontwikkelingen (bijvoorbeeld beschikbaarheid van arbeid en materiaal, effecten van loon en prijsontwikkelingen en economische ontwikkelingen).

We begroten de lasten en baten op basis van alle lasten die we verwachten in de begrotingsperiode. Het betreft de bestaande lasten en lasten, verminderd met gerealiseerde en of te realiseren besparingen, vermeerderd met geplande en onderbouwde aanvullende lasten en baten die samenhangen met de te realiseren doelstellingen. Het maken van de begroting houdt in dat zowel de doelstellingen als de benodigde middelen geformuleerd worden. Na vaststelling van de raad voert het college de begroting uit, wat niet vrijblijvend is. Hiermee wordt bij het opstellen van de begroting rekening gehouden.

De aspecten die voor realistisch beoordeel worden zijn feitelijkheid, haalbaarheid, relatie met vastgesteld beleid en vastgestelde plannen en bestuurlijke af- en instemming.

Overige indicatoren

Geen overige indicatoren

Wat zijn de lasten?

Lasten		bedragen x € 1.000					
		Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
Taakveld		2022	2023	2024	2025	2026	2027
0.5	Treasury	208	190	215	215	215	215
0.61	OZB-woningen	53	215	323	323	323	323
0.62	OZB niet-woningen	463	379	383	383	383	383
0.64	Belasting overig	-	-	104	104	104	104
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	3	4	5	5	5	5
0.8	Overige baten en lasten	716	219	456	438	366	242
Totale lasten		1.442	1.007	1.486	1.468	1.396	1.272

Wat zijn de baten?

Baten		bedragen x € 1.000					
		Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
Taakveld		2022	2023	2024	2025	2026	2027
0.5	Treasury	742	471	1.709	1.206	703	450
0.61	OZB-woningen	6.135	6.338	6.902	6.902	6.902	6.902
0.62	OZB niet-woningen	6.490	6.792	7.325	7.325	7.325	7.325
0.64	Belasting overig	-	-	94	94	94	94
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	100.689	99.076	107.945	107.775	98.597	98.874
0.8	Overige baten en lasten	438	45	70	70	70	70
Totale baten		114.493	112.722	124.045	123.372	113.691	113.715

Programma 6 - Sociaal Domein

Programma omschrijving

Dit programma gaat over onze inspanningen om iedereen naar vermogen mee te laten doen aan de samenleving.

Programma doelstelling

Inwoners doen mee naar vermogen. Indien nodig met passende (preventieve) oplossingen, die aanvullend zijn op dat wat mensen wel kunnen.

Portefeuillehouder

Sacha Werkman

Portefeuille

WMO en volksgezondheid
Toegang sociaal domein
Welzijn

Linda Verduin

Participatiewet
Jeugdzorg
Project Grip op het sociaal domein

René van Amersfoort

Armoedebeleid
Inburgering en minderhedenbeleid

Wat zijn de belangrijkste trends en ontwikkelingen?

Inflatie en energie armoede

Afgelopen jaar werd landelijk zichtbaar dat er een groeiende groep mensen is, die door de aanhoudende hoge inflatie en energiekosten in de problemen komt. Ondanks een afvlakkende prijsontwikkeling, blijft dit een grote onzekere factor voor veel huishoudens. Niet meer alleen de minima worden hard geraakt. Het Nibud stelde dat ook veel middeninkomens zijn geraakt. Deze ontwikkeling heeft ook effect op onze dienstverlening. Het beroep op minimaregelingen en op termijn schulddienstverlening kan toenemen. Ook wordt vroegsignalering van schulden belangrijker. Toegankelijkheid c.q. het bereik van onze dienstverlening is daarbij essentieel. En de uitkomsten van lopende onderzoeken geven ons daarbij richting voor de toekomst.

Decentralisatie beschermd wonen

De decentralisatie beschermd wonen is wederom uitgesteld, nu tot en met 2025. In samenwerking met de regiogemeenten wordt verder gewerkt aan het gezamenlijk vormgeven van het toekomstige zorglandschap. Onderdeel daarvan is ook de financiering van dit landschap. Want met de

decentralisatie komen de middelen geleidelijk naar de gemeenten toe. Als gevolg van het nieuwe verdeelmodel krijgen de gemeenten gezamenlijk minder middelen, wat effect heeft op de mogelijkheden in dienstverlening.

Hervormingsagenda jeugd

Het ministerie van VWS, zorgaanbieders, cliënten(vertegenwoordigers), professionals en de VNG hebben een principeakkoord bereikt over de Hervormingsagenda Jeugd. Het huidige jeugdstelsel is niet houdbaar. Daarom werken deze 5 partijen - de vijfhoek - aan de hervormingsagenda om de hulpverlening te verbeteren en het jeugdstelsel beter beheersbaar te maken. Hierbij is de uitspraak van de Commissie van Wijzen het uitgangspunt. Onderdeel van de afspraken tussen Rijk en gemeenten is, dat een Commissie van Deskundigen in 2025 een 'zwaarwegend advies' uitbrengt over het overeengekomen financiële kader.

Herinvoering inkomensafhankelijke eigen bijdrage Wmo

Om de houdbaarheid van de Wet maatschappelijke ondersteuning te verbeteren, heeft het kabinet besloten om voor alle Wmo-voorzieningen waar nu het abonnementstarief voor geldt, een inkomensafhankelijke eigen bijdrage in te voeren. Op dit moment betaalt elke cliënt die van een of meer van deze voorzieningen gebruik maakt, € 19 per maand (het abonnementstarief), ongeacht het inkomen. Met de invoering van de inkomensafhankelijke eigen bijdrage wordt de hoogte van de eigen bijdrage bij alle maatwerkvoorzieningen afhankelijk van het inkomen. Deze wijziging gaat in 2026 in. Hoe de nieuwe, inkomensafhankelijke eigen bijdrage er precies uit komt te zien wordt in de komende periode door het Rijk verder uitgewerkt.

Reguliere bedrijfsvoering

Algemene voorzieningen

Zijn de voorzieningen waarvoor geen individuele beschikking van de gemeente nodig is. Zoals ondersteuning van vrijwilligers en mantelzorgers, opvoedondersteuning, Algemeen Maatschappelijk Werk (AMW), buurtwerk en preventief jongerenwerk.

Toegang en eerstelijnsvoorzieningen

Zijn de loketvoorzieningen gericht op het identificeren van eigen kracht en het geleiden naar de juiste vorm van individuele ondersteuning. Het gaat hierbij onder andere om voorlichting en advies, (cliënt-)ondersteuning en de praktijkondersteuner huisarts voor jeugd.

Inkomensregelingen

Gaat onder andere over bijstand (inclusief bijstand aan zelfstandigen), loonkostensubsidies en schuldhelpverlening.

Ook het gemeentelijke armoedebeleid, zoals bijzondere bijstand, kwijschelding gemeentelijke belastingen en heffingen, hoort hierbij.

WSW, beschut werk en arbeidsparticipatie

Zijn vormen van ondersteuning die bijdragen aan het maatschappelijk participeren van inwoners. De twee eerstgenoemden zijn niet gericht op het doorstromen naar 'reguliere' arbeid. Een groot deel van deze ondersteuning wordt uitgevoerd door Concern voor Werk. Arbeidsparticipatie daarentegen juist wel. Daarbij valt te denken aan zaken als scholing, matching, proefplaatsing en jobcoaching. Dit doet de gemeente samen met de WerkCorporatie.

Maatwerkvoorzieningen en ondersteuning volwassenen

Zijn de materiële voorzieningen, vervoers- en woondiensten om zelfstandig te kunnen functioneren voor alle inwoners met fysieke beperkingen. Daarnaast verstrekken we ondersteuning aan volwassenen op het gebied van huishoudelijke hulp, ambulante begeleiding en dagbesteding. En is de vrije inloopvoorziening GGZ aan de Bouwerskamp beschikbaar.

Jeugdhulp

Is de hulp en zorg aan onze jongeren. Wanneer de jongere thuis verblijft, valt hierbij te denken aan begeleiding, ambulante behandeling, jeugd GGZ en dagbesteding. Daarnaast zijn er vormen van

zorg waarbij de jongere niet thuis verblijft zoals, pleegzorg, gezinshuizen, behandeld wonen en gesloten jeugdzorg. De ambities op het gebied van jeugdhulp met verblijf zijn gericht op minimalisatie, door inzet van alternatieve ambulante varianten in de thuissituatie.

Beschermd wonen, maatschappelijke- en vrouwenopvang

De taken op het gebied van beschermd wonen, inclusief dagbesteding van deze doelgroep en "Beschermd Thuis"-varianten. De maatschappelijke- en vrouwenopvang worden in regionale samenwerking via de centrumgemeente Almere uitgevoerd.

Jeugdbescherming en Jeugdreclassering

Omvat de kinderbeschermingsmaatregelen zoals Onder Toezicht Stelling en voogdij maatregelen. Jeugdreclassering is een combinatie van begeleiding en controle voor jongeren vanaf 12 jaar, die voor hun 18e verjaardag met de politie of leerplichtambtenaar in aanraking zijn geweest en een proces-verbaal hebben gekregen.

Volksgezondheid

Gaat over de taken ter bescherming van de gezondheid van de bevolking als geheel. Inclusief ambulancevervoer, hulp bij rampen en het aanbieden van vaccinaties. Deze taken zijn binnen de GR GGD belegd en voor de doelgroep 0-4 jaar binnen het consultatiebureau wat wordt uitgevoerd door Zorggroep Oude Nieuwe Land.

Beleidsreferentie

[Beleidsplan Sociaal Domein "Krachtig Noordoostpolder 2.0" \(2021\)](#)

- [Deelplan Jeugd \(2019\)](#)
- [Deelplan Minima \(2021\)](#)
  - *Regiovisie Jeugd Flevoland*
- [Deelplan Wmo & Volksgezondheid \(2021\)](#)
  - *Regionaal zorglandschap Wmo*
  - [Bestuurlijk akkoord "Weer Thuis"](#)
- [Deelplan Participatie \(2021\)](#)
  - [Integraal taalplan \(2021\)](#)
  - [Beleidskader inburgering \(2021\)](#)
- Deelplan Schulddienstverlening (2020)

Verbonden partijen

GR IJsselmeergroep

GR GGD Flevoland

WerkCorporatie B.V.

Wat zijn onze ambities?

1. Meedoen in de samenleving

Omschrijving

Zorg in de Noordoostpolder blijft beschikbaar, bereikbaar en betaalbaar. We sluiten aan op wat onze inwoners nodig hebben. Door te werken met 'positieve gezondheid' kijken we naar wat mensen kunnen in plaats van naar hun beperkingen. We geven onze partners ruimte door te werken vanuit vertrouwen en zorg op maat. Ons doel is een samenleving waarin iedereen meedoet en zelfstandig is.

Onze speerpunten zijn:

- Uitvoering 'Krachtig Noordoostpolder'
- Preventie is belangrijk
- De taal leren voor gelijke kansen
- Aandacht voor werk en inkomen
- Ruimte voor innovatieve zorg

Wat gaan we in 2024 hiervoor doen?

1.1 We werken toe naar verdergaande regionale samenwerking voor jeugdhulp

De beschikbaarheid en kwaliteit van jeugdhulp moet worden verbeterd en hiervoor moet de samenwerking tussen gemeenten in Flevoland, aanbieders en andere domeinen worden versterkt. Dit vraagt om een verdergaande regionale samenwerking op het gebied van lokale jeugdhulp. Deze geven we verder vorm, waarbij de hervormingsagenda Jeugd als leidraad geldt.

1.2 We onderzoeken de mogelijkheden van 'Scheiden zonder schade'

Veel problematiek in de jeugdhulp wordt veroorzaakt door complexe scheidingen. Het percentage gescheiden inwoners is in de afgelopen jaren gestegen en de verwachting is niet dat dit de komende jaren daalt. Vijftien tot twintig procent van de scheidingen mondt uit in een complexe scheiding. Een complexe scheiding is een scheiding waarbij ouders door aanhoudende ernstige conflicten het belang en welzijn van de jeugdigen uit het oog verliezen, evenals het wederzijdse belang. Landelijk gezien is er in de afgelopen jaren steeds vaker een ondertoezichtstelling (OTS) door een rechter opgelegd aan jeugdigen bij wie de strijd tussen scheidende ouders hun ontwikkeling bedreigt. We willen de situatie in Noordoostpolder verder onderzoeken en zo de problematiek en behoeften verder in kaart brengen. Daarna kan worden gekeken welke onderdelen uit het Programma Scheiden zonder Schade mogelijk in Noordoostpolder kunnen worden ingezet. Het doel hiervan is dat gezinnen tijdig passend hulp ontvangen, zodat verergering van problematiek wordt voorkomen. Hiermee voorkomen we ook de inzet van zwaardere (en dure) zorg.

1.3 We stimuleren en faciliteren de ontwikkeling van gezondheidscentrum 'Het Vlie'

Als gemeente zijn we actief betrokken als samenwerkingspartner bij 'Het Vlie'. Het Vlie kent twee programmalijnen: Samenwerken & Bouwen. De lijn Samenwerken kenmerkt zich vooral in het verbinden van het sociaal en medische domein. Dit is tevens een opdracht vanuit het Integraal Zorg Akkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). Passend bij onze rol trekken we samen op met de partners binnen de gezondheidsketen om de zorg voor onze inwoners zo goed mogelijk te organiseren. Om dit te benadrukken is een intentieovereenkomst ondertekend.

1.4 We zetten Noordoostpolder op de kaart om het huisartsentekort te verminderen

Passend bij de rol die we als gemeente hebben, zetten we in op drie lijnen:

1. Communicatie; samen optrekken met partners binnen de keten van de gezondheidszorg in de communicatie naar onze inwoners.
2. Opleiden; samen met de huisartsen, Medrie en UMCG-huisartsenopleiding zijn we een 3e pilotregio geworden, zodat huisartsen in opleiding hun gehele specialisatie tot huisarts in de regio kunnen doen. De gemeente zorgt voor een marketingstrategie om de potentiële huisartsen aan te trekken.
3. Huisvesting; als gemeente denken we proactief mee als er kansen & knelpunten zijn. Bij signalen leggen we vanuit economische zaken & sociaal domein actief contact, en brengen we in kaart wat de behoefte van de huisartsen (inclusief huisvesting) zijn.

1.5 We maken beleid voor asiel en integratie

Het groeiende aantal vluchtelingen, statushouders en arbeidsmigranten heeft grote impact op onze samenleving. Zowel fysiek; wonen en ruimte, als ook sociaal; onderwijs, inburgering zorg en leefbaarheid. In 2024 stellen we onze visie op en ontwikkelen we beleid voor de komende jaren op het gebied van asiel en integratie. Daarbij is er aandacht voor statushouders, asielzoekers, AMV-ers en mogelijk arbeidsmigranten.

1.6 We ontwikkelen de werkwijze Wet Inburgering door

De Wet Inburgering is per 1 januari 2022 geïmplementeerd binnen onze gemeente. De basisdienstverlening is opgezet en er is een netwerk ontstaan rondom de statushouders om de taken van de wet uit te kunnen voeren. Als gemeente houden we regie op het traject en ontwikkelen we waar nodig de werkwijze verder door. Daarbij staat de statushouder centraal.

1.7 We onderzoeken in hoeverre onze sociale voorzieningen toereikend zijn voor arbeidsmigranten

Het aantal inwoners van de gemeente is gegroeid, dit is mede het gevolg van de inschrijving van arbeidsmigranten. Iedere inwoner heeft recht op passende ondersteuning wanneer dit nodig is. Door het toenemende aantal inwoners is het van belang te weten of de omvang van onze sociale voorzieningen nog toereikend is. En of de geboden dienstverlening ook aansluit bij de hulpvraag van de 'nieuwe' doelgroep. In 2024 onderzoeken we in hoeverre dit het geval is en waar eventuele hiaten zitten.

1.8 We gaan aan de slag met de uitkomsten van uitgevoerde onderzoeken

De uitkomsten van de onderzoeken naar de Armoedeval (intern) en het Minimabeleid (rekenkamer) worden naar verwachting in 2023 opgeleverd. De ervaring leert dat dergelijke onderzoeken verbeterkansen opleveren t.o.v. het huidige beleid en werkwijzen. In 2024 gaan we dit uitwerken en waar nodig en mogelijk implementeren.

1.9 We evalueren en actualiseren het beleidsplan schulddienstverlening

Op grond van de Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening is de gemeenteraad verplicht elke vier jaar een beleidskader schuldhulpverlening vast te stellen. Het huidige beleidsplan 'Voorkomen staat voorop' loopt van 2020-2024. In de eerste helft van 2024 zal dit plan worden geëvalueerd en zal een nieuw plan worden voorgelegd aan de raad. Hierbij nemen we de landelijke c.q. wettelijke ontwikkelingen op het gebied van schuldhulpverlening mee.

1.10 We werken aan verbetering van bewindvoering

Gemeenten zien de kosten van bewindvoering steeds verder toenemen, terwijl de kwaliteit van bewindvoerders als wisselend wordt ervaren. De toenemende kosten hebben te maken met een toenemend aantal inwoners dat gebruik maakt van bewindvoering, maar ook met de duur van de bewindvoeringstrajecten. We willen toewerken naar meer grip op de kwaliteit, effectiviteit en efficiëntie van bewindvoering. In 2023 is hiertoe een eerste aanzet gemaakt. In 2024 werken we dit verder uit en ronden we dit af. Dit sluit aan bij het beleidsplan Sociaal Domein en het projectplan Grip op het Sociaal Domein.

1.11 We ontwikkelen een regionaal werkcentrum

Als gemeente hebben we de taak gekregen om samen met andere Flevolandse gemeenten en UWV een Regionaal Werkcentrum vorm te geven. Werkenden, werkzoekenden en werkgevers bieden we zo via de regionale loketten toegang tot de dienstverlening die zij nodig hebben van een regionaal publiek-privaat samenwerkingsverband van sociale partners, gemeenten, UWV, SBB en onderwijsinstellingen.

1.12 We werken aan de doordecentralisatie Beschermd Wonen

Gemeenten, Rijk en andere partijen werken al jaren aan de transitie “van beschermd wonen naar een beschermd thuis”. Ondanks de gezamenlijke ambities is de decentralisatie Beschermd Wonen wederom uitgesteld naar 1-1-2025. Ondanks uitstel gaat de samenwerking met de regiogemeenten onverminderd door. En wordt er verder gewerkt aan het gezamenlijk vormgeven van het toekomstig zorglandschap. Zo wordt de uitvoeringsorganisatie verder ingericht en maken we in regionaal verband afspraken over de financiering van gezamenlijke voorzieningen en de kosten van individuele trajecten. En kijken we ook naar mogelijke synergievoordelen vanuit en in relatie tot de regionale samenwerking op het gebied van Jeugdhulp.

1.13 We monitoren en realiseren het Taalbeleid

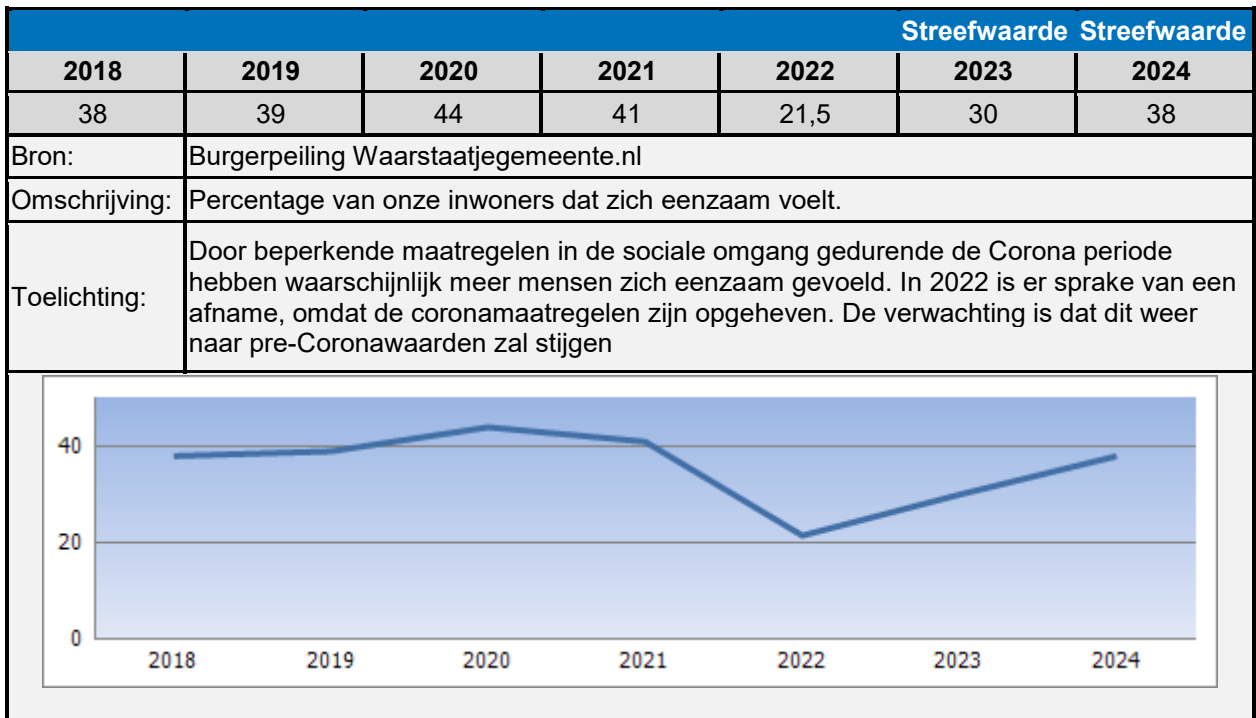
We vinden het belangrijk dat kinderen en volwassenen de Nederlandse taal goed beheersen en laaggeletterdheid in de Noordoostpolder afneemt. Want dat geeft hun gelijke kansen op de arbeidsmarkt en in de samenleving. Samen met lokale en regionale taalaanbieders voeren we ons taalplan actief uit en we zorgen dat het taalaanbod toegankelijk is voor inwoners die het nodig hebben. In 2024 vindt een tussenevaluatie van het taalbeleid plaats en passen we dit waar wenselijk en mogelijk aan.

1.14 We verkennen samen met de raad de sturingsmogelijkheden van monitor(s) sociaal domein

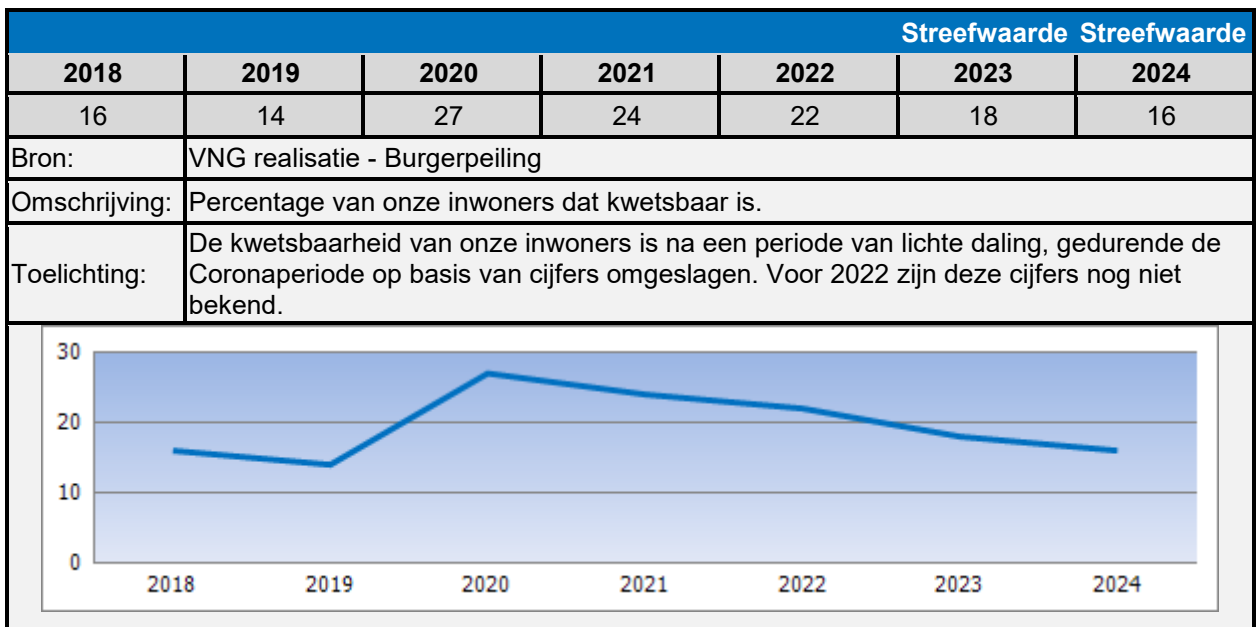
We verkennen samen met de Commissie Samenlevingszaken de mogelijkheden om een nog actueler inzicht op de verschillende thema's in het sociaal domein te verkrijgen. Dit doen we onder andere op het gebied van Jeugd, Wmo en Participatie. Met behulp van de diverse monitoren gaan we op actieve wijze in gesprek over trends en ontwikkelingen. En ervaren of deze wijze van monitoren en sturen passend is bij de uitdagingen waar we in het sociaal domein voor staan. En hier betrekken we de halfjaarlijkse monitor jeugd in.

Overige indicatoren

Eenzaamheid

Kwetsbaarheid

Gezondheid

Streefwaarde Streefwaarde						
2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
7,6	7,6	7,7	7,7	7,6	7,6	7,6
Bron:	Burgerpeiling Waarstaatjegemeente.nl					
Omschrijving:	Waarderingscijfer van de gezondheid.					
Toelichting:	Het cijfer is de afgelopen jaren stabiel gebleven.					

(Gezondheids)zorgvoorzieningen

Streefwaarde Streefwaarde						
2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
74	67	73	68	56,77	60,00	60,00
Bron:	Burgerpeiling Waarstaatjegemeente.nl					
Omschrijving:	Percentage van de inwoners dat (zeer) tevreden is met (gezondheids)zorgvoorzieningen					

Zorgtoegang

					Streefwaarde	Streefwaarde												
2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024												
78	75		80	-	-	-												
Bron:	Cliëntervaringsonderzoek Wmo																	
Omschrijving:	Percentage van de mensen wat een Wmo voorziening heeft ontvangen en het (helemaal) eens is met de stelling "Ik wist waar ik moest zijn met mijn hulpvraag."																	
Toelichting:	In 2020 en 2022 is dit niet gemeten. Daarom is het niet mogelijk om een trend te signaleren, momenteel wordt gewerkt aan vervangende meetmethode																	
<table border="1"> <caption>Data for Zorgtoegang Chart</caption> <thead> <tr> <th>Year</th> <th>Percentage</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2018</td> <td>78</td> </tr> <tr> <td>2019</td> <td>75</td> </tr> <tr> <td>2020</td> <td>-</td> </tr> <tr> <td>2021</td> <td>80</td> </tr> <tr> <td>2022</td> <td>-</td> </tr> </tbody> </table>							Year	Percentage	2018	78	2019	75	2020	-	2021	80	2022	-
Year	Percentage																	
2018	78																	
2019	75																	
2020	-																	
2021	80																	
2022	-																	

Participatiebeleving

					Streefwaarde	Streefwaarde																
2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024																
6,33	6,43	6,62	6,44	6,41	6,4	6,4																
Bron:	Burgerpeiling Waarstaatjegemeente.nl																					
Omschrijving:	Waarderingcijfer van de inspanning burgers te laten deelnemen.																					
Toelichting:	We zien een stabiele trend in de waardering van onze inwoners voor participatie.																					
<table border="1"> <caption>Data for Participatiebeleving Chart</caption> <thead> <tr> <th>Year</th> <th>Rating</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2018</td> <td>6,33</td> </tr> <tr> <td>2019</td> <td>6,43</td> </tr> <tr> <td>2020</td> <td>6,62</td> </tr> <tr> <td>2021</td> <td>6,44</td> </tr> <tr> <td>2022</td> <td>6,41</td> </tr> <tr> <td>2023</td> <td>6,4</td> </tr> <tr> <td>2024</td> <td>6,4</td> </tr> </tbody> </table>							Year	Rating	2018	6,33	2019	6,43	2020	6,62	2021	6,44	2022	6,41	2023	6,4	2024	6,4
Year	Rating																					
2018	6,33																					
2019	6,43																					
2020	6,62																					
2021	6,44																					
2022	6,41																					
2023	6,4																					
2024	6,4																					

Sociaal vangnet

Streefwaarde Streefwaarde																						
2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024																
6,88	6,8	7,34	7,42	7,5	7,5	7,5																
Bron:	KING - Burgerpeiling																					
Omschrijving:	De mate waarin een inwoner naar aller waarschijnlijkheid voor hulp en zorg kan terugvallen op familie, vrienden of buurtgenoten op een schaal van 0 - 10.																					
Toelichting:	Hierbij is wel sprake van grote verschillen. Waar de weerbare inwoners dit onderdeel gemiddeld waarderen ruim boven de 7, geldt dat voor de kwetsbare inwoners dit rond het cijfer 5 schommelt. In totaal geeft 4% aan niet op iemand terug te kunnen vallen.																					
<table border="1"> <caption>Data for Sociaal vangnet chart</caption> <thead> <tr> <th>Year</th> <th>Score</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2018</td> <td>6,88</td> </tr> <tr> <td>2019</td> <td>6,8</td> </tr> <tr> <td>2020</td> <td>7,34</td> </tr> <tr> <td>2021</td> <td>7,42</td> </tr> <tr> <td>2022</td> <td>7,5</td> </tr> <tr> <td>2023</td> <td>7,5</td> </tr> <tr> <td>2024</td> <td>7,5</td> </tr> </tbody> </table>							Year	Score	2018	6,88	2019	6,8	2020	7,34	2021	7,42	2022	7,5	2023	7,5	2024	7,5
Year	Score																					
2018	6,88																					
2019	6,8																					
2020	7,34																					
2021	7,42																					
2022	7,5																					
2023	7,5																					
2024	7,5																					

Welzijnsvoorzieningen

Streefwaarde Streefwaarde																						
2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024																
56	52	54	50	46,6	48	50																
Bron:	Burgerpeiling Waarstaatjegemeente.nl																					
Omschrijving:	Percentage van de inwoners dat (zeer) tevreden is met welzijnsvoorzieningen																					
Toelichting:	Evenals voorgaande jaren ligt de waardering iets onder het landelijk gemiddelde. We zijn met voorveld in gesprek en dat moet leiden tot verbeteringen																					
<table border="1"> <caption>Data for Welzijnsvoorzieningen chart</caption> <thead> <tr> <th>Year</th> <th>Percentage</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2018</td> <td>56</td> </tr> <tr> <td>2019</td> <td>52</td> </tr> <tr> <td>2020</td> <td>54</td> </tr> <tr> <td>2021</td> <td>50</td> </tr> <tr> <td>2022</td> <td>46,6</td> </tr> <tr> <td>2023</td> <td>48</td> </tr> <tr> <td>2024</td> <td>50</td> </tr> </tbody> </table>							Year	Percentage	2018	56	2019	52	2020	54	2021	50	2022	46,6	2023	48	2024	50
Year	Percentage																					
2018	56																					
2019	52																					
2020	54																					
2021	50																					
2022	46,6																					
2023	48																					
2024	50																					

Mantelzorg

Streefwaarde Streefwaarde																						
2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024																
44	51	46	46	80	46	46																
Bron:	Burgerpeiling Waarstaatjegemeente.nl																					
Omschrijving:	Percentage van de inwoners dat de afgelopen 12 maanden mantelzorg heeft verleend.																					
Toelichting:	Er lijkt sprake te zijn van een stabiele inzet in de afgelopen jaren. Het lokale beeld komt overeen met het landelijke beeld. 2022 heeft een zeer opmerkelijke piek van 80%. Dit is nog gecheckt.																					
<table border="1"> <caption>Mantelzorg (Percentage van de inwoners)</caption> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Percentage</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2018</td> <td>44</td> </tr> <tr> <td>2019</td> <td>51</td> </tr> <tr> <td>2020</td> <td>46</td> </tr> <tr> <td>2021</td> <td>46</td> </tr> <tr> <td>2022</td> <td>80</td> </tr> <tr> <td>2023</td> <td>46</td> </tr> <tr> <td>2024</td> <td>46</td> </tr> </tbody> </table>							Jaar	Percentage	2018	44	2019	51	2020	46	2021	46	2022	80	2023	46	2024	46
Jaar	Percentage																					
2018	44																					
2019	51																					
2020	46																					
2021	46																					
2022	80																					
2023	46																					
2024	46																					

Mantelzorgdruk

Streefwaarde Streefwaarde																						
2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024																
36	31	29	28	37,8	33	30																
Bron:	Gemeente Noordoostpolder																					
Omschrijving:	Percentage van de mantelzorgers dat zich soms of vaak belemmerd voelt in zijn of haar dagelijkse activiteiten door het geven van zorg aan een ander.																					
Toelichting:	Er is in de afgelopen jaren veel geïnvesteerd in mantelzorgondersteuning en de communicatie daarover. Bijvoorbeeld door aandacht te geven aan dementie en verruiming Bouwerskamp. Dit draagt mogelijk bij aan een daling van de mantelzorgdruk.																					
<table border="1"> <caption>Mantelzorgdruk (Percentage van de mantelzorgers)</caption> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Percentage</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2018</td> <td>36</td> </tr> <tr> <td>2019</td> <td>31</td> </tr> <tr> <td>2020</td> <td>29</td> </tr> <tr> <td>2021</td> <td>28</td> </tr> <tr> <td>2022</td> <td>37,8</td> </tr> <tr> <td>2023</td> <td>33</td> </tr> <tr> <td>2024</td> <td>30</td> </tr> </tbody> </table>							Jaar	Percentage	2018	36	2019	31	2020	29	2021	28	2022	37,8	2023	33	2024	30
Jaar	Percentage																					
2018	36																					
2019	31																					
2020	29																					
2021	28																					
2022	37,8																					
2023	33																					
2024	30																					

Vrijwilligerswerk

Streefwaarde Streefwaarde						
2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
49	51	48	46	51,2	51	51
Bron:	Burgerpeiling Waarstaatjegemeente.nl					
Omschrijving:	Percentage inwoners dat de afgelopen 12 maanden vrijwilligerswerk heeft gedaan.					

Maatschappelijke inzet

Streefwaarde Streefwaarde						
2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
53,22	56,8	54,2	54	61,2	55	55
Bron:	KING - Burgerpeiling					
Omschrijving:	Actieve participatie die van belang is voor het individu, én tot doel heeft anderen te helpen of bij te dragen aan de maatschappij: burenhulp, sociale steun aan een buurtgenoot in een zorgwekkende situatie, mantelzorg, vrijwilligerswerk en actieve deelname. Gemiddelde op 5 categorieën.					

Ondersteuning - Passendheid

					Streefwaarde		Streefwaarde													
2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024														
89%	91%	89%	89%	-	-	-														
Bron:	Cliëntervaringsonderzoek Wmo																			
Omschrijving:	Percentage van de mensen dat een Wmo voorziening heeft ontvangen en het (helemaal) eens antwoord op de stelling: "De ondersteuning die ik krijg past bij mijn hulpvraag."																			
Toelichting:	Het percentage van 2022 is tijdens het opstellen van deze stukken nog onbekend. De voorgaande jaren vertoont een stabiele trend. Er wordt een nieuwe meetmethode ontwikkeld, een voorspelling voor de komende jaren is daardoor nu niet relevant																			
<table border="1"> <caption>Data for Passendheid chart</caption> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Percentage</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2018</td> <td>89%</td> </tr> <tr> <td>2019</td> <td>91%</td> </tr> <tr> <td>2020</td> <td>89%</td> </tr> <tr> <td>2021</td> <td>89%</td> </tr> <tr> <td>2022</td> <td>-</td> </tr> </tbody> </table>									Jaar	Percentage	2018	89%	2019	91%	2020	89%	2021	89%	2022	-
Jaar	Percentage																			
2018	89%																			
2019	91%																			
2020	89%																			
2021	89%																			
2022	-																			

Ondersteuning - Effectiviteit

					Streefwaarde		Streefwaarde													
2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024														
81%	66%	66%	84%	-	-	-														
Bron:	Cliëntervaringsonderzoek Wmo																			
Omschrijving:	Percentage van de mensen wat een Wmo voorziening heeft ontvangen en het (helemaal) eens is met de stelling: "Door de ondersteuning die ik krijg, kan ik beter de dingen doen die ik wil."																			
Toelichting:	De meting in 2021 laat significant hogere effectiviteit zien. De neutrale groep is zichtbaar verschoven, naar groep (helemaal) eens. Dat maakt dat er sprake is van een stijging. De groep (helemaal) oneens ligt evenals voorgaande jaren onder de 10%. Er wordt een nieuwe meetmethode ontwikkeld, een voorspelling voor de komende jaren is daardoor nu niet relevant																			
<table border="1"> <caption>Data for Effectiviteit chart</caption> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Percentage</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2018</td> <td>81%</td> </tr> <tr> <td>2019</td> <td>66%</td> </tr> <tr> <td>2020</td> <td>66%</td> </tr> <tr> <td>2021</td> <td>84%</td> </tr> <tr> <td>2022</td> <td>-</td> </tr> </tbody> </table>									Jaar	Percentage	2018	81%	2019	66%	2020	66%	2021	84%	2022	-
Jaar	Percentage																			
2018	81%																			
2019	66%																			
2020	66%																			
2021	84%																			
2022	-																			

Beschermd wonen 18+

						Streefwaarde												
2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024												
98	117	132	61	-	-	-												
Bron:	Gemeente Almere																	
Omschrijving:	Aantal 18+ inwoners dat gebruik maakt van de centrumregeling beschermd wonen en gerelateerd is aan de gemeente Noordoostpolder.																	
Toelichting:	Het aantal inwoners dat in Noordoostpolder gebruik maakt van Beschermd wonen (BW) is stabiel. Als gevolg van de openstelling per 1 januari 2021 van de Wlz voor mensen die blijvend BW nodig hebben is een deel wel buiten de verantwoordelijkheid van gemeenten gekomen. Daarom is het aantal mensen dat gebruik maakt van BW vanuit de Wmo afgenomen. Ook de transformatie zal effect hebben op het aantal mensen dat nog gebruik maakt van BW vanuit de Wmo. Steeds meer mensen zullen vanuit hun thuissituatie ambulante ondersteuning krijgen en er zal minder instroom in BW plaatsvinden.																	
<table border="1"> <caption>Data for the line chart: Aantal 18+ inwoners dat gebruik maakt van beschermd wonen</caption> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Aantal</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2018</td> <td>98</td> </tr> <tr> <td>2019</td> <td>117</td> </tr> <tr> <td>2020</td> <td>132</td> </tr> <tr> <td>2021</td> <td>61</td> </tr> <tr> <td>2022</td> <td>-</td> </tr> </tbody> </table>							Jaar	Aantal	2018	98	2019	117	2020	132	2021	61	2022	-
Jaar	Aantal																	
2018	98																	
2019	117																	
2020	132																	
2021	61																	
2022	-																	

Jeugd - GGZ

Streefwaarde Streefwaarde																						
2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024																
938	936	923	830	745	750	750																
Bron:	Gemeente Noordoostpolder																					
Omschrijving:	Het aantal jongeren met maatwerkvoorziening JGGZ																					
Toelichting:	De afname in de aantallen is o.a. het gevolg van de inzet van de POH JGGZ. Dit leidt tot afnemende instroom.																					
<table border="1"> <caption>Data for Jeugd - GGZ Line Chart</caption> <thead> <tr> <th>Year</th> <th>Value</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2018</td><td>938</td></tr> <tr><td>2019</td><td>936</td></tr> <tr><td>2020</td><td>923</td></tr> <tr><td>2021</td><td>830</td></tr> <tr><td>2022</td><td>745</td></tr> <tr><td>2023</td><td>750</td></tr> <tr><td>2024</td><td>750</td></tr> </tbody> </table>							Year	Value	2018	938	2019	936	2020	923	2021	830	2022	745	2023	750	2024	750
Year	Value																					
2018	938																					
2019	936																					
2020	923																					
2021	830																					
2022	745																					
2023	750																					
2024	750																					

Jeugd – 24-uurszorg

Streefwaarde Streefwaarde																						
2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024																
176	184	198	178	121	116	111																
Bron:	Gemeente Noordoostpolder																					
Omschrijving:	Het aantal jongeren met maatwerkvoorziening 24-uurszorg																					
Toelichting:	Vanaf 2018 beschikken we over betrouwbare cijfers. De ambitie is om een dalende trend te creëren.																					
<table border="1"> <caption>Data for Jeugd – 24-uurszorg Line Chart</caption> <thead> <tr> <th>Year</th> <th>Value</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2018</td><td>176</td></tr> <tr><td>2019</td><td>184</td></tr> <tr><td>2020</td><td>198</td></tr> <tr><td>2021</td><td>178</td></tr> <tr><td>2022</td><td>121</td></tr> <tr><td>2023</td><td>116</td></tr> <tr><td>2024</td><td>111</td></tr> </tbody> </table>							Year	Value	2018	176	2019	184	2020	198	2021	178	2022	121	2023	116	2024	111
Year	Value																					
2018	176																					
2019	184																					
2020	198																					
2021	178																					
2022	121																					
2023	116																					
2024	111																					

Wat zijn de lasten?

Lasten		bedragen x € 1.000					
		Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
Taakveld		2022	2023	2024	2025	2026	2027
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	5.823	4.651	10.984	6.345	6.283	6.110
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	1.041	1.559	2.430	2.176	2.176	2.176
6.3	Inkomensregelingen	20.165	18.546	17.493	17.228	17.228	17.228
6.4	WSW en beschut werk	5.624	5.644	5.993	5.845	5.509	5.190
6.5	Arbeidsparticipatie	3.195	3.222	3.274	3.200	3.200	3.200
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.962	2.258	2.711	2.637	2.637	2.637
6.71a	Huishoudelijke hulp (WMO)	4.016	4.598	5.119	4.923	4.923	4.923
6.71b	Begeleiding (WMO)	3.069	3.289	2.916	2.839	2.839	2.839
6.71c	Dagbesteding (WMO)	1.331	1.771	1.711	1.711	1.711	1.711
6.72	Maatwerkdienstverlening	13.873	-	-	-	-	-
6.72a	Jeugdhulp begeleiding	-	3.021	1.771	1.746	1.746	1.746
6.72b	Jeugdhulp behandeling	-	1.931	2.141	2.141	2.141	2.141
6.72c	Jeugdhulp dagbesteding	-	1.309	1.026	1.026	1.026	1.026
6.72d	Jeugdhulp zonder verblijf overig	-	324	197	197	197	197
6.73a	Pleegzorg	-	1.158	899	899	899	899
6.73b	Gezinsgericht	-	-	1.500	1.500	1.500	1.500
6.73c	Jeugdhulp met verblijf overig	-	3.105	3.166	1.850	1.866	1.866
6.74a	Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	-	3.067	2.918	2.918	2.918	2.918
6.74b	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	-	-	461	461	461	461
6.74c	Gesloten plaatsing	-	398	319	319	319	319
6.81a	Beschermd wonen (WMO)	359	37	38	38	38	38
6.82	Geëscaleerde zorg 18	1.154	-	-	-	-	-
6.82a	Jeugdbescherming	-	937	1.195	1.195	1.195	1.195
6.82b	Jeugdreclassering	-	104	94	94	94	94
7.1	Volksgezondheid	2.154	2.104	2.579	2.549	2.462	2.280
Totale lasten		63.767	63.033	70.934	63.837	63.368	62.692

Wat zijn de baten?

Baten		bedragen x € 1.000					
		Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
Taakveld		2022	2023	2024	2025	2026	2027
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	4.094	620	5.575	1.083	1.021	837
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	53	-	-	-	-	-
6.3	Inkomensregelingen	14.127	13.766	13.492	13.492	13.492	13.492
6.4	WSW en beschut werk	-	113	-	-	-	-
6.5	Arbeidsparticipatie	849	742	813	813	813	813
6.6	Materiële voorzieningen (WMO)	12	62	64	64	64	64
6.71a	Huishoudelijke hulp (WMO)	287	332	353	353	353	353
6.72	Maatwerkdienstverlening	54	-	-	-	-	-
6.81a	Beschermd wonen (WMO)	1.045	245	95	95	95	95
7.1	Volksgesondheid	34	-	268	268	183	-
Totale baten		20.556	15.878	20.659	16.166	16.020	15.653

Paragrafen

Paragraaf Lokale heffingen

Beleid lokale heffingen

Beleid lokale heffingen

Kostendekkende tarieven is het uitgangspunt

Alle heffingen waarbij de gebruiker betaalt voor een voorziening/dienst, zijn kostendekkend. Dat is het uitgangspunt van ons beleid. Het betekent dat de tarieven van de heffing zo afgestemd zijn dat de kosten ermee betaald kunnen worden.

Voor de OZB-tarieven is tot nu toe het beleid om de tarieven met maximaal de inflatiecorrectie te laten stijgen, voor zover deze de (rijks)macronorm niet overstijgt. Voor 2024 wordt uitsluiting gezocht bij het CPB, dit houdt in dat de OZB-tarieven stijgen met +3,9%. Deze aanpassing voeren we door nadat de uitkomsten van de jaarlijkse herwaardering bekend zijn. Voor de overige heffingen geldt dat er kostendekkende tarieven worden gehanteerd.

De formele vaststelling van tarieven voor 2024 vindt plaats bij het vaststellen van de belasting- en retributieverordeningen.

Inkomsten uit belastingen

Inleiding

In de Gemeentewet en in enkele bijzondere wetten is geregeld welke lokale heffingen de gemeente aan de inwoners en bedrijven mag opleggen. Noordoostpolder kent de volgende heffingen, op basis van door de raad vastgestelde verordeningen:

- Belastingen waarvan de opbrengst vrij besteedbaar is. Hiertoe behoren de onroerendezaakbelastingen (OZB), reclamebelasting en de toeristenbelasting.

Onroerendezaakbelastingen

Inleiding

Onroerendezaakbelastingen

Onroerendezaakbelastingen (OZB) zijn belastingen voor woningen, percelen grond of andere onroerende zaken. Eigenaren van woningen, eigenaren en gebruikers van niet-woningen betalen OZB aan de gemeente. De OZB zijn de belangrijkste gemeentelijke belastingen. De OZB is een algemeen dekkingsmiddel. Een algemeen dekkingsmiddel kent geen specifiek bestedingsdoel en is vrij te besteden.

Beleid

De OZB-tarieven worden zo berekend dat de totale opbrengst alleen stijgt conform de eventuele maatregelen vanuit de perspectiefnota 2024-2027 en de inflatiecorrectie. Daarbij is rekening gehouden met de waardeontwikkeling van de (niet-)woningen (WOZ-waarde). Stijgen de WOZ-waardes, dan dalen de OZB-tarieven en andersom. Hierdoor is de opbrengst aan OZB stabiel en ook het bedrag dat de belastingplichtige betaalt. Dat is duidelijk voor zowel de gemeente als de belastingbetaler. De totale OZB-opbrengst kan natuurlijk wel stijgen als er nieuwe wijken of bedrijventerreinen worden aangelegd. De zogeheten areaaluitbreiding.

Tarieven

Omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
Woning eigenaar	0,1405%	0,1362%	0,1273%	0,1108%	0,1074%
Totaal niet-woningen	0,3802%	0,3879%	0,3988%	0,3983%	0,4096%
- Niet-woning eigenaar	0,2122%	0,2165%	0,2226%	0,2223%	0,2286%
- Niet-woning gebruiker	0,1680%	0,1714%	0,1762%	0,1760%	0,1810%

Opbrengsten

Omschrijving	2023	2024	2025	2026	2027
Woning eigenaar	6.338.340	6.901.629	6.901.629	6.901.629	6.901.629
Niet-woning eigenaar	4.050.000	4.390.888	4.390.888	4.390.888	4.390.888
Niet-woning gebruiker	2.741.500	2.934.246	2.934.246	2.934.246	2.934.246
Totaal	13.129.840	14.226.763	14.226.763	14.226.763	14.226.763

Overige belastingen

Inleiding

Toeristenbelasting

Onder de naam "toeristenbelasting" wordt een directe belasting geheven voor het houden van verblijf met overnachting binnen de gemeente in alle onderkomens, waaronder ook vaartuigen tegen een vergoeding in welke vorm dan ook door personen die niet als ingezetene met een adres in de gemeente in de basisregistratie personen zijn ingeschreven.

Reclamebelasting

Onder de naam reclamebelasting wordt, binnen het gebied zoals aangewezen in de verordening een directe belasting geheven voor een openbare aankondiging die zichtbaar is vanaf de openbare weg.

Omschrijving	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Toeristenbelasting	525.690	450.000	500.000
Bedrijfsinvesteringszone (BIZ)	81.300	-	-
Reclamebelasting	-	94.000	94.000

Inkomsten heffingen

Inleiding

In de Gemeentewet en in enkele bijzondere wetten is geregeld welke lokale heffingen de gemeente aan de inwoners en bedrijven mag opleggen. Noordoostpolder kent de volgende heffingen, op basis van door de raad vastgestelde verordeningen:

- Belastingen om kosten mee te verhalen: de heffingen en rechten. De opbrengst is niet vrij besteedbaar, maar is gerelateerd aan de betreffende gemeentelijke zorgplicht of specifieke dienstverlening. Hiertoe behoren de afvalstoffenheffing, rioolheffing, leges en lijkbezorgingsrechten.

Voor gemeentelijke dienstverlening en activiteiten waarbij dat van toepassing is blijft het principe van het streven naar kostendeckende tarieven het uitgangspunt.

Afvalstoffenheffing

Inleiding

Afvalstoffenheffing wordt geheven van degene die gebruik maakt van een perceel ten aanzien waarvan de gemeente op basis van de Wet milieubeheer de verplichting heeft tot het inzamelen van huishoudelijke afvalstoffen. De gemeente verhaalt de kosten van de activiteiten die worden verricht voor de nakoming van deze wettelijke zorgplicht.

De afvalstoffenheffing is een heffing die inwoners betalen. Uit de opbrengst ervan betaalt de gemeenten alle kosten voor het ophalen, verwerken en afvoeren van huishoudelijk afval.

Beleid

Afvalstoffenheffing is 100% kostendekkend.

Kostendekkende tarieven is het algemene uitgangspunt voor lokale heffingen.

Volgens wetgeving mogen de geraamde baten de geraamde lasten niet overschrijden.

Tarieven

Bij de afvalstoffenheffing geldt met ingang van 2021 het recycle-tarief. Huishoudens betalen een vast bedrag per jaar, en een variabel bedrag per keer voor het aanbieden van restafval.

Bij het goed scheiden van afval, ontstaat er minder restafval en wordt een lager bedrag voor het variabele deel in rekening gebracht. Per huishouden zijn de woonlasten hierdoor verschillend. Het recycle-tarief is indicatief. Het werkelijk te betalen bedrag is afhankelijk van het aanbod restafval.

Omschrijving	2023	2024	2025	2026	2027
Eenpersoonshuishouden					
Vast tarief	253,00	249,75	249,75	249,75	249,75
Variabel tarief (240 ltr) (*)	60,44	79,02	79,02	79,02	79,02
	313,44	328,77	328,77	328,77	328,77
Meerpersoonshuishouden					
Vast tarief	263,00	278,50	278,50	278,50	278,50
Variabel tarief (240 ltr) (*)	105,77	108,30	108,30	108,30	108,30
	368,77	386,80	386,80	386,80	386,80

*) bij een gemiddeld aantal verwachte ledigingen

Amendement

In 2023 is een éénmalige korting toegepast van € 20 per aanslag.

Kostendekkendheid

Afvalstoffenheffing	2024
Lasten taakveld afval	6.232.564
Baten taakveld afval	896.042
Netto kosten taakveld afval	5.336.522
Toe te rekenen kosten:	
- Kwijtschelding	275.000
- Overhead	765.648
- Compensabele BTW	1.103.392
Totale lasten	7.480.562
Totale baten	7.480.562
Dekkingspercentage	100%

Rioolheffing

Inleiding

Rioolheffing is een heffing om kosten voor de riolering te dekken. Het gaat om kosten die de gemeente maakt om het rioleringsstelsel in stand te houden. Alleen gebruikers van percelen die direct- of indirect op het gemeentelijk rioleringsstelsel zijn aangesloten, betalen deze heffing.

Beleid

Rioolheffing is 100% kostendekkend.

Kostendekkende tarieven is het algemene uitgangspunt voor lokale heffingen.

Volgens wet- en regelgeving (Gemeentewet) mag de rioolheffing niet méér dan kostendekkend zijn.

Er is geen verschil tussen het te betalen bedrag per woning, wel tussen andere objecten (niet-woningen). Voor een woning betaalt iedereen evenveel rioolheffing. Bij andere percelen (niet-woningen) geldt wel een verschil. Een gebruiker betaalt hier meer rioolheffing als er meer water wordt geloosd op de gemeentelijke riolering.

Tarieven

Omschrijving	2023	2024	2025	2026	2027
Eén- en meerpersoonshuishouden	174,00	180,84	180,84	180,84	180,84

Kostendekkendheid

Rioolheffing	2024
Lasten taakveld riolering	2.353.453
Baten taakveld riolering	40.000
Netto kosten taakveld riolering	2.313.453
Toe te rekenen kosten:	
- Kwijtschelding	180.000
- Overhead	334.333
- Compensabele BTW	440.278
- Straatvegen (25%)	204.873
Totale lasten	3.472.937
Totale baten	3.472.936
Dekkingspercentage	100%

Overige heffingen

Inleiding

Leges

De legesverordening bevat tarieven voor een groot aantal gemeentelijke producten en diensten. Het gaat hierbij altijd om diensten waarom mensen zelf gevraagd hebben. Voor de door de gemeente geleverde diensten kunnen leges in rekening worden gebracht. Bij de legesheffing worden kosten die de gemeente maakt verhaald op de aanvrager. Het uitgangspunt is dat binnen legesverordening geen winst mag worden gemaakt.

Liggeld

Voor 2024 worden de tarieven met +3,9% verhoogd.

Lijkbezorgingsrechten

Voor 2024 worden de tarieven met +3,9% verhoogd. Uitgangspunt is dat de tarieven kostendekkend zijn. Hierbij is uitgegaan van een gelijkblijvend aantal lijkbezorgingen ten opzichte van 2022.

Marktgelden

Voor 2023 worden de tarieven met +3,9% verhoogd.

Omschrijving	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Legesverordening titel 1	822.908	616.675	862.800
Legesverordening titel 2	2.470.771	1.097.130	1.479.200
Legesverordening titel 3	47.987	53.710	56.560
Liggeld	27.195	28.010	30.760
Begraafrechten	510.221	536.211	552.131
Marktgelden	27.430	28.250	29.350

Legesverordening titel 1: algemene dienstverlening

Legesverordening titel 2: dienstverlening en besluiten in het kader van de Omgevingswet

Lokale lastendruk

Inleiding

Voor de meeste huishoudens zal de lastendruk licht toenemen. Als gevolg van kostendeekkende tarieven stijgt de afvalstoffenheffing voor één- en meerpersoonshuishoudens. Voor huishoudens met een eigen woning komt de stijging van de OZB daarbij. De toename van de OZB komt door de stijging van de tarieven met +3,9% en de ontwikkeling van de WOZ-waarden. Indien de WOZ-waarde van een woning minder of meer stijgt dan gemiddeld, neemt de belastingdruk hierdoor juist af of toe. Per object kan dit verschillen. Bij een geringe waardestijging zal - in plaats van een toename van de belastingdruk – zelfs sprake zijn van een afname van de belastingdruk.

Voorbeeld 1:

Hierbij wordt uitgegaan van een meerpersoonshuishouden dat een eigen woning bezit.

Belastingsoort	2021	2022	2023	2024
OZB	299,64	304,25	312,71	326,00
Afvalstoffenheffing (*)	295,38	308,48	348,77	386,80
Rioolheffing	174,00	174,00	174,00	180,84
Totaal	769,02	786,73	835,48	893,64

(*) De lokale lastendruk is met aftrek van de éénmalige korting van € 19,04 in 2022 en € 20,00 in 2023.

Voorbeeld 2:

Hierbij wordt uitgegaan van een éénpersoonshuishouden die een huurwoning heeft.

Belastingsoort	2021	2022	2023	2024
Afvalstoffenheffing (*)	249,86	259,43	293,44	328,77
Rioolheffing	174,00	174,00	174,00	180,84
Totaal	423,86	433,43	467,44	509,61

(*) De lokale lastendruk is met aftrek van de éénmalige korting van € 19,04 in 2022 en € 20,00 in 2023.

Kwijtscheldingsbeleid

Inleiding

Gemeenten kunnen bij de kwijtschelding van gemeentelijke belastingschulden maximaal 100% van de bijstandsnorm als kosten van bestaan in aanmerking nemen. Bij het verlenen van kwijtschelding is de gemeente gebonden aan de beleidsregels uit de "Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990". De gemeente Noordoostpolder verleent kwijtschelding voor de volgende heffingen:

- Afvalstoffenheffing
- Rioolheffing particulieren
- Onroerendezaakbelastingen.

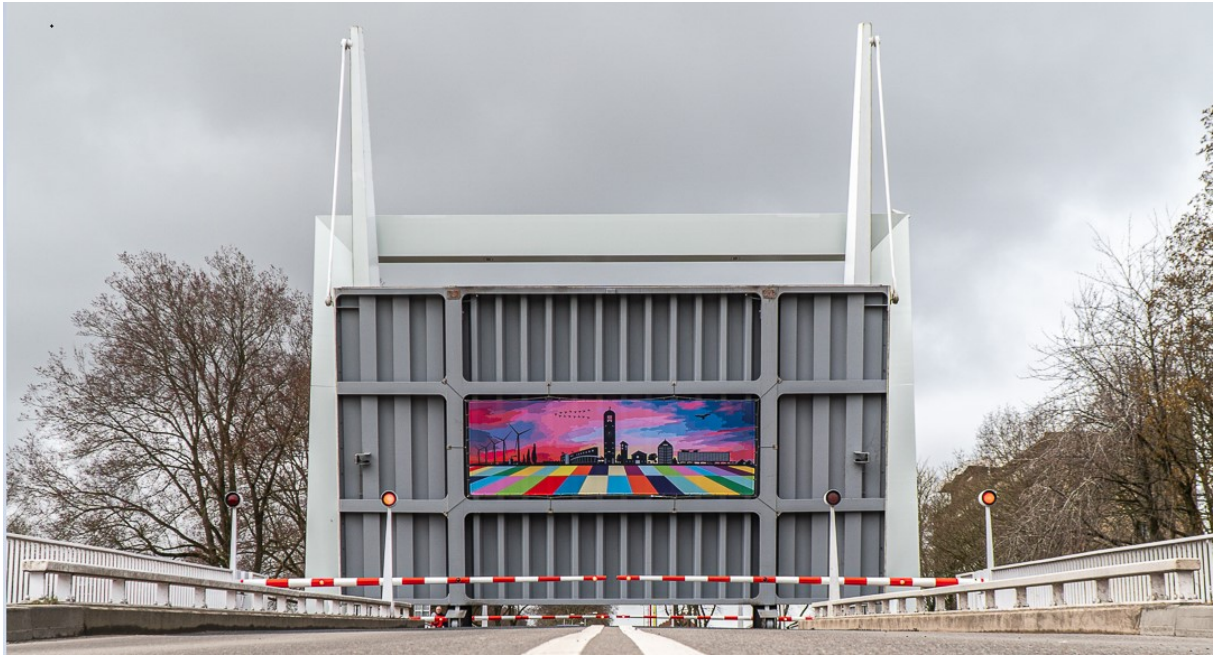
Met ingang 2023 is de vermogensnorm verruimd voor kwijtschelding van gemeentelijke belastingen. Voor het belastingjaar 2024 doen zich geen noemenswaardige wijzigingen voor in het kwijtscheldingsbeleid. Het aantal kwijtscheldingsverzoeken is in de afgelopen jaren redelijk stabiel gebleken.

Het aantal verzoeken om kwijtschelding wordt geschat op 1.100.

Niet alle verzoeken worden toegewezen. De inschatting is dat ongeveer 200 verzoeken worden afgewezen. Het verloop van de lasten van kwijtscheldingen over de afgelopen jaren ziet er als volgt uit:

Soort heffing	Rekening		Begroting	
	2021	2022	2023	2024
Afvalstoffenheffing	288.114	241.426	300.000	275.000
Rioolheffing	175.758	153.584	215.000	180.000
OZB	2.185	920	5.000	2.500
Totaal	466.057	395.930	520.000	457.500

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Beleid

In deze paragraaf wordt inzicht verstrekt in de financiële weerbaarheid van de gemeente. Kaderstelling daartoe is opgenomen in de nota weerstandsvermogen en risicomangement van de gemeente Noordoostpolder.

In de nota weerstandsvermogen en risicomangement is bepaald welke instrumenten ingezet worden voor de financiering van de incidentele en structurele risico's. Gemeenten moeten zelf een beleidslijn formuleren over de in hun organisatie noodzakelijk geachte weerstandscapaciteit in relatie tot de specifieke risico's. In deze nota wordt eerst een uitleg van de belangrijkste begrippen gegeven, de weerstandscapaciteit nader toegelicht en volgt een inventarisatie van de risico's. Deze risico's kunnen jaarlijks wijzigen afhankelijk van bijvoorbeeld wijzigende wet- en regelgeving of actuele gebeurtenissen.

De belangrijkste definities en toelichting daarop zijn de volgende:

- het weerstandsvermogen is te definiëren als “het vermogen om niet-structurele financiële risico's op te kunnen vangen teneinde de taken te kunnen voortzetten, zonder dat het beleid of de uitvoering daarvan in gevaar komt”. Deze risico's zijn niet gedekt middels de begroting of waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen of verzekeringen zijn afgesloten. Het weerstandsvermogen is voldoende als financiële tegenvallers goed opgevangen kunnen worden en het saldo weerstandscapaciteit minus risico's positief is. Voor het beoordelen van het weerstandsvermogen is inzicht nodig in de omvang en de achtergronden van de risico's in relatie tot de aanwezige weerstandscapaciteit.
- de weerstandscapaciteit is te definiëren als “aanwezige middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt om niet begrote kosten, die onverwacht en substantieel zijn, te dekken zonder dat de begroting en het beleid aangepast hoeven te worden”. Onder aanwezige middelen is onder andere te verstaan: algemene reserves, bestemmingsreserves, stille reserves.

Voor verdere detaillistische uiteenzetting van de doelen en definities omtrent het beleid weerstandscapaciteit en risico's verwijzen wij naar genoemde nota.

In artikel 11 van het Besluit begroting en verantwoording is het belang aangegeven van het voeren van een adequaat risicomangementbeleid. Uit dit artikel volgt dat de paragraaf over het weerstandsvermogen tenminste bevat:

- het beleid over de weerstandscapaciteit en de risico's;
- een inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
- een inventarisatie van de risico's;
- kengetallen;
- een beoordeling van de onderlinge verhoudingen tussen kengetallen in relatie tot de financiële positie.

Inventarisatie risico's

Een risico is een onzekere gebeurtenis met een kans van optreden en gevolgen voor de afgesproken doelstellingen. Dit betreft naast financiële ook niet-financiële risico's.

De risico's die relevant zijn voor het weerstandsvermogen zijn die risico's die niet op een andere manier zijn ondervangen, hetzij middels de begroting of waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen of verzekeringen zijn afgesloten.

Er heeft een inventarisatie plaats gevonden van risico's welke aanwezig zouden kunnen zijn, daarvan zijn de top 10 risico's met de grootste financiële impact opgenomen in deze paragraaf en een overzicht van alle niet kwantificeerbare risico's. Naast de beschrijving van de risico's is per risico ook aangegeven welke beheersmaatregelen zijn getroffen.

Kwantificeerbare risico's

De top 10 kwantificeerbare risico's zijn als volgt:

1. Tertiaire achtervang

Omschrijving risico

De gemeente staat garant voor leningen van de woningcorporaties. Woningcorporaties kunnen door deze garantstelling geld lenen tegen een lagere rente. De gemeente vervult een tertiaire achtervangfunctie. Dit betekent dat het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) eerst aansprakelijk wordt gesteld en de onderlinge waarborg van woningcorporaties (het zogenaamde obligo). Voor zover het WSW en het obligo niet kan bijdragen, zal de gemeente tezamen met het Rijk en overige Nederlandse gemeenten verplicht zijn om een renteloze lening te verstrekken aan het WSW. Daarom heet onze garantstelling een tertiaire (= 3e) garantstelling. Wij staan nu garant voor in totaal € 121 miljoen. Het risicoprofiel wordt als zeer laag geschat.

Afgelopen jaren is het borgstelsel rondom WSW verbeterd ten gunste van de gemeenten. Dit heeft ertoe geleid dat vanaf 1 augustus 2021 een nieuwe generieke achtervang overeenkomst van toepassing is. In deze nieuwe achtervang overeenkomst is onder andere de verdeelsleutel van inroepen garantstelling bij gemeenten gunstiger geworden. Ten opzichte van de oude overeenkomst is een extra laag, het hiervoor genoemde obligo, tussen gevoegd die als extra buffer dient bij financiële problemen. Ook de toerekening van de geborgde schulden is veranderd. De gemeente staat nu naar rato van de DAEB-bezittingen in de gemeente borg voor de totale schulden van de woningcorporatie. De overeenkomsten van vóór 1 augustus 2021 zullen met de tijd als gevolg van aflossingen minder worden.

Beheersmaatregel

De beheersing van de geldleningen rust vooral bij de WSW. Met de corporaties zijn borgingsplafonds afgesproken. Het borgingsplafond is het bedrag dat een corporatie in een aangegeven periode maximaal mag lenen. Voor borging komen alleen activiteiten in aanmerking die behoren tot de bestedingsdoelen, zoals genoemd in de achtervang overeenkomst. Jaarlijks verstrekt de WSW een overzicht aan de gemeenten waarin de financiële ratio's van de woningcorporaties zijn weergegeven inclusief vermelding van grenswaarden. Voor de corporaties waarin de gemeente in de achtervang staat zijn de werkelijke ratio's allen (behoorlijk) gunstiger dan de grenswaarde.

Omvang risico in euro's:	€ 121.286.000
Kans dat het risico plaatsvindt:	10%
Financieel effect in euro's:	€ 12.128.600

2. Grondexploitatie

Omschrijving risico

Het exploiteren van grond is risicovol. Het gaat vaak om langlopende exploitaties, waarbij schattingen gedaan worden. Bijvoorbeeld over marktontwikkelingen, ontwikkelsnelheid, kosten en opbrengsten. Op macro-economische ontwikkelingen, zoals de conjunctuur en rentestand hebben wij als gemeente geen invloed. Maar we kunnen deze ontwikkelingen wel signaleren en er goed op anticiperen. De gemeente Noordoostpolder heeft voor circa € 5,2 miljoen aan verliesvoorzieningen getroffen op de in exploitatie genomen bouwgronden (BIE's). Daarmee zijn de financiële risico's voor de grondexploitaties teruggebracht naar een acceptabel niveau onder de huidige waardering van de gronden. Verder is er binnen de Algemene Reserve Grondexploitatie (ARG) een bedrag van circa € 8,4 miljoen opgenomen als benodigde risicobuffer voor de BIE's en de strategische gronden die onder de Materiële Vaste Activa (MVA) staan en toekomstige claims.

In de grondexploitatie Marknesse Zuid fase 3 worden op dit moment geen kavels verkocht. Dit komt door een hoger beroep dat over onder andere dit perceel speelt tussen de partij welke de grond heeft verkocht aan de gemeente en een eerdere eigenaar van de grond. In de rechtszaak wordt bepaald of het hoger beroep behandeld wordt of op de slaaprol blijft. Gezien de doorlooptijd van dit juridische dossier is het onduidelijk wanneer er kavels in Marknesse fase 3 verkocht kunnen worden. De

gemeente hoopt dat er spoedig een positieve uitkomst is voor de mensen die nu in onzekerheid verkeren en in deze fase wonen. Het risicoprofiel is onzeker en niet te schatten (juridisch-financieel).

Beheersmaatregel

Wanneer er een tekort op een grondexploitatie wordt geprognoseerd, dan wordt er direct een verliesvoorzieningen gevormd, ter grootte van dit volledige verlies.

Er wordt een kwantitatieve risicowaardering uitgevoerd bij actieve grondexploitaties. Dit aan de hand van een Monte Carlo-analyse. Idem bij strategische gronden (MVA).

De grondexploitaties worden bij voorkeur klein gehouden qua omvang (meer overzichtelijk) en er wordt daar waar mogelijk een duidelijke fasering aangebracht. Hierdoor lopen de kosten en opbrengsten per fase zoveel mogelijk in elkaars pas.

Omvang risico in euro's:	€ 8.367.000
Kans dat het risico plaatsvindt:	Divers
Financieel effect in euro's:	€ 4.108.200

3. Jeugd

Omschrijving risico

Bij jeugdhulp spreken we over een opneinderegeling, omdat de inwoners altijd een beroep moeten kunnen doen op noodzakelijke zorg. De laatste twee jaren blijft het aantal unieke cliënten stabiel of neemt bij sommige zorg zelfs wat af. Dat geeft geenszins garantie dat deze trend doorzet, ook al zet de gemeente er, door middel van preventie, wel op in. We moeten ons bewust blijven dat het risico bestaat dat deze lasten kunnen fluctueren.

Voor 2024 gaat een aantal nieuwe contract en subsidie overeenkomsten in. Op moment van schrijven zijn deze nog niet afgesloten. Wel is, op basis van de huidige inzichten, rekening gehouden met een kostenstijging. Dit sluit een verdere tariefstijging echter niet uit. Dit risico blijft voorlopig dus bestaan. Mogelijk risico is dat de tarieven met de nieuwe contracten verder stijgen en hoger worden dan waar in de begroting rekening mee is gehouden.

In overleg met de "club van wijzen" en de VNG is door het Rijk een besparing op jeugdhulp doorgevoerd met ingang van 2025, dit als gevolg van de Hervormingsagenda jeugd. In hoeverre deze besparingen realistisch en haalbaar zijn is op dit moment lastig te duiden. De besparingen die gerealiseerd moeten worden door middel van de maatregelen zullen strak gemonitord worden door het Rijk. Het is nog niet duidelijk op welke wijze gemeenten structureel gecompenseerd worden, als de maatregelen niet de juiste uitwerking blijken te hebben.

Beheersmaatregel

Er zijn diverse beheersmaatregelen om dit risico te mitigeren, zoals:

- Innovaties worden gemonitord om vast te stellen of ze werken;
- Bij de complexere casuïstiek vindt er vanuit meerdere expertises een nadere analyse plaats;
- Er wordt regie gevoerd op de noodzakelijkheid van de voorziening
- Bij herindicatie wordt er bekeken op welke wijze er afgeschaald kan worden;

Echter blijft het een opneinderegeling, waarbij de instroom niet kan worden tegengehouden indien de zorg noodzakelijk wordt geacht.

Omvang risico in euro's:	€ 4.970.000
Kans dat het risico plaatsvindt:	50%
Financieel effect in euro's:	€ 2.485.000

4. Garantstelling HVC

Omschrijving risico

De gemeente Noordoostpolder is aandeelhouder van HVC en staat garant voor een beperkt percentage van de aandelen. Hiervoor ontvangen wij per jaar een vergoeding van HVC, in 2023 betrof dit een bedrag van € 104.619. Met de toename van aantal aandeelhouders en het stijgen van onder

andere de solvabiliteit nemen beide bedragen in omvang af. HVC is een solide organisatie, die een minimaal rendement op investeringen verwacht van 8%. De kans op faillissement is nagenoeg nihil.

Beheersmaatregel

In de algemene vergadering van aandeelhouders zijn solvabiliteitseisen vastgesteld en HVC werkt toe naar een solvabiliteit van 25%, wat verwacht wordt medio 2027 bereikt te zijn.

Omvang risico in euro's:	€ 10.460.000
Kans dat het risico plaatsvindt:	10%
Financieel effect in euro's:	€ 1.046.000

5. Informatieveiligheid en privacy risico's

Omschrijving risico

Door cybercriminaliteit kan de continuïteit van de gemeentelijke dienstverlening onder druk komen te staan en (persoons)gegevens van inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners kunnen onderschept of verwijderd worden

We zien een sterke toename van het aantal en de impact van cyber-en gedigitaliseerde criminaliteit, ook bij gemeenten. Belangrijk is om op te merken dat 100% veilig en toekomstbestendig niet bestaat; kwetsbaarheden, dreigingen en daarmee ook het informatiebeveiligingsproces, veranderen continu. Wij zijn als gemeente constant in beweging en spelen in op nieuwe ontwikkelingen en treffen passende maatregelen op basis van risicomanagement. Welke dit zijn staat beschreven in de paragraaf Bedrijfsvoering, onder het kopje Informatieveiligheid en privacy.

Op basis hiervan achten we de kans klein dat we als gemeente gehackt worden. Maar de impact ervan kan heel groot zijn. Ook financieel gezien kan de impact aanzienlijk zijn. De kosten als gevolg van bijvoorbeeld een kwetsbaarheid in software, een hack of ransomware kunnen oplopen van enkele duizenden euro's tot een paar miljoen euro. Daarnaast is het mogelijk dat de gemeente bijvoorbeeld als gevolg van een datalek, een boete opgelegd kan krijgen door de Autoriteit Persoonsgegevens.

Beheersmaatregel

Er zijn beheersmaatregelen conform de BIO en er wordt steeds meer ingezet op monitoring en response, maar het risico is niet uit te sluiten

Omvang risico in euro's:	€ 5.000.000
Kans dat het risico plaatsvindt:	10%
Financieel effect in euro's:	€ 500.000

6. WMO

Omschrijving risico

In de begroting wordt uitgegaan van reëel te verwachten lasten. Dat betekent dat een inschatting gemaakt wordt van de vergrijzing, de indexatie op de kosten en nieuwe of vernieuwde taken.

De burgers moeten een beroep kunnen doen op WMO als dat noodzakelijk is, ook als het budget niet toereikend is. We spreken bij de WMO-regeling van een opneemregeling. Er wordt zoveel mogelijk rekening gehouden welke impact bijvoorbeeld de vergrijzing zal hebben op het rijksbeleid van onder andere "langer thuis wonen". De afgelopen jaren is het aantal burgers dat gebruik maakt van huishoudelijke ondersteuning toegenomen en het is de verwachting dat deze stijging de komende jaren zal doorzetten. De invloed die de door rijkswege verlaagde eigen bijdrage heeft op de huishoudelijke ondersteuning, wordt ook zo goed mogelijk verwerkt in de begroting. De al eerdergenoemde indexatie van de tarieven kan anders uitpakken dan voorspeld. Dat dit onzekerheden met zich meebrengt is bij eenieder bekend, maar we zullen daar ook dit jaar weer rekening mee moeten houden.

De ontwikkelingen die worden ingezet op het gebied van beschermd wonen brengen weer nieuwe onzekerheden met zich mee. Beschermd wonen is voor mensen van 18 jaar of ouder die door psychische of psychosociale problemen 24 uur per dag ondersteuning nodig hebben. In 2022 is er een

start gemaakt met de voorbereidingen van de doordecentralisatie van beschermd wonen van de centrumgemeenten naar alle gemeenten. De invoering van het woonplaatsbeginsel en het nieuwe verdeelmodel voor beschermd wonen zijn wederom uitgesteld.

Vanaf 1 januari 2025 komt er een nieuwe financiële verdeling voor gemeenten en een zogeheten woonplaatsbeginsel. Hierdoor nemen de financiële risico's toe, ook omdat binnen Flevoland sprake is van een afname van het totale budget van 22%. De overschotten die er tot dusver zijn en mogelijk verdwijnen worden namelijk gebruikt voor de bekostiging van andere regionale Wmo-voorzieningen. De huidige aannamen laten vooralsnog voor de gemeente geen negatief effect zien. Maar de werkelijk cijfers in de toekomst kunnen leiden tot keuzes, alternatieve oplossingen of dat wel dekking moet worden gezocht.

Beheersmaatregel

De Wmo is een openeinderegeling, waarbij de instroom niet kan worden gereguleerd. Indien de voorziening noodzakelijk is, dan wordt deze gegeven. Er wordt wel getoetst op de noodzakelijkheid van de voorziening en er wordt afgeschaald waar mogelijk door regie hierop te voeren.

Omvang risico in euro's:	€	630.000
Kans dat het risico plaatsvindt:		50%
Financieel effect in euro's:	€	315.000

7. Participatie en minimabeleid

Omschrijving risico:

Bij het minimabeleid komen de eventuele tekorten voor het grootste deel voor rekening van de gemeenten. Rijksbeleid met uitgavenplafonds bepaalt hoeveel middelen de gemeente van het Rijk ontvangt om de kosten te dekken. De economie bepaalt uiteindelijk welke vragen de gemeente moet beantwoorden. Hierdoor bestaat het risico dat de uitgaven hoger worden dan waarvoor gemeenten door het Rijk voor worden gecompenseerd.

Als de economische onzekerheid toeneemt, zal de vraag naar meer en vaker ondersteuning toenemen en zal het ook direct zijn weerslag vinden op de bijstandsuitkeringen.

Voor het bekostigen van de uitkeringen, ontvangen gemeenten binnen de participatiewet een gebundelde uitkering bekender onder de naam BUIG. Doordat hier sprake is van een landelijk budget met objectieve verdelingen kan het zijn dat het landelijk budget niet hoog genoeg is om de kosten te dekken, of dat de middelen niet toereikend zijn voor de specifieke situatie van onze gemeente. De vangnetregeling die hiervoor bedoeld is, waarin een deel van de tekorten wordt afgetopt, wordt in het volgende jaar pas uitgekeerd.

Sinds 2022 wordt de loonkostensubsidie (LKS) over de gemeenten niet meer verdeeld via het objectief verdeelmodel, maar op basis van de laatst bekende realisaties. Bij de vaststelling van het voorlopige LKS budget wordt uitgegaan van de realisaties twee jaar (T-2) voorafgaand van het budgetjaar. Bij het definitieve budget zal van de realisatie van het voorgaande jaar (T-1) worden uitgegaan. Bij een toenemende trend van LKS liggen de uitgaven boven de inkomsten. Hierbij is het risico aanwezig dat, wanneer de groei sterker is dan onze eigen verwachting, er een tijdelijk tekort ontstaat.

Bij de Bbz bestaan er financiële risico's voor de gemeente. Bedrijfskredieten worden door de gemeente voorgefinancierd, hetgeen in het jaar erop weer wordt vergoed door het Rijk. In de jaren erna moet de gemeente 75% van de verstrekkingen weer terugbetalen, waarbij het risico aanwezig is dat de aflossingen door de ondernemers hierop achterblijft.

Voor overige inkomensregelingen geldt, dat er mogelijk sprake is van minder gebruik dan er in potentie rechthebbenden zijn. De begroting is gebaseerd op het werkelijke gebruik. Doordat mensen verder in de knel komen en/of omdat er op onderdelen acties worden gedaan om onze regelingen beter bekend te maken, kan er sprake zijn van toenemend gebruik. Ditzelfde geldt voor mogelijke

verbeteringen, ten behoeve van de positie van onze inwoners, die voortvloeien uit lopende onderzoeken naar ons minimabeleid of onderdelen daarvan.

Beheersmaatregel

- Door zoveel mogelijk te zorgen voor uitstroom, zal de BUIG minder belast worden.
- Sturen op dat werken loont, hierdoor wordt er minder gebruik gemaakt van de bijstand en het minimabeleid.
- Er vindt scholing plaats via de werkcorporatie, hierdoor worden mensen in een betere positie naar werk gebracht.

Omvang risico in euro's:	€	1.330.000
Kans dat het risico plaatsvindt:		Divers
Financieel effect in euro's:	€	445.000

8. Ketenpartners

Omschrijving risico:

Als gemeente zijn wij onderdeel van een keten (gemeenschappelijke partijen zoals de provincie, samenwerkingspartners en leveranciers). Als gemeente zijn wij afhankelijk van leverende en uitvoerende partijen. Wanneer deze partijen onvoldoende kwaliteit leveren of onvoldoende financieel gezond zijn, heeft dit mogelijk effect op de taken waarvoor de gemeente Noordoostpolder verantwoordelijk is.

Wanneer de keten niet werkt en de verantwoordelijkheid blijft, moeten eventuele leveranties of diensten bij een andere organisatie worden ingekocht. Dit kan door marktwerking leiden tot hogere kosten. Wanneer ketenpartners onvoldoende kwaliteit leveren met betrekking tot de diensten of producten die onder verantwoordelijkheid van de gemeente worden geleverd, kan er imagoschade ontstaan. De gemeente is immers aanspreekpunt.

Beheersmaatregel

Diverse controles op datgene wat geleverd wordt, bijvoorbeeld door cliënten te verifiëren. Overleggen met leveranciers, zitting in bestuur (gemeenschappelijke regelingen), etc.

Omvang risico in euro's:	€	1.070.000
Kans dat het risico plaatsvindt:		30%
Financieel effect in euro's:	€	321.000

9. Kwaliteitscriteria VTH

Omschrijving risico:

Er gelden kwaliteitscriteria voor vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH). De kwaliteitscriteria voor de kritische massa (deskundigheid en ervaring) zijn verplicht voor VTH-taken van het basistakenpakket van de omgevingsdiensten. Als gemeente hebben we aangegeven welk niveau van de Kwaliteitscriteria nagestreefd wordt. De raad heeft voor nu oranje als niveau vastgelegd, maar wel met de opgave om te kijken of we naar het niveau van groen zouden kunnen gaan en wat daarvoor nodig is. De verwachting is dat oranje haalbaar is. Dit vraagt om bijscholing van huidig personeel. Jaarlijks moet er verantwoording aan de provincie afgelegd worden of er voldaan wordt aan het vastgestelde niveau.

Beheersmaatregel

Het proces wordt continu gemonitord, zodat er tijdig kan worden bijgestuurd. De verwachting is dat er de medewerkers verschillende opleidingen moeten volgen om aan het gewenste kwaliteitscriteria te voldoen.

Omvang risico in euro's:	€	100.000
Kans dat het risico plaatsvindt:		50%
Financieel effect in euro's:	€	50.000

10. Recycletarief

Omschrijving risico:

In 2021 is het recycle-tarief afval ingevoerd. De komende jaren zijn er meerdere risico's en effecten te verwachten, namelijk:

- prijsontwikkeling grondstoffen (marktrisico). De inzameling van grondstoffen levert de gemeente inkomsten op, die de hoogte van de afvalstoffenheffing dempen. De prijs van ingezamelde grondstoffen is momenteel hoog. Denk aan metaal, papier en plastic. Een risico is dat de marktprijzen van ingezamelde grondstoffen dalen. Op dat moment dalen ook de inkomsten van de gemeente;
- inwoners scheiden meer dan gedacht en bieden minder (vaak) restafval aan dan begroot (gedragsrisico). De gemeente ontvangt dan minder variabele inkomsten dan begroot. In combinatie met stijgende lasten voor afvalinzameling en -verwerking door inflatie, hogere verbrandingsbelastingen, hogere brandstofprijzen, contractvernieuwingen e.d. kan hierdoor een exploitatietekort ontstaan. Het tarief voor afvalstoffenheffing zal dan verhoogd moeten worden en bewoners kunnen daardoor het gevoel krijgen dat afval scheiden financieel niet loont. Dit wordt ook wel de diftar paradox genoemd.
- inwoners gebruiken grondstofcontainers voor restafval (gedragsrisico). Het risico hierin is dat partijen grondstoffen worden afgekeurd en moeten worden behandeld als restafval en dus geld kost in plaats van oplevert;
- de hoeveelheid zwerfafval neemt toe (gedragsrisico). Dit brengt eveneens hogere lasten met zich mee.

Beheersmaatregel

De gemeente is behoudend in het begroten van opbrengsten van grondstoffen. Het risico is reeds grotendeels afgedekt door de stijging van de lasten in de begroting 2024 en verdere jaren.

Omvang risico in euro's:	€	400.000
Kans dat het risico plaatsvindt:		10%
Financieel effect in euro's:	€	40.000

Niet kwantificeerbare risico's

Alle geïdentificeerde niet kwantificeerbare risico's worden verantwoord in deze paragraaf.

- **Overbelasting energienetwerk**

Het elektriciteitsnet in de Noordoostpolder is de afgelopen jaren steeds voller geraakt. De energietransitie is volop in gang; voor de woningbouw is aardgasloos de norm en de populariteit van zonnepanelen en elektrische auto's neemt toe. Dit zorgt voor een grotere belasting op het elektriciteitsnet, dan dat momenteel beschikbaar is. Netbeheerder Liander is inmiddels een project gestart om onder andere in de Noordoostpolder het elektriciteitsnet te verzwaren. Dit project wordt naar alle waarschijnlijkheid afgerond in het jaar 2025.

Daarnaast wordt door netbeheerder TenneT gewerkt aan de verzwaring van de hoogspanningsnetten, omdat deze ook de limiet van de capaciteit heeft bereikt. In gemeente Noordoostpolder geldt dit voor grote aansluitingen die nodig zijn voor het terug leveren van energie. De benodigde verzwaring van de hoogspanningsnetten zal in de periode 2024 t/m 2031 fasegewijs worden uitgevoerd.

Mogelijk gevolg

Voor nieuwe projecten die de gemeente uitvoert zijn deze beperkingen van energiec capaciteit een risico. Bijvoorbeeld voor de bouw van een school, MFA of Zorgplein. Vooral nog levert het aansluiten van woningbouw geen problemen op, maar de gewenste maatschappelijke voorzieningen in woonwijken lopen het risico niet aangesloten te kunnen worden op het elektriciteitsnet. De norm is dat deze gebouwen aardgasloos zijn. Hierbij wordt vervolgens een beroep gedaan op het elektriciteitsnetwerk. Door de beperking (netcongestie) vraagt dit een aanpassing van het energiesysteem, welke van invloed kan zijn op de planning en doorlooptijd van het project. Ook bij de uitgifte van gronden voor bedrijfskavels bestaat het risico dat bedrijven niet over het gewenste vermogen kunnen beschikken. Dit laatste risico kan invloed hebben op de uitgifte van bedrijfskavels en daardoor van invloed zijn op de (risico-) waardering van de grondexploitaties.

Landelijk is het voornemen om te komen tot een nieuwe energiewet waarbij gemeenten betrokken zullen worden bij de maatschappelijke afweging in welke volgorde de extra gevraagde energiec capaciteit zal worden toegewezen aan de aanvragers. Risico is aanwezig dat tegen die beslissingen zal worden geageerd met mogelijke claims. Om dit risico te beperken wordt gewerkt aan een landelijk afwegingskader voor netbeheerders en overheden.

Overige gevolgen zijn: zonnepanelen moeten worden uitgezet en het niet voldoen aan de norm voor gasloos bouwen voor openbare gebouwen.

Beheersmaatregel

Met betrekking tot de toegang van tot het energienetwerk is de gemeente faciliterend. Actief wordt daarin de afstemming gezocht en onderhouden met de netwerkbeheerder. Waar mogelijk levert de gemeente eveneens proactief haar bijdrage aan voorbereidingen van het op middellange termijn toekomst bestendig zijn van het hoogspanningsnetwerk.

- **Ontwikkelingen arbeidsmarkt**

De krapte op de arbeidsmarkt is onveranderd. Het risico hierin is dat we als gemeente nog steeds onvoldoende kundig personeel kunnen werven en ook behouden voor onze organisatie. Hierdoor is de kans aanwezig dat beleid niet uitgevoerd kan worden en de gestelde doelen niet worden behaald.

Het werven van personeel vraagt veel tijd en aandacht. De verwachting is dat deze trend zich onverminderd doorzet. Vacatures op alle vakgebieden zijn moeilijk vervulbaar. Er was en is een tekort aan medewerkers in iedere branche.

In de paragraaf bedrijfsvoering onderdeel Human Resources wordt aangegeven hoe wij als organisatie hierop zo goed mogelijk inspelen.

Daarnaast kijken we kritisch naar de taken die we als gemeente uitvoeren. Moet het nu, kan het later of betekent het dat we externen inhuren totdat een vacature is ingevuld of bijvoorbeeld omdat

een vraagstuk om specialistische kennis vraagt. Dit leidt tot extra personele kosten. We blijven daarom kritisch op inzet van externen en kosten die dit met zich meebrengt.

Mogelijk gevolg

1. Schade door aantasting van de arbeidscapaciteit en kwaliteit van arbeid door het niet kunnen werven en behouden van personeel.
2. Extra financiële middelen nodig voor werven van medewerkers en inhuur van externen.
3. Werkdruk neemt toe, wat kan leiden tot extra uitval (ziekte).
4. Nieuw beleid kan niet worden uitgevoerd, vanwege geen beschikbare capaciteit.
5. Kennisverlies, door personeel wat uit dienst treedt.

Beheersmaatregel

Zie hiervoor de paragraaf bedrijfsvoering, onderdeel HR.

- **Stikstofregulering**

We hebben hoge ambities als het gaat om woningbouw en aanpassing van de leefomgeving door bijvoorbeeld klimaatadaptieve maatregelen. De stikstof regels kunnen belemmerend werken om dergelijke ambities te behalen.

Mogelijk gevolg

Door stikstofregelingen kan het nastreven van onze ambities langer duren en hogere kosten met zich meebrengen.

Beheersmaatregel

We werken in de provincie Flevoland aan het Flevolands Programma Landelijk gebied (FPLG). Daarnaast helpen we agrariërs die gebruik willen maken van de landelijke uitkoopregeling. Dat doen we bijvoorbeeld door hen te begeleiden bij hun verzoeken om de bestemming van hun bedrijf te wijzigen.

- **Marktvertrouwen**

Door verschillende onzekerheden en risico's (energie, oorlog, armoede, stikstof) kunnen wij als overheid minder zekerheid bieden. Dit betekent dat marktpartijen mogelijk minder vertrouwen hebben en (financiële) risico's doorberekenen of niet inschrijven op opdrachten.

Mogelijk gevolg

De gemeente Noordoostpolder wil graag een betrouwbare overheid zijn, een partner waarmee marktpartijen graag samenwerken. Door grotere onzekerheden zijn wij als opdrachtgever minder betrouwbaar of voorspelbaar. Dit kan marktpartijen afschrikken of een prijsopdrijvend effect hebben.

Beheersmaatregel

Er is geen specifieke beheersmaatregel om risico's te monitoren en bijstellen waar nodig. Wel zetten we ons in om in nauw contact te blijven met marktpartijen, o.a. door het organiseren van sectortafels vanuit de sociaaleconomische agenda.

Accountmanagers halen tijdens de accountgesprekken regelmatig het net op en hebben een signalerende functie.

- **Klimaatverandering**

Ons klimaat verandert. Dit heeft direct effect op onze samenleving, leefomgeving, infrastructuur, bouwnormen etc. De klimaatverandering vraagt om aanpassingen die niet altijd zijn ingecaluleerd. Dit kan betekenen dat bij nieuwe ontwikkelingen hogere kosten moeten worden gemaakt, of dat er kosten ontstaan door schade die ontstaat door klimaatverandering.

Mogelijk gevolg

Het onvoldoende of te laat rekening houden met de klimaatverandering kan leiden tot schade of hogere kosten. Daarnaast is de verwachting vanuit de maatschappij dat de overheid hier zorg voor draagt. Wanneer dit niet gedaan wordt leidt dit mogelijk tot imagoschade.

Beheersmaatregel

Wereldwijd (Akkoord van Parijs) en landelijk (Klimaatakkoord) worden maatregelen genomen om de klimaatverandering af te remmen. Momenteel werken wij aan een programma Klimaat & energie. Binnen dit programma zal onderzoek gedaan worden en beleid geëvalueerd en gemaakt om de effecten van klimaatverandering op de samenleving te verminderen.

- **Klimaatadaptatie**

Ons klimaat verandert sneller dan eerder voorzien. De KNMI-scenario's van 2014 zijn inmiddels achterhaald. Het KNMI komt aan de hand van IPCC-rapport van 28 februari 2022 nog in 2023 met nieuwe aangescherpte scenario's.

Mogelijk gevolg

Milieu: Aantasting van lucht, bodem, water of leefomgeving.

Vooralsnog ontbreekt een nationale aanpak voor het uitvoeren van klimaatadaptieve maatregelen. De ontbrekende aanpak heeft het Rijk momenteel in voorbereiding door:

1. Concreet doelen voor een klimaatbestendige gebouwde omgeving te maken naar provincies, waterschappen en gemeenten en daarin naar 2050 tussendoelen op te nemen.
2. De huidige aanpak niet langer vrijblijvend te laten zijn door de regie meer naar zich toe te trekken en de uit te voeren maatregelen meer wettelijk te willen waarborgen.
3. Randvoorwaarden op te stellen om daarmee een noodzakelijke versnelling te bewerkstelligen; 4. De snelheid waarop we de klimaatadaptieve doelen moeten realiseren te monitoren.

Beheersmaatregel

Vooralsnog geen, maar deze wordt wel gevraagd.

We doen reeds in de ruimtelijke ordening, bouwopgave en energie transitie grote investeringen voor een lange tijd, die ook bestand moet zijn tegen het toekomstige klimaat.

- **Beschikbaarheid drinkwater**

Vitens wil drinkwaterbeschikbaarheid voor grootverbruikers begrenzen naar maximaal 4m³/uur per nieuwe aansluiting.

Mogelijk gevolg

Binnen onze gemeentegrenzen kan een bedrijf zich binnen niet vestigen, omdat niet voldaan kan worden aan de kwaliteitseisen en voorwaarden voor een benodigd productieproces van dat bedrijf (bijvoorbeeld indien een bedrijf meer dan 4m³ drinkwater per uur vraagt).

Beheersmaatregel

Geen, als gemeente zijnde hebben we weinig invloed op de beperkingen vanuit Vitens.

Vooralsnog komen de doelen voor de verkoop van bedrijfspaviljoens niet in gevaar.

- **Grote projecten**

De gemeente NOP is opgericht in ene korte tijdsperiode. Dit betekent dat veel vastgoed tegelijkertijd vervangen moet worden. Om dit te organiseren is het programma ViV opgesteld. We zitten momenteel in ene fase waarin veel projecten van planfase naar uitvoeringsfase gaan. Echter, de bouwkosten en schaarste leidt tot forse onzekerheden voor wat betreft de budgetten. Dit geldt voor bijna alle vastgoedprojecten.

Mogelijk gevolg:

Grotere onzekerheden en hogere bouwkosten leiden tot imagoschade vanwege vertraging of aanpassingen. De hogere bouwkosten leiden tot budgettekorten.

De onzekerheden leveren ook problemen op in de organisatie op. Er is meer inzet nodig om projecten in goed banen te leiden.

Beheersmaatregel:

Er is geen specifieke beheersmaatregel dan dat we alle projecten monitoren en bijstellen waar nodig. Wanneer het risico te hoog wordt kan vermindering optreden (afblazen van projecten).

- **Omgevingswet**

De Omgevingswet gaat naar verwachting 1 januari 2024 in. De Eerste Kamer heeft met deze inwerkingtredingsdatum ingestemd. Er vinden nog steeds gesprekken over de Omgevingswet plaats op het gebied van financiën en het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Het blijft nodig om als programma boven op de ontwikkelingen rondom de Omgevingswet te zitten en waar nodig bij te sturen. Wijzigingen kunnen van invloed zijn op het integraal werkproces, de inrichting van systemen, het werken met de kerninstrumenten, doorlooptijd van het programma, personele inzet en de financiën.

Mogelijk gevolg

1. De regie ligt bij het ministerie. De Eerste Kamer heeft inmiddels ingestemd met de inwerkingtredingsdatum van 1 januari 2024. De invoering is al meerdere keren uitgesteld hetgeen de geloofwaardigheid en het besef van urgentie kan aantasten.
2. Het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) wordt ontwikkeld vanuit het Rijk. Hier zijn we afhankelijk van beschikbaarheid en kwaliteit. Het DSO is meerdere malen reden geweest voor uitstel van de wet.
3. Uitgangspunt dat de Omgevingswet binnen 10 jaar budgetneutraal moet kunnen zijn ingevoerd blijkt niet haalbaar. Dit kan ten koste gaan van de doelen van de wet en doet afbreuk aan de investeringen en inspanningen tot nu toe.

Met name gevolgnummer 2 treedt momenteel op. De wet is namelijk eerder uitgesteld door het niet tijdig gereed zijn van het DSO. Daarnaast is onlangs een wijziging in het DSO doorgevoerd wat invloed heeft op het integraal werkproces, systemen en communicatie.

Beheersmaatregel

Voor de genoemde risico's geldt dat de ontwikkelingen rondom de Omgevingswet nauw worden gevolgd en waar nodig op wordt ingespeeld.

- **Robuustheid OFGV**

In het rapport van het Interbestuurlijk Programma Versterking VTH-stelsel met betrekking tot de Robuustheid van omgevingsdiensten wordt de uitspraak gedaan dat de OFGV mogelijk, zelfs met de uitbreiding van (milieugerelateerde) plustaken, niet robuust genoeg is om in de huidige relatief kleinschalige omvang voort te blijven bestaan. Hieruit kan herindeling van het werkgebied volgen.

Mogelijk gevolg

Hogere lasten voor de gemeente, vertraging van de werkzaamheden, etc.

Beheersmaatregel

Monitoren en mogelijk meer taken bij de OFGV onderbrengen.

- **Energiebeschikbaarheid**

Als gevolg van de oorlog in Oekraïne is de levering van gas niet vanzelfsprekend. Dit voert de prijzen op en zorgt voor een verschuiving in energiegebruik (van gas naar elektrisch). Door het hogere elektriciteitsgebruik, wordt het net overbelast wat leidt tot netcongestie. Dit levert aan meerder kanten schaarste op, wat een prijsopdrijvend effect zal hebben.

Mogelijk gevolg

Hogere lasten vanwege hogere prijzen door schaarste.

Beheersmaatregel

De gas- en elektraprijzen monitoren, waar kan gebruik maken van vaste contracten en inzet op een lager energieverbruik.

- **Fiscaliteiten**

De gemeente Noordoostpolder hanteert voor de vennootschapsbelasting een consequente gedragslijn ten aanzien van de fiscale behandeling van (nieuwe) grondexploitaties. Deze gedragslijn is in afstemming met de Belastingdienst. De gehanteerde gedragslijn is reeds verwerkt in ingediende aangiften. Mocht de Belastingdienst een andere gedragslijn voorschrijven dan kan dit leiden tot een aangepast belastbaar bedrag en daarmee tot een ander – doorgaans hoger – af te dragen bedrag aan vennootschapsbelasting.

Mogelijk gevolg

Hogere lasten VPB dan vooraf geschat.

Beheersmaatregel

De gemeente volgt een consequente gedragslijn voor de fiscale behandeling van grondexploitaties.

- **Inflatie**

Grondstoffen worden duurder door meerdere factoren. Dit leidt ertoe dat niet alle ambities binnen initieel budget kunnen worden uitgevoerd. Dit vraagt of om een bijstelling van budgetten, of om aanpassing van de ambities.

Mogelijk gevolg

Hogere kosten leiden tot hogere uitgaven. Hogere kosten kunnen leiden tot aanpassing van de ambities, dit kan leiden tot imagoschade omdat de verwachtingen niet zijn bijgesteld. Ook kan dit leiden tot problemen in de organisatie. Wanneer er in een uitvoeringsplan de eerste stap niet kan worden genomen vanwege budgetproblemen, kan dit vertraging opleveren in de vervolgstappen.

Beheersmaatregel:

We houden de ontwikkelingen wat betreft stijgende kosten nauwlettend in de gaten. Ook vragen we vaker offertes bij meerdere partijen om zo een marktconforme prijs te genereren. Tevens stellen we ambities tijdig bij mocht dat nodig zijn en kijken we kritisch of de ambities nog aansluiten bij de markt. Door hier tijdig op te sturen voorkomen we onverwachte (budgettaire) knelpunten waardoor de planning uit zou kunnen lopen.

- **Invoering wet kwaliteitsborging**

De Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) treedt naar verwachting 1 januari 2024 in werking. De Wkb heeft als doel de bouwkwiteit en het bouwtoezicht te verbeteren door inschakeling van private kwaliteitsborgers. Daarnaast wordt de aansprakelijkheid van aannemers ten opzichte van particuliere en professionele opdrachtgevers uitgebreid. De wet gaat gefaseerd in. Er wordt gestart met de eenvoudigere bouwprojecten, daarna volgen eventueel de meer complexere, zodat gemeenten hun implementatiestappen, werkprocessen maar ook beleid kunnen controleren en verifiëren.

Mogelijk gevolg

Minder leges doordat er geen leges gevraagd mogen worden voor de melding die gedaan worden. Daarnaast is de vraag wat de wet precies gaat doen met de personele bezetting. Dit omdat er met name een administratieve toets door de gemeente gedaan wordt. De inhoudelijke toets is in veel gevallen niet meer nodig/noodzakelijk.

Beheersmaatregel

Zodra de wet in werking treedt gaat de gemeente monitoren om inzichtelijk krijgen wat de gevolgen zijn.

Weerstandscapaciteit

In dit onderdeel wordt de benodigde weerstandscapaciteit (het totaal van alle kwantificeerbare risico's) vergeleken met de beschikbare weerstandscapaciteit. De verhouding tussen de beschikbare en benodigde weerstandscapaciteit geeft de financiële weerbaarheid aan van de gemeente.

Met betrekking tot de benodigde weerstandscapaciteit is op te merken dat het een totaalbedrag is waarbij geen rekening is gehouden met een kans inschatting van het zich daadwerkelijk gelijktijdig voordoen van de risico's. Zoals nu de vergelijking wordt gemaakt, is er voldoende beschikbare weerstandscapaciteit aanwezig als alle risico's zich (gelijktijdig) daadwerkelijk voor zouden doen. Anderszins is op te merken dat er risico's aanwezig zijn die niet reëel zijn in te schatten en daarom als een PM post zijn opgenomen. De benodigde weerstandscapaciteit is in lijn met de begroting van 2023.

De beschikbare weerstandscapaciteit ziet op middelen die zagezegd vrij zijn om in te zetten en niet geormerkt zijn voor de uitvoering van het beleid. Conform de nota risicomanagement en weerstandsvermogen is dit van toepassing voor de algemene reserve, reserve bouwgrondexploitatie (voor risico bouwgrondexploitatie), het vrije deel van de besteedbare bestemmingsreserves, de post onvoorzien in de begroting, het vrije deel van reserve beleidsplan, de stille reserves, de berekende onbenutte belastingcapaciteit en het saldo van de begroting.

Confrontatietabel		Bedragen x € 1.000
Beschikbare weerstandsvermogen		90.191
- algemene reserve	20.250	
- reserve grondexploitatie (excl. geraamde onttrekkingen)	14.104	
- vrije deel besteedbare bestemmingsreserves	19.593	
- onvoorzien	100	
- vrije deel reserve beleidsplan	23.762	
- stille reserves (prudente schatting)	10.000	
- onbenutte belastingcapaciteit	1.558	
- saldo begroting 2024	824	
Benodigde weerstandscapaciteit		21.499
Weerstandsvermogen		68.692
Ratio weerstandsvermogen		4,2

De ratio van het weerstandsvermogen is aanmerkelijk hoger dan 1,0. Door het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement (NAR) is een beoordelingstabel weerstandsvermogen opgesteld. Is de ratio tussen 1,0 en 1,4 dan is de kwalificatie 'voldoende' van toepassing. Tussen 1,4 en 2,0 'ruim voldoende' en vanaf 2,0 'uitstekend'. Naar deze beoordelingstabel is de kwalificatie 'uitstekend' van toepassing voor de gemeente.

Indicatoren

In dit onderdeel worden de kengetallen getoond die door de BBV zijn voorgeschreven, waarbij de definities worden gehanteerd zoals door de Ministeriële regeling zijn vastgesteld. Per indicator zal duiding worden gegeven van de hoogte van het kengetal.

Netto schuldenquote

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

De maximumnorm is 1, waarbij geldt: hoe lager, hoe beter. De gemeente Noordoostpolder heeft te maken met een negatieve schuldquote, dit betekent dat vorderingen dat de financiële vorderingen en liquide middelen groter zijn dan de financiële schulden.

NETTO SCHULDQUOTE							
	Rekening	Rekening		Prognose			
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Netto schuldquote	-25%	-36%	-38%	-34%	-26%	-15%	-15%
- Minus leningen verstrekt	-27%	-38%	-40%	-37%	-28%	-18%	-18%

Solvabiliteit

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de ratio des te weerbaarder is de gemeente. De ratio wordt berekend door het eigen vermogen door het totaal vermogen te delen.

SOLVABILITEIT							
	Rekening	Rekening		Prognose			
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Solvabiliteitsratio	75%	76%	83%	83%	86%	86%	86%

Grondexploitaties

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale baten. Een relatief wat lager kengetal geeft minder risico bij de aflossing van leningen die zouden kunnen zijn aangegaan voor aankoop van gronden.

GRONDEXPLOITATIES							
	Rekening	Rekening		Prognose			
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Voorraadquote	0,09	0,09	0,10	0,04	0,04	0,04	0,04

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Een positief percentage betekent dat de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten. Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. De structurele exploitatieruimte is te bepalen door de structurele baten te verminderen met de structurele lasten en te delen door de totale baten voor bestemming.

STRUCTURELE EXPLOITATIERUIMTE							
Structurele exploitatieruimte	Rekening			Prognose			
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Exploitatieruimte	3,16%	3,91%	6,67%	5,39%	6,65%	2,32%	2,79%

Belastingcapaciteit

De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het COELO publiceert ieder jaar deze lasten in de Atlas van de lokale lasten. Onder de woonlasten wordt verstaan de OZB, de rioolheffing en reinigingsheffing voor een woning met gemiddelde waarde in die gemeente.

De belastingcapaciteit kan worden bepaald door de woonlasten van een meerpersoonshuishouden af te zetten tegen het landelijk gemiddelde uit te drukken in een percentage. Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin bij het voordoen van een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen of ruimte is voor nieuw beleid. Hoe lager het percentage hoe meer ruimte tot bijsturing.

BELASTINGCAPACITEIT							
Belastingcapaciteit	Rekening			Prognose			
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Woonlasten	755	838	907	907	907	907	907
Landelijk gemiddelde	811	904	944	944	944	944	944
Belastingcapaciteit	94,2%	92,7%	96,1%	96,1%	96,1%	96,1%	96,1%

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Deze paragraaf gaat over het onderhoud van wegen, riolering, water, groen en gebouwen. Dat zijn onderdelen van de openbare ruimte. In economische zin zijn het de 'kapitaalgoederen'. Het zijn goederen die nodig zijn om onze diensten te leveren.

Onderhoud van de openbare ruimte beslaat een flink deel van de begroting. Daarom zijn continuïteit, informatie en keuzes over het onderhoud belangrijk voor de begroting en jaarstukken.

In deze paragraaf leest u over de beleidskaders en uitvoeringsplannen voor onderhoud van de openbare ruimte. Opgaves voor de mobiliteit, verkeersveiligheid, klimaat en regulier onderhoud raken elkaar hierbij. Opgaves worden samengevoegd en we maken, naast de eigen middelen in de begroting, gebruik van eventueel beschikbare subsidies. De gemeente zorgt voor de openbare ruimte. Dit is een proces dat altijd doorgaat, continuïteit en het voorkomen van grote fluctuaties zijn daarom erg belangrijk. De voorzieningen moeten veilig, schoon en bruikbaar blijven. Daarom vraagt het onderhoud van deze kapitaalgoederen budget. Dat is deels regulier budget voor taken die steeds terugkomen, zoals grasmaaien, onkruid verwijderen en onderhoud verhardingen. Maar het zijn ook vaak éénmalige middelen. Dan gaat het om grote investeringen zoals een brug vervangen of een rotonde aanleggen.

Wegen

Inleiding

Het wegen areaal wordt onderhouden volgens een landelijk gebruikte methodiek. Op basis van inspecties, beoordeling en ruimtelijke ontwikkelingen wordt het onderhoud geprogrammeerd. Uitgangspunten hierbij zijn "heel en veilig". Binnen het wegenonderhoud stemmen we de werkzaamheden af met bekende projecten en ontwikkelingen. Jaarlijks stellen we een uitvoeringsplan wegen en riolering op om zo slimmere keuzes te maken qua beheer en onderhoud.

Ontwikkelingen

Voor verschillende wegen zijn projecten in voorbereiding welke voortkomen uit het Mobiliteitsplan 2030. Uitgangspunt is het verbeteren van de verkeersveiligheid. De maatregelen worden daar waar mogelijk gecombineerd met groot onderhoud aan de infrastructuur. Dit scheelt in overlast en is financieel efficiënter. Een aantal grotere infraprojecten welke in uitvoering gaan, zijn:

- Herinrichting Kleiweg en Voorsterweg
- Aanpassingen Bomenweg
- Herinrichting Espelervaart fase 2
- Aanbrengen rotonde Kamperweg/Marknesserweg

Het uitgangspunt voor de huidige beheersystematiek van wegen is dat met onderhoudsmaatregelen gewerkt wordt aan het minimaal behalen van de levensduur van de weg, waarbij ook levensduur verlengende maatregelen getroffen worden. De voorziening groot wegenonderhoud is gebaseerd op dit onderhoud. Rehabileren van de wegen valt buiten de huidige voorziening groot wegenonderhoud. Het areaal van de gemeente Noordoostpolder is aan het verouderen, waardoor rehabilitatie een noodzaak is om zo kapitaalvernietiging te voorkomen, c.q. efficiënt beheer is een belangrijk uitgangspunt.

Gestart is met de visie "Voorzien in Infra". Hierin worden keuzes voorgelegd voor het toekomstbestendig vervangen met de juiste prioritering en bekostiging. Hieruit volgt een uitvoeringsplan voor de komende jaren.

Vanuit het coalitieakkoord zijn ook voor de komende jaren incidenteel extra middelen vrijgemaakt voor het investeren in veilige buitenwegen.

De langdurige droge zomers van de afgelopen jaren hebben schade veroorzaakt aan een aantal wegen. Vooral wegen met veen in de ondergrond zijn gevoelig voor langdurige droogte. Het herstel van deze schades brengt kosten met zich mee. We brengen in beeld om welke wegen het hier gaat en wat de risico's op ernstigere schade zijn. Ook monitoren we een aantal locatie waar verschillende herstellmethodes zijn uitgevoerd. Inzet van de pilot is om bestaande bouwstoffen zoveel mogelijk te hergebruiken, en een constructieve vernieuwing van het wegvak uit te voeren die "toekomstbestendig" gebruikt kan worden.

Het beleidskader

- Beleidsplan Openbare Ruimte (2014 – 2024, incl. bijstelling 2021)
- Mobiliteitsvisie 2050 (2022)
- Mobiliteitsplan 2030 (2023)

De uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties

De vorig jaar ingezette bezuiniging blijft structureel in stand. Gelijktijdig hebben diverse ontwikkelingen in 2022 en 2023 tot gevolg gehad dat de kosten voor wegenonderhoud zijn gestegen. Zo zijn de onderhoudskosten aan specifiek asfalt en betonconstructies met meer dan 20% gestegen. Deze stijging is hoger dan de indexatie van de onderhoudsbudgetten. Dit heeft geleid tot een hogere structurele storting in de voorziening groot onderhoud 2023-2027. In het uitvoeringsprogramma

volgens op de "Visie Voorzien in Infra" maken we concrete keuzes voor vervanging van een aantal wegen.

De vertaling van de financiële consequenties in de begroting

	2024	2025	2026	2027
Regulier onderhoud	2.341.000	2.341.000	2.341.000	2.341.000
Voorziening groot onderhoud	1.430.000	1.430.000	1.430.000	1.430.000

Riolering en Water

Inleiding

Er wordt invulling gegeven aan de wettelijke taken die de gemeente heeft voor inzameling, transport en (lokale) verwerking van stedelijk afval, hemel- en grondwater. Daarvoor is voor de planperiode 2019-2024 samen met het Waterschap een Watertakenplan opgesteld. Het Watertakenplan wil het uitvoeren van de wettelijke watertaken beter op elkaar afstemmen en meer gezamenlijk in uitvoering brengen. Dit plan is op 28 januari 2019 vastgesteld in onze raad en op 12 maart 2019 ter kennisname aangenomen door de AV van het Waterschap Zuiderzeeland. Het Watertakenplan voor de Noordoostpolder vervangt het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) en voor een deel van het Transport- en zuiveringsplan van het Waterschap Zuiderzeeland.

Ontwikkelingen / stand van zaken

In 2024 gaan wij verder met:

- De implementatie van de Omgevingswet, zoals deze op 1 januari 2024 in werking treedt, nemen we mee en verwerken we in het aanpassen van het huidige Watertakenplan.
- Samen met het Waterschap onderzoeken wij de mogelijkheden om het bestaande afvalwatersysteem te optimaliseren. Door uitbreiding van woningbouw en bedrijventerreinen in onze kernen, brengt dit aanpassingen met zich mee voor onze bestaande rioleringsstelsels. Voor het Waterschap kunnen de door ons uit te voeren maatregelen aan de rioleringsstelsels aanleiding zijn de hoofdrioolgemalen, transportleidingen en de afvalwaterzuiveringsinstallatie in Tollebeek daarop aan te passen.
- Bij herinrichtingswerkzaamheden in de openbare ruimte anticiperen wij op de gevolgen van klimaatverandering door wateroverlast, droogte en hitte. Na daarvoor uitgevoerde zogenoemde stresstesten benutten wij tijdens uitvoering van onderhouds- en vervangingswerkzaamheden aan de riolering en wegen gelijktijdig meekoppelkansen door daarbij klimaatadaptieve maatregelen mee te nemen. Bij de uitvoering van het oplossen van wateroverlast en droogte op vastgestelde kwetsbare locaties maken wij momenteel gebruik van de tijdelijke Impulsregeling Klimaatadaptatie van het Rijk.
- Met de Flevolandse gemeenten en Waterschap Zuiderzeeland werken wij samen in de Samenwerking in de Afvalwaterketen Flevoland (SAF). Daarbij maken wij gebruik van de beschikbare kennis bij de deelnemende partijen en wisselen wij onderling informatie uit. Wij onderzoeken kansen voor innovatie in de afvalwaterketen en anticiperen op het al eerder benoemd optimaliseren van het bestaande afvalwatersystemen.
- Voordat de looptijd van ons huidige Watertakenplan in 2024 eindigt, gaan we dit jaar eerst het bestaande kostendekkingsmodel voor de "voorziening riolering" herzien. Tijdens deze herziening gaan we gelijktijdig beoordelen of wij de huidige verordening voor de rioolheffing moeten wijzigen. We gaan de mogelijkheden onderzoeken of we de huidige verordening kunnen vervangen door een riool- en waterzorgheffing. In dat geval kunnen we de te innen heffing breder inzetten. Naast het financieren van het uitvoeren van de gemeentelijke watertaken kunnen we de te innen heffing benutten voor het uitvoeren van klimaatadaptieve maatregelen.

De gemeente Noordoostpolder heeft geen achterstanden in het beheer en onderhoud van de riolering. Aan de hand van uitgevoerde video-inspecties zijn de schadebeelden in de bestaande riolering in kaart gebracht. Zodra de schadebeelden aanleiding geven tot ingrijpmaatregelen door reparatie of vervanging, wordt daarvoor jaarlijks een uitvoeringsprogramma vastgesteld. Het is van belang dat de voorziening riolering voldoende kostendekkend blijft om deze maatregelen te kunnen uitvoeren. Door eigen kennis en ervaring te combineren met risico gestuurd beheer geven wij een reëler beeld over de restlevensduur van ons areaal riolering. Door onderscheid te maken in prioritering naar schadebeelden en de mate waarin de aanwezige riolering een belangrijke functie vervult bij het inzamelen en afvoeren van afvalwater, maken wij een afweging op welk moment een leiding in aanmerking komt voor reparatie of vervanging.

Beleidskader

- Watertakenplan Noordoostpolder voor 2019-2024
- Maatwerkovereenkomst stedelijk water Noordoostpolder (2010)
- Stresstesten Gemeente Noordoostpolder (2020)
- Samenwerkingsovereenkomst in het kader van aanvraag impulsregelingsgelden
- KlimaatAdaptatieFlevoland (2021)

Actualiteit / looptijd onderhoudsplan(nen)

Jaarlijks wordt het uitvoeringsplan voor wegen en riolering opgesteld. Dit plan beschrijft de evaluatie van het voorgaande jaar. Vervolgens worden de kaders en prioritering vastgelegd voor de te realiseren projecten. Naast het regulier onderhoud en het vervangen van rioleringsstelsels, nemen we daarbij gelijktijdig het uitvoeren van ingrijpende reconstructies in het bestaand stedelijk gebied mee.

De uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties

Budgetten 2024-2027

De beschikbare budgetten zijn voldoende toereikend om de riolering op orde te houden. Ons kostendekkingsplan dat de raad in mei 2017 met een doorkijk naar 2025 heeft vastgesteld is daarbij leidend. Het jaarlijks eindsaldo van de voorziening riolering mag nooit een negatief resultaat opleveren.

Het nu vigerende kostendekkingsmodel voor de “voorziening riolering” gaan we dit jaar herzien. Tijdens deze herziening gaan we gelijktijdig beoordelen of wij de huidige verordening voor de rioolheffing moeten wijzigen. We gaan de mogelijkheden onderzoeken of we de huidige verordening kunnen vervangen door een riool- en waterzorgheffing. In dat geval kunnen we de te innen heffing breder inzetten. Naast het financieren van het uitvoeren van de gemeentelijke watertaken kunnen we de te innen heffing benutten voor het uitvoeren van klimaatadaptieve maatregelen.

De vertaling van de financiële consequenties in de begroting

	2024	2025	2026	2027
Regulier onderhoud	940.000	935.000	935.000	935.000
Vervanging riolering	1.098.000	1.098.000	1.098.000	1.102.000

Groen

Inleiding

Onderhoud van het openbaar groen staat voortdurend onder invloed van niet te beïnvloeden factoren. Lange droge perioden, forse stormen, schadelijke plaagdieren en boomziektes zijn direct van invloed op het onderhoud en de kosten. Het afgelopen jaar is het niveau van onderhoud op onderdelen verlaagd. Dat gaat dit jaar zichtbaar worden. Zie inhoudelijk de actualisatie van het beleidsplan openbare ruimte van eind 2021. Komend jaar gaan we aan de slag met een actualisering van het beleidsplan openbare ruimte. Verder zetten we in op het versterken van de biodiversiteit en besteden we bij herinrichtingswerkzaamheden veel aandacht aan het klimaatbestendig inrichten.

Ontwikkelingen

- Het onderhoud aan de bomen vraagt om een intensieve aanpak. Naast de al bekende boomziekten zien we dat ook ogenschijnlijk nog gezonde en vitale bomen takbreuk vertonen. In het slechtste geval betekent dit kappen van de “vitale” bomen. We maken dit jaar een verdere uitwerking van de ernst en omvang en hoe we om kunnen gaan met herplant. Het gaat hierbij ook om veel beeldbepalende bomen welke aan het eind van hun vitale leeftijd zijn. Verder besteden we voortdurend veel aandacht aan het verwijderen en vervangen van zieke essen.
- De prijsontwikkeling voor het uitvoeren van de contracten loopt niet gelijk op met de interne prijsontwikkeling. Voor de grote onderhoudscontracten met het werkvoorzieningschap zoeken we naar alternatieven om de uitvoeringskosten te kunnen beheersen. Uiteraard blijven we voorzien in een voldoende groot werkpakket voor het werkvoorzieningschap.
- Schade aan verhardingen als gevolg van boomwortels is een toenemende kostenpost. Op vele locaties wortelen bomen oppervlakkig en brengen schade toe aan het straatwerk. De droogte van de afgelopen jaren lijkt dit probleem te versterken. We experimenteren met verschillende maatregelen om het ontstaan van schade voor langere tijd te voorkomen.

Beleidskader

- Beleidsplan Openbare Ruimte (2014 – 2024, incl. bijstelling 2021)

De uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties

De beschikbare middelen staan onder druk om de afgesproken kwaliteitsniveaus te kunnen realiseren. Reden hiervan is een forse prijsstijging van de markt en een reden zijn ingrijpende maatregelen aan het bomenbestand.

De vertaling van de financiële consequenties in de begroting

	2024	2025	2026	2027
Regulier onderhoud	3.625.000	3.636.000	3.611.000	3.601.000

Gebouwen

Inleiding

De gemeentelijke gebouwen worden onderhouden op het onderhoudsniveau "heel en veilig" (conditie 2-3). Bij de uitvoering van het onderhoud wordt altijd rekening gehouden met actuele ontwikkelingen vanuit het programma 'Voorzien in Vastgoed', inclusief uitbreidingen en renovaties, en op het vlak van duurzaamheid. Er wordt bij iedere ingreep gekeken naar het zoveel mogelijk beperken van de kosten voor onderhoud en beheer naar de toekomst. Er wordt ook gekeken naar andere ingrepen vanuit Infra die een raakvlak hebben met het Vastgoed.

Ontwikkelingen

Verduurzamen van vastgoed is vanuit verschillende invalshoeken een belangrijke ontwikkeling. Het gaat dan om besparen van energie en daaraan gekoppeld de financiële besparingen. Eind 2023 zijn de onderzoeken gedaan voor de route verduurzaming maatschappelijk vastgoed en Duurzame MeerJarenOnderhoudsPlannen (DMJOP) voor het vastgoed van de gemeente Noordoostpolder. Dit heeft een tweeledig doel: Duurzaamheidsaspecten implementeren in toekomstig onderhoud en het aanvullen van hiaten in de (oude) MJOP. Vanaf 2024 wordt vanuit de DMJOP structureel geïnvesteerd in duurzaamheid van het vastgoed.

Installaties zullen in de toekomst met name op duurzaamheidsvlak een steeds grotere rol gaan spelen. De nieuwe installaties kunnen met elkaar communiceren, waardoor een betere samenwerking wordt gekregen op het te behalen resultaat (energiebesparing). Wel is het zo dat deze installaties ook ander onderhoud vergen dan voorheen.

Vanuit het programma 'Voorzien in Vastgoed' zijn diverse projecten in voorbereiding en uitvoering. Een aantal is inmiddels opgeleverd en afgerond.

In 2024 wordt het nieuwe dorpshuis de Markering in Marknesse opgeleverd. De bestaande sporthal Triangel in Marknesse wordt gerenoveerd en er wordt onderhoud gepleegd.

Er komt een vervolg voor de vernieuwing van brandweergarages in de dorpen Rutten, Creil, Ens, Marknesse en Nagele.

De voorbereidingen voor de school in Emmelhage gaan van start en voor een aantal gymzalen wordt gestart met de voorbereiding van renovatie / groot onderhoud.

Er wordt verder gewerkt aan de plannen voor het Bosbad en de VO-campus.

Eind 2023 worden zes scenario's voor een vervolg voor de Poldertoren voorgelegd aan de gemeenteraad. Afhankelijk van het gekozen scenario wordt dit verder uitgewerkt aangepakt in 2024.

Beleidskader

- Programma Voorzien in Vastgoed
- (Duurzaam)MeerJarenOnderhoudsPlannen
- Beheer- en beleidsplan gebouwen

De uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties

Het verduurzamen van het vastgoed heeft financiële consequenties. De investeringen kosten geld. Aan de andere kant levert het ook op omdat er minder energiekosten worden gemaakt. Op basis van een Routekaart welke Q4 2023 is aangeboden, worden structurele keuzes gemaakt die vastgelegd worden in een visie. Het vergt dus een structurele aanpak om onze klimaatdoelen te halen. Jaarlijkse monitoring is onderdeel van deze aanpak.

De financiële consequenties voor 'Voorzien in Vastgoed' zijn in 2023 aangepast en daarmee in beeld.

De Poldertoren is in 2023 aan de gemeenteraad voorgelegd. Hierin zijn ook de financiële consequenties een onderdeel.

De vertaling van de financiële consequenties in de begroting

	2024	2025	2026	2027
Regulier onderhoud	745.000	745.000	745.000	745.000
Groot onderhoud gemeentelijke. gebouwen	1.253.000	1.253.000	1.253.000	1.253.000

Kunstwerken

Inleiding

Bruggen en wegen hebben een sterke relatie met elkaar ten aanzien van het beheer en onderhoud. Gestuurd wordt op veilig en heel. Voor toekomstige vervanging van de vaste objecten reserveren we deels in een vervangingsreserve. Wanneer renovatie of vervanging van beweegbare bruggen aan de orde is, vragen we vooraf budget bij de Raad. Het onderhoud wordt geprogrammeerd op basis van jaarlijkse inspecties, meldingen en onderhoudsprognoses. Uit te voeren werkzaamheden worden verzameld en periodiek aanbesteed en uitgevoerd. Calamiteiten en dringende werkzaamheden herstellen we direct.

Ontwikkelingen

Dit jaar ronden we samen met de Raad de visie op de vervanging van de infra af (Voorzien in Infra). Hiermee hebben we een beeld van de vervangingsopgave voor de wegen en de bruggen en de uitdagingen om de infra toekomstbestendig in te richten. Daarbij komen de uitdagingen en opgaves uit het Mobiliteitsplan 2030. Waar mogelijk combineren we de werkzaamheden. Het realiseren van de ambities en opgaven staat en valt met de beschikbaarheid van middelen. Zie ook de informatie bij het onderdeel Wegen.

De vervangingsreserve voor de vaste bruggen is met de jaarlijkse dotatie in ieder geval dekkend tot 2035. Daarnaast vragen ook de beweegbare bruggen de komende jaren om forse investeringen. Krediet is beschikbaar gesteld voor de renovatie van de Kadoelerbrug. Dit jaar besteden we aandacht aan de voorbereiding en contractering van het project.

Beleidskader

- Beleidsplan Openbare Ruimte (2014 – 2024, incl. bijstelling 2021)
- Mobiliteitsvisie (2022)
- Mobiliteitsplan 2030 (2023)

De uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties

Onderhoudsbudgetten zijn toereikend om noodzakelijke onderhoud op te pakken en daarmee onveilige situaties zoveel mogelijk te voorkomen. Middelen zijn niet toereikend om het onderhoud optimaal en preventief te verrichten. De sterke kostenstijging van het afgelopen jaar is grotendeels niet gecorrigeerd in de begroting voor dit jaar. Dit betekent het uitvoeren van een minder groot werkpakket. In het nieuwe beleidskader worden hier verdere keuzes in voorgelegd.

De vertaling van de financiële consequenties in de begroting

	2024	2025	2026	2027
Regulier onderhoud	989.500	989.500	1.152.000	1.152.000

Paragraaf Financiering

Beleid

Het gemeentelijk beleid over de financieringsfuncties is vastgelegd in drie documenten. Dit zijn:

- De financiële beheersverordening gemeente Noordoostpolder
Zie algemene inleiding van de paragrafen.
- Het treasurystatuut
Hierin staat hoe de gemeente de wet Financiering decentrale overheden (Fido) toepast. Het doel van het statuut is tweeledig. Namelijk het beperken van de vijf risico's en slagvaardig beleid bij het aantrekken en uitzetten van gelden. Een belangrijke eis uit de wet is dat de zogenaamde treasury functie uitsluitend een publieke taak dient en het beheer voorzichtig moet zijn.
- De nota geldleningen en garantstellingen
In deze nota staan de kaders waarbinnen de gemeente wel of geen lening verstrekt.

Risicobeheer

Er zijn vijf verschillende soorten financiële risico's:

- Renterisico (van vaste schuld en vlottende schuld)
Bij vaste schuld gaat het er om hoeveel het rentesaldo wijzigt door verandering in de rente. Het gaat alleen over geld dat een jaar of langer wordt geleend of uitgeleend. Bij vlottende schuld gaat het er om of de gemeente kortlopende leningen kan aflossen. Dit bekijken we met de kasgeldlimiet. Dat is het bedrag dat de gemeente maximaal aan kasgeld mag opnemen.
- Koersrisico
Dit is het risico dat de gemeente loopt als de koers of rente van haar beleggingen/uitstaande leningen verandert. Er zijn tien beleggingsinstrumenten toegestaan. Dit zijn: rekening courant, spaarrekening, daggeld, deposito, onderhandse geldlening, commercial paper, certificaten van deposito, obligatie, medium note en garantieproduct.
- Kredietrisico
Dit is het risico dat degene die geld geleend heeft dit niet terugbetaald of niet terug kan betalen. Om dit risico te beperken heeft de gemeenterichtlijnen opgenomen in haar treasurystatuut. De richtlijnen gaan over de minimale kredietwaardigheid van partijen. Het gaat om partijen aan wie de gemeente geld wil uitlenen en partijen waar de gemeente geld wil beleggen.
- Intern liquiditeitsrisico
Dit is het risico dat er onvoldoende middelen beschikbaar zijn om aan de directe verplichtingen te voldoen.
- Valutarisico
Dit is het risico als de waarde van munteenheid wijzigt. Valutarisico's worden uitgesloten door uitsluitend leningen te verstrekken, aan te gaan of te garanderen in euro's.

De rentewereld is de laatste decennia ingrijpend veranderd en veranderingen volgen elkaar steeds sneller op. Ten aanzien van (rente)risico's gaat het er niet om ervan uit te gaan wat kan gebeuren en het de gemeente comfortabel maakt. Het gaat er om mensen scherp te maken wat ons te doen staat als ontwikkelingen anders lopen dan verwacht of gehoopt.

In de huidige turbulente wereld wordt de grote opgave hoe we voor onze begroting scenario's kunnen bedenken die behulpzaam kunnen zijn aan het realiseren van onze doelen rekening houdend met de relatie van de (verwachte) rentefactor.

Renterisico vaste schuld en vlottende schuld

Renterisico vaste schuld: wij blijven onder de renterisiconorm. De renterisiconorm is 20% van het begrotingstotaal. In de wet staat dat de jaarlijkse verplichte aflossingen en de renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan dit percentage.

Bedragen x € 1.000				
Renterisico	2024	2025	2026	2027
<i>Variabelen Renterisico(norm)</i>				
Renteherzieningen	nvt	nvt	nvt	nvt
Aflossingen	nvt	nvt	nvt	nvt
Renterisico	0	0	0	0
<i>Berekening renterisiconorm</i>				
Begrotingstotaal	182.917	179.286	164.629	161.730
Percentage regeling	20%	20%	20%	20%
Renterisiconorm	36.583	35.857	32.926	32.346
Ruimte t.o.v. renterisiconorm	36.583	35.857	32.926	32.346

De kasgeldlimiet is 8,5% van het begrotingstotaal van het begin van het jaar. Dit percentage is vastgesteld door het Ministerie van Financiën. Elk kwartaal berekenen we hoe wij ervoor staan (de zogenaamde kwartaallimietberekening). Zo kunnen we eventuele overschrijdingen signaleren. Overschrijden we de limiet drie keer achtereen? Dan moeten we de toezichthouder op de hoogte stellen.

Bedragen x € 1.000				
Kasgeldlimiet	2024	2025	2026	2027
Begrotingstotaal	182.917	179.286	164.629	161.730
Vastgesteld percentage	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
Kasgeldlimiet	15.548	15.239	13.993	13.747

Wij beperken ons koersrisico

Dit komt omdat de rentes van de uitgezette leningen niet veranderen. Als ze veranderen blijven ze vaak onder de huidige rentestand. De beleggingen die wij in bedrijven hebben zijn gewaardeerd op de verkrijgingsprijs. Als het nodig is, worden deze duurzaam afgewaardeerd. De aandelen zijn niet genoteerd op de effectenbeurs waardoor er geen koersbewegingen zichtbaar zijn. De gemeente neemt voor € 76.782 deel in het aandelenkapitaal van bedrijven. De gemeente heeft in totaal € 2.025.215 aan leningen uitstaan (verwachte stand per 1 januari 2024). Voor 2024 bedraagt de te ontvangen rente € 39.073 en de te ontvangen aflossing € 64.076.

De uitstaande leningen per 1 januari 2024 zijn:

Uitstaande geldleningen 2024	Bedragen in €
Flevomeerbibliotheek	203.000
Geldlening MFC Tollebeek	520.000
Lening Sportclub Emmeloord	49.500
Startersleningen	582.897
Duurzaamheidsleningen	590.375
Blijversleningen	41.715
Lening Bosbad	37.728
Totaal	2.025.215

Ons kredietrisico is laag

Geld aan instellingen met een publieke taak wordt alleen uitgeleend als we weten dat het terugbetaald wordt. Als de gemeente geld belegt, doet zij dat bij instellingen van goede kwaliteit. De kwaliteit van de instelling wordt gemeten met een kwaliteitssysteem, zogenaamde rating. De instelling moet minimaal een A-rating hebben. Wij hebben alleen beleggingen die in het verlengde van de publieke taak liggen.

Ons intern liquiditeitsrisico is laag

Wij hebben een korte termijnplanning en een lange termijnplanning voor onze activiteiten. Wij houden dagelijks een liquiditeitsplanning bij. Hierdoor hebben wij goed inzicht in de ontvangsten en uitgaven. Zo weten we ook goed of we bijvoorbeeld een vaste lening moeten aangaan, hoeveel we moeten lenen en met welke looptijd. Ook is er periodiek afstemming met budget- en kredietbeheerders voor het inzicht voor de korte, middellange en lange termijn.

Wij kennen geen valutarisico

De gemeente leent uitsluitend geld uit in euro's waardoor het valutarisico nihil is.

Rentetoerekening

In de tabel ziet u de rentelasten uit externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening. Dit inzicht is een verplichting vanuit het Besluit begroting en verantwoording (BBV). In de tabel zien we wat wij aan rente verwachten te betalen en wat wij aan rente verwachten te ontvangen. In 2024 verwachten wij per saldo € 1.382.000 aan rente te ontvangen.

Renteschema	Bedragen x € 1.000			
	2024	2025	2026	2027
De externe rentelasten over financiering	157	157	157	157
De externe rentebaten over financiering	-/-	1.289	786	283
Totaal door te rekenen externe rente	-1.132	-629	-126	127
Doorberekende rente aan grondexploitatie	-/-	250	250	250
Doorberekende projectfinanciering aan taakveld	-/-			
Aan taakvelden toe te rekenen rente	-1.382	-879	-376	-123
Rente over eigen vermogen	-	-	-	-
Rente over voorzieningen	-	-	-	-
Aan taakvelden toe te rekenen rente	-1.382	-879	-376	-123
Aan taakvelden toegerekende rente	-/-	-	-	-
Renteresultaat taakveld treasury	-1.382	-879	-376	-123

Financiering

De gemeente kent twee soorten investeringen. Investerings met een economisch nut en investeringen met een maatschappelijk nut. Investerings met een economisch nut zijn alle investeringen die bijdragen aan de mogelijkheid middelen te verwerven en/of die verhandelbaar zijn. Dit kan bijvoorbeeld door de kosten ervan in tarieven te verwerken (denk aan het rioolrecht). Alle andere investeringen zijn investeringen met maatschappelijk nut. U leest hier hoe de gemeente haar investeringen financiert.

Investerings met een maatschappelijk nut via totaal financiering

Dit betekent dat de gemeente als één geheel wordt beschouwd. Dus alle inkomsten en uitgaven worden hierbij betrokken. De achterliggende gedachte is dat tijdelijke overschotten van de ene activiteit een andere activiteit kunnen financieren. Deze wijze van financieren heet ook wel 'totaalfinanciering'. Het rentepercentage is voor 2024 0%. Dit is gelijk aan de rente voor de al aanwezige activa. Voor investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut hebben we bestemmingsreserves om de afschrijvingslasten te dekken. Voor de komende jaren staan grote investeringen gepland.

Investerings met een economisch nut zonder verband met gebruiksgoederen via projectfinanciering

Van projectfinanciering is er sprake wanneer een lening extern is aangetrokken ten behoeve van de financiering van een specifiek project, een specifieke activiteit. Investerings in gebruiksgoederen vallen hier niet onder. Het rentepercentage voor deze leningen is voor 2024 +3,9%. Dit is de huidige langjarige rente. Hoe de rente zich gaat ontwikkelen is onzeker.

Voor grondexploitaties geldt een andere rente. Het BBV schrijft hiervoor een berekening voor. De rente is voor 2024 0.97%. Als voor een specifieke grondexploitatie gebruik gemaakt van projectfinanciering dan wordt op het rentepercentage voor deze specifieke grondexploitatie een uitzondering gemaakt.

Mogelijk stijgende rente op de kapitaalmarkt is een belangrijk risico

Het effect van een stijgende rente is voor nieuwe investeringen aanwezig, doch wordt weinig reëel geacht. Voor de gebruikelijke reserves geldt een rente van +3,9%. Dit is het percentage voor de inflatiecorrectie.

Kasbeheer

In dit onderdeel leest u hoe wij geldstromen zo efficiënt mogelijk op elkaar afstemmen. Hierbij wordt rekening gehouden met toekomstige inkomsten en uitgaven.

BNG is onze bank

Betalingsopdrachten worden door elektronisch bankieren aangeleverd. De inning van belasting-debiteuren gaat zoveel mogelijk met automatische incasso. Hier maakt meer dan 80% van de inwoners gebruik van.

Met de BNG zijn afspraken gemaakt over het betalingsverkeer, deze staan in een financiële dienstverleningsovereenkomst.

Paragraaf Bedrijfsvoering

Beleid bedrijfsvoering

We leven in een veranderende samenleving waarbij diverse ontwikkelingen om een andere aanpak en aanpassingsvermogen vragen. Alle veranderingen hebben effect op de rol van de gemeente ten opzichte van onze inwoners. We verschuiven steeds verder van een 'alwetende gemeente' die alles organiseert naar een gemeente waarin de inwoner vaker aan het roer staat.

In 2023 zijn we gaan werken vanuit de organisatievisie "Goed voor elkaar!". Het streven is om onze dienstverlening voor inwoners en ondernemers goed voor elkaar te hebben, om onze bedrijfsvoering goed voor elkaar te hebben en om goed voor elkaar te zijn. Goed voor onze inwoners en ondernemers, goed voor ons bestuur en goed voor onze medewerkers. Om invulling te geven aan 'Goed voor elkaar' zijn verschillende zaken in gang gezet om deze visie te realiseren.

Visie op leiderschap

Onze medewerkers werken deels thuis, deels op kantoor, dat is ook nodig omdat we onvoldoende werkplekken hebben voor al onze medewerkers. Belangrijk hierbij is dat onze dienstverlening uitgangspunt is en dat medewerkers zich verbonden blijven voelen met de organisatie. Leidinggevenden zullen ook andere manieren van aansturing, coaching moeten ontwikkelen en zorgen dat ze verbinding houden met hun medewerkers.

Sturing van de organisatie

We houden vast aan datgene wat al goed is en we zorgen ervoor dat we onze doelen en werkwijzen borgen. We werken binnen de vastgestelde kaders van de raad en de doelen opgenomen in het coalitieakkoord. We houden koers door prioritering, leiderschap en sturing. Vanuit de besturingsfilosofie zetten we in op de herijking van de sturing, de doorontwikkeling van de integrale (bestuurlijke) afstemming en advisering en een eenduidig en efficiënt besluitvormingsproces.

Nieuwe manieren van werken

We hebben de hoeveelheid en de complexiteit van opgaven waar we als gemeente voor staan de laatste jaren zien toenemen. Deze trend zet zich voort. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om jeugdzorg, informatietechnologie, energietransitie, woningbouwopgave en klimaatdoelen. Om de bestaande en nieuwe opgaven waar we als gemeenten voor staan, en onze eigen ambities daarin, te kunnen halen, is kennis en capaciteit nodig en die is steeds moeilijker te vinden.

Onze medewerkers moeten leren omgaan met steeds veranderende omstandigheden. We zetten hiervoor andere manieren van werken in: afhankelijk van de vraag of opgave maken we met elkaar keuzes over hoe we iets aanpakken en houden we oog voor alle belanghebbenden.

Procesgericht werken

We voeren procesgericht werken steeds verder in, in onze organisatie. We willen hiermee een omgeving creëren waarin continu verbeteren de normaalste zaak van de wereld is. Bij processen die gaan over dienstverlening betrekken we relevante stakeholders, inwoners en bedrijven.

HALLO (Hartstocht, Avontuur, Lef, Leergierig en Ontmoeten).

Vanuit deze kernwaarden wordt de beweging doorgezet naar innoveren, verbinden en excelleren daar waar dit kan. Thema's die ook voor 2024 weer hoog op de agenda staan voor onze organisatie.

Algemeen overhead

De groep 'algemeen overhead' laat zien welke kosten bij de sturing en ondersteuning van het primaire proces horen. Want die kosten vormen de overhead. Hieronder vallen:

1. Alle loonkosten van de met name genoemde zogenaamde PIOFACH-functies in de definitie van 'Vensters voor Bedrijfsvoering
2. De ICT-kosten van alle PIOFACH-systemen
3. Alle huisvestingskosten
4. De lasten van uitbesteding bedrijfsvoering
5. Naar rato, de rentekosten die niet zijn toe te delen aan de taakvelden in het primaire proces

Dit betekent dat in ieder geval tot overheadkosten worden gerekend:

- Financiën, toezicht en controle van de eigen organisatie
- Personeel en organisatie
- Inkoop (inclusief aanbesteding en contractmanagement)
- Interne en externe communicatie met uitzondering van klantcommunicatie
- Juridische zaken
- Bestuurszaken en bestuursondersteuning (exclusief de griffie, omdat die geen onderdeel uitmaakt van de ambtelijke organisatie)
- Informatievoorziening en automatisering van PIOFACH-systemen
- Facilitaire zaken en Huisvesting (inclusief beveiliging)
- Documentaire informatievoorziening (DIV)
- Managementondersteuning primair proces

De overheadkosten zijn berekend als percentage van de lasten (exclusief de toevoegingen aan reserves). Het bedrag van de overheadkosten is het bedrag dat is begroot op taakveld 0.4. De overheadkosten zijn € 21,3 miljoen. De totale lasten exclusief toevoegingen reserves bedragen € 168,2 miljoen. Dat geeft een overheadpercentage van 12,7%.

(PIOFACH: Personeel, Informatievoorziening, Organisatie, Financiën, Automatisering, Communicatie en Huisvesting)

Overheadkosten 2024		Lasten
1.1	Salarissen en sociale lasten	12.533.593
2.1	Belastingen	27.480
3.2	Duurzame goederen	1.911.450
3.5.1	Ingeleend personeel	753.489
3.8	Overige goederen en diensten	5.023.792
4.4.6	Kapitaaloverdrachten overige overheden	-
7.2	Mutatie voorzieningen	82.950
7.3	Afschrijvingen	999.157
7.5	Overige verrekeningen (overhead)	-
		21.331.911

Control

We zijn er voor onze inwoners, ondernemers en (samenwerkings)partners. Zij mogen verwachten dat we effectief en efficiënt zijn georganiseerd en dat we 'onze zaken' goed voor elkaar hebben. Een organisatie is 'in control' als deze zo is ingericht dat de juiste discussie, met de juiste middelen (mensen, informatie, etc.) op het juiste moment op het juiste niveau wordt gevoerd en tijdige bijsturing op de realisatie van doelen mogelijk is. Rode draad hierbij is dat we kritisch zijn op wat we doen, hoe we dingen doen en leren van de fouten die er worden gemaakt. De control functie vervult hierbij een belangrijke ondersteunende, adviserende en signalerende rol.

In 2023 is een nieuwe besturingsfilosofie voor de organisatie vastgesteld. Een van de uitgangspunten is dat onze bedrijfsvoering ondersteunend is aan en helpend bij de dienstverlening. En dat onze werkprocessen goed georganiseerd zijn: qua besturing, beheersing, uitvoering. Het is belangrijk dat efficiency en risicobeheersing zoveel mogelijk is ingebouwd in de primaire processen (administratieve organisatie). Dit betekent dat processen efficiënt zijn ingericht en vastgelegd en dat controle- en beheersmaatregelen in het proces zelf plaatsvinden en worden uitgevoerd door de functionele clusters. Actuele (en vastgestelde) procesbeschrijvingen, met voldoende aandacht voor controle- en beheersmaatregelen in het proces, leveren een positieve bijdrage aan de kwaliteit van ons werk.

We bereiken hiermee dat we:

1. zicht hebben op de werkprocessen en dat er continu wordt gewerkt aan verbetering;
2. bevoegdheden en verantwoordelijkheden duidelijk zijn belegd en beschreven;
3. zicht hebben op risico's en hoe deze te managen.

Het management is verantwoordelijk voor het procesgericht werken, het vastleggen en de controle op de naleving van de procesbeschrijvingen inclusief de daarin opgenomen controle- en beheersmaatregelen. Het Bureau bedrijfsvoeringstrategie & control ondersteunt directie en management hierbij en adviseert en verzorgt onafhankelijk toetsen op uitvoering in de praktijk.

Jaarlijks doen we mee met Vensters voor bedrijfsvoering. Een instrument om inzicht krijgen in het presteren van de bedrijfsvoering en bijbehorende verbetermogelijkheden. Dit zorgt voor veel vergelijkingsmateriaal en interessante sturingsinformatie.

Wij onderzoeken periodiek de doelmatigheid en doeltreffendheid van ons gemeentelijk beleid (artikel 213a gemeentewet). Deze onderzoeken zijn gericht op leren en verbeteren. Wij leggen daarover verantwoording af aan de raad. In 2024 doen we een 213a onderzoek naar de kwaliteit van dienstverlening. Dit is een ruim begrip. In het onderzoeksplan wordt het onderzoekskader nader uitgewerkt.

Onderzoeken naar informatiebeveiliging en privacy komen aan de orde in de separate paragraaf daarover.

Facilitaire zaken

Omdat zowel onze interne als onze externe omgeving continu in beweging is, is het van belang dat de gemeentelijke gebouwen ook blijven voorzien in de veranderende huisvestingsbehoefte. Zo is er steeds meer behoefte om projectmatig en in teamverband samen te werken en om elkaar te ontmoeten.

Bovendien speelt een fijne en inspirerende werkomgeving een steeds belangrijkere rol op het gebied van aantrekkelijk werkgeverschap.

Om de wensen en behoeften op het gebied van huisvesting in kaart te brengen, zijn eind 2022 workshops, interviews en polls gehouden onder medewerkers. Daarnaast heeft het belevingsonderzoek inzicht gegeven in de wensen en behoeften op het gebied van de werkomgeving.

Op basis van alle beschikbare informatie is er een rapport met langetermijnoplossingen opgesteld. Het uitwerken van die plannen zal plaatsvinden in 2024 en de consequenties worden in beeld gebracht bij de Perspectiefnota 2025.

Daarnaast wordt een aantal quick wins uitgewerkt die in lijn zijn met de langetermijnbehoefte aan huisvesting in onze kantoren.

Informatievoorziening en ICT

De voortschrijdende digitalisering van de samenleving vraagt van gemeenten een moderne, veilige en flexibele informatievoorziening. Digitalisering van onze overheidsprocessen is noodzakelijk om als organisatie goed te kunnen blijven functioneren, ook in het belang voor onze inwoners, ondernemers en instellingen. Onze dienstverlening vindt steeds meer digitaal plaats en de meeste gegevens worden alleen nog digitaal opgeslagen. De beschikbaarheid van onze ICT-voorzieningen is daarbij een belangrijke randvoorwaarde. Onze medewerkers beschikken over end-user devices (laptops en mobiele telefoons). Hiermee is het plaatsonafhankelijk werken beter gefaciliteerd, ook het thuiswerken. Met behulp van Microsoft 365 ontwikkelen we onze digitale werkomgeving waarbij gezamenlijk, gelijktijdig en plaatsonafhankelijk aan documenten kan worden gewerkt. Het vergroten van de digivaardigheid van medewerkers is een aandachtspunt. In de toenemende complexiteit van de digitale werkplek streven we ernaar om medewerkers hierin vaardiger te maken.

In 2024 wordt een datamigratietraject uitgevoerd, waarmee het beheer en de opslag van documenten meer eenduidig wordt ingericht en geïnstrueerd. Vanaf 2023 lopen we een transitietraject waarbij gemeentelijke applicaties in plaats van lokaal, op de eigen werkomgeving, afgenomen gaan worden vanuit de cloud. Deze transitie activiteiten lopen door tot de tweede helft van 2025.

Naast nieuwe uitdagingen op het gebied van koppelingen tussen applicaties zullen ook de kosten voor software abonnementen daarvoor verder toenemen.

Informatieveiligheid en privacy

De gemeente heeft een grote verantwoordelijkheid naar inwoners, ondernemers en instellingen als het gaat om het veilig houden van en privacy bewust omgaan met gegevens. De steeds verder gaande digitalisering brengt vele nieuwe dreigingen en risico's met zich mee. Voorbeelden van hacks en ransomware bij gemeenten in de afgelopen jaren maken duidelijk dat een dergelijke aanval een enorme impact kan hebben op de continuïteit van bedrijfsvoering en dienstverlening van een gemeente. Dit vraagt om een veilige en betrouwbare overheid die hoge standaarden hanteert op het gebied van informatieveiligheid en privacybescherming. Het is belangrijk om het 'eigen huis' op orde te hebben en te houden. En omdat de ontwikkelingen niet stil staan is het zeer belangrijk om blijvend te zorgen voor een goede digitale weerbaarheid. De Agenda Digitale Veiligheid 2022-2026 van de VNG biedt bestuurlijke handvatten. Ook als het gaat over het voorbereid zijn op digitale ontwrichting en incidenten en het, werken aan het versterken van de digitale weerbaarheid van inwoners en ondernemers.

Hoe waardevoller en privacygevoeliger de gegevens en informatie zijn, hoe meer maatregelen nodig zijn om te zorgen dat:

- de gegevens correct, volledig en controleerbaar zijn en blijven;
- iedereen over de benodigde gegevens op de juiste plaats en moment kan beschikken;
- gegevens alleen bij de juiste (daartoe geautoriseerde) personen terecht komen;
- gegevens onderweg niet onderschept, gelezen of gemanipuleerd kunnen worden.

We geven invulling aan beveiligingsmaatregelen op basis van de Baseline informatieveiligheid Overheid (BIO). We zetten hierbij meer in op monitoring en response. Vanzelfsprekend handelen we ook in lijn met de (u) AVG. De Functionaris Gegevensbescherming en privacy adviseur zien toe op correcte toepassing daarvan en adviseren in de organisatie waar nodig. Zij coördineren het proces van rechten van betrokkenen en onderzoeken indien nodig datalekken. We houden oog voor het effect van beveiligingsmaatregelen op het primaire proces en het "gebruiksgemak".

Onze medewerkers werken dagelijks met (persoons)gegevens en moeten zich bewust zijn van de risico's en de gevolgen van hun handelen. Met een bewustwordingsprogramma vragen we aandacht voor zorgvuldig en privacy bewust omgaan met gegevens. Nieuwe medewerkers worden bijgepraat op deze onderwerpen tijdens introductiedagen. Daarnaast moeten ze binnen drie maanden na indiensttreding een e-learningmodule informatieveiligheid hebben afgerond.

Het college legt verantwoording af aan de gemeenteraad en aan verschillende ministeries via de zogenoemde ENSIA-methodiek (Eenduidige Normatiek Single Information Audit) over informatieveiligheid en privacy. Die verantwoording gaat inmiddels over

- Basisregistratie Personen (BRP) en Reisdocumenten
- Digitale persoonsidentificatie (DigiD)
- Structuur uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen (Suwinet)
- Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG)
- Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT)
- Basisregistratie Ondergrond (BRO)
- WOZ

Voor het gebruik van DigiD en Suwinet wordt hiervoor een audit uitgevoerd door een externe RE-auditor. Rode draad bij bovenstaande is een organisatiebrede zelfevaluatie informatieveiligheid. Het college stuurt in mei een collegeverklaring over informatieveiligheid aan de raad en diverse rijksoverheden. Dat zal ook in 2024 weer het geval zijn. Sinds 2019 valt de verwerking van persoonsgegevens door boa's onder de Wet politiegegevens (Wpg). Wij voeren hiervoor jaarlijks de wettelijk verplichte interne audit Wpg uit.

In de risicoparagraaf wordt ingegaan op toenemende risico's op het gebied van informatieveiligheid en cybercriminaliteit.

Interbestuurlijk toezicht

Archief

Een goed (digitaal) archief is cruciaal voor het functioneren en de transparantie van de overheid. Wanneer het archief niet op orde en niet goed toegankelijk is, heeft een overheid geen betrouwbaar geheugen en kan zij zich niet verantwoorden voor haar handelen. Ook ontbreken dan op langere termijn de authentieke bronnen voor kennis van de eigen geschiedenis.

Het informatie- en archiefbeheer van gemeente Noordoostpolder wordt jaarlijks eerst beoordeeld door onze archivaris. Hiervan wordt een rapportage opgesteld die vervolgens wordt besproken met en beoordeeld door de provinciale toezichthouder. We noemen dit het IBT-proces. Op basis van deze beoordeling wordt verder gewerkt aan de kwaliteit van onze archieven. De laatste beoordeling IBT-onderdeel archief door de provincie dateert van 23 november 2022, daarin is 2021 beoordeeld met redelijke adequaat (oranje) met een doorkijk naar 2022. Aangezien het IBT-proces 2022 geen rode punten laat zien, verwachten we voor 2023 de beoordeling adequaat (groen) te krijgen.

Met ingang van 1 januari 2024 zal het nieuwe e-depot operationeel zijn. Het e-depot voldoet aan alle eisen met betrekking tot de opname van video notulen van de raad, digitale bestemmingsplannen, veiligheidseisen en ICT-eisen.

Juridische kwaliteitszorg

Klachten

Het kan voorkomen dat mensen ontevreden zijn over een besluit of over ons handelen. Zij kunnen dan een klacht of een bezwaar indienen. Klachten gaan over gedragingen, zoals bejegening en het te laat beantwoorden van een vraag. Op verzoek van de klachtencoördinator zoekt de betrokken manager dan altijd persoonlijk contact met de klager. Getracht wordt om een klacht eerst informeel op te lossen. Lukt dat niet dan wordt de formele klachtenprocedure overeenkomstig de Algemene wet bestuursrecht gevolgd.

Bezwaren

Als het gaat over bezwaren tegen besluiten bieden we bezwaarmakers altijd de mogelijkheid van een informeel gesprek (mediation) aan. Vaak is deze informele wijze van afhandeling succesvol en is behandeling in een onafhankelijke bezwarencommissie niet meer nodig. De afgelopen jaren wordt ruim 70% van de bezwaren ingetrokken zonder dat deze commissie zich over de zaak hoeft te buigen. Deze werkwijze wordt ook ingezet in andere situaties, zoals bij conflicten tussen inwoners onderling, tussen ondernemers en inwoners en tussen inwoners/ondernemers en gemeente. Waarschijnlijk zullen onze mediators of gespreksbegeleiders ook een rol gaan spelen bij de Omgevingswet. Er wordt inmiddels druk geoefend ter voorbereiding op de invoering van de Omgevingswet. Zowel de mediators als een aantal gespreksbegeleiders worden hierbij betrokken.

Preventie

Om bezwaarprocedures zoveel mogelijk te voorkomen wordt zowel in het sociaal als in het fysieke domein steeds vroeger in het proces contact gelegd met betrokkenen. In het sociaal domein door negatieve besluiten/afwijzingen vroegtijdig met inwoners te bespreken en uitleg te geven. In het fysieke domein vooral door inwoners/de omgeving vroegtijdig te informeren over en te betrekken bij (te nemen) besluiten. Bij het fysieke domein speelt ook de invoering van de Omgevingswet (naar verwachting 1-1-2024) een rol. Initiatiefnemers wordt (vooruitlopend op inwerkingtreding van deze wet) gevraagd om de omgeving zo vroeg en volledig mogelijk mee te nemen, waardoor bezwaarprocedures verderop in het traject zo veel mogelijk kunnen worden voorkomen.

Schaarse vergunningen, subsidies en grond

Met betrekking tot het onderwerp "schaarse vergunningen" zijn inventarisaties gepland om vast te stellen of en waar wijzigingsvoorstellen en aanpassingen in het werkproces nodig zijn.

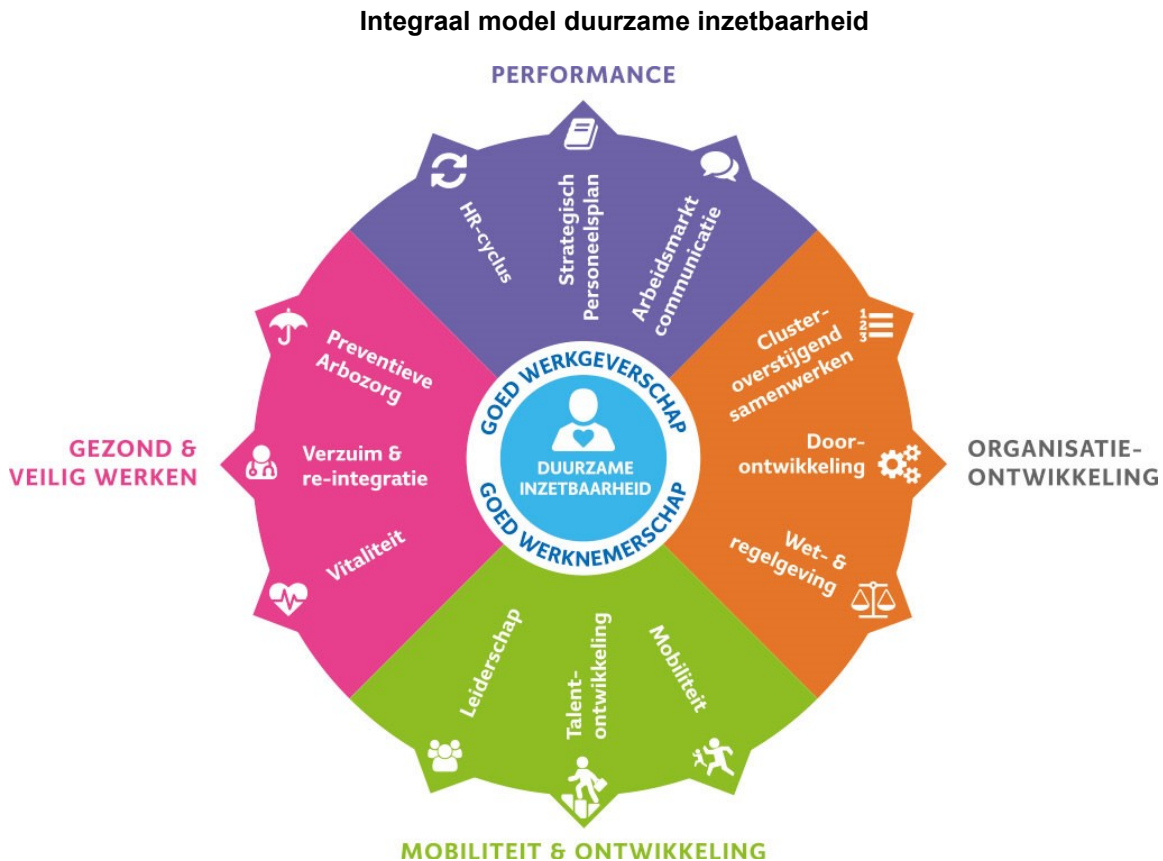
Het oppakken van het onderwerp "schaarse subsidies" wordt in 2024 nog niet voorzien.

Als gevolg van het zogenaamde "Didam-arrest" van de Hoge Raad is het leerstuk rondom "schaarse grond" onverwacht in een stroomversnelling terecht gekomen. Naar aanleiding daarvan is het uitgifteproces van grond aangepast aan de eisen van het Didam-arrest. De aanpassingen van het uitgifteproces en de gekoppelde werkprocessen zijn vastgelegd in de Beleidsregel optie- en uitgifte.

Human Resources

Goed voor elkaar!

Goed werkgeverschap en goed werknemerschap staan in onze organisatie voorop. Wij streven naar duurzame inzetbaarheid van medewerkers. We gebruiken hiervoor het model duurzame inzetbaarheid.

Dit model geeft inzicht in verschillende aandachtsgebieden, waarin wordt geïnvesteerd. Externe en interne ontwikkelingen zijn nu en in de toekomst van invloed op de organisatie en onze medewerkers.

De belangrijkste ontwikkelingen zijn:

1. De arbeidsmarkt

De arbeidsmarkt is de afgelopen jaren steeds krappere geworden en de verwachting is dat dit de komende jaren ongewijzigd blijft. Er was, en er is, een tekort aan medewerkers in bijna iedere branche. Tegelijkertijd veranderen de behoeften van medewerkers en wordt het ook daardoor lastiger ze te binden aan de organisatie.

We zetten in op:

De versterking van ons werkgeversmerk

We willen succes op de arbeidsmarkt realiseren vanuit positieve bekendheid. Dit is cruciaal voor het vinden, binden en boeien van (nieuwe) collega's.

Het invullen van vacatures

Het succesvol invullen van vacatures vraagt om inzicht in en specialistische kennis en kunde van de arbeidsmarkt.

Versterking van de binding met de organisatie

Als organisatie krijgen we geen tweede kans op een eerste indruk bij een nieuwe medewerker. Met een aansluitend programma geven we nieuwe medewerkers het gevoel dat ze deel uitmaken van de organisatie, het cluster en het team.

Het aanpassen aan de veranderende verhouding van arbeidsrelaties

Het is van belang om opnieuw te kijken naar de manier waarop wij als werkgever ons verhouden tot (nieuwe)medewerkers. Dit vraagt bijvoorbeeld om afstemming dan wel op een andere manier inrichten van werk, arbeidsvoorwaarden, werkgeverschap en werkgeluk.

Binden & boeien door perspectief en passende arbeidsvoorwaarden

Als organisatie weten wij waar onze medewerkers behoefte aan hebben en we evalueren dit regelmatig. We sluiten aan bij deze behoeften en stellen ons als doel om concurrerend te zijn met andere werkgevers in de arbeidsmarkt.

2. Duurzame inzetbaarheid

Duurzame inzetbaarheid is belangrijker dan ooit. De pensioenleeftijd stijgt, waardoor fysiek en mentaal fit zijn continu aandacht verdient. Duurzame inzetbaarheid is onderdeel van de organisatiecultuur. De behoeften van de organisatie en medewerker zijn op elkaar afgestemd. Goede communicatie met medewerkers over de doelen van de organisatie, de stand van zaken hiervan, het personeelsbeleid en de arbeidsvoorwaarden ondersteunt dit.

We investeren in:

Ontwikkeling en scholing van medewerkers

Investeren in de ontwikkeling van vaardigheden, competenties en scholing van medewerkers levert een positieve bijdrage aan een leven lang inzetbaar zijn van onze medewerkers. In hun eigen functie, in tijden van snelle (technologische) ontwikkeling en ook voor functies in de toekomst. We zijn transparant over (door)groeimogelijkheden. Dit draagt bij aan het behouden (boeien) van medewerkers in een krappe arbeidsmarkt.

Investeren in de balans tussen duurzaam en vitaal werken

Met een preventief vitaliteitsbeleid dragen we bij aan vitaal en duurzaam inzetbare medewerkers. We zorgen voor gezonde arbeidsomstandigheden, we bevorderen het bewustzijn bij medewerkers van een gezonde levensstijl en stimuleren voldoende beweging en het beperken van stress. We hebben aandacht voor flexibiliteit in werktijden en werkwijzen om fysieke en mentale gezondheid te bevorderen. Dit leidt tot een lager ziekteverzuim en meer vitaliteit.

3. Digitalisering binnen HR en HR analytics

Door het efficiënt inrichten van personeelssystemen wordt enerzijds gerealiseerd dat HR, medewerkers en leidinggevenden eenvoudig zelf zaken kunnen regelen, waarbij inzicht is in de status en ook de doorlooptijd enorm verkort is. Anderzijds maakt een efficiënte inrichting dat gegevens altijd up-to-date zijn zodat daarover gerapporteerd kan worden.

We zetten hierbij in op:

HR-processen verder digitaliseren

Het verder digitaliseren van HR-processen en het daarmee efficiënter en meer procesgericht werken. Daarbij sluiten we aan bij regie, inzicht in de status en keuze voor medewerker en leidinggevende.

Eerste aanzet tot de inrichting van HR-analytics

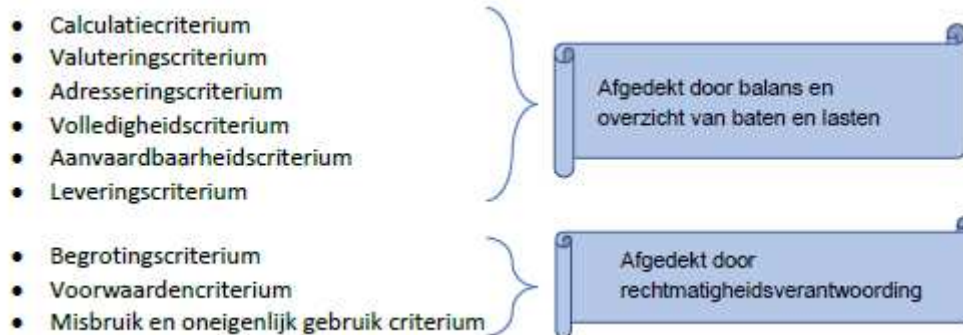
Het inrichten van ons systeem op het verzamelen van benodigde personeelsdata om met HR-analytics te kunnen onderbouwen, benchmarken en interveniëren wanneer nodig.

Rechtmatigheid

Het college stelt jaarlijks een rechtmatigheidsverantwoording (RMV) op. Met de raad zijn in de Nota Rechtmatigheidsverantwoording afspraken gemaakt over de verantwoording en rapportagegrens. Deze grens bepaalt vanaf welke omvang afwijkingen, fouten, onduidelijkheden en begrotingsonrechtmatigheden bij de jaarstukken in deze paragraaf worden toegelicht.

De RMV is verbonden met het begrip financiële rechtmatigheid, de rechtmatigheid die betrekking heeft op financiële beheershandelingen. Het begrip financiële rechtmatigheid is concreet gemaakt met behulp van negen criteria:

De eerste zes criteria hebben ook betrekking op de getrouwheid van de jaarrekening en vallen onder de controlewerkzaamheden van de accountant en worden verantwoord in de accountantsverklaring. De laatste 3 criteria worden afgedekt door de RMV.

Het is belangrijk dat risicobeheersing ook ten aanzien van de RMV zoveel mogelijk is ingebouwd in de primaire processen (administratieve organisatie). Dit betekent dat controle- en beheersmaatregelen in het proces zelf plaatsvinden en worden uitgevoerd door de functionele clusters. Het management is verantwoordelijk voor de inrichting van de processen, controle op de naleving van de procesbeschrijvingen inclusief de daarin opgenomen controle- en beheersmaatregelen. Zij worden hierbij ondersteund door de adviseurs bedrijfsvoering en control.

De opzet, het bestaan en de werking van de administratieve organisatie worden -achteraf- getoetst door de medewerkers interne controle. Deze verbijzonderde interne controle op rechtmatigheid en het verslag hiervan dient als input voor de RMV in de jaarstukken.

In de jaarstukken 2025 zal een toelichting bij de RMV worden opgenomen. In deze toelichting zal in ieder geval worden ingegaan op de eventueel geconstateerde afwijkingen en de acties die het college onderneemt om de afwijkingen in de toekomst te voorkomen. Ook eventuele niet-financiële onrechtmatigheden worden opgenomen en toegelicht.

Inkoopbeleid

Onze gemeente heeft haar inkooporganisatie ingericht volgens het gecoördineerd inkoopmodel. Dit model kenmerkt zich door inkoopactiviteiten die zowel centraal (bij de inkoopadviseurs van cluster Advies) als decentraal (bij de diverse clusters) zijn belegd.

Het doel van inkoop is het verkrijgen van de juiste producten en goederen voor een passende prijs voor de vier inkoopdomeinen:

- Sociaal
- Fysiek
- Informatie
- Leveringen & Diensten

Wij houden ons hierbij aan de (Europese) aanbestedingsregels en het Inkoop- en Aanbestedingsbeleid.

Naast het realiseren van mogelijke besparingen willen wij maatschappelijke waarde creëren door onder andere het toepassen van Social Return on Investment (SROI). Daarnaast streven we naar 50% circulair opdrachtgeverschap in 2025.

Wij hebben oog voor het midden- en kleinbedrijf, zelfstandigen en lokale ondernemers. Voor het selecteren van ondernemers voor deelname aan een enkelvoudige of meervoudig onderhandse procedure gaan wij de groslijstsystematiek invoeren.

Paragraaf Verbonden partijen

Inleiding

De paragraaf verbonden partijen geeft inzicht in de doelstellingen, activiteiten en financiële positie van de organisaties waarin de gemeente zowel een bestuurlijk als financieel belang heeft. Op basis van de BBV is dat de volgende definitie:

- Bestuurlijk belang: 'zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht.'
- Financieel belang: 'een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.'

Gemeentelijke deelname aan verbonden partijen is een manier om het publiek belang te dienen of een bepaalde publieke taak uit te voeren.

Wanneer er alleen sprake is van een bestuurlijk of financieel belang is er geen sprake van een verbonden partij. De BBV heeft geadviseerd om verenigingen die hoofdzakelijk uit publiek geld worden bekostigd ook op te nemen in de paragraaf verbonden partijen. Deze zijn opgenomen onder de organisaties met een bestuurlijk belang en een maatschappelijk of algemeen belang. Het gaat dan om verbonden partijen die hoofdzakelijk door een bijdrage van de gemeente worden gefinancierd.

Voor B.V. 's en N.V. 's geldt dat zij geen begroting openbaar hoeven te maken in verband met de concurrentiepositie. Daardoor kan het lijken alsof de geleverde informatie niet compleet is. Wanneer dit het geval is wordt dit aangegeven met n.b. (niet bekend).

Het beleid omtrent verbonden partijen is vastgelegd in de Nota verbonden partijen gemeente Noordoostpolder.

Naast de formele verbonden partijen neemt de gemeente Noordoostpolder deel aan een aantal centrumregelingen en samenwerkingsverbanden. Strikt genomen is er bij een centrumregeling of een samenwerkingsverband geen sprake van een verbonden partij. Er is namelijk geen sprake van een bestuurlijk belang, er is immers geen stemrecht. Daarom zijn de deze partijen niet opgenomen in de lijst verbonden partijen. Het gaat om de volgende partijen:

- Centrumregeling Sociaal Domein Flevoland
- Centrumregeling Beschermd Wonen
- Centrumregeling Vrouwenopvang Oranje Huis
- Samenwerkingsverband Regio Zwolle
- Samenwerkingsverband Samen maken we Flevoland

Lijst verbonden partijen

1. Gemeenschappelijke regelingen			Bestuur
1.1.	GR Veiligheidsregio Flevoland	Openbaar Lichaam	Algemeen & Dagelijks
1.2.	GR IJsselmeergroep	Openbaar Lichaam	Algemeen
1.3.	GR Omgevingsdienst Flevoland en Gooi & Vechtstreek	Openbaar Lichaam	Algemeen & Dagelijks
1.4.	GR GGD Flevoland	Openbaar Lichaam	Algemeen

2. Vennootschappen en corporaties			% aandelen
2.1.	Bank Nederlandse Gemeenten N. V	N.V.	0,04%
2.2.	Vitens N.V.	N.V.	0,56%
2.3.	Wadinko N.V.	N.V.	2,90%
2.4.	Huisvuilcentrale Noord-Holland N.V.	N.V.	1,87%
2.5.	Enexis Holding N.V.	N.V.	0,02%
2.6.	Werkcorporatie B.V.	B.V.	100,00%
2.7.	Technofonds Flevoland B.V.	B.V.	3,74%
2.8.1.	Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.	B.V.	0,02%
2.8.2.	CSV Amsterdam B.V.	B.V.	0,02%

3. Stichtingen en Verenigingen		
n.v.t.		

4. Overige verbonden partijen		
n.v.t.		

5. Organisaties met een bestuurlijk belang en een maatschappelijk of algemeen belang*			
5.1.	VNG	Vereniging	Lid met stemrecht
5.2.	VNG Flevoland	Vereniging	Lid met stemrecht

* Deze categorie is een aanbeveling van de Commissie BBV.

Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Betrokken partijen	Alle gemeenten in Flevoland: Almere, Dronten, Lelystad, Urk, Zeewolde en Noordoostpolder
Bestuurlijk belang	Deelname in het algemeen bestuur

Bijdragen aan gemeentelijke doelstellingen

De Veiligheidsregio (VRF) is ingesteld om de inwoners van onze regio beter te beschermen tegen de risico's van branden, rampen en crises. De diensten en besturen werken samen in: brandweezorg, crisisbeheersing, handhaving van de openbare orde en veiligheid, geneeskundige hulpverlening bij rampen en rampenbestrijding.

Risico's, kansen en ontwikkelingen

Kansen en ontwikkelingen

Voor 2024 verwacht de VRF nog de effecten van de crises van de afgelopen jaren (COVID-19, opvang ontheemden uit Oekraïne en crisisnoodopvang van asielzoekers) te blijven ervaren. Enkele beleidsthema's waar de VRF in 2024 mee aan de slag gaat:

- De versterking van veiligheidsregio en crisisbeheersing: investeren van structurele extra rijksmiddelen in versterkingsmaatregelen, om ervoor te zorgen dat de veiligheidsregio meer robuust en toekomstbestendig is. De focus ligt hierbij met name op versterking van de crisisbeheersing en informatiepositie.
- De implementatie voor het afschaffen van verplichte consignatie en kazernering van vrijwilligers, landelijk bekend onder de projectnaam 'verplichtend karakter'. Een landelijk besluit in 2023 moet duidelijkheid bieden over de wijze van implementeren en de financiering. De implementatie zal naar verwachting meerdere jaren in beslag nemen.
- De doorontwikkeling van bevolkingszorg: landelijke kwaliteitsnormen, de invoering van een centraal vakbekwaamheidsniveau en het eenduidig beschrijven van de regierol van bevolkingszorg en crisiscommunicatie binnen de veiligheidsregio zijn zaken die naar verwachting in 2024 verder worden doorgevoerd.
- Het versterken van de cyberweerbaarheid van de organisatie op basis van Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO).
- De transitie van de regionale meldkameromgeving naar de meldkamer Midden-Nederland, waarmee een belangrijke stap wordt gezet in het versterken van de kwaliteit en continuïteit binnen het meldkamerdomein.
- Het toewerken naar een steeds meer duurzame organisatie, onder andere door de reductie van het brandstofgebruik van het wagenpark en gasverbruik van de brandweerkazernes (reductie van 55% ten opzichte van 2020).

Risico's

In de programmabegroting 2024 heeft de VRF een aantal (financiële) risico's vastgelegd, zoals het risico op een datalek, de niet verzekerde inventaris, de gevolgen van het verplichtend karakter brandweerpersoneel (voorheen: taakdifferentiatie) en het beëindigen van de samenwerking met de Veiligheidsregio Gooi en Vechtstreek. Voor ieder risico zijn beheersmaatregelen getroffen.

Jaarlijkse bijdrage gemeente

Jaarrekening 2022:	2.694.462	Begroting 2025:	3.556.774
Begroting 2023:	3.184.771	Begroting 2026:	3.655.339
Begroting 2024:	3.456.722	Begroting 2027:	3.752.417
Bijdrage verantwoord op taakveld		1.1 Crisisbeheersing en brandweer	

Financiële ratio's	Begroting 2024	Begroting 2023	Jaarrekening 2022
Resultaat	-	-	164.357
Eigen vermogen	7.666.000	8.681.000	9.760.042
Vreemd vermogen	10.441.000	16.078.000	11.162.608

1.2 GR IJsselmeergroep

Emmeloord/Lelystad

Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling
Betrokken partijen	Gemeenten Lelystad, Urk en Noordoostpolder
Bestuurlijk belang	Deelname in het algemeen bestuur

Bijdragen aan gemeentelijke doelstellingen

Deze verbonden partij voert de Wet sociale werkvoorziening (WSW) uit. De GR heeft een werkmaatschappij maar de feitelijke uitvoering van de WSW is ondergebracht bij Concern voor Werk. Binnen de GR zijn afspraken gemaakt over de samenwerking tussen gemeenten en Concern voor Werk om tekorten te voorkomen. In Noordoostpolder levert Concern voor Werk diensten als schoonmaak en catering voor de WerkCorporatie.

Risico's, kansen en ontwikkelingen

De GR IJsselmeergroep maakt een transitie door naar een sociale onderneming. De transitie naar een sociale onderneming realiseert een financieel voordeel door vernieuwende producten en diensten en een krachtige voorbeeldwerking naar lokale en regionale werkgevers voor een brede inzetbaarheid van arbeidspotentieel.

In het strategisch plan 'Op naar 2030' wordt richting gegeven aan de doorontwikkeling van de organisatie. Kernpunt is de omslag van WSW-organisatie naar sociale onderneming waarbij de infrastructuur van Concern voor Werk zal blijven worden benut voor de uitvoering van re-integratie activiteiten van de werkcoöperatie Noordoostpolder.

Ten minste 50% van het personeelsbestand van de sociale onderneming bestaat uit mensen met een arbeidsbeperking. Het wordt steeds moeilijker om de 'balans' van ca. 50% te handhaven en de kosten van de overige 50% worden steeds hoger. Werkdruk en verzuim verdienen ook extra aandacht, naast goede Cao-afspraken met het Rijk voor de werknemers.

Het belangrijkste financiële risico dat de deelnemers in de GR lopen is een bijdrage in een eventueel exploitatietekort. Wanneer de GR zou worden opgeheven, wordt een eventueel overblijvend tekort gedragen door de deelnemende gemeenten. De afgelopen jaren is een redelijke reserve opgebouwd.

Jaarlijkse bijdrage gemeente

Jaarrekening 2022:	229.650	Begroting 2025:	224.928
Begroting 2023:	227.262	Begroting 2026:	224.928
Begroting 2024:	224.928	Begroting 2027:	224.928

Bijdrage verantwoord op taakveld

6.4 Begeleide participatie

Financiële ratio's	Begroting 2024	Begroting 2023	Jaarrekening 2022
Resultaat	-92.000	-95.000	-61.000
Eigen vermogen	2.544.000	2.544.000	2.589.000
Vreemd vermogen	n.b.	n.b.	5.643.000

Risico's, kansen en ontwikkelingen

Mensen gezonde kansen bieden om alles uit hún leven te halen. Dat is de missie van GGD Flevoland. Want mensen die zich gezond en veilig voelen, doen actiever mee aan het leven. In de samenleving probeert iedereen alles uit het leven te halen met de mogelijkheden die ze hebben. Dat maakt hen gelukkiger en zelfredzamer. Het ervaren vanzelf te kunnen kiezen. De kwaliteit van leven stimuleert hen om gezonde keuzes te maken. Lekker in je vel zitten geeft plezier aan je leven!

Gezond Opvoeden

Het is belangrijk dat iedereen zo gezond mogelijk opgroeit en leeft. Positieve gezondheid is de basis voor het handelen van GGD Flevoland. Gezondheid is meer dan niet ziek zijn. De publieke gezondheidszorg is bedoeld om de gezondheid van alle inwoners van Flevoland te bewaken, te beschermen en te bevorderen. Ook als mensen daar niet altijd om vragen. GGD Flevoland werkt in opdracht van de zes gemeenten in Flevoland. De hoofdvestiging van GGD Flevoland bevindt zich Lelystad. De aandacht is speciaal gericht op mensen die meer hulp nodig hebben, bijvoorbeeld omdat ze kwetsbaar zijn of zorg mijden.

Preventie

Preventie (voorkomen van) is de belangrijkste activiteit van GGD Flevoland. Het is gericht op het helpen bij een gezonde leefstijl. In een gezonde omgeving, die meehelpt aan het voorkomen van. Als GGD proberen we de gezondheidsverschillen te verkleinen. Gezondheid moet overal terugkomen en bij de gemeenten hoog op de agenda staan. Als GGD laten we zien wat we doen en onderbouwen dit met data. Dat inzicht delen we met de inwoners van Flevoland.

De komende jaren ligt er onder andere de taak om goed vorm te geven aan het Integraal Zorgakkoord en gemeenschappelijke uitvoering van zorgtaken bij bv. Het Vlie. Dit alles staat uitgewerkt in het meerjarenbeleidsplan en uitvoeringsplan 2023-2029 'Een gezonde toekomst in Flevoland'. Waar dit financieel mogelijk is wordt er in de volle breedte geïnvesteerd in het versterken van de publieke gezondheid in Flevoland.

Jaarlijkse bijdrage gemeente

Jaarrekening 2022:	1.092.730	Begroting 2025:	1.356.000
Begroting 2023:	1.174.000	Begroting 2026:	1.386.000
Begroting 2024:	1.350.000	Begroting 2027:	1.416.000

Bijdrage verantwoord op taakveld   **7.1 Volksgezondheid**

Financiële ratio's	Begroting 2024	Begroting 2023	Jaarrekening 2022
Resultaat	-	200.000	211.000 (voorlopig)
Eigen vermogen	6.497.000	6.880.000	6.747.000 (voorlopig)
Vreemd vermogen	23.182.000	20.723.000	24.683.000 (voorlopig)

2.1 Bank Nederlandse Gemeenten N.V.

Den Haag

Rechtsvorm	Vennootschappen en corporaties
Betrokken partijen	Nederlandse overheden (50% Rijk/50% gemeenten, provincies en waterschappen)
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordiging in de algemene vergadering van aandeelhouders

Bijdragen aan gemeentelijke doelstellingen

De kosten van financiering voor de gemeente en haar burgers zo laag mogelijk houden.

Risico's, kansen en ontwikkelingen

Bij een faillissement is de waarde van het aandelenkapitaal het maximale risico voor de gemeente Noordoostpolder. De BNG beschikt over een zogenaamde triple A rating (hoogste kredietwaardigheidscijfer) en valt onder het strenge toezicht van de ECB, waardoor het zeer onwaarschijnlijk is dat de BNG failliet gaat. Ook gezien de geringe omvang van het aandelenkapitaal zijn de financiële risico's gering.

Jaarlijkse bijdrage gemeente

Jaarrekening 2022:	-	Begroting 2025:	-
Begroting 2023:	-	Begroting 2026:	-
Begroting 2024:	-	Begroting 2027:	-
Bijdrage verantwoord op taakveld	-		

Financiële ratio's	Begroting 2024	Begroting 2023	Jaarrekening 2022
Resultaat	n.b.	n.b.	300.000.000
Eigen vermogen	n.b.	n.b.	4.615.000.000
Vreemd vermogen	n.b.	n.b.	107.459.000.000

2.2 Vitens N.V.

Utrecht

Rechtsvorm	Vennootschappen en corporaties
Betrokken partijen	Provincies en gemeenten in Friesland, Overijssel, Flevoland, Drenthe, Utrecht, Noord-Holland en Gelderland
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordiging in de algemene vergadering van aandeelhouders

Bijdragen aan gemeentelijke doelstellingen

Vitens staat als leverancier van een eerste levensbehoefte midden in de maatschappij. Ze zorgen voor betrouwbaar drinkwater, nu en in de toekomst. Er wordt gewerkt aan drie strategische doelen: continuïteit, schone en beschikbare bronnen en optimale service en dienstverlening.

Risico's, kansen en ontwikkelingen

Door de toenemende vraag naar drinkwater staat de kwantiteit en de kwaliteit onder druk. De vraag stijgt door bevolkingsgroei, droogte als gevolg van klimaatveranderingen en door het toenemende gebruik door klanten en industrie. Door vervuiling van het grond- en oppervlaktewater door restanten van gewasbeschermingsmiddelen, mest, industriestoffen en medicijnresten staat de kwaliteit onder druk.

Vitens staat de komende jaren voor een enorme investeringsopgave. Om de financieringspositie binnen de geldende WACC-regelgeving zo optimaal mogelijk te versterken worden enkele uitgangspunten gewijzigd: zo worden droogteschaderisico's doorberekend, het vastrecht verlaagd en de tarieven verhoogd.

Jaarlijkse bijdrage gemeente

Jaarrekening 2022:	-	Begroting 2025:	-
Begroting 2023:	-	Begroting 2026:	-
Begroting 2024:	-	Begroting 2027:	-
Bijdrage verantwoord op taakveld	-		

Financiële ratio's	Begroting 2024	Begroting 2023	Jaarrekening 2022
Resultaat	n.b.	n.b.	8.200.000
Eigen vermogen	n.b.	n.b.	649.500.000
Vreemd vermogen	n.b.	n.b.	1.446.600.000

2.3 Wadinko N.V. Zwolle

Rechtsvorm	Vennootschappen en corporaties
Betrokken partijen	De gemeenten Hellendoorn, Hof van Twente, Borne, Dalfsen, Deventer, Dinkelland, Hardenberg, Meppel, Olst-Wijhe, Ommen, Steenwijkerland, Tubbergen, Westerveld, Zwartewaterland, Zwolle, Kampen, Losser, Noordoostpolder, Raalte, Rijssen-Holten, Staphorst, Twenterand, Urk, Wierden en Provincie Overijssel
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordiging in de algemene vergadering van aandeelhouders

Bijdragen aan gemeentelijke doelstellingen

Wadinko is een regionale participatiemaatschappij die de bedrijvigheid en daarmee de werkgelegenheid wil bevorderen in Overijssel, de Noordoostpolder en Zuidwest Drenthe.

Risico's, kansen en ontwikkelingen

Het financiële risico is beperkt tot het aandelenkapitaal. In haar beleidsplan 2021 – 2026 koerst Wadinko op continuering met aandacht voor groei, innovatie en maatschappelijk ondernemen, versterking van de human capital agenda en het stimuleren van samenwerking in de regio. Daarnaast wil Wadinko nieuwe participaties meer beoordelen op hun duurzaamheidsagenda.

Jaarlijkse bijdrage gemeente

Jaarrekening 2022:	-	Begroting 2025:	-
Begroting 2023:	-	Begroting 2026:	-
Begroting 2024:	-	Begroting 2027:	-
Bijdrage verantwoord op taakveld	-		

Financiële ratio's	Begroting 2024	Begroting 2023	Jaarrekening 2022
Resultaat	n.b.	n.b.	12.922.928
Eigen vermogen	n.b.	n.b.	82.569.486
Vreemd vermogen	n.b.	n.b.	8.541.798

2.4 Huisvuilcentrale Noord-Holland N.V. Alkmaar

Rechtsvorm	Vennootschappen en corporaties
Betrokken partijen	HVC heeft 51 aandeelhoudende gemeenten en 8 waterschappen uit Noord-Holland, Zuid-Holland, Flevoland en Friesland
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordiging in de algemene vergadering van aandeelhouders

Bijdragen aan gemeentelijke doelstellingen

HVC is een duurzaam energie- en afvalbedrijf van 51 gemeenten en 8 waterschappen. Zij dragen bij aan het klimaat door energie schoon op te wekken en afval te hergebruiken.

Risico's, kansen en ontwikkelingen

De gemeente Noordoostpolder is een van de aandeelhouders van het afvalverwerkingsbedrijf HVC en staat deels garant voor dit bedrijf. In verband met de financiële positie van HVC is in de aandeelhoudersvergadering van december 2012 besloten om de garantstelling van gemeenten voor leningen ten behoeve van alle afvalactiviteiten van HVC te laten gelden, tot een maximum van € 670 miljoen (bedoeld voor (her)financieringen van vervangingsinvesteringen en modificaties aan bestaande activa). De aandeelhouders staan garant voor de leningen ten behoeve van activiteiten die op hen betrekking hebben. Voor deze garantstelling wordt jaarlijks een provisie ontvangen. De maximum garantstelling van Noordoostpolder, na toepassing van de ballotageovereenkomst, is € 11,4 miljoen. De werkelijke garantstelling is ultimo 2022 voor de gemeente Noordoostpolder berekend op € 10,4 miljoen. Op basis van de resultaten van HVC van de afgelopen jaren is de kans dat dit risico zich voordoet als zeer laag in te schatten.

HVC is een verbonden partij. Via de 2 keer per jaar plaatsvindende Algemene Aandeelhoudersvergadering (AvA, medio juni en medio december) houden wij toezicht en inzicht in de dagelijkse bedrijfsvoering en op de begroting en jaarrekening.

De ambitie van de landelijke overheid is om te komen tot 30 kilo restafval per persoon/per jaar. De raad van de Noordoostpolder koos ervoor om in Noordoostpolder te kiezen voor 60 kilo restafval in 2025. Mede door invoering van het Recycle Tarief per 1 januari 2021 is dit van ca. 120 kilo restafval per persoon/per jaar teruggelopen naar ca. 96 kilo. In 2023 wordt invoering van het Recycle Tarief geëvalueerd en zal verder gekeken worden naar de gewenste ontwikkelingen.

Jaarlijkse bijdrage gemeente

Jaarrekening 2022:	-	Begroting 2025:	-
Begroting 2023:	-	Begroting 2026:	-
Begroting 2024:	-	Begroting 2027:	-
Bijdrage verantwoord op taakveld	-		

Financiële ratio's	Begroting 2024	Begroting 2023	Jaarrekening 2022
Resultaat	n.b.	n.b.	28.139.000
Eigen vermogen	n.b.	n.b.	198.697.000
Vreemd vermogen	n.b.	n.b.	878.504.000

2.5 Enexis Holding N.V.

's Hertogenbosch

Rechtsvorm	Vennootschappen en corporaties
Betrokken partijen	Zes Nederlandse provincies en 130 gemeenten
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordiging in de algemene vergadering van aandeelhouders

Bijdragen aan gemeentelijke doelstellingen

Enexis was netbeheerder binnen de gemeente Noordoostpolder. Begin 2016 is het verzorgingsgebied overgegaan op Liander. De aandelen van Enexis zijn echter nog in handen van de gemeente Noordoostpolder. Wanneer er een goed bod komt, zal de gemeente Noordoostpolder overwegen om de aandelen te verkopen.

Risico's, kansen en ontwikkelingen

Enexis is financieel gezond. De aandeelhouders lopen het risico (een deel van) de boekwaarde te moeten afwaarderen. Het risico voor de aandeelhouders is gering omdat Enexis opereert in een gereguleerde (energie)markt, onder toezicht van de Energiekamer. Daarnaast is het risico gering in relatie tot de (intrinsieke) waarde van Enexis Holding N.V.

Enexis stelt zichzelf de volgende missie: 'Wij brengen mensen steeds meer duurzame energie. Dat doen we door mede richting te geven aan het energiesysteem van de toekomst en door slim te investeren in betrouwbare energie en infrastructuur. Zo houden we de energietransitie haalbaar en betaalbaar.'

Het financieel beleid bij het strategisch plan heeft als uitgangspunt dat Enexis financieel solide blijft en tenminste een A credit-rating behoudt.

Enexis is met haar aandeelhouders en met het Rijk in gesprek over de financierbaarheid van de strategie en de investeringen. Daarbij wordt ook de mogelijkheid onderzocht dat het Rijk aandeelhouder toetreedt.

Jaarlijkse bijdrage gemeente

Jaarrekening 2022:	-	Begroting 2025:	-
Begroting 2023:	-	Begroting 2026:	-
Begroting 2024:	-	Begroting 2027:	-
Bijdrage verantwoord op taakveld	-		

Financiële ratio's	Begroting 2024	Begroting 2023	Jaarrekening 2022
Resultaat	n.b.	n.b.	1.300.000.000
Eigen vermogen	n.b.	n.b.	5.441.000.000
Vreemd vermogen	n.b.	n.b.	4.907.000.000

2.6 WerkCorporatie B.V.

Emmeloord

Rechtsvorm	Vennootschappen en corporaties
Betrokken partijen	Gemeente Noordoostpolder
Bestuurlijk belang	Enig aandeelhouder

Bijdragen aan gemeentelijke doelstellingen

De Werkcorporatie is opgericht om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt aan het werk te helpen en te houden. Daarmee wordt uitvoering gegeven aan de Participatiewet.

Risico's, kansen en ontwikkelingen

De Werkcorporatie voert een taak uit waarvoor het gemeentebestuur verantwoordelijk is en blijft, namelijk de begeleiding van inwoners naar de arbeidsmarkt. De gemeente heeft zeggenschap over de financiële, beleidsmatige en uitvoeringskaders. De uitgangskaders voor de uitvoering van de taken en werkzaamheden van de WerkCorporatie staan, naast de raamovereenkomst, contourennotitie en het bedrijfsplan, beschreven in het beleidsplan Krachtig Noordoostpolder 2.0, waaronder specifiek het deelplan participatie. Het participatiebudget van de gemeente is beperkt, maar de afgelopen jaren toereikend geweest. Dankzij ESF-subsidie heeft de WerkCorporatie budget in kunnen zetten voor intensieve begeleiding aan kandidaten die niet uit de reguliere begroting betaald kunnen worden. Sinds 2021 ligt er ook een bezuinigingstaak bij de WerkCorporatie van € 100.000 per jaar. Samen met de gemeente wordt dit gemonitord en wordt gekeken naar de continuering van het aanvragen van ESF-subsidie.

De doelstellingen die de WerkCorporatie in samenwerking met de gemeente opstelt, zijn gericht op de uitstroom richting regulier werk. Daarnaast zijn er steeds meer ontwikkelingen waar de WerkCorporatie een rol in speelt, waaronder het begeleiden van statushouders (die moeten participeren), jongeren en Oekraïners naar werk. Hier liggen kansen en risico's voor de bedrijfsvoering van de WerkCorporatie. Drie andere belangrijke ontwikkelingen zijn:

- De toename van kandidaten met een arbeidsbeperking die via de WerkCorporatie aan de slag zijn bij bedrijven. Deze positieve ontwikkeling als gevolg van de Participatiewet betekent tevens dat de begeleidingskosten voor de WerkCorporatie toenemen.
- Het ontwikkelen van het Regionaal WerkCentrum, waar alle inwoners en werkgevers met vragen over arbeid en personeel terecht kunnen. Het betekent voor de WerkCorporatie een nieuwe manier van samenwerken met partijen in Flevoland.
- De WerkCorporatie werkt steeds nauwer samen met andere partijen in Noordoostpolder. Zo is er een samenwerking opgestart met Carrefour en ROC Friese Poort om inwoners en onbenut arbeidspotentieel te ondersteunen in hun hulpvraag over werk of scholing.

Jaarlijkse bijdrage gemeente

Jaarrekening 2022:	1.375.478	Begroting 2025:	1.475.100
Begroting 2023:	1.419.742	Begroting 2026:	1.475.100
Begroting 2024:	1.475.100	Begroting 2027:	1.475.100

Bijdrage verantwoord op taakveld **6.5 Arbeidsparticipatie**

Financiële ratio's	Begroting 2024	Begroting 2023	Jaarrekening 2022
Resultaat	n.b.	0	2.688
Eigen vermogen	n.b.	n.b.	148.492
Vreemd vermogen	n.b.	n.b.	285.354

2.7 Technofonds Flevoland B.V.

Lelystad

Rechtsvorm	Vennootschappen en corporaties
Betrokken partijen	Almere, Urk, Lelystad, Noordoostpolder, Dronten, Horizon B.V. (voorheen OMFL)
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordiging in de algemene vergadering van aandeelhouders

Bijdragen aan gemeentelijke doelstellingen

Technofonds richt zich op het financieren van het innovatieve MKB en innoverende technostarters die met nieuwe risicovolle technologie in een relatief vroege fase willen (door)groeien. Het is een revolverend fonds, dat wil zeggen dat de middelen die vrijkomen door bijvoorbeeld verkoop van participaties of aflossing van leningen, opnieuw binnen het fonds worden uitgezet.

Risico's, kansen en ontwikkelingen

De verleende steun valt binnen de minimumgrenzen die volgens de Europese regels zijn gesteld aan staatssteun. Verleende achtergestelde geldleningen zijn tevens marktconform. Het risico voor de gemeente beperkt zich tot de aan het Technofonds verstrekte middelen waarvoor geen waarde in de balans is opgenomen. Betrokken partijen onderzoeken de mogelijkheid tot het vereenvoudigen van de structuur van de Flevolandse fondsen waaronder Technofonds Flevoland B.V.

Jaarlijkse bijdrage gemeente

Jaarrekening 2022:	-	Begroting 2025:	-
Begroting 2023:	-	Begroting 2026:	-
Begroting 2024:	-	Begroting 2027:	-
Bijdrage verantwoord op taakveld	-		

Financiële ratio's	Begroting 2024	Begroting 2023	Jaarrekening 2022
Resultaat	n.b.	-260.000	- 373.398
Eigen vermogen	n.b.	n.b.	7.858.017
Vreemd vermogen	n.b.	n.b.	16.252

2.8.1 Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V.

's Hertogenbosch

Rechtsvorm	Vennootschappen en corporaties
Betrokken partijen	Voormalige aandeelhouders Essent N.V. (diverse gemeenten en provincies)
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordiging in de algemene vergadering van aandeelhouders

Bijdragen aan gemeentelijke doelstellingen

Afhandeling van alle rechten en plichten die zijn voortgekomen uit de verkoop van Essent (namens de verkopende aandeelhouders Essent). Onderdeel van Essent in 2009 bij de verkoop aan RWE, was het 50% aandeel in N.V. Elektriciteits Productiemaatschappij Zuid-Nederland (EPZ), o.a. eigenaar van de kerncentrale in Borssele. Het bedrijf Delta N.V. (destijds 50% aandeelhouder, nu 70% aandeelhouder) heeft de verkoop van dit bedrijfsonderdeel van Essent aan RWE in 2009 bij de rechter aangevochten. Als consequentie op deze gerechtelijke procedure is in 2009 het 50% belang van Essent in EPZ tijdelijk ondergebracht bij Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V. (PBE).

Risico's, kansen en ontwikkelingen

Ondanks dat het General Escrow fonds in juni 2016 is geliquideerd, dient de vennootschap als gevolg van contractuele verplichtingen nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan wanneer de contractuele verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden ontbonden.

Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het gestort aandelenkapitaal en het resterend werkkapitaal in deze vennootschap.

Jaarlijkse bijdrage gemeente			
Jaarrekening 2022:	-	Begroting 2025:	-
Begroting 2023:	-	Begroting 2026:	-
Begroting 2024:	-	Begroting 2027:	-
Bijdrage verantwoord op taakveld			-

Financiële ratio's	Begroting 2024	Begroting 2023	Jaarrekening 2022
Resultaat	n.b.	n.b.	-52.060
Eigen vermogen	n.b.	n.b.	1.480.014
Vreemd vermogen	n.b.	n.b.	9.914

2.8.2 CSV Amsterdam B.V.	's Hertogenbosch
Rechtsvorm	Vennootschappen en corporaties
Betrokken partijen	Voormalige aandeelhouders Essent N.V. (diverse gemeenten en provincies)
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordiging in de algemene vergadering van aandeelhouders

Bijdragen aan gemeentelijke doelstellingen

Afhandeling van alle rechten en plichten die zijn voortgekomen uit de verkoop van Essent en Attero. (namens de verkopende aandeelhouders van Essent en Attero). De looptijd van deze vennootschap is afhankelijk van de periode dat claims worden afgewikkeld. Eventuele claims kunnen door Waterland tot 5 jaar na completion (mei 2019) worden ingediend. Na afwikkeling van deze eventuele claims van Waterland zal de escrow-rekening kunnen worden opgeheven en het restant op deze rekening kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang.

Risico's, kansen en ontwikkelingen

De verwachting was dat deze B.V. eind 2019, begin 2020 zou worden opgeheven. Dat is niet gebeurd. CSV zal voorlopig nog voortbestaan om op eigen kosten en risico namens Deponie Zuid B.V. (vennootschap onder Attero Holding B.V.), in overleg met de aandeelhouderscommissie, het bezwaar en/of beroep te voeren tegen de Belastingdienst ten aanzien van de naheffingsaanslag afvalstoffenbelasting.

In februari 2021 heeft CSV bezwaar gemaakt tegen de naheffingsaanslag afvalstoffenbelasting. Op het moment is CSV in gesprek met de Belastingdienst over het bezwaar.

Afhankelijk van de reactie van de Belastingdienst en de kans van slagen van een eventuele gerechtelijke procedure zal in overleg met Aandeelhouderscommissie van CSV de procedure al dan niet worden voortgezet.

Na afwikkeling van deze bezwaar- en eventuele gerechtelijke procedure of eventuele voortijdige beëindiging van deze procedure zal CSV kunnen worden opgeheven en de resterende liquide middelen kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang.

Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders is relatief gering en beperkt tot de hoogte van het gestort aandelenkapitaal en het resterend werkkapitaal van deze vennootschap.

Jaarlijkse bijdrage gemeente			
Jaarrekening 2022:	-	Begroting 2025:	-
Begroting 2023:	-	Begroting 2026:	-
Begroting 2024:	-	Begroting 2027:	-
Bijdrage verantwoord op taakveld			-

Financiële ratio's	Begroting 2024	Begroting 2023	Jaarrekening 2022
Resultaat	n.b.	n.b.	-102.300
Eigen vermogen	n.b.	n.b.	210.079
Vreemd vermogen	n.b.	n.b.	13.351

5.1 VNG

Den Haag

Rechtsvorm	Verenigingen
Betrokken partijen	Nederlandse gemeenten en Curaçao, Bonaire, Saba, St. Eustatius, Aruba en enkele tientallen gewesten
Bestuurlijk belang	Stemrecht in de vereniging

Bijdragen aan gemeentelijke doelstellingen

Krachtiger lokale overheid door samenwerking en belangenbehartiging.

Risico's, kansen en ontwikkelingen

De VNG werkt aan een krachtige lokale overheid. Dat doen zij door agendasettend te zijn op voor gemeenten relevante vraagstukken en ontwikkelingen, en door de lokale uitvoering centraal te stellen bij maatschappelijke opgaven.

Gemeenten hebben te maken met grote opgaven. De rol van VNG als netwerkorganisatie is om de belangen van de gemeenten te behartigen. Dit doen ze door steeds meer met het Rijk aan tafel te zitten als gelijkwaardige partner.

De risico's zijn beperkt omdat er geen sprake is van een financiële impact bij faillissement of aansprakelijkheid door garantstelling.

Jaarlijkse bijdrage gemeente

Jaarrekening 2022:	221.756	Begroting 2025:	245.634
Begroting 2023:	231.512	Begroting 2026:	245.634
Begroting 2024:	245.634	Begroting 2027:	-

Bijdrage verantwoord op taakveld

0.1 Bestuur

Financiële ratio's	Begroting 2024	Begroting 2023	Jaarrekening 2022
Resultaat	n.b.	-5.623.000	-5.019.000
Eigen vermogen	n.b.	n.b.	51.704.000
Vreemd vermogen	n.b.	n.b.	87.268.000

5.2 VNG Flevoland

Rechtsvorm	Verenigingen
Betrokken partijen	Gemeenten in Flevoland
Bestuurlijk belang	Stemrecht in de vereniging

Bijdragen aan gemeentelijke doelstellingen

Krachtiger lokale overheid door samenwerking en belangenbehartiging.

Risico's, kansen en ontwikkelingen

De risico's zijn beperkt omdat er geen sprake is van een financiële impact bij faillissement of aansprakelijkheid door garantstelling.

Jaarlijkse bijdrage gemeente

Jaarrekening 2022:	1.903	Begroting 2025:	1.997
Begroting 2023:	1.922	Begroting 2026:	1.997
Begroting 2024:	1.997	Begroting 2027:	-

Bijdrage verantwoord op taakveld   **0.1 Bestuur**

Financiële ratio's	Begroting 2024	Begroting 2023	Jaarrekening 2022
Resultaat	n.b.	-2.983	1.403
Eigen vermogen	n.b.	37.598	45.231
Vreemd vermogen	n.b.	n.b.	45.249

Paragraaf Grondbeleid

Visie op grondbeleid

De commissie Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) verplicht gemeenten om in de begroting en jaarrekening een paragraaf over het grondbeleid op te nemen (artikel 9 lid 2). In artikel 16 van het BBV is bepaald waaruit de verplichte paragraaf grondbeleid ten minste dient te bestaan. De gemeenteraad geeft in de paragraaf grondbeleid van de programmabegroting aan wat het te voeren grondbeleid is om de ruimtelijke opgaven te realiseren.

Een aantrekkelijke woon- en leefomgeving

De gemeente Noordoostpolder wil een aantrekkelijke fysieke woon- en leefomgeving zijn, waarin ruimte is voor nieuwe initiatieven en lokaal maatwerk. Dit betekent dat wij:

- ruimte bieden aan uitbreidingen en inbreidingen op basis van een ruimtelijke visie, woonvisie en demografische ontwikkelingen;
- ingrijpen bij maatschappelijk gewenst ruimtegebruik, als de markt dat niet zelf doet;
- een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bewoners en bedrijven realiseren.

Grondbeleid

Situationeel grondbeleid helpt bij het realiseren van onze doelstelling. Wij kijken per situatie welke vorm van grondbeleid het beste past: actief of passief. Actief grondbeleid betekent dat wij zelf de regie nemen en daarbij ook de risico's dragen. Passief betekent dat wij alleen hoogstnoodzakelijke kaders stellen en daarna de markt haar werk laten doen. Onze keuze om per situatie te kijken welke manier het beste past, is een bewuste keuze. Het staat in de Nota Grondbeleid 2023-2026.

Natuurlijk houden wij rekening met de wettelijke kaders

Voor grondbeleid geldt landelijke wetgeving. Dat gaat over:

- Zorgvuldige keuzes maken bij het aanleggen van nieuwe woon- en bedrijfsgebieden¹. Wij mogen alleen nieuwe gebieden aanleggen als daar duidelijke behoefte aan is in de regio. (Ladder van duurzame verstedelijking).
- Hoe wij de kosten voor aanleg van nieuwe gebieden kunnen doorrekenen aan de initiatiefnemers en/of grondeigenaren van dat gebied².
- Hoe wij de risico's van de grondexploitaties kunnen beheersen³.

1 Artikel 3.1.6, lid 2 van het Besluit ruimtelijke ordening

2 Afdeling 6.4 van de Wet ruimtelijke ordening

3 Voorschriften van de commissie BBV

Actuele prognose

In exploitatie genomen gronden

Op dit moment (juli 2023) hebben wij 33 vastgestelde grondexploitaties. Deze exploitaties zijn gemaakt op basis van de marktbehoefte en de wensen van de dorpen. Die wensen en behoeften staan in beleidsnota's:

- Nota Strategische grondvoorraad
- Ontwikkelperspectieven dorpen
- Visie op werklocaties Noordelijk Flevoland
- Nota Kostenverhaal
- Woonvisie Noordoostpolder
- Nota Grondbeleid
- Nota Grondprijzen
- Herzieningen en meerjarenperspectief grondexploitaties

Naast de actieve grondexploitaties zijn er momenteel ook een aantal exploitaties in voorbereiding. De verwachting is dat er eind 2023 en begin 2024 een aantal nieuwe grondexploitaties ter vaststelling aan de gemeenteraad worden aangeboden.

Op 10 juli 2023 heeft de raad ingestemd met het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties (MPG) 2023. Het MPG 2023 vormt de basis voor deze Programmabegroting 2024-2027. Voor een uitgebreide toelichting verwijzen wij dan ook naar het MPG 2023.

Er is één nieuwe grondexploitatie vastgesteld, te weten:

- 88, Dokter Jansenpark, nieuwe grondexploitatie (03-04-2023).

In 2023 is de grondexploitatie van Ens Oost fase 2 (complex X091) vastgesteld. Eventuele andere grondexploitaties zijn op dit moment nog te onzeker en derhalve niet meegenomen in de actuele prognoses.

Woningbouw Emmeloord

Aan de rand van Emmeloord ontwikkelen wij de woonwijk Emmelhage. Fase 1 van het plan nadert haar afronding. De laatste kavel is in 2023 verkocht. Fase 2A is het vervolg op fase 1. De laatste 3 kavels zijn in 2022 verkocht. De verwachting is dat beide fases in 2023 worden afgesloten. Fase 2B is 29 juni 2020 in ontwikkeling genomen en biedt ruimte aan circa 159 woningen. In 2022 zijn 50 kavels verkocht. De verwachting is dat er in 2023 circa 15 kavels in fase 2B verkocht worden.

In september 2022 is de volgende fase van Emmelhage, fase 3, in ontwikkeling wordt genomen. Emmelhage fase 3 bestaat uit 2 delen, waarbij fase 3A wordt ontwikkeld door een marktpartij en fase 3B door de gemeente. De eerste verkopen van Emmelhage fase 3B worden verwacht vanaf 2024.

Voor deze fase is een verliesvoorziening getroffen omdat de verwachte eindwaarde negatief is.

Op 3 april 2023 is de grondexploitatie van het Dokter Jansenpark vastgesteld door de raad.

Het plan biedt ruimte aan circa 226 woningen. De verwachting is dat cluster 1 en 2 in 2024 verkocht worden aan ontwikkelaars. De verwachte eindwaarde van de grondexploitatie is negatief. Daarom is er een verliesvoorziening getroffen voor het volledige verwachte verlies.

Momenteel zijn de voorbereidingen voor nieuwe plannen in Emmeloord in volle gang. Er wordt gewerkt aan een nieuwbouwplan aan de Oude Espelerweg en nabij de Pilotenweg.

In onderstaand overzicht ziet u de boekwaarde en de verwachte ontwikkeling van de vastgestelde grondexploitaties in Emmeloord.

Complex						Prognose	Prognose
	2023	2024	2025	2026	2027	Eindwaarde	Afsluiting
11A - Emmelhage fase 1	73.809	-	-	-	-	73.809	2023
11B - Emmelhage fase 2A	211.018	-	-	-	-	211.018	2023
11C - Emmelhage fase 2B	1.633.315	2.369.770	1.133.205	-	-	1.133.205	2025
11D - Emmelhage fase 3B	-5.725.548	-2.980.123	-2.513.739	377.759	171.127	-436.844	2028
51- Meldestraat Emmeloord	163.898	428.999	406.574	-	-	406.574	2025
88 - Dokter Jansenpark	-4.139.810	-538.695	-2.561.209	-2.091.529	59.882	-523.836	2028
89 - Uitbreiding camping Het Bosbad	2.910	-	-	-	-	2.910	2023
Woningbouw Emmeloord	-7.780.408	-720.049	-3.535.169	-1.713.770	231.009	866.836	

Woningbouw dorpen

In alle dorpen (Bant, Creil, Ens, Espel, Kraggenburg, Luttelgeest, Marknesse, Nagele, Rутten en Tollebeek) ontwikkelen wij (nieuwe) gebieden voor woningbouw. In Kraggenburg, Marknesse en Rутten zijn de plannen nog relatief nieuw. De woningmarkt in de dorpen kent een andere dynamiek dan in Emmeloord. Dit is zichtbaar door het aantal transacties, de doorlooptijd en de vraag naar kavels.

In Bant, Creil, Ens, Espel, Kraggenburg, Nagele, Rутten en Tollebeek worden nieuwe (inbreidings)plannen voorbereid. In Bant zijn de voorbereidingen voor fase 3 (ten oosten van de huidige nieuwbouw) in volle gang. In Creil wordt gewerkt aan fase 2 (ten noorden van fase 1). In Ens worden de fase 2 (voormalig 3^e voetbalveld), fase 3 en fase 4 voorbereid. In Espel wordt de locatie aan de Leliestraat (voormalige school De Kaghe) herontwikkeld. In Kraggenburg wordt de vervolgfase aan de Jacob Bruintjesstraat verder uitgewerkt. Verder worden er uitbreidingsplannen voorbereid in Nagele, Rутten en Tollebeek.

In onderstaand overzicht ziet u de boekwaarde en de verwachte ontwikkeling daarvan per woningbouwgebied in de dorpen van de in exploitatie genomen complexen.

Complex						Prognose	Prognose
	2023	2024	2025	2026	2027	Eindwaarde	Afsluiting
56 - Luttelgeest fase 4	-1.563.952	-466.132	-183.468	353.343	617.472	252.147	2030
63 - De Kaghe Espel	176.094	151.320	25.098	25.341	-	25.341	2026
65 - Ens	239.762	166.920	90.365	-	-	90.365	2025
67/1 - Bant fase 1	-168.744	-277.988	-	-	-	-277.988	2024
67/2 - Bant fase 2	236.546	230.228	141.573	-	-	141.573	2025
68 - Espel	-271.324	-3.897	676.470	1.140.675	834.921	834.921	2027
71 - Creil	440.118	358.910	273.494	-	-	273.494	2025
72 - Luttelgeest fase 3	53.373	-	-	-	-	53.373	2023
75 - Marknesse fase 3	-1.944.232	-1.982.812	-1.145.254	-1.012.415	-776.200	2.207.893	2036
76 - Nagele	-461.200	-479.722	-	-	-	-479.722	2024
84 - Kerkstraat Luttelgeest	-108.667	-36.681	-	-	-	-36.681	2024
85-1 De Stiepe Rутten	-139.155	-203.054	-	-	-	-203.054	2024
85-2 Buitenom 1 Rутten	-250.699	47.514	137.915	-	-	137.915	2025
85-3 Buitenom 87 Rутten	-705.832	-183.552	73.568	6.686	-	6.686	2026
87 - Marknesse fase 4	-2.365.401	-1.077.068	-487.772	570.973	1.288.821	1.088.364	2029
91 – Ens Oost fase 2	-517.035	441.577	428.518	132.148	-	132.148	2026
155 - Jacob Bruintjesstraat	469.908	806.857	694.892	483.917	-	483.917	2026
Woningbouw dorpen	-6.880.440	-2.507.580	725.399	1.700.668	1.965.014	4.730.692	

Bedrijventerreinen Emmeloord

In Emmeloord verkopen we bedrijfskavels op het bedrijventerrein De Munt. We merken dat er behoefte is aan grote kavels (> 2 hectare). Door vaststelling van het plan De Munt B is er weer volop ruimte voor grote(re) kavels. In onderstaand overzicht wordt de boekwaarde en de verwachte ontwikkeling daarvan op bedrijventerrein De Munt weergegeven.

Complex						Prognose	Prognose
	2023	2024	2025	2026	2027	Eindwaarde	Afsluiting
32 - De Munt B	-7.319.900	-516.514	4.832.944	9.945.518	12.699.111	17.876.968	2030
34 - De Munt II fase 2	-83.766	13.322	-	-	-	13.322	2024
38 - De Munt II fase 1	-2.439.486	-1.609.922	-760.498	97.020	74.239	74.239	2027
Bedrijventerreinen	-9.843.152	-2.113.114	4.072.446	10.042.538	12.773.350	17.964.529	

Bedrijventerreinen dorpen

In de dorpen Ens, Marknesse, Rutten, Espel en Creil geven wij grond uit voor bedrijven. Met uitzondering van de uitbreiding van het bedrijventerrein in Marknesse zijn die terreinen ver in de uitvoering. Er zijn nog maar enkele kavels beschikbaar. Marknesse is hier een uitzondering op, omdat hier aanvullend grond in exploitatie is genomen. In dit overzicht ziet u de boekwaarde en de verwachte ontwikkeling daarvan op de bedrijventerreinen in de dorpen.

Complex						Prognose	Prognose
	2023	2024	2025	2026	2027	Eindwaarde	Afsluiting
40 - Ens uitbreiding	287.686	208.659	125.593	-	-	125.593	2025
41 - Dorpen	133.830	297.915	291.491	-	-	291.491	2025
42 - Ens	25.021	-	-	-	-	25.021	2023
43 - Creil	45.296	1.963	-	-	-	1.963	2024
46 - Marknesse	-695.278	-600.722	-123.503	357.471	751.599	625.351	2028
Bedrijventerrein dorpen	-203.445	-92.185	293.581	357.471	751.599	1.069.419	

Bijzondere complexen

Centrumplan Emmeloord

In 2017 heeft de gemeenteraad de grondexploitatie als onderdeel van een programmaexploitatie van het centrumplan Emmeloord vastgesteld. Het plan bestaat uit de deelgebieden: De Deel, Korte Achterzijde, locatie voormalige flats en een deel van de Paardenmarkt. Het programma bestaat uit grondgebonden woningen, appartementen, supermarkten, detailhandel, horeca en kantoren. Op de voormalige CWI-locatie verwachten we in 2024 de laatste circa 946 m2 te verkopen ten behoeve van de bouw van 16 appartementen en 1.000 m2 aan kantoorruimtes.

Wellerwaard

Ten noorden van Emmeloord ligt het recreatiegebied Wellerwaard. In 2022 zijn conform de verwachting de laatste 2 woningbouwkavels en laatste 2 landgoederen in Wellerwaard verkocht. Wellerwaard is nu volledig verkocht. In dit overzicht ziet u de boekwaarde en de verwachte ontwikkeling daarvan voor Centrumplan Emmeloord en Wellerwaard.

Complex						Prognose	Prognose
	2023	2024	2025	2026	2027	Eindwaarde	Afsluiting
50 - Centrumplan Emmeloord	-2.086.599	-2.092.003	-2.377.645	-3.138.605	-	-3.138.605	2026
82 - Wellerwaard	487.744	205.005	-123.118	-	-	-123.118	2025
Bijzondere complexen	-1.598.855	-1.886.998	-2.500.763	-3.138.605	-	-3.261.723	

Totaal Bouwgrondexploitatie

Verwachte eindwaarde positief

De totale boekwaarde (schatting) per 31-12-2023 van alle grondexploitaties samen is circa € 26,3 miljoen. De totale geprognosticeerde grondopbrengsten zijn hoger dan de geprognosticeerde kosten, inclusief de tussentijdse winstnemingen. De eindwaarde van alle grondexploitaties is becijferd op circa € 21,4 miljoen positief.

Complex						Prognose
	2023	2024	2025	2026	2027	Eindwaarde
Woningbouw Emmeloord	-7.780.408	-720.049	-3.535.169	-1.713.770	231.009	866.836
Woningbouw dorpen	-6.880.440	-2.507.580	725.399	1.700.668	1.965.014	4.730.692
Bedrijventerreinen Emmeloord	-9.843.152	-2.113.114	4.072.446	10.042.538	12.773.350	17.964.529
Bedrijventerreinen dorpen	-203.445	-92.185	293.581	357.471	751.599	1.069.419
Bijzondere complexen	-1.598.855	-1.886.998	-2.500.763	-3.138.605	-	-3.261.723
Totaal	-26.306.300	-7.319.926	-944.506	7.248.302	15.720.972	21.369.753

Totaal verkopen bouwgrondexploitaties

In onderstaand overzicht wordt een prognose weergegeven van de verkoopopbrengsten voor de periode 2023-2027.

Woningbouw Emmeloord		Verwachte verkopen 2023-2027				
Complex	2023	2024	2025	2026	2027	
X011A - Emmelhage fase 1	65.975	-	-	-	-	
X011B - Emmelhage fase 2A	-	-	-	-	-	
X011C - Emmelhage fase 2B	1.681.303	2.061.440	-	-	-	
X011D - Emmelhage fase 3B	-	5.887.127	1.388.883	3.480.395	907.165	
X051 - Meldestraat Emmeloord	-	291.750	-	-	-	
X088 - Dokter Jansenpark	-	4.925.000	-	2.075.000	2.650.000	
X089 - Uitbreiding camping Het Bosbad	-	-	-	-	-	
	1.747.278	13.165.317	1.388.883	5.555.395	3.557.165	

Bedrijventerreinen		Verwachte verkopen 2023-2027				
Complex	2023	2024	2025	2026	2027	
X032 - De Munt B	5.705.300	8.500.000	5.600.000	5.600.000	3.370.672	
X034 - De Munt II fase 2	174.300	209.625	-	-	-	
X038 - De Munt II fase 1	452.413	869.892	869.892	869.892	-	
X040 - Ens uitbreiding	-	-	-	-	-	
X041 - Dorpen	125.634	172.458	-	-	-	
X042 - Ens	-	-	-	-	-	
X043 - Creil	-	-	-	-	-	
X046 - Marknesse	255.538	621.498	512.202	512.202	512.202	
	6.713.185	10.373.473	6.982.094	6.982.094	3.882.874	

Woningbouw dorpen		Verwachte verkopen 2023-2027				
Complex	2023	2024	2025	2026	2027	
X056 - Luttelgeest fase 4	493.690	1.158.075	374.265	868.012	300.888	
X063 - De Kaghe Espel	567.850	28.000	-	-	-	
X065 - Ens	293.450	-	-	-	-	
X067-1 - Bant fase 1	-	-	-	-	-	
X067-2 - Bant fase 2	87.880	78.780	-	-	-	
X068 - Espel	100.800	971.280	871.700	760.680	-	
X071 - Creil	70.248	-	-	-	-	
X072 - Luttelgeest fase 3	-	-	-	-	-	
X075 - Marknesse fase 3	-	-	876.042	482.359	482.359	
X076 - Nagele	270.000	-	-	-	-	
X084 - Kerkstraat Luttelgeest	-	213.435	-	-	-	
X085-1 - De Stiepe Rutten	-	-	-	-	-	
X085-2 - Buitenom 1 Rutten	-	311.133	126.403	-	-	
X085-3 - Buitenom 87 Rutten	-	564.800	296.000	-	-	
X087 - Marknesse fase 4	1.114.730	1.405.108	1.087.659	1.550.579	781.347	
X091 - Ens fase 2	-	1.053.303	82.628	-	-	
X155 - Jacob Bruintjesstraat	528.445	542.324	86.364	-	-	
	3.527.093	6.326.238	3.801.061	3.661.630	1.564.594	

Bijzondere complexen		Verwachte verkopen 2023-2027				
Complex	2023	2024	2025	2026	2027	
X050 - Centrumplan Emmeloord	-	538.925	-	-	-	
X082 - Wellerwaard	-	-	-	-	-	
	-	538.925	-	-	-	

Totaal	11.987.556	30.403.953	12.172.038	16.199.119	9.004.633
---------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	------------------

Naast vastgestelde grondexploitaties hebben we ook overige gronden in eigendom. Die hebben wij om in te zetten bij toekomstige ontwikkelingen (strategische gronden). Deze gronden zijn materiële vaste activa (MVA). Zij staan op de balans voor de prijs waartegen zij zijn gekocht (verkrijgingswaarde) of voor de marktwaarde (als die blijvend lager is dan de verkrijgingswaarde). Deze gronden vallen pas onder 'grondbeleid' als er een grondexploitatie voor wordt vastgesteld.

Naast de gemeente zijn er nog enkele andere spelers actief op de grondmarkt van de Noordoostpolder. Met deze partijen maken we afspraken over de verdeling van de kosten. Bijvoorbeeld de kosten voor de aanleg van openbare voorzieningen. Dat doen wij in overeenkomsten. Op deze wijze loopt de gemeente minder financieel risico bij grondexploitaties die zij zelf niet uitvoert.

Het gaat om de volgende grondexploitaties:

Complexnaam	Functie	Status
Zuiderkade, Emmeloord	Wonen	In aanbouw
Smedingplein 2 (Golfslag), Emmeloord	Wonen/zorg	In aanbouw
Jura, Emmeloord	Wonen	In aanbouw
Emmelhage fase 3A, Emmeloord	Wonen	In ontwikkeling
Project Paardenmarkt, Emmeloord	Wonen	In aanbouw
Project 2 Paardenmarkt, Emmeloord	Wonen	In aanbouw
Zuiderkade 14, Emmeloord	Wonen	In aanbouw
Beursstraat 16, Emmeloord	Wonen	In aanbouw
De Deel 10, Emmeloord	Bedrijven	In aanbouw
Laagzijde 57, Marknesse	Wonen	In aanbouw
Prof. Ter Veenstraat 25, Emmeloord	Wonen	In ontwikkeling
Noordzijde 5, Emmeloord	Wonen/zorg	In aanbouw
Schoener-/Schouwstraat, Emmeloord	Wonen	In ontwikkeling
Voorsterweg 34, Marknesse	Entreegebouw	In aanbouw
Project De Kroon, Emmeloord	Wonen/werken	In ontwikkeling
Project Aandeel, Emmeloord	Wonen/werken	In ontwikkeling
Kettingplein 71-83, Emmeloord	Winkels/wonen	In ontwikkeling
Voorsterweg 38, Marknesse	Zonneweide	In ontwikkeling
Westerringweg, Creil	Huisvesting arbeidsmigranten	In ontwikkeling
Meldestraat 2, Emmeloord	Wonen	In ontwikkeling
Lange Brink 2, Luttelgeest	Wonen	In ontwikkeling
Glastuinbouw, Luttelgeest-Marknesse	Glastuinbouw	In ontwikkeling
Ambachtstraat, Rutten	Bedrijven	In ontwikkeling

Verlies- en winstneming

Verliesvoorziening

Verliezen worden onmiddellijk genomen als zij bekend zijn. We treffen dan een verliesvoorziening. Een dergelijke verliesvoorziening wordt gedekt uit de Algemene Reserve Grondexploitatie (ARG). In de onderstaande tabel staan de verliesvoorzieningen die al getroffen zijn. Het bedrag van de verliesvoorzieningen is even groot als het eventuele tekort van de betreffende grondexploitatie op eindwaarde. Het totaal van alle verliesvoorzieningen komt neer op circa € 5,2 miljoen. Dit is ongeveer een half miljoen meer ten opzichte van het MPG 2023. De reden hiervan is de verwachte negatieve eindwaarde van het Dokter Jansenpark. Dit verwachte verlies op eindwaarde is na vaststelling van de grondexploitatie in 2023 toegevoegd aan de verliesvoorziening.

Getroffen voorzieningen	Bedrag
11D - Emmelhage fase 3B	-436.844
50 - Centrumplan Emmeloord	-3.138.605
67/1 - Bant fase 1	-277.988
76 - Nagele	-479.722
82 - Wellerwaard	-123.118
84 - Kerkstraat Luttelgeest	-36.681
85-1 De Stiepe Rутten	-203.054
88 - Dokter Jansenpark	-523.836
Totaal	-5.219.848

Verwachte tussentijdse winstneming

Tussentijds winst nemen doen we op basis van de 'percentage of completion'-methode, met andere woorden naar de mate van realisatie van het complex. De BBV schrijft dit nadrukkelijk voor om te voorkomen dat in één keer grote winsten genomen worden.

Woningbouwcomplexen	2024	2025	2026	2027
Emmelhage Fase 1	-	-	-	-
Emmelhage Fase 2a	-	-	-	-
Emmelhage Fase 2b	828.473	1.133.205	-	-
Emmelhage Fase 3b	-	-	-	-
Centrumplan Emmeloord	-	-	-	-
Meldestraat Emmeloord	242.840	406.574	-	-
Luttelgeest fase 4	63.845	48.987	121.566	120.994
De Kaghe Espel	15.692	25.318	25.341	-
Ens	75.051	90.365	-	-
Bant fase 1	-	-	-	-
Bant fase 2	102.043	141.572	-	-
Espel	327.902	453.915	691.277	834.920
Creil	211.234	273.493	-	-
Luttelgeest	-	-	-	-
Marknesse Zuid fase 3	20.133	9.049	171.785	223.190
Nagele	-	-	-	-
Wellerwaard	-	-	-	-
Kerkstraat Luttelgeest	-	-	-	-
De Stiepe Rутten	-	-	-	-
Buitenom 1 Rутten	86.070	137.917	-	-
Buitenom 87 Rутten	3.838	5.842	6.686	-

Marknesse fase 4	226.980	272.606	272.220	316.442
Dokter Janssenpark	-	-	-	-
Uitbreiding camping Het Bosbad	-	-	-	-
Ens fase 2	-	76.807	84.903	132.145
Jacob Bruintjesstraat	279.286	334.991	483.916	-
Subtotaal Woningbouwcomplexen	2.483.387	3.410.641	1.857.695	1.627.690

Bedrijventerreinen	2024	2025	2026	2027
De Munt B	4.119.078	3.496.629	3.640.192	1.646.074
Munt A 34	13.322	-	-	-
Munt A 38	48.240	73.389	74.238	-
Ens 40	83.914	125.593	-	-
Dorpen 41	281.623	291.502	-	-
Ens 42	-	-	-	-
Creil 43	1.962	-	-	-
Marknesse 46	149.498	180.281	224.039	326.951
Subtotaal Bedrijventerreinen	4.697.637	4.167.393	3.938.469	1.973.025
Totaal	7.181.023	7.578.035	5.796.165	3.600.715

Vennootschapsbelasting

Gemeenten zijn vennootschapsbelastingplichtig (Vpb-plichtig). We betalen vennootschapsbelasting als we winst maken bij zogenaamde ondernemingsactiviteiten. Het voeren van grondexploitaties is volgens de criteria van de Belastingdienst een ondernemingsactiviteit. In de begroting houden we daarom rekening met een jaarlijkse gemiddelde belastingafdracht voor de grondexploitaties. En over complexe vraagstukken overleggen we met de Belastingdienst.

Risico's

Bij het voeren van grondexploitaties loopt de gemeente risico's. Onder risico's verstaan we het optreden van mee- of tegenvallers met een positief of negatief financieel gevolg. Op basis van een risicoanalyse schatten we hoe groot het financieel risico van de grondexploitaties is. We dekken een negatief financieel risico af met de Algemene Reserve Grondexploitaties. De mate waarin de reserve het financieel risico kan afdekken noemen we het weerstandsvermogen. De criteria van het weerstandsvermogen staat opgenomen in de Nota Grondbeleid. Het weerstandsvermogen van de gemeente Noordoostpolder voldoet aan de gestelde criteria.

Openbaarheidsparagraaf Woo

Openbaarheidsparagraaf Woo

Wet open overheid (Woo)

De Woo regelt het recht van burgers op informatie van de overheid. Deze wet beoogt overheden transparanter te maken door overheidsinformatie beter vindbaar en digitaal toegankelijker te maken.

De Woo kent passieve en actieve openbaarmaking.

- Passieve openbaarmaking - op verzoek van inwoners of organisaties.
- Actieve openbaarmaking - al of niet verplicht op grond van de Woo of op eigen initiatief openbaar maken van documenten.

De actieve openbaarmaking is in 2023 rijksbreed opgestart. In vier opvolgende tranches moeten 17 categorieën van documenten actief openbaar worden gemaakt. Vanaf juni 2023 zijn overheden hiermee aan het proefdraaien. Uiteindelijk wordt per categorie of tranche een ingangsdatum bepaald waarop de actieve openbaarmaking verplicht wordt.

De inrichting van de landelijke voorziening Platform Open Overheidsinformatie (PLOOI) is stopgezet. PLOOI was bedoeld voor de actieve openbaarmaking van de verplichte informatie-categorieën. Daarvoor in de plaats heeft de minister van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties medio 2023 besloten om een Woo-index in te richten. Dit is een verwijsindex met zoekfunctie zodat gebruikers (inwoners, bedrijven) de door hen gezochte documenten kunnen vinden.

Nu er geen landelijk platform voor de actieve openbaarmaking komt moeten alle overheden zelf een platform realiseren voor de actieve openbaarmaking van documenten. Onderzocht wordt wat voor onze gemeente een goede oplossing is. De aansluiting op de Woo-index verloopt via het Register van Overheidsorganisaties (ROO). Elke overheidsinstantie is verplicht daarvoor een ROO-redacteur aan te stellen.

De invoering van de actieve openbaarmaking is van invloed op de manier van werken van medewerkers. Documenten moeten geschikt zijn of geschikt worden gemaakt om te publiceren. Documenten moeten worden geanonimiseerd en AVG-proof gemaakt. Vertrouwelijke teksten moeten worden weggelakt. Opstellers van documenten moeten ervoor zorgen dat documenten voldoen aan de eisen van taal- en toegankelijkheid. Met een stappenplan wordt hier in 2024 naartoe gewerkt. Verder worden de financiële- en formatieve gevolgen van deze wet geïnventariseerd.

Begroting

Overzicht van baten en lasten

Programma	Begroting 2024
bedragen x € 1.000	
Lasten	
Fysieke Leefomgeving	-49.411
Sociale leefbaarheid	-17.482
Economische ontwikkeling	-3.132
Dienstverlening en besturen	-4.321
Financiën	-1.329
Sociaal Domein	-70.934
Totale lasten	-146.609
Baten	
Fysieke Leefomgeving	25.534
Sociale leefbaarheid	3.455
Economische ontwikkeling	506
Dienstverlening en besturen	707
Financiën	534
Sociaal Domein	20.659
Totale baten	51.394
Saldo van de programma's	-95.210
Algemene dekkingsmiddelen	
Dividend	50
Lokale heffingen	14.727
Saldo financieringsfunctie	1.132
Algemene uitkeringen	107.940
Subtotaal Algemene dekkingsmiddelen	123.849
Overhead	-20.167
Vennootschapsbelasting (Vpb)	-
Onvoorziene lasten	-100
Subtotaal Overhead	-20.267
Resultaat voor bestemming	8.372
Toevoeging aan reserves	-15.871
Onttrekking aan reserves	8.323
Saldo mutaties reserves	-7.548
Gerealiseerd resultaat	824

Financieel meerjarenperspectief 2024-2027

bedragen x € 1.000

Meerjarenraming	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Overhead, reserves en resultaat	-16.140	-18.554	-20.267	-19.836	-19.285	-19.216
Fysieke Leefomgeving	-17.991	-21.425	-23.878	-23.318	-23.465	-22.289
Sociale leefbaarheid	-11.623	-12.566	-14.027	-14.443	-15.400	-15.178
Economische ontwikkeling	-1.020	-1.962	-2.126	-1.759	-1.676	-1.692
Dienstverlening en besturen	-3.231	-3.725	-3.614	-3.576	-3.575	-3.558
Financiën	113.050	111.714	122.559	121.904	112.295	112.443
Sociaal Domein	-43.212	-47.155	-50.275	-47.670	-47.348	-47.040
Programma baten en lasten	19.835	6.328	8.372	11.302	1.545	3.470
Mutatie reserves	-9.369	-6.152	-7.548	-10.479	-721	-2.656
Mutatie reserves	-9.369	-6.152	-7.548	-10.479	-721	-2.656
Resultaat na bestemming	10.465	175	824	822	824	814

Begrotingsrichtlijnen

Voor het opstellen van de meerjarenprogrammabegroting 2024-2027 worden voor het komende begrotingsjaar de volgende richtlijnen voorgesteld:

Beleid

- De huidige meerjarenraming 2024-2026 van de vigerende meerjarenprogrammabegroting 2023-2026 vormt de basis voor het opstellen van de meerjarenprogrammabegroting 2024-2027 waarbij het jaar 2026 wordt geëxtrapoleerd naar het jaar 2027.
- Het coalitieakkoord 2022-2026 alsmede eerder vastgestelde perspectiefnota's en de uitkomsten van de perspectiefnota 2024-2027 worden verwerkt in de meerjarenprogrammabegroting 2024-2027.
- Raadsbesluiten genomen tot en met de raadsvergadering van juli 2023 worden verwerkt in de meerjarenprogrammabegroting 2024-2027 (hierna: programmabegroting 2024-2027).
- Raadsbesluiten genomen van augustus 2023 tot en met december 2023 met meerjarige (structurele) gevolgen worden verwerkt in wijzigingen op de primitieve programmabegroting 2024-2027.
- De meicirculaire 2023 wordt gebruikt voor het opstellen van de programmabegroting 2024 - 2027, tenzij substantiële verlagingen of verhogingen in de septembercirculaire 2023 worden gepresenteerd die het geheel aan gemeentelijke beleidsdoelen in een ander daglicht stelt.

Kostenontwikkeling

- Het uitgangspunt van gemeente Noordoostpolder is dat de correctie voor inflatie en salariskosten inclusief premies worden opgevangen door een bijstelling van de algemene uitkering van het gemeentefonds. Hierbij wordt rekening gehouden met het feit dat de precieze hoogte en totale omvang van het gemeentefonds op dit moment nog niet zeker is.
- In de programmabegroting 2024-2027 wordt het prijspeil in de materiële sector gelijkgesteld aan het prijspeil 2023, +3,9% zijnde de prijsontwikkeling Bruto Binnenlands Product (bron: CEP maart 2023).
- In het algemeen geldt het prijspeil van 2023, +3,9% correctie voor inflatie voor subsidies, gemeenschappelijke regelingen en dergelijke tenzij deze rechtstreeks zijn gekoppeld aan (bepaalde) personeelskosten of onder budgetfinanciering vallen, exclusief zogenoemde waarderingssubsidies. In het geval op een specifieke subsidie wordt bezuinigd, vindt deze bezuiniging plaats voordat de inflatiecorrectie voor 2024 wordt toegepast.
- Salariskosten en afgeleiden hiervan worden voor de vastgestelde begrotingsuitvoering geraamd op het niveau van 2023 +5,2% correctie voor salarisoniveau en premies op basis van de toegestane formatieomvang (bron: CEP maart 2023).
- Voor het berekenen van de hoogte van de subsidies aan grote gesubsidieerde instellingen wordt uitgegaan van een gewogen gemiddelde van de inflatiecorrectie voor materiële budgetten en correctie voor salarisontwikkelingen, namelijk +4,88%.
- Er wordt reëel geraamd en afwijkingen op onder andere prijsontwikkelingen worden toegelicht en gemotiveerd.
- Per 1 januari 2024 wordt een inwonertal gehanteerd van 50.000.
- De gevolgen van areaalvergroting alsmede de overige ontwikkelingen worden reëel geraamd en geacht begrepen te zijn in de areaaluitbreidingseffecten van de algemene uitkering.
- De tarieven voor OZB stijgen maximaal met de inflatiecorrectie die het Rijk hanteert voor het bepalen van het rekentarief (inkomstenmaatstaf onroerendezaakbelasting niet-woningen eigenaren en gebruikers en woningen eigenaren), voor nu bedraagt deze correctie +3,9%.
- De tarieven voor gemeentelijke belastingen, retributies, rechten en gebruiksvergoedingen worden bij het aanbieden van de begroting ter besluitvorming aangeboden waarbij het uitgangspunt kostendekkende tarieven en/of huidige tarieven 2023 gecorrigeerd met inflatie van +3,9%.
- De overhead wordt extracomptabel toegerekend aan producten die tariefgerelateerd zijn over het totaal van de lasten per tariefgerelateerd product.
- Voor de grondexploitatie geldt dat de overhead intracomptabel per grondexploitatiecomplex wordt verwerkt over het totaal van de lasten.
- Voor reisdocumenten/rijbewijzen geldt dat de tarieven aan een wettelijk maximum gebonden zijn, die prevaleren boven het uitgangspunt van kostendekkendheid.
- (Vervangings)investeringen worden geraamd in de primitieve programmabegroting 2024-2027.

- Voor nieuwe investeringen wordt een rentepercentage van +0% gehanteerd.
- Investeringen met een maatschappelijk nut worden in basis gefinancierd met gegenereerde en te genereren middelen uit vrije kasstromen en voor zover de te vormen afschrijvingsreserve kan worden gedekt uit de reserves.
- Voor de gebruikelijke reserves wordt een inflatiepercentage van +3,9% gehanteerd.
- Voor de grondexploitaties wordt een gewogen rentepercentage van + 0,97% gehanteerd.
- De grondprijzen voor woningbouw en bedrijventerreinen worden door het college vastgesteld middels de grondprijzenbrief en ter informatie gestuurd aan de raad(scommissie).

De uitgangspunten voor grondprijzen zijn:

- a. aantrekkelijkheid van de kavels;
- b. verhouding/aandeel grondwaarde in totale waarde gerealiseerde woning;
- c. verwachtingen markt versus beschikbaarheid grond.

Overzicht taakvelden

			bedragen x € 1.000					
Taakveld	(Programma)	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting			
		2022	2023	2024	2025	2026	2027	
0. Bestuur en Ondersteuning								
0.1	Bestuur	(4)	-2.632	-2.874	-2.786	-2.785	-2.785	-2.768
0.10	Mutaties reserves	(0)	-9.369	-6.152	-7.548	-10.479	-721	-2.656
0.2	Burgerzaken	(4)	-599	-852	-828	-791	-791	-790
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	(3)	-362	-849	-759	-490	-366	-358
0.4	Overhead	(0)	-15.753	-17.454	-20.167	-19.736	-19.185	-19.116
0.5	Treasury	(5)	534	280	1.494	991	488	235
0.61	OZB-woningen	(5)	6.082	6.124	6.578	6.579	6.579	6.579
0.62	OZB niet-woningen	(5)	6.027	6.413	6.942	6.943	6.943	6.943
0.64	Belasting overig	(5)	-	-	-10	-10	-10	-10
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	(5)	100.685	99.072	107.940	107.770	98.592	98.869
0.8	Overige baten en lasten	(5)	-278	-174	-386	-368	-296	-172
0.81	Onvoorziene lasten	(0)	-	-1.100	-100	-100	-100	-100
0.9	Vennootschapsbelasting (Vpb)	(0)	-387	-	-	-	-	-
Totaal			83.949	82.434	90.371	87.523	88.347	86.656
1. Veiligheid								
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	(1)	-3.066	-3.537	-3.870	-3.922	-3.925	-3.925
1.2	Openbare orde en veiligheid	(1)	-1.319	-1.528	-1.644	-1.447	-1.436	-1.415
Totaal			-4.385	-5.064	-5.513	-5.369	-5.361	-5.340
2. Verkeer, vervoer en waterstaat								
2.1	Verkeer en vervoer	(1)	-7.762	-8.302	-9.462	-9.256	-9.443	-8.855
2.2	Parkeren	(1)	-	-52	-50	-50	-50	-50
2.3	Recreatieve havens	(3)	-11	-26	-27	-27	-27	-27
2.4	Economische havens en waterwegen	(1)	-387	-336	-347	-355	-355	-352
Totaal			-8.161	-8.716	-9.886	-9.687	-9.874	-9.284
3. Economie								
3.1	Economische ontwikkeling	(3)	-82	-79	-565	-473	-514	-538
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	(1)	1.495	-2	-	-	-	-
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	(3)	-694	-783	-728	-723	-723	-723
3.4	Economische promotie	(3)	130	-225	-47	-46	-46	-46
Totaal			848	-1.089	-1.340	-1.242	-1.283	-1.307

4. Onderwijs								
4.2	Onderwijshuisvesting	(2)	-2.884	-3.115	-3.325	-3.732	-3.956	-3.754
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	(2)	-1.537	-1.926	-1.868	-1.825	-1.829	-1.829
Totaal			-4.421	-5.042	-5.193	-5.557	-5.784	-5.583
5. Sport, cultuur en recreatie								
5.1	Sportbeleid en activering	(2)	-179	-361	-174	-173	-173	-173
5.2	Sportaccommodaties	(2)	-2.509	-2.613	-3.765	-3.820	-4.632	-4.621
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	(2)	-2.624	-2.640	-2.798	-2.797	-2.742	-2.732
5.4	Musea	(2)	-333	-271	-322	-322	-322	-322
5.5	Cultureel erfgoed	(2)	-316	-401	-486	-484	-484	-484
5.6	Media	(2)	-1.240	-1.237	-1.290	-1.290	-1.263	-1.263
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	(1)	-4.605	-4.574	-5.092	-5.105	-5.082	-5.072
Totaal			-11.807	-12.098	-13.926	-13.991	-14.698	-14.667
6. Sociaal domein								
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	(6)	-1.729	-4.030	-5.409	-5.262	-5.262	-5.273
6.2	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	(6)	-988	-1.559	-2.430	-2.176	-2.176	-2.176
6.3	Inkomensregelingen	(6)	-6.037	-4.781	-4.001	-3.736	-3.736	-3.736
6.4	WSW en beschut werk	(6)	-5.624	-5.532	-5.993	-5.845	-5.509	-5.190
6.5	Arbeidsparticipatie	(6)	-2.346	-2.480	-2.461	-2.387	-2.387	-2.387
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	(6)	-1.950	-2.197	-2.648	-2.574	-2.574	-2.574
6.71a	Huishoudelijke hulp (WMO)	(6)	-3.729	-4.266	-4.766	-4.570	-4.570	-4.570
6.71b	Begeleiding (WMO)	(6)	-3.069	-3.289	-2.916	-2.839	-2.839	-2.839
6.71c	Dagbesteding (WMO)	(6)	-1.331	-1.771	-1.711	-1.711	-1.711	-1.711
6.72	Maatwerkdienstverlening	(6)	-13.820	-	-	-	-	-
6.72a	Jeugdhulp begeleiding	(6)	-	-3.021	-1.771	-1.746	-1.746	-1.746
6.72b	Jeugdhulp behandeling	(6)	-	-1.931	-2.141	-2.141	-2.141	-2.141
6.72c	Jeugdhulp dagbesteding	(6)	-	-1.309	-1.026	-1.026	-1.026	-1.026
6.72d	Jeugdhulp zonder verblijf overig	(6)	-	-324	-197	-197	-197	-197
6.73a	Pleegzorg	(6)	-	-1.158	-899	-899	-899	-899
6.73b	Gezinsgericht	(6)	-	-	-1.500	-1.500	-1.500	-1.500
6.73c	Jeugdhulp met verblijf overig	(6)	-	-3.105	-3.166	-1.850	-1.866	-1.866
6.74a	Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	(6)	-	-3.067	-2.918	-2.918	-2.918	-2.918
6.74b	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	(6)	-	-	-461	-461	-461	-461
6.74c	Gesloten plaatsing	(6)	-	-398	-319	-319	-319	-319
6.81a	Beschermd wonen (WMO)	(6)	686	208	56	56	56	56
6.82	Geëscaleerde zorg 18	(6)	-1.154	-	-	-	-	-
6.82a	Jeugdbescherming	(6)	-	-937	-1.195	-1.195	-1.195	-1.195

6.82b	Jeugdreclassering	(6)	-	-104	-94	-94	-94	-94
Totaal			-41.091	-45.051	-47.963	-45.389	-45.069	-44.760
7. Volksgezondheid en milieu								
7.1	Volksgezondheid	(6)	-2.121	-2.104	-2.311	-2.281	-2.280	-2.280
7.2	Riolering	(1)	1.030	1.120	1.158	1.158	1.162	1.164
7.3	Afval	(1)	1.513	1.681	2.144	2.144	2.144	2.144
7.4	Milieubeheer	(1)	-2.049	-1.994	-2.756	-2.597	-2.596	-2.606
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	(1)	-16	10	-60	-60	-60	-60
Totaal			-1.643	-1.287	-1.826	-1.635	-1.629	-1.638
8. Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing								
8.1	Ruimte en leefomgeving	(1)	-1.473	-1.553	-1.710	-1.693	-1.693	-1.614
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	(1)	-187	-	-	-	-	-
8.3	Wonen en bouwen	(1)	-1.164	-2.359	-2.189	-2.136	-2.132	-1.648
Totaal			-2.824	-3.912	-3.899	-3.829	-3.826	-3.262
9. Kostenplaatsen								
9.9	Kostenplaatsen	(9)	-	-	-	-	-	-
Totaal			10.465	175	824	822	824	814

Overzicht structurele en incidentele baten en lasten

Structureel begrotingsaldo

bedragen x € 1.000				
Presentatie van het structurele begrotingsaldo	2024	2025	2026	2027
Saldo baten en lasten vóór bestemming	8.371	11.302	1.545	3.470
Incidentele mutaties reserves:				
- Onttrekkingen aan reserves	7.433	8.939	3.088	814
- Toevoegingen aan reserves	12.130	16.398	1.633	1.197
Structurele mutaties reserves:				
- Onttrekkingen aan reserves	891	992	2.030	2.045
- Toevoegingen aan reserves	3.741	4.013	4.206	4.318
Incidentele baten en lasten:				
- Incidentele baten	15.456	10.791	10.628	10.006
- Incidentele lasten	15.529	10.850	10.687	10.064
Structureel begrotingsaldo	897	881	882	872

Incidentele toevoegingen en onttrekkingen reserves

					bedragen x € 1.000
Incidentele onttrekking reserves	2024	2025	2026	2027	Naam reserve
Renovatie Kadoelerbrug	400	6.100	-	-	Beleidsplan
Tijdelijke huisvesting VO Campus	-	-	200	-	Beleidsplan
Friciekosten Grip op sociaal domein	95	-	-	-	Beleidsplan
Biodiversiteit Openbare ruimte	25	25	-	-	Beleidsplan
Jongerenraad	10	10	10	-	Beleidsplan
Right to Challenge	10	10	10	-	Beleidsplan
Verhaal van de Polder	10	10	10	-	Beleidsplan
Veilige buitenwegen	400	400	400	-	Beleidsplan
Leader 2023-2030	100	250	250	-	Beleidsplan
Ondermijning OOV	75	-	-	-	Beleidsplan
Leefomgeving scholen	50	50	50	-	Beleidsplan
Jeugdeducatiefonds	20	20	20	20	Beleidsplan
Klimaat en Energie (CDOKE)	80	-	-	-	Beleidsplan
Klimaatadaptatie	60	-	-	-	Beleidsplan
Duurzame MJOP (DMJOP)	400	-	-	-	Beleidsplan
Actualisatie register externe veiligheid	100	-	-	-	Beleidsplan
Inventarisatie uitvoeringsplan wegen	100	-	-	-	Beleidsplan
Uitvoeringsagenda Waterloopbos e.o.	25	-	-	-	Beleidsplan
Clustervorming bedrijfsleven	50	50	50	50	Beleidsplan
Digitale weerbaarheid	60	-	-	-	Beleidsplan
Doorontwikkeling naar de cloud	350	250	-	-	Beleidsplan
Datamigratie	150	150	-	-	Beleidsplan
Regionale samenwerking SD en jeugdhulp	82	82	82	82	Beleidsplan
Jeugdzorg Scheiden zonder schade	25	-	-	-	Beleidsplan
Huisartsentekort	30	-	-	-	Beleidsplan
Regionale samenwerking Zwolle	183	213	243	260	Beleidsplan
Inzet tijdelijk personeel	2.452	320	80	-	Beleidsplan
Kasschuifmethode	-	-	825	-	Beleidsplan
Opschorten verhoging huur sport	77	44	-	-	Beleidsplan
Renovatie Atletiekbaan	695	-	-	-	Beleidsplan
Pumptrackbaan	200	-	-	-	Beleidsplan
Project NOP de Ruimte	150	150	150	200	Beleidsplan
Lobby Lelylijn	100	200	200	-	Beleidsplan
Bezuinigingstaakstelling 'on hold' gezet	47	93	-	-	Beleidsplan
Regionale samenwerking Zwolle	47	49	51	-	GREX
Regionale samenwerking NFO	60	-	-	-	GREX
Openbare ruimte Centrumplan Emmeloord	40	40	40	40	GREX
Vorbereidingskosten toekomstige grexen	173	172	168	163	GREX
Programma Leader 3 t/m 2022	250	-	-	-	GREX

Leefbaarheid & wonen	193	251	249	-	GREX
Sociaaleconomisch beleid 2020-2024	60	-	-	-	Ontwikkelingsfonds werk
Totaal	7.433	8.939	3.088	814	

					bedragen x € 1.000
Incidentele toevoegingen reserves	2024	2025	2026	2027	Naam reserve
Algemene uitkering Gemeentefonds	4.895	3.696	255	62	Beleidsplan
Egalisatie stand programmabegroting 2023-2026	3.337	3.940	-	-	Beleidsplan
Kasschuifmethode	-	825	-	-	Beleidsplan
Windenergie	10	10	10	-	Beleidsplan
Tijdelijk uitzetten liquide middelen	1.250	750	250	-	Beleidsplan
Voorzien in Vastgoed	1.343	1.076	1.118	1.135	Egalisatiereserve ViV
Afschrijvingsreserve pumptrackbaan (storting)	200	-	-	-	AR pumptrackbaan
Afschrijvingsreserve Renovatie Kadoelerbrug (storting)	400	6.100	-	-	AR Kadoelerbrug
Afschrijvingsreserve Renovatie Atletiekbaan (storting)	695	-	-	-	AR Atletiekbaan
Totaal	12.130	16.398	1.633	1.197	

Structurele toevoegingen en onttrekkingen reserves

Structurele toevoegingen reserves	2024	2025	2026	2027	bedragen x € 1.000
					Naam reserve
Belastingapplicatie (tot 2027)	16	16	16	16	Beleidsplan
USD-applicatie (tot 2027)	8	8	8	8	Beleidsplan
MFC Tollebeek + Nagele	12	12	12	12	MFC Tollebeek/Nagele
Bruggen	400	400	400	400	Vervanging bruggen
Openbare verlichting (armaturen en lichtmasten)	205	205	205	205	AR Openb. verlichting
	642	642	642	642	
Rentetoevoeging	3.100	3.371	3.564	3.676	Diverse reserves
Totaal	3.741	4.013	4.206	4.318	

Structurele onttrekking reserves	2024	2025	2026	2027	Naam reserve
Grenscorrectie (jaarlijkse vrijval middelen)	73	70	67	64	Reserve beleidsplan
Huur uitbreiding De Wissel Luttelgeest	34	34	34	34	Reserve onderwijs.
Kerkenbudget (kleine aanvragen)	15	15	15	15	Reserve kerktorens
Voorzien in Vastgoed	40	40	40	40	Egalisatiereserve VIV
Culturele visitekaartjes	20	20	20	20	Reserve BKC
Kapitaallasten (dekking afschrijvingsreserves)	709	814	1.854	1.872	Afschrijvingsreserves
Totaal	891	992	2.030	2.045	

Incidentele baten en lasten

bedragen x € 1.000				
Incidentele baten en lasten (ten gunste van / ten laste van exploitatie)	2024	2025	2026	2027
Incidentele baten				
Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)	785	785	623	-
Oekraïne	4.493	-	-	-
Verkoop snippergroen	8	8	8	8
Baten grondexploitatie	23	23	23	23
Mutatie balanspost voorraden	10.147	9.975	9.975	9.975
	15.456	10.791	10.628	10.006
Incidentele lasten				
Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)	785	785	623	-
Oekraïne	4.493	-	-	-
POK dienstverlening	69	66	66	66
Versterking omgevingsveiligheidsdiensten	12	-	-	-
Lasten grondexploitatie	10.170	9.998	9.998	9.998
	15.529	10.850	10.687	10.064

Bijlagen

Algemene dekkingsmiddelen

		bedragen x € 1.000					
Taakveld		Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenbegroting		
		2022	2023	2024	2025	2026	2027
0.5	Treasury	742	471	1.709	1.206	703	450
0.61	OZB-woningen	6.135	6.338	6.902	6.902	6.902	6.902
0.62	OZB niet-woningen	6.490	6.792	7.325	7.325	7.325	7.325
0.64	Belasting overig	-	-	94	94	94	94
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	100.689	99.076	107.945	107.775	98.597	98.874
Totaal		114.055	112.677	123.975	123.302	113.621	113.645

Overzicht reserves

bedragen x € 1.000					
Naam reserves	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027
E004 Eigen kapitaal	20.250	20.250	20.250	20.250	20.250
Totaal algemene reserves	20.250	20.250	20.250	20.250	20.250
E239 Egalisatiereserve afvalstoffenheffing	16	16	16	16	16
E242 Egalisatiereserve riolering	876	876	876	876	876
E247 Egalisatiereserve begraven	62	62	62	62	62
Totaal egalisatiereserves	954	954	954	954	954
E001 Beleidsplan	38.419	42.751	45.167	44.822	45.981
E024 Onderhoud uitbreiding Tollebeek	207	215	223	232	241
E026 Vervanging bruggen	7.058	7.733	8.435	9.164	9.921
E029 Investeringsbudget Landelijk Gebied	289	289	289	289	289
E041 Ontwikkelingsfonds st. werkgelegenheid	217	165	172	178	185
E043 Eu-co-financiering phasing-out programma	871	904	940	976	1.014
E070 Egalisatiereserve huisvesting onderwijs	745	745	745	745	745
E071 Onderwijs	2.212	2.294	2.378	2.466	2.557
E072 Onderhoud Tollebeek/Nagele	141	153	165	177	189
E205 Onderwijsachterstanden exceptionele groei	150	156	162	169	175
E240 Onderhoud/vervanging speelplaatsen	4	4	4	5	5
E244 Optimaliseren afvalwatersysteem	19	19	19	19	19
E245 Transitiegelden Zuiderzeelijn	586	586	586	586	586
E265 Startersleningen	1.654	1.654	1.654	1.654	1.654
E267 Duurzaam vervoer	3	3	3	3	3
E269 Onderhoud wegen N50	671	671	671	671	671
E271 Restauratie monumenten	165	171	178	185	192
E272 Kerktorens	83	71	59	46	33
E273 Duurzaamheidsleningen	690	690	690	690	690
E275 Hardware	23	23	23	23	23
E278 Duurzame particuliere wvb Nagele	275	275	275	275	275
E280 Nog uit te voeren werkzaamheden	422	422	422	422	422
E281 Blijverslening	300	300	300	300	300
E290 Exploitatie poldertoren	220	229	238	247	257
E301 Algemene reserve grondexploitatie	14.104	13.341	12.829	12.321	12.118
E308 BKC	209	197	185	173	160
E310 Sociaal Domein	1	1	1	1	1
E311 Degeneratiekosten glasvezelproject	335	335	335	335	335
E313 Egalisatiereserve VIV	9.482	11.914	14.151	16.497	18.952
E314 Sociaaleconomische ontwikkeling	146	146	146	146	146
E315 Compensatie tekorten jeugdzorg	2.692	2.692	2.692	2.692	2.692
Totaal overige bestemmingsreserves	82.392	89.149	94.137	96.507	100.830

D001 AR Rotondes Emmeloord Centrum	1.199	1.127	1.055	984	912
D002 AR Rotonde Moerasandijviestraat	279	268	258	247	236
D003 AR Marknesserbrug	3.964	3.856	3.748	3.639	3.531
D004 AR Verkeerssituatie Europalaan	481	465	450	435	419
D005 AR Verkeersregelinstallaties	197	176	155	133	112
D006 AR Uitvoeringsplan speelplaatsen	307	282	253	224	195
D011 AR Uitbreiding Groenhorstcollege PRO	496	463	430	397	364
D012 AR Groenhorstcollege OLP en meubilair	99	92	86	79	73
D013 AR Boni Mavo OLP en meubilair	48	45	42	38	35
D014 AR Rotonde Urkerweg/Scandinaviëlaan	256	242	229	215	202
D015 AR Loswallen Bant en Marknesse	119	114	110	106	102
D016 AR MFA Rutten	1.955	1.895	1.836	1.777	1.718
D017 AR Skatebaan	114	108	102	96	90
D018 AR Nagelerweg-Amsterdamweg-Randweg	239	231	223	215	207
D019 AR Lichtmasten	760	865	960	1.052	1.142
D020 AR Armaturen	515	563	607	647	681
D021 AR Olp en meubilair De Koperwiek	6	6	6	5	5
D022 AR Olp en meubilair Alb Schweitzerschool	13	12	11	10	9
D023 AR Uitbreiding Kindvoorziening Luttelgeest	167	162	157	152	147
D024 AR Dorpshuis de Bosfluitier Luttelgeest	594	570	547	523	500
D025 AR Uitbreiding De Locomotief Triade	369	359	350	341	332
D026 AR Dorpshuis de Marke Marknesse	752	733	715	696	677
D027 AR Zwembad Bosbad	19.208	19.208	19.208	18.341	17.474
D028 AR Renovatie Barak Emmeloord	191	183	175	167	159
D029 AR Peuteropvang Triangel Emmeloord	92	92	90	88	85
D030 AR Peuteropvang Marknesse	0	0	-4	-8	-11
D031 AR Wegen	579	565	551	537	523
D032 AR Jongeren centrum de Klos	0	0	-8	-16	-25
D033 AR Reconstructie Leeuwenkruising	320	303	287	271	254
D034 AR Kinderopvang MFA Rutten	506	493	480	466	453
D035 AR Sport- en dorps huis MFA Rutten	1.034	1.011	988	965	942
D038 AR dr. Jansencentrum	73	73	73	73	73
D039 AR Atletiekbaan	425	1.120	1.064	1.008	952
D041 AR Infrastructuur Espelerlaan	500	480	460	440	420
D042 AR Devices	420	315	210	105	0
D043 AR Tijdelijke stroom MFA Rutten	1	1	1	1	1
D044 AR Bermverharding erftoegangswegen	277	268	258	248	239
D045 AR Hybride vergaderen	41	37	33	29	25
D046 AR Renovatie Kadoelerbrug	0	400	6.500	6.338	6.175
D047 AR Pumptrackbaan	0	200	192	184	176
D048 AR Buurthuis De Brulboei Emmeloord	0	0	0	0	-11
D051 AR Peuteropvang en BSO Ens	0	0	-8	-16	-24

D052 AR Peuteropvang en BSO Bant	0	0	0	-4	-8
D605 AR VO-campus	5.700	5.700	5.700	5.700	5.700
Totaal afschrijvingsreserves	42.294	43.085	48.576	46.927	45.259
Totaal	145.889	153.437	163.916	164.638	167.293

Overzicht voorzieningen

bedragen x € 1.000						
Stand van voorzieningen	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027
Pensioenen wethouders	4.649	4.649	4.649	4.649	4.649	4.649
Verlofsparen	18	18	18	18	18	18
Wachtgeld wethouders	438	179	57	-	-	-
Wegen, straten en pleinen	1.762	1.336	477	187	131	3
Gemeentelijke gebouwen	5.825	2.448	2.273	537	350	5
Museum Schokland	190	227	243	256	164	5
Onderhoud buitensport	122	122	122	122	122	122
Groot onderhoud Carillon	18	26	35	44	53	62
Renovatie riolering	3.422	2.457	1.758	1.154	1.034	722
Totaal	16.443	11.463	9.632	6.967	6.521	5.585

Geprognosticeerde balans

bedragen x € 1.000								
	rekening	rekening	rekening	begroting	begroting	begroting	begroting	begroting
Activa	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Immateriële vaste activa	1.270	1.179	733	2.350	9.317	25.793	42.272	43.563
Materiële vaste activa	90.345	81.445	83.315	88.681	125.220	130.462	129.228	126.573
Financiële vaste activa	5.070	4.742	4.401	4.165	4.101	4.036	3.972	3.908
Totaal Vaste Activa	96.685	87.366	88.449	95.196	138.638	160.291	175.472	174.044
Voorraden	17.289	15.798	16.596	21.086	7.320	6.500	6.500	6.500
Uitzettingen <1 jaar	35.604	56.670	71.696	89.000	71.000	55.000	35.000	35.000
Liquide middelen	434	437	437	437	437	437	437	437
Overlopende activa	12.434	13.872	20.998	16.770	16.770	16.770	16.770	16.770
Totaal Vlottende Activa	65.762	86.777	109.727	127.293	95.527	78.707	58.707	58.707
Totaal Activa	162.446	174.143	198.177	222.489	234.165	238.998	234.179	232.751
Passiva								
Eigen vermogen	117.240	131.135	150.899	185.143	197.950	204.844	200.351	199.548
Voorzieningen	13.788	15.904	19.079	9.006	7.874	5.814	5.487	4.863
Vaste schuld	5.010	4.965	4.868	4.868	4.868	4.868	4.868	4.868
Totaal Vaste Passiva	136.038	152.004	174.846	199.017	210.692	215.526	210.707	209.280
Vlottende schuld	5.361	4.496	5.972	5.972	5.972	5.972	5.972	5.972
Overlopende passiva	21.047	17.644	17.358	17.500	17.500	17.500	17.500	17.500
Totaal Vlottende Passiva	26.408	22.139	23.330	23.472	23.472	23.472	23.472	23.472
Totaal Passiva	162.446	174.143	198.177	222.489	234.164	238.998	234.179	232.752

EMU

	2024	2025	2026	2027
	bedragen x € 1.000			
EMU-SALDO	-18.064	-16.064	-20.064	-64
EMU-SALDO referentiewaarde	-7.089	-7.089	-7.089	-7.089
Verschil EMU-saldo & referentiewaarde	-10.975	-8.975	-12.975	7.025

Mutaties (1 januari tot en met 31 december)	Activa	Financiële vaste activa	Kapitaalverstrekkingen en leningen	-64	-64	-64	-64
			Uitzettingen	-	-	-	-
		Vlottende activa	Uitzettingen	-18.000	-16.000	-20.000	-
			Liquide middelen	-	-	-	-
	Overlopende activa		-	-	-	-	
	Passiva	Vaste Passiva	Vaste schuld	-	-	-	-
		Vlottende passiva	Vlottende schuld	-	-	-	-
Overlopende passiva			-	-	-	-	

Investeringsen

Omschrijving investeringen	bedragen x € 1.000			
	2024	2025	2026	2027
(Voorbereiding) renovatie zwembad Bosbad	21.214	-	-	-
VO Campus	7.185	16.683	16.683	1.490
School Emmelhage	7.140	-	-	-
Onderwijsexpertisecentrum	2.530	-	-	-
Renovatie Mariabasisschool	450	-	-	-
Renovatie CBS De Zeester	554	-	-	-
Renovatie CBS Het Lichtschip	469	-	-	-
Renovatie CBS De Schalmei	396	-	-	-
Renovatie CBS De Planthof	587	-	-	-
Renovatie OBS De Driesprong	358	-	-	-
Renovatie OBS Roderik van Voorst	444	-	-	-
Renovatie OBS De Regenboog Ens	-	590	-	-
Renovatie SWS De Wending Bant	-	379	-	-
Renovatie RKBS De Horizon Ens	-	-	643	-
Renovatie RBS Eben Haëzer	-	-	551	-
Renovatie OJS De Zevensprong	-	-	-	1.158
Renovatie gymlokaal Bant	-	505	-	-
Renovatie gymlokaal Revelsant	-	483	-	-
Renovatie gymlokaal Kraggenburg	-	-	513	-
Renovatie Buurthuis De Brulboei	-	-	266	-
Vloerbedekking Brandweergarage	-	26	-	-
Vervanging speeltoestellen sporthallen	125	125	125	125
Legionella beheersing gymlokalen en sporthallen	-	-	215	-
Peuteropvang Marknesse	95	-	-	-
Peuteropvang en BSO Ens	200	-	-	-
Peuteropvang en BSO Bant	-	101	-	-
Peuteropvang en BSO Emmeloord	-	-	-	311
Uitbreiding Triangel Emmeloord	92	-	-	-
Jongeren centrum de Klos	329	-	-	-
Fonteinen stadsgracht Emmeloord	21	-	-	-
Aanleg pumptrackbaan	200	-	-	-
Renovatie Kadoelerbrug	350	6.100	-	-
Investeringsen milieustraat	-	-	75	20
Vervanging tractie	301	348	71	662
Afstandsbediening 4 bruggen Emmeloord	-	50	-	-
Zonwering centrale hal gemeentehuis	-	43	-	-
Vervanging openbare verlichting	480	205	205	-
Vervanging hardware automatisering	235	235	235	890

Vervanging aanschaf telefoons	130	130	130	130
Vervanging software automatisering	105	105	105	105
ICT-infrastructuur werf	-	-	109	-
Data en telefonie gemeentehuis	-	-	97	-
Gebouwenbeheersystemen energie	-	-	150	-
Inventaris gemeentehuis en -werf	171	41	181	41
GPS-systeem geo-informatie	-	-	30	-
Vervanging 21 AED's	-	-	-	42
Containers bij hoogbouw	435	-	-	-
Herstraten voetpaden begraafplaatsen	40	40	40	40
Speeltoestellen speelplaatsen	50	-	-	-
Toplaag kunstgras hoofdveld Flevo Boys	372	-	-	-
2 Kunstgrasvelden Hockey/korfbal toplaag	-	480	-	-
2 Kunstgrasvelden voetbal toplaag Ervenbos	-	457	-	-
Renovatie atletiekbaan	1.120	-	-	-
Totaal	46.178	27.126	20.424	5.013

Arbeidsgerelateerde kosten

bedragen x € 1.000			
Arbeidsgerelateerde kosten	Loonsom	Overige kosten	Totaal
Cluster:			
Directie	612	4	616
Beleidsontwikkeling	5.343	58	5.401
Ingenieursbureau	3.341	55	3.395
Wijkbeheer	3.520	153	3.673
Vergunning en handhaving	2.554	56	2.611
Klant Contact Centrum	3.192	26	3.218
Uitvoering Sociaal Domein	6.136	54	6.190
Werkcorporatie	802	11	813
Advies	4.224	53	4.277
B&FPC	2.602	31	2.633
Interne Dienstverlening	3.316	44	3.360
Griffie	348	2	350
Totaal bestuursdienst en griffie	35.990	546	36.536
Burgemeester en wethouders	647	24	671
Gemeenteraadsleden	575	73	648
Totaal bestuursorganen	1.222	97	1.319
Totaal	37.213	642	37.855

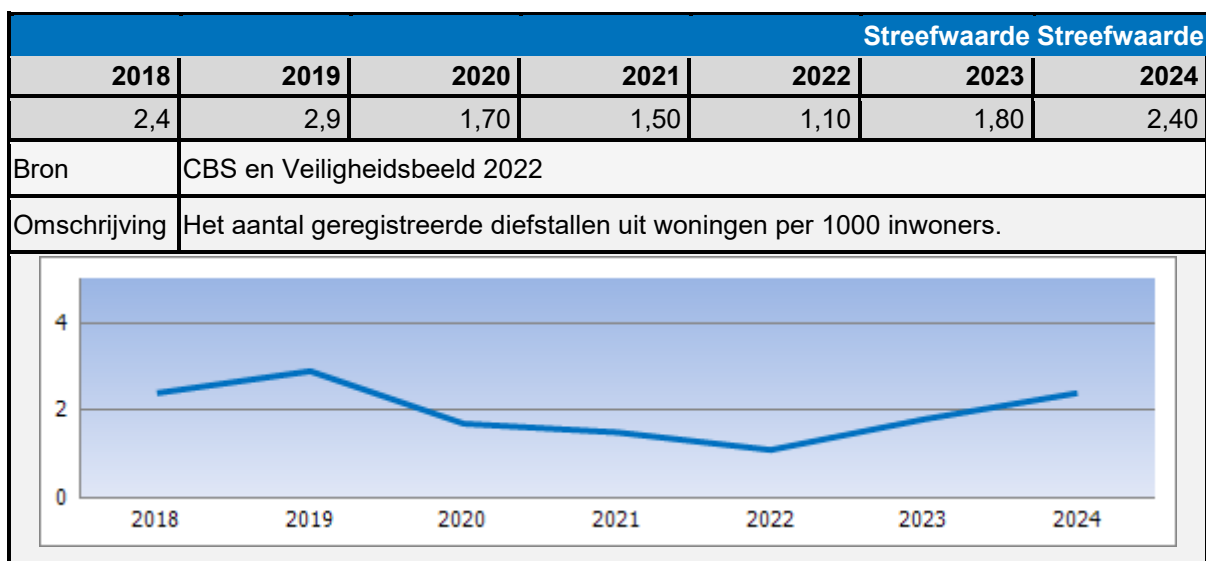
Verplichte indicatoren

Om een éénduidig beeld te vormen over de beleidsresultaten van de gemeente en om gemeenten onderling te kunnen vergelijken is er een aantal wettelijke verplichte indicatoren opgenomen.

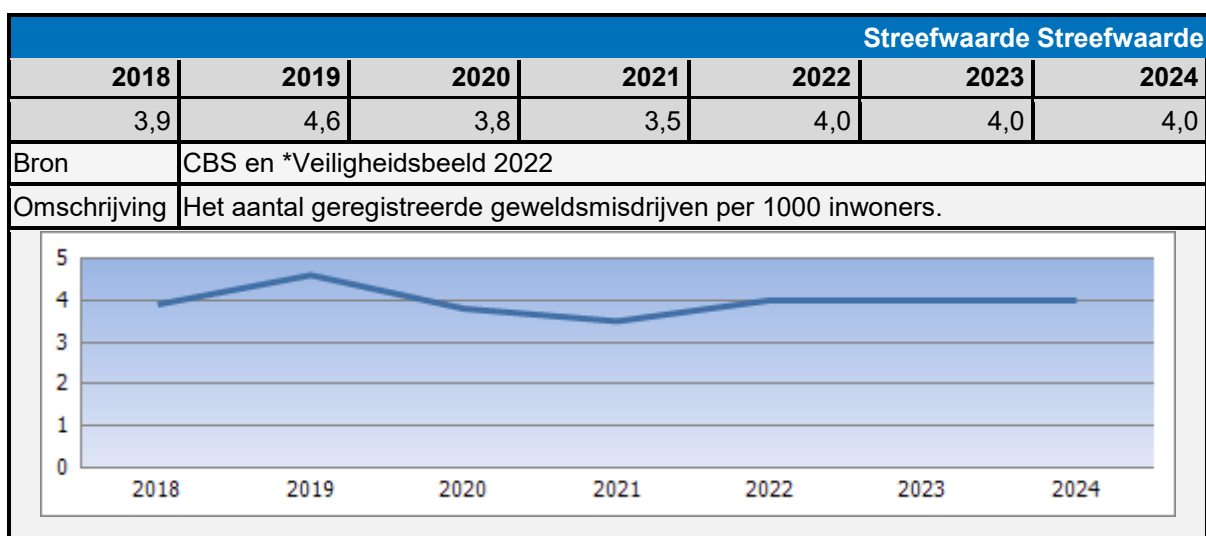
Per indicator worden realisatiewaarden weergegeven. De bron van deze waarden zijn per indicator vermeld. Voor de jaren 2023 en 2024 zijn streefwaarden opgenomen.

Fysieke leefomgeving

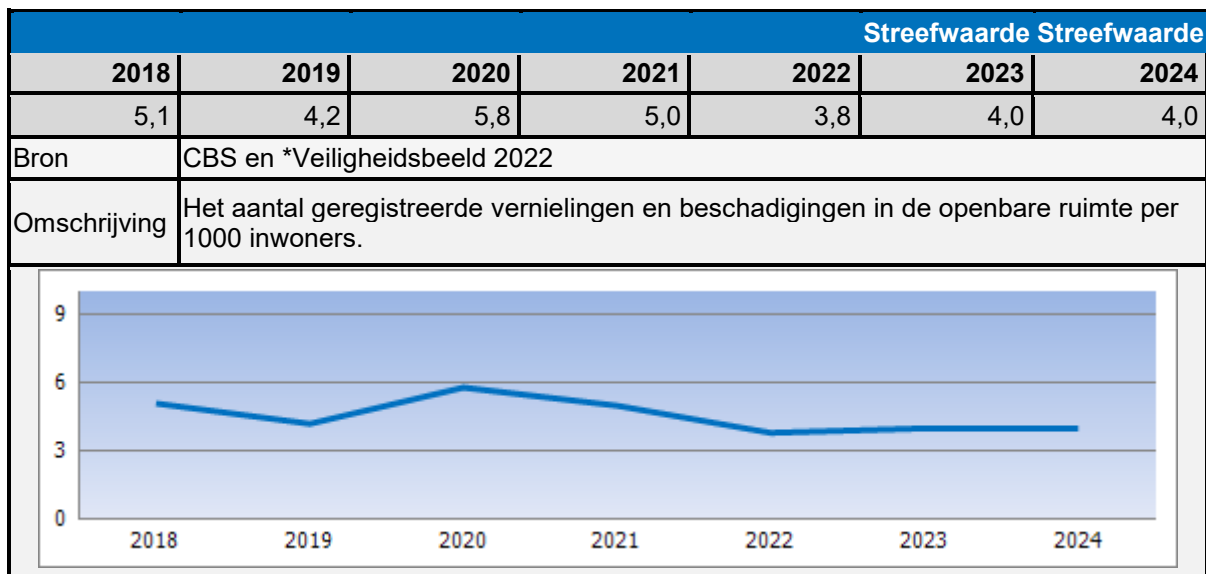
Aantal diefstallen uit woning per 1.000 inwoners

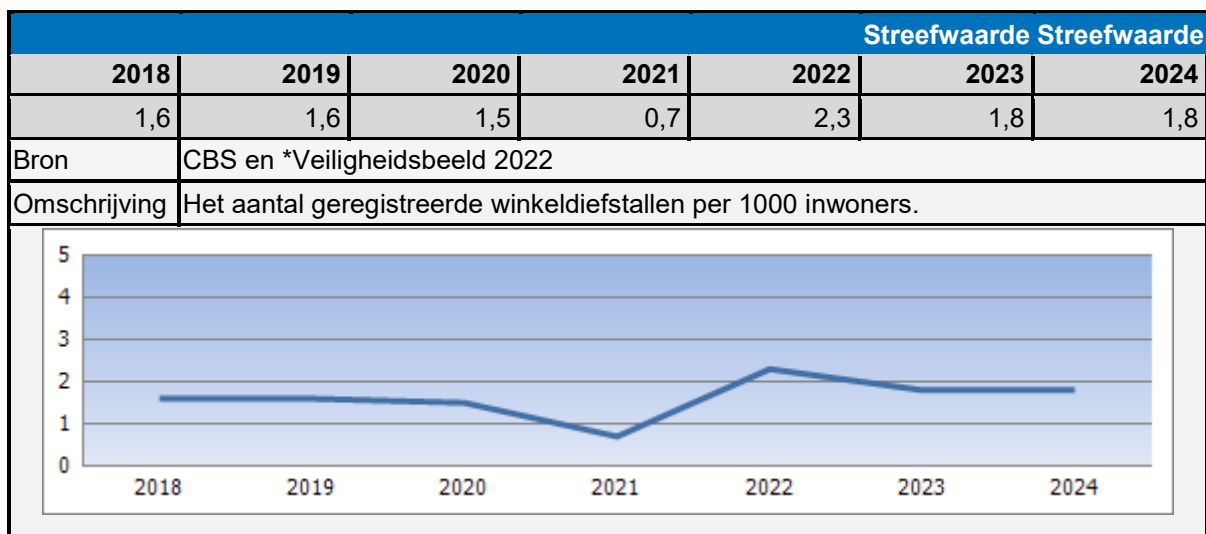
Aantal geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners

Aantal vernielingen en beschadigingen in de openbare ruimte per 1.000 inwoners

Aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners

Demografische druk

					Streefwaarde																	
2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024																
74,8%	75,3%	75,5%	75,7%	74,1%	73,5%	73,5%																
Bron	CBS																					
Omschrijving	De demografische druk geeft de verhouding weer tussen de 'niet productieve bevolking' (0-20 jaar en 65 jaar en ouder) en de 'productieve bevolking' (20-65 jaar) uitgedrukt in een percentage. Dat alle 65-jarigen niet productief zijn is een beetje vreemd wellicht.																					
<table border="1"> <caption>Demografische druk (Percentage)</caption> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Percentage</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2018</td><td>74,8%</td></tr> <tr><td>2019</td><td>75,3%</td></tr> <tr><td>2020</td><td>75,5%</td></tr> <tr><td>2021</td><td>75,7%</td></tr> <tr><td>2022</td><td>74,1%</td></tr> <tr><td>2023</td><td>73,5%</td></tr> <tr><td>2024</td><td>73,5%</td></tr> </tbody> </table>							Jaar	Percentage	2018	74,8%	2019	75,3%	2020	75,5%	2021	75,7%	2022	74,1%	2023	73,5%	2024	73,5%
Jaar	Percentage																					
2018	74,8%																					
2019	75,3%																					
2020	75,5%																					
2021	75,7%																					
2022	74,1%																					
2023	73,5%																					
2024	73,5%																					

Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden

					Streefwaarde																	
2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024																
671	683	709	732	796	854	906																
Bron	COELO																					
Omschrijving	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.																					
<table border="1"> <caption>Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden (Euro's)</caption> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Bedrag (Euro's)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2018</td><td>671</td></tr> <tr><td>2019</td><td>683</td></tr> <tr><td>2020</td><td>709</td></tr> <tr><td>2021</td><td>732</td></tr> <tr><td>2022</td><td>796</td></tr> <tr><td>2023</td><td>854</td></tr> <tr><td>2024</td><td>906</td></tr> </tbody> </table>							Jaar	Bedrag (Euro's)	2018	671	2019	683	2020	709	2021	732	2022	796	2023	854	2024	906
Jaar	Bedrag (Euro's)																					
2018	671																					
2019	683																					
2020	709																					
2021	732																					
2022	796																					
2023	854																					
2024	906																					

Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden

					Streefwaarde		Streefwaarde																	
2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2023	2024																
710	722	752	758	838	907	965																		
Bron	COELO																							
Omschrijving	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.																							
<table border="1"> <caption>Gemiddelde woonlasten meerpersoonshuishouden</caption> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Waarde (euro's)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2018</td><td>710</td></tr> <tr><td>2019</td><td>722</td></tr> <tr><td>2020</td><td>752</td></tr> <tr><td>2021</td><td>758</td></tr> <tr><td>2022</td><td>838</td></tr> <tr><td>2023</td><td>907</td></tr> <tr><td>2024</td><td>965</td></tr> </tbody> </table>									Jaar	Waarde (euro's)	2018	710	2019	722	2020	752	2021	758	2022	838	2023	907	2024	965
Jaar	Waarde (euro's)																							
2018	710																							
2019	722																							
2020	752																							
2021	758																							
2022	838																							
2023	907																							
2024	965																							

Gemiddelde WOZ-waarde

					Streefwaarde		Streefwaarde																	
2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2023	2024																
186	197	208	238	259	303	310																		
Bron	COELO																							
Omschrijving	De gemiddelde WOZ-waarde van woningen in gemeente Noordoostpolder uitgedrukt in duizenden euro's.																							
<table border="1"> <caption>Gemiddelde WOZ-waarde</caption> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Waarde (duizenden euro's)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2018</td><td>186</td></tr> <tr><td>2019</td><td>197</td></tr> <tr><td>2020</td><td>208</td></tr> <tr><td>2021</td><td>238</td></tr> <tr><td>2022</td><td>259</td></tr> <tr><td>2023</td><td>303</td></tr> <tr><td>2024</td><td>310</td></tr> </tbody> </table>									Jaar	Waarde (duizenden euro's)	2018	186	2019	197	2020	208	2021	238	2022	259	2023	303	2024	310
Jaar	Waarde (duizenden euro's)																							
2018	186																							
2019	197																							
2020	208																							
2021	238																							
2022	259																							
2023	303																							
2024	310																							

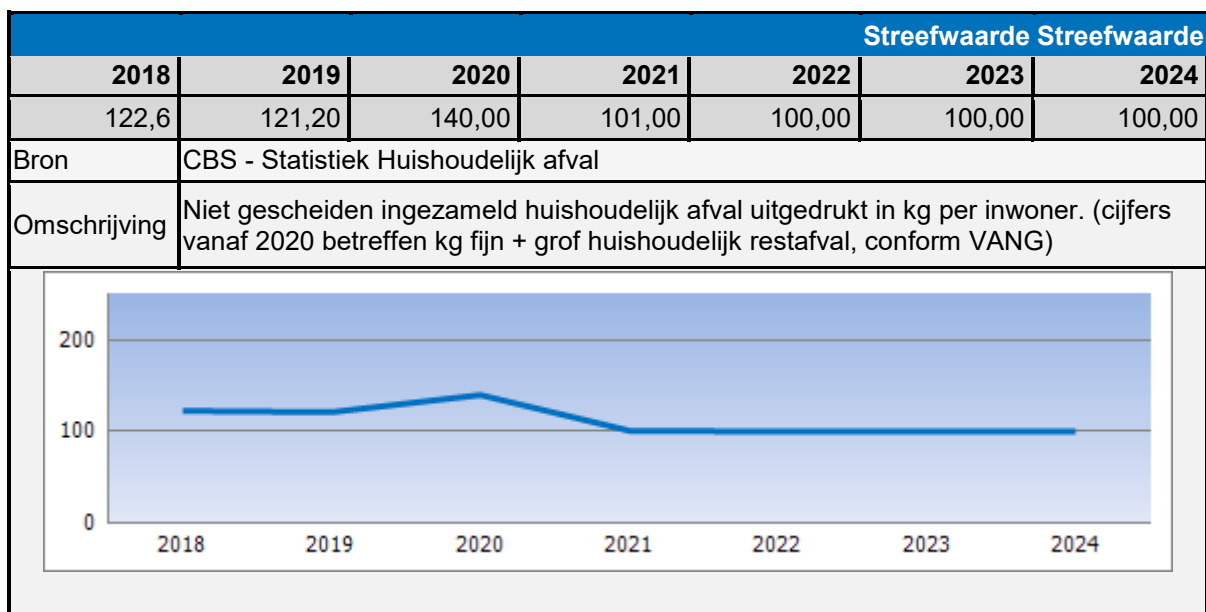
Hernieuwbare elektriciteit

					Streefwaarde		Streefwaarde	
2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2023	2024
303,4	310,70	331,10	294,50	300,00	300,00	300,00		
Bron	Rijkswaterstaat Klimaatmonitor							
Omschrijving	Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa ten opzichte van het verbruik van elektriciteit in gemeente Noordoostpolder uitgedrukt in een percentage. Laatste 3 jaar zijn geëxtrapoleerd op basis van ontwikkeling laatste 2 gemeten jaren.							

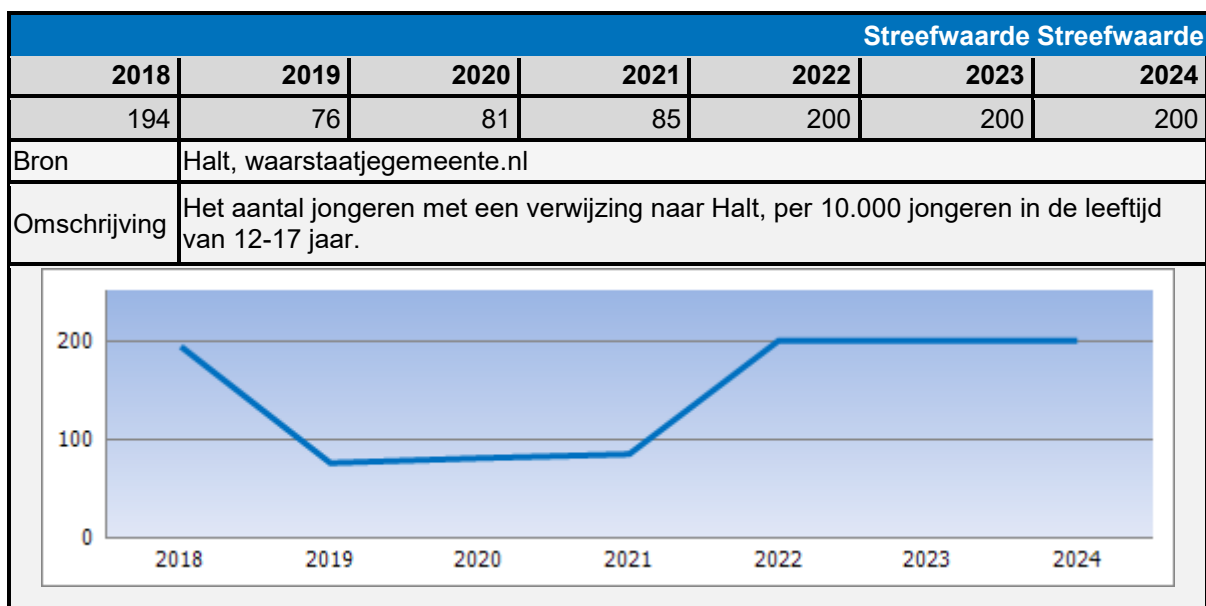
Nieuwgebouwde woningen

					Streefwaarde		Streefwaarde	
2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2023	2024
14,1	8,4	7,40	10,28	14,09	10,00	10,00		
Bron	BAG/ABF							
Omschrijving	Het aantal nieuwbouwwoningen in gemeente Noordoostpolder, per 1.000 woningen.							
Toelichting	-							

Omvang huishoudelijk afval

Verwijzingen Halt

Sociale leefbaarheid

Absoluut verzuim

Streefwaarde Streefwaarde																						
2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024																
0	0	0	0	0	0	0																
Bron	DUO																					
Omschrijving	Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school per 1.000 inwoners tussen de 5-18 jaar.																					
Toelichting	Door onze manier van administreren komt deze waarde steevast uit op 0. Het jaarverslag leerplicht geeft een passender beeld voor Noordoostpolder.																					
<table border="1"> <caption>Absoluut verzuim (Bar Chart Data)</caption> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Waarde</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2018</td><td>0,0</td></tr> <tr><td>2019</td><td>0,0</td></tr> <tr><td>2020</td><td>0,0</td></tr> <tr><td>2021</td><td>0,0</td></tr> <tr><td>2022</td><td>0,0</td></tr> <tr><td>2023</td><td>0,0</td></tr> <tr><td>2024</td><td>0,0</td></tr> </tbody> </table>							Jaar	Waarde	2018	0,0	2019	0,0	2020	0,0	2021	0,0	2022	0,0	2023	0,0	2024	0,0
Jaar	Waarde																					
2018	0,0																					
2019	0,0																					
2020	0,0																					
2021	0,0																					
2022	0,0																					
2023	0,0																					
2024	0,0																					

Niet-sporters

Streefwaarde Streefwaarde																						
2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024																
50,8%	50,8%	51,0%	51,0%	51,0%	51,0%	51,0%																
Bron	Gezondheidsenquête (CBS, RIVM)																					
Omschrijving	Niet-wekelijkse sporters uitgedrukt in een percentage van de inwoners van gemeente Noordoostpolder.																					
Toelichting	Dit wordt iedere 4 jaar gemeten door de GGD.																					
<table border="1"> <caption>Niet-sporters (Bar Chart Data)</caption> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Percentage</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2018</td><td>50,8%</td></tr> <tr><td>2019</td><td>50,8%</td></tr> <tr><td>2020</td><td>51,0%</td></tr> <tr><td>2021</td><td>51,0%</td></tr> <tr><td>2022</td><td>51,0%</td></tr> <tr><td>2023</td><td>51,0%</td></tr> <tr><td>2024</td><td>51,0%</td></tr> </tbody> </table>							Jaar	Percentage	2018	50,8%	2019	50,8%	2020	51,0%	2021	51,0%	2022	51,0%	2023	51,0%	2024	51,0%
Jaar	Percentage																					
2018	50,8%																					
2019	50,8%																					
2020	51,0%																					
2021	51,0%																					
2022	51,0%																					
2023	51,0%																					
2024	51,0%																					

Relatief verzuim

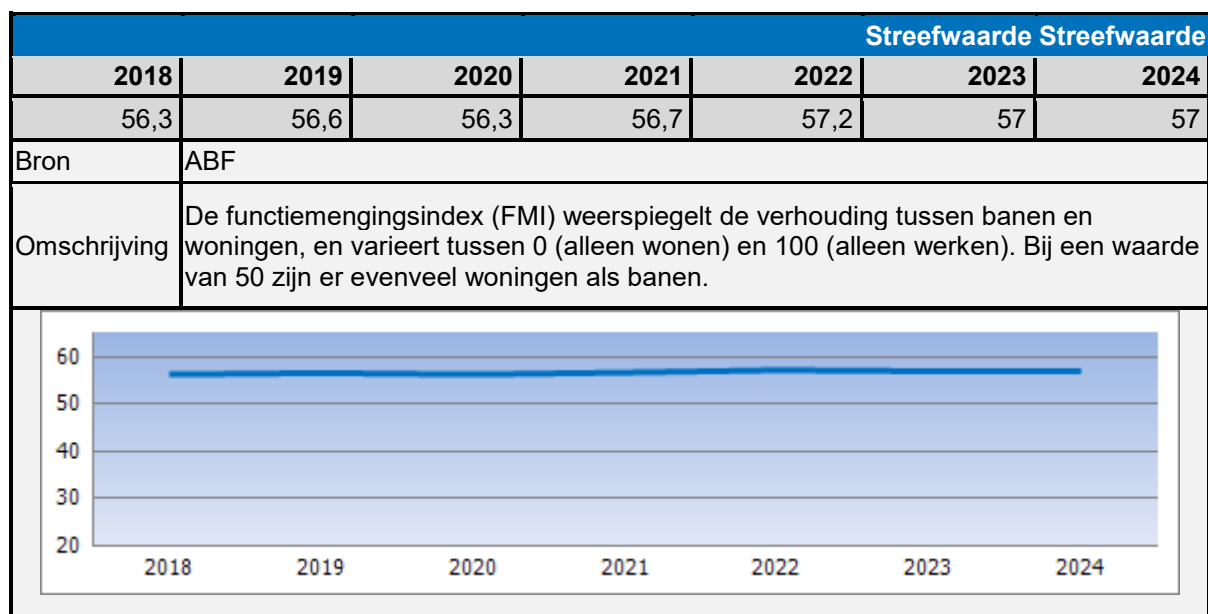
							Streefwaarde Streefwaarde																	
2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024																		
93	84	63	67	70	70	70																		
Bron	DUO																							
Omschrijving	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 inwoners tussen de 5-18 jaar. Cijfers 2021 gaan over schooljaar 2020-2021.																							
Toelichting	Doordat de cijfers de afgelopen jaren fluctueren, is een voorspelling voor 2023 praktisch onmogelijk.																							
<table border="1"> <caption>Relatief verzuim (cijfers uit tabel)</caption> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Relatief verzuim</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2018</td><td>93</td></tr> <tr><td>2019</td><td>84</td></tr> <tr><td>2020</td><td>63</td></tr> <tr><td>2021</td><td>67</td></tr> <tr><td>2022</td><td>70</td></tr> <tr><td>2023</td><td>70</td></tr> <tr><td>2024</td><td>70</td></tr> </tbody> </table>									Jaar	Relatief verzuim	2018	93	2019	84	2020	63	2021	67	2022	70	2023	70	2024	70
Jaar	Relatief verzuim																							
2018	93																							
2019	84																							
2020	63																							
2021	67																							
2022	70																							
2023	70																							
2024	70																							

Vroegtijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv'ers)

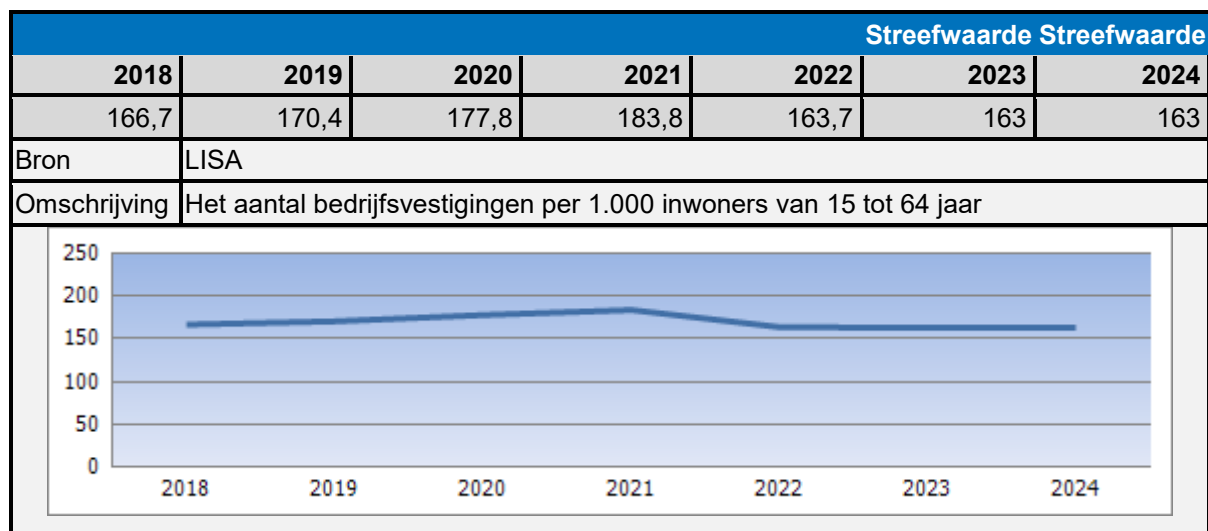
							Streefwaarde Streefwaarde																	
2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024																		
1,80%	1,90%	1,30%	1,90%	1,90%	1,90%	1,90%																		
Bron	Ingrado																							
Omschrijving	Het percentage van het totaal aantal leerlingen tussen de 12 - 23 jaar dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat uitgedrukt in het percentage deelnemers VO en MBO.																							
Toelichting	Doordat de cijfers de afgelopen jaren fluctueren, is een voorspelling voor 2023 praktisch onmogelijk.																							
<table border="1"> <caption>Vroegtijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (cijfers uit tabel)</caption> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Percentage</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2018</td><td>1,80%</td></tr> <tr><td>2019</td><td>1,90%</td></tr> <tr><td>2020</td><td>1,30%</td></tr> <tr><td>2021</td><td>1,90%</td></tr> <tr><td>2022</td><td>1,90%</td></tr> <tr><td>2023</td><td>1,90%</td></tr> <tr><td>2024</td><td>1,90%</td></tr> </tbody> </table>									Jaar	Percentage	2018	1,80%	2019	1,90%	2020	1,30%	2021	1,90%	2022	1,90%	2023	1,90%	2024	1,90%
Jaar	Percentage																							
2018	1,80%																							
2019	1,90%																							
2020	1,30%																							
2021	1,90%																							
2022	1,90%																							
2023	1,90%																							
2024	1,90%																							

Economische ontwikkeling

Functiemenging (in %)

Vestigingen bedrijven

Dienstverlening en Besturen

Apparaatskosten (kosten per inwoner in €)

					Streefwaarde		Streefwaarde															
2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024																
665,2	653	694	752	813	786	937																
Bron	Gemeente Noordoostpolder																					
Omschrijving	Apparaatskosten (ofwel organisatiekosten) zijn de noodzakelijke financiële middelen voor het inzetten van personeel (salarissen), organisatie-, huisvestings-, materieel-, automatiseringskosten en dergelijke voor de uitvoering van de organisatorische taken. Apparaatskosten zijn dus alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, exclusief griffie en bestuur.																					
<table border="1"> <caption>Apparaatskosten (kosten per inwoner in €)</caption> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>2018</th> <th>2019</th> <th>2020</th> <th>2021</th> <th>2022</th> <th>2023</th> <th>2024</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Waarde</td> <td>665,2</td> <td>653</td> <td>694</td> <td>752</td> <td>813</td> <td>786</td> <td>937</td> </tr> </tbody> </table>							Jaar	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Waarde	665,2	653	694	752	813	786	937
Jaar	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024															
Waarde	665,2	653	694	752	813	786	937															

Bezetting (fte per 1.000 inwoners)

					Streefwaarde		Streefwaarde															
2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024																
5,94	6,19	6,54	6,62	7,04	7,27	7,88																
Bron	Gemeente Noordoostpolder																					
Omschrijving	Het gaat hier om het werkelijk aantal fte dat werkzaam is, dus niet om de toegestane formatieve omvang uit het formatieplan.																					
<table border="1"> <caption>Bezetting (fte per 1.000 inwoners)</caption> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>2018</th> <th>2019</th> <th>2020</th> <th>2021</th> <th>2022</th> <th>2023</th> <th>2024</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Waarde</td> <td>5,94</td> <td>6,19</td> <td>6,54</td> <td>6,62</td> <td>7,04</td> <td>7,27</td> <td>7,88</td> </tr> </tbody> </table>							Jaar	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Waarde	5,94	6,19	6,54	6,62	7,04	7,27	7,88
Jaar	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024															
Waarde	5,94	6,19	6,54	6,62	7,04	7,27	7,88															

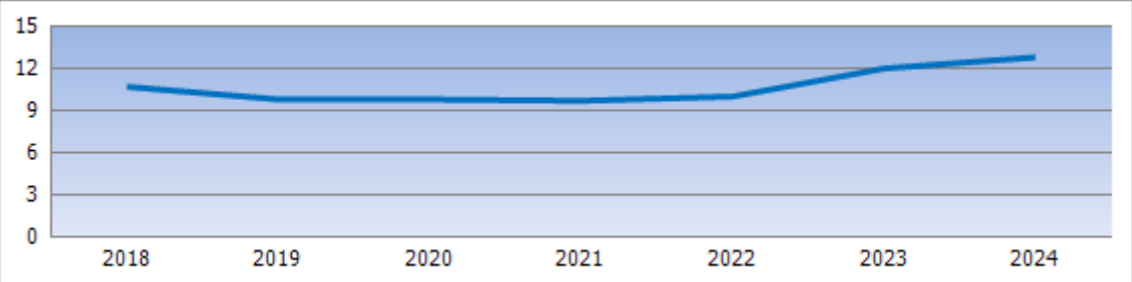
Externe inhuur (kosten als % totale loonsom + totale kosten inhuur externen)

					Streefwaarde		Streefwaarde																	
2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024																		
20,2	21,2	20,7	21,4	24,6	27,8	27,7																		
Bron:	Gemeente Noordoostpolder																							
Omschrijving:	Onder externe inhuur wordt verstaan: het uitvoeren van werkzaamheden in opdracht van een bij de organisatie in dienst zijnde opdrachtgever, door een private organisatie met winstoogmerk, door middel van het tegen betaling inzetten van personele capaciteit en deskundigheid, zonder dat daar een arbeidsovereenkomst of aanstelling tussen organisatie en de daarbij ingezette personen aan ten grondslag ligt. Voor de jaarstukken 2022 is gekozen voor een andere wijze van berekenen van deze indicator, dit zorgt voor een zuiverdere toerekening. Deze wijze van berekenen is ook gehanteerd voor de vergelijkende jaren.																							
<table border="1"> <caption>Data for Externe inhuur chart</caption> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Waarde (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2018</td><td>20,2</td></tr> <tr><td>2019</td><td>21,2</td></tr> <tr><td>2020</td><td>20,7</td></tr> <tr><td>2021</td><td>21,4</td></tr> <tr><td>2022</td><td>24,6</td></tr> <tr><td>2023</td><td>27,8</td></tr> <tr><td>2024</td><td>27,7</td></tr> </tbody> </table>									Jaar	Waarde (%)	2018	20,2	2019	21,2	2020	20,7	2021	21,4	2022	24,6	2023	27,8	2024	27,7
Jaar	Waarde (%)																							
2018	20,2																							
2019	21,2																							
2020	20,7																							
2021	21,4																							
2022	24,6																							
2023	27,8																							
2024	27,7																							

Formatie (fte per 1.000 inwoners)

					Streefwaarde		Streefwaarde																	
2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024																		
6,8	6,88	6,96	7,23	7,73	7,65	8,57																		
Bron	Gemeente Noordoostpolder																							
Omschrijving	Het gaat hier om de toegestane formatie in fte van het ambtelijk apparaat van de organisatie voor het begrotingsjaar op peildatum 1 januari.																							
<table border="1"> <caption>Data for Formatie chart</caption> <thead> <tr> <th>Jaar</th> <th>Waarde (fte per 1.000 inwoners)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2018</td><td>6,8</td></tr> <tr><td>2019</td><td>6,88</td></tr> <tr><td>2020</td><td>6,96</td></tr> <tr><td>2021</td><td>7,23</td></tr> <tr><td>2022</td><td>7,73</td></tr> <tr><td>2023</td><td>7,65</td></tr> <tr><td>2024</td><td>8,57</td></tr> </tbody> </table>									Jaar	Waarde (fte per 1.000 inwoners)	2018	6,8	2019	6,88	2020	6,96	2021	7,23	2022	7,73	2023	7,65	2024	8,57
Jaar	Waarde (fte per 1.000 inwoners)																							
2018	6,8																							
2019	6,88																							
2020	6,96																							
2021	7,23																							
2022	7,73																							
2023	7,65																							
2024	8,57																							

Overhead (% totale lasten)

					Streefwaarde	
2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
10,7	9,8	9,8	9,7	10,0	12,0	12,7
Bron	Gemeente Noordoostpolder					
Omschrijving	Overheadkosten: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.					
						

Financiën

Geen verplichte indicatoren

Sociaal Domein

Jeugd - In uitkeringsgezin

							Streefwaarde Streefwaarde																	
2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024																		
6	5	5	5	5	5	5																		
Bron	CBS																							
Omschrijving	Percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen, ten opzichte van alle kinderen tot 18 jaar.																							
<table border="1"> <caption>Data for Jeugd - In uitkeringsgezin</caption> <thead> <tr> <th>Year</th> <th>Percentage</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2018</td><td>6</td></tr> <tr><td>2019</td><td>5</td></tr> <tr><td>2020</td><td>5</td></tr> <tr><td>2021</td><td>5</td></tr> <tr><td>2022</td><td>5</td></tr> <tr><td>2023</td><td>5</td></tr> <tr><td>2024</td><td>5</td></tr> </tbody> </table>									Year	Percentage	2018	6	2019	5	2020	5	2021	5	2022	5	2023	5	2024	5
Year	Percentage																							
2018	6																							
2019	5																							
2020	5																							
2021	5																							
2022	5																							
2023	5																							
2024	5																							

Jeugd - Jeugdbescherming

							Streefwaarde Streefwaarde																	
2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024																		
1,2	1,5	1,5	1,5	1,3	1,3	1,3																		
Bron	CBS - Beleidsinformatie Jeugd																							
Omschrijving	Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.																							
<table border="1"> <caption>Data for Jeugd - Jeugdbescherming</caption> <thead> <tr> <th>Year</th> <th>Percentage</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2018</td><td>1,2</td></tr> <tr><td>2019</td><td>1,5</td></tr> <tr><td>2020</td><td>1,5</td></tr> <tr><td>2021</td><td>1,5</td></tr> <tr><td>2022</td><td>1,3</td></tr> <tr><td>2023</td><td>1,3</td></tr> <tr><td>2024</td><td>1,3</td></tr> </tbody> </table>									Year	Percentage	2018	1,2	2019	1,5	2020	1,5	2021	1,5	2022	1,3	2023	1,3	2024	1,3
Year	Percentage																							
2018	1,2																							
2019	1,5																							
2020	1,5																							
2021	1,5																							
2022	1,3																							
2023	1,3																							
2024	1,3																							

Jeugd - Jeugdhulp

					Streefwaarde		Streefwaarde																	
2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2023	2024																
10,5	10,8	10,3	10,4	9,7	9,7	9,7																		
Bron	CBS - Beleidsinformatie Jeugd																							
Omschrijving	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar met en zonder verblijf.																							
<table border="1"> <caption>Data for Jeugdhulp Line Chart</caption> <thead> <tr> <th>Year</th> <th>Percentage</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2018</td><td>10,5</td></tr> <tr><td>2019</td><td>10,8</td></tr> <tr><td>2020</td><td>10,3</td></tr> <tr><td>2021</td><td>10,4</td></tr> <tr><td>2022</td><td>9,7</td></tr> <tr><td>2023</td><td>9,7</td></tr> <tr><td>2024</td><td>9,7</td></tr> </tbody> </table>									Year	Percentage	2018	10,5	2019	10,8	2020	10,3	2021	10,4	2022	9,7	2023	9,7	2024	9,7
Year	Percentage																							
2018	10,5																							
2019	10,8																							
2020	10,3																							
2021	10,4																							
2022	9,7																							
2023	9,7																							
2024	9,7																							

Jeugd - Jeugdreclassering

					Streefwaarde		Streefwaarde																	
2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2023	2024																
0,3	0,3	0,2	0,2	0,25	0,25	0,25																		
Bron	CBS - Beleidsinformatie Jeugd																							
Omschrijving	Het percentage jongeren (12-22 jaar) die op enig moment in de verslagperiode gebruik gemaakt heeft van jeugdreclassering ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar).																							
<table border="1"> <caption>Data for Jeugdreclassering Line Chart</caption> <thead> <tr> <th>Year</th> <th>Percentage</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2018</td><td>0,3</td></tr> <tr><td>2019</td><td>0,3</td></tr> <tr><td>2020</td><td>0,2</td></tr> <tr><td>2021</td><td>0,2</td></tr> <tr><td>2022</td><td>0,25</td></tr> <tr><td>2023</td><td>0,25</td></tr> <tr><td>2024</td><td>0,25</td></tr> </tbody> </table>									Year	Percentage	2018	0,3	2019	0,3	2020	0,2	2021	0,2	2022	0,25	2023	0,25	2024	0,25
Year	Percentage																							
2018	0,3																							
2019	0,3																							
2020	0,2																							
2021	0,2																							
2022	0,25																							
2023	0,25																							
2024	0,25																							

Jeugd - Jongeren voor de rechter

							Streefwaarde	Streefwaarde																
2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024																		
1	1	1	1	1	1	1	1	1																
Bron	CBS																							
Omschrijving	Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.																							
<table border="1"> <caption>Data for Jeugd - Jongeren voor de rechter</caption> <thead> <tr> <th>Year</th> <th>Percentage</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2018</td> <td>1.0</td> </tr> <tr> <td>2019</td> <td>1.0</td> </tr> <tr> <td>2020</td> <td>1.0</td> </tr> <tr> <td>2021</td> <td>1.0</td> </tr> <tr> <td>2022</td> <td>1.0</td> </tr> <tr> <td>2023</td> <td>1.0</td> </tr> <tr> <td>2024</td> <td>1.0</td> </tr> </tbody> </table>									Year	Percentage	2018	1.0	2019	1.0	2020	1.0	2021	1.0	2022	1.0	2023	1.0	2024	1.0
Year	Percentage																							
2018	1.0																							
2019	1.0																							
2020	1.0																							
2021	1.0																							
2022	1.0																							
2023	1.0																							
2024	1.0																							

Jeugd - Werkloosheid

							Streefwaarde	Streefwaarde																
2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024																		
2	2	2	2	2	2	2	2	2																
Bron	Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel																							
Omschrijving	Percentage werkloze jongeren onder 12 t/m 21-jarigen.																							
<table border="1"> <caption>Data for Jeugd - Werkloosheid</caption> <thead> <tr> <th>Year</th> <th>Percentage</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2018</td> <td>2.0</td> </tr> <tr> <td>2019</td> <td>2.0</td> </tr> <tr> <td>2020</td> <td>2.0</td> </tr> <tr> <td>2021</td> <td>2.0</td> </tr> <tr> <td>2022</td> <td>2.0</td> </tr> <tr> <td>2023</td> <td>2.0</td> </tr> <tr> <td>2024</td> <td>2.0</td> </tr> </tbody> </table>									Year	Percentage	2018	2.0	2019	2.0	2020	2.0	2021	2.0	2022	2.0	2023	2.0	2024	2.0
Year	Percentage																							
2018	2.0																							
2019	2.0																							
2020	2.0																							
2021	2.0																							
2022	2.0																							
2023	2.0																							
2024	2.0																							

Personen met een bijstandsuitkeringen

					Streefwaarde		Streefwaarde																	
2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2023	2024																
324	310,1	352,3	314,4	310	310	310																		
Bron	CBS - Participatie Wet																							
Omschrijving	Het aantal volwassenen met een bijstandsuitkering per 10.000 inwoners.																							
<table border="1"> <caption>Data for 'Personen met een bijstandsuitkeringen' chart</caption> <thead> <tr> <th>Year</th> <th>Value</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2018</td> <td>324</td> </tr> <tr> <td>2019</td> <td>310,1</td> </tr> <tr> <td>2020</td> <td>352,3</td> </tr> <tr> <td>2021</td> <td>314,4</td> </tr> <tr> <td>2022</td> <td>310</td> </tr> <tr> <td>2023</td> <td>310</td> </tr> <tr> <td>2024</td> <td>310</td> </tr> </tbody> </table>									Year	Value	2018	324	2019	310,1	2020	352,3	2021	314,4	2022	310	2023	310	2024	310
Year	Value																							
2018	324																							
2019	310,1																							
2020	352,3																							
2021	314,4																							
2022	310																							
2023	310																							
2024	310																							

Werk - Banen

					Streefwaarde		Streefwaarde																	
2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2023	2024																
734	750	737	751	767	770	770																		
Bron	LISA																							
Omschrijving	Aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar.																							
<table border="1"> <caption>Data for 'Werk - Banen' chart</caption> <thead> <tr> <th>Year</th> <th>Value</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2018</td> <td>734</td> </tr> <tr> <td>2019</td> <td>750</td> </tr> <tr> <td>2020</td> <td>737</td> </tr> <tr> <td>2021</td> <td>751</td> </tr> <tr> <td>2022</td> <td>767</td> </tr> <tr> <td>2023</td> <td>770</td> </tr> <tr> <td>2024</td> <td>770</td> </tr> </tbody> </table>									Year	Value	2018	734	2019	750	2020	737	2021	751	2022	767	2023	770	2024	770
Year	Value																							
2018	734																							
2019	750																							
2020	737																							
2021	751																							
2022	767																							
2023	770																							
2024	770																							

Werk - Lopende re-integratievoorzieningen

					Streefwaarde																	
2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024																
		34,4	26,1	31	30	30																
Bron	CBS - Participatie Wet																					
Omschrijving	Het aantal lopende reïntegratievoorzieningen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-74 jaar.																					
<table border="1"> <caption>Data for Lopende re-integratievoorzieningen</caption> <thead> <tr> <th>Year</th> <th>Value</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2018</td><td>0</td></tr> <tr><td>2019</td><td>0</td></tr> <tr><td>2020</td><td>34,4</td></tr> <tr><td>2021</td><td>26,1</td></tr> <tr><td>2022</td><td>31</td></tr> <tr><td>2023</td><td>30</td></tr> <tr><td>2024</td><td>30</td></tr> </tbody> </table>							Year	Value	2018	0	2019	0	2020	34,4	2021	26,1	2022	31	2023	30	2024	30
Year	Value																					
2018	0																					
2019	0																					
2020	34,4																					
2021	26,1																					
2022	31																					
2023	30																					
2024	30																					

Werk - Netto arbeidsparticipatie

					Streefwaarde																	
2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024																
69,7%	70,9%	71,4%	72,2%	74,4%	75,0%	75,0%																
Bron	CBS - Arbeidsdeelname																					
Omschrijving	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.																					
<table border="1"> <caption>Data for Netto arbeidsparticipatie</caption> <thead> <tr> <th>Year</th> <th>Value</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>2018</td><td>69,7%</td></tr> <tr><td>2019</td><td>70,9%</td></tr> <tr><td>2020</td><td>71,4%</td></tr> <tr><td>2021</td><td>72,2%</td></tr> <tr><td>2022</td><td>74,4%</td></tr> <tr><td>2023</td><td>75,0%</td></tr> <tr><td>2024</td><td>75,0%</td></tr> </tbody> </table>							Year	Value	2018	69,7%	2019	70,9%	2020	71,4%	2021	72,2%	2022	74,4%	2023	75,0%	2024	75,0%
Year	Value																					
2018	69,7%																					
2019	70,9%																					
2020	71,4%																					
2021	72,2%																					
2022	74,4%																					
2023	75,0%																					
2024	75,0%																					

Wmo - Cliënten met een maatwerkarrangement

					Streefwaarde																	
2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024																
520	560	580	590	590	600	600																
Bron	CBS - Monitor Sociaal Domein WMO																					
Omschrijving	Aantal inwoners met een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo per 10.000 inwoners. Het doel voor de komende jaren is het remmen van de groei.																					
<table border="1"> <caption>Data for the line chart</caption> <thead> <tr> <th>Year</th> <th>Value</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2018</td> <td>520</td> </tr> <tr> <td>2019</td> <td>560</td> </tr> <tr> <td>2020</td> <td>580</td> </tr> <tr> <td>2021</td> <td>590</td> </tr> <tr> <td>2022</td> <td>590</td> </tr> <tr> <td>2023</td> <td>600</td> </tr> <tr> <td>2024</td> <td>600</td> </tr> </tbody> </table>							Year	Value	2018	520	2019	560	2020	580	2021	590	2022	590	2023	600	2024	600
Year	Value																					
2018	520																					
2019	560																					
2020	580																					
2021	590																					
2022	590																					
2023	600																					
2024	600																					

Subsidieplafonds

Programma 1

Programma 1 – Fysieke leefomgeving

Taakveld 7.4 – Milieubeheer

Wat is het doel van de subsidieverstrekking?

Uitvoerende	Wat	Code	Bedrag
Pioniers van de Toekomst	Stimuleren duurzaamheid	P295	€ 16.050

Taakveld 8.3 – Bouwen en wonen

Wat is het doel van de subsidieverstrekking?

Uitvoerende	Wat	Code	Bedrag
<i>Regeling:</i> Subsidieregeling voor het groot onderhoud van kerktorens in de gemeente Noordoostpolder -->. (https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR39754/1)	Beheer kerktorens	P454	€ 15.000

Taakveld 5.7 Openbaar groen en (open lucht) recreatie

Wat is het doel van de subsidieverstrekking?

Uitvoerende	Wat	Code	Bedrag
Subsidieregeling	Bijdrage dorpsbelang	P567	€ 28.000
	Oud en nieuw viering	P567	€ 5.000
	Lustrumviering wijk & dorp	P567	€ 7.500
	Bewonersinitiatieven	P567	€ 12.000
Kinderboerderij	Exploitatie kinderboerderij	P589	€ 41.913

Programma 2

Taakveld 4.3 onderwijsbeleid en leerlingzaken

Wat is het doel van de subsidieverstrekking?

Het aanbieden van het basisaanbod peuteropvang als goede voorbereiding op het basisonderwijs. En een aanbod voor- en vroegschoolse educatie voor peuters met een (taal)achterstand, om hen goed voor te bereiden op het basisonderwijs.

Daarnaast het bieden van ondersteuning in verschillende vormen ter versterking van de opvoedvaardigheden van ouders. Het stimuleren van lees- en taalontwikkeling voor zowel kinderen, jongeren als volwassenen. En het voorkomen van schooluitval door de inzet van schoolmaatschappelijk werk en jeugdartsen in het voortgezet onderwijs.

Uitvoerende	Wat	Code	Bedrag
Flevomeer bibliotheek	Boekenpret	P562	€ 27.500
Stichting Humanitas	Homestart	P562	€ 74.902
Stichting Carrefour	Opstapje & Opstap	P562	€ 295.000
<i>Regeling**</i> Subsidieregeling peuteropvang gemeente Noordoostpolder --> (https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR636552)	Peuteropvang en VVE	P562 P603	€ 950.000
	Instandhouding VVE	P562	€ 50.000
<i>Regeling</i>	Deskundigheidsbevordering VVE	P562	€ 75.000
Stichting Kinderopvang Startpunt	Peuterspeelzaal op AZC	P562	€ 110.940
Passend Onderwijs Noordoostpolder-Urk	Schakelklas	P562	€ 82.760
<i>Regeling</i>	HBO Coach	P603	€ 120.000
Stichting Aandacht plus	Voorkomen voortijdig schoolverlaten	P598	€ 37.975
Speciaal en voortgezet christelijk onderwijs	Volwasseneneducatie	P553	€ 6.864
Huis voor Taal	Taalonderwijs	P553	€ 99.906

**Betreft opneemregeling voor ouders – bijdrage wordt verwerkt door en verstrekt aan aanbieders

Taakveld 5.1 - Sportbeleid

Wat is het doel van de subsidieverstrekking?

Het bevorderen van sport en bewegen in relatie tot het voorkomen van gezondheidsrisico's van jongeren. Waarbij aandacht wordt besteed aan het ontwikkelen/ verbeteren van structureel gezond-, beweeg- en pedagogisch beleid. Hierbij is er extra aandacht voor kwetsbare doelgroepen.

Daarnaast het bevorderen en in stand houden van paard- en ponyrijden voor mensen met verstandelijke e/o lichamelijke handicap, gericht op revalidatie & recreatie. En instandhouding van een overdekte en openluchtzwemvoorziening in de gemeente Noordoostpolder.

Uitvoerende	Wat	Code	Bedrag
Balansruiters	Gehandicapten(paardrij)sport	P594	€ 13.853
Stichting Carrefour***	Brede regeling Combinatie-functies	H23219	€ 189.788
<i>Regeling</i>	Sportactiviteiten	P594	€ 16.299
	Grotere sportevenementen	P594	€ 15.000

*** Let op! De combinatiefuncties maken onderdeel uit van het GALA-akkoord. De lokale uitwerking van dat akkoord wordt separaat aan de raad voorgelegd. Bovenstaande subsidieplafond is richtinggevend voor dit onderdeel.

Taakveld 5.2 - Sportaccommodaties

Wat is het doel van de subsidieverstrekking?

Uitvoerende	Wat	Code	Bedrag
Bosbad BV	Exploitatiebijdrage zwembad	P600	€ 501.846

Taakveld 5.3 - Cultuurpresentatie

Wat is het doel van de subsidieverstrekking?

Het faciliteren van professionele podia, een erfgoedcentrum, actieve receptieve kunsteducatie, exposities en een kunstuitleen. Voorts stimuleren van de amateurkunstbeoefening door repetitieruimten beschikbaar te stellen tegen gereduceerde tarieven en het bieden van cultuureducatie voor het basis- en voortgezet onderwijs. En amateurkunstbevordering door verenigingen en activiteiten in het kader van amateurkunst incidenteel subsidie te verstrekken.

Daarnaast het stimuleren van het vertellen van het verhaal van de polder en het stimuleren van het onderhoud van monumenten.

Uitvoerende	Wat	Code	Bedrag
Stichting Cultuurbedrijf	Talentontwikkeling, theater, museum	P653 P654 P656	€ 2.424.594
Stichting Cultuurbedrijf***	Cultuurcoach	P594	€ 42.900
Regeling Subsidieregeling culturele activiteiten gemeente Noordoostpolder --> (https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR469479)	Cultuuractiviteiten / visitekaartjes / amateurkunst	P653	€ 45.935

*** Let op! De combinatiefuncties maken onderdeel uit van het GALA-akkoord. De lokale uitwerking van dat akkoord wordt separaat aan de raad voorgelegd. Bovenstaande subsidieplafond is richtinggevend voor dit onderdeel.

Taakveld 5.5 – Cultureel erfgoed

Wat is het doel van de subsidieverstrekking?

Behoud van cultureel erfgoed zowel materieel als immaterieel.

Uitvoerende	Wat	Code	Bedrag
Regeling	Verhaal van de polder	P645	€ 20.000
Monumenten: Subsidieverordening instandhouding van gemeentelijke monumenten --> (https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR368847) Nadere regels voor de instandhouding van gemeentelijke monumenten --> https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR369259/1	Monumenten	P298	€ 15.000

Taakveld 5.6 - Media

Wat is het doel van de subsidieverstrekking?

Het in stand houden van een basisbibliotheek in Noordoostpolder. En een lokale omroep met een toegekende zendmachtiging (Commissariaat v/d Media) en voldoen aan de Mediawet 2008.

Uitvoerende	Wat	Code	Bedrag
Stichting Flevomeer Bibliotheek	Bibliotheekwerk	P584	€ 1.257.035
Stichting Lokale Omroep	Lokale Omroep	P657	€ 27.824

Programma 3

Taakveld 3.4 – Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Wat is het doel van de subsidieverstrekking?

Uitvoerende	Wat	Code	Bedrag
Stichting Centrummanagement Verordening op de heffing en invordering van reclamebelasting Verordening op de heffing en invordering van reclamebelasting 2023 Lokale wet- en regelgeving (overheid.nl)	Reclamebelasting Doel: Activiteiten die zijn opgenomen de uitvoeringsovereenkomst	P158	€ 94.000 *
Reclamecommissie weekmarkt Emmeloord	Reclamegeldregeling	P412	€ p.m. *

*Het plafond is afhankelijk van de werkelijk geïnde inkomsten, conform de verordening / afspraken

Taakveld 3.4 - Economische promotie

Wat is het doel van de subsidieverstrekking?

Het stimuleren van toeristische en recreatieve mogelijkheden in Noordoostpolder door de bekendheid en aantrekkelijkheid van het gebied voor toeristisch en recreatief gebruik te vergroten. En het gericht bijdragen aan de landelijke bekendheid en het vergroten van de aantrekkelijkheid van Noordoostpolder als woon-, werk- en recreatiegebied door het organiseren van publieke evenementen voor nieuwe en bestaande inwoners, nieuwe en bestaande toeristen/recreanten en nieuw en bestaand bedrijfsleven.

Uitvoerende	Wat	Code	Bedrag
STEP Noordoostpolder	Polder activiteiten	P059	€ 109.214
Visit Flevoland B.V.	Polder promotie	P381	€ 97.319*
Stichting Gebiedsmarketing 'Gemaakt in dé Noordoostpolder'	Gebiedspromotie	P381	€ 83.120

*Plafond inclusief BTW

Programma 4

Taakveld 0.1 - Bestuur

Wat is het doel van de subsidieverstrekking?

Uitvoerende	Wat	Code	Bedrag
STEP Noordoostpolder	Bijdrage activiteiten koningsdag en Bevrijdingsdag	P065	€ 10.000

Programma 5

-

Programma 6

Voor de subsidieplafonds binnen programma 6 geldt nadrukkelijk dat het hervormingsproces van het “vooriggend veld” van invloed kan zijn op de hoogte van de definitieve plafonds. Bijvoorbeeld als gevolg van verschuivingen tussen aanbieders of het wegvallen van middelen. Eventuele wijzigingen worden geleidelijk en naar redelijkheid en billijkheid geëffectueerd. En worden met betrokken partijen besproken, voordat definitieve publicatie van de subsidieplafonds volgt.

Taakveld 6.1 – Samenkracht en burgerparticipatie

Wat is het doel van de subsidieverstrekking?

Er is sprake van een breed scala van subsidies, deze zijn opgedeeld in verschillende thematische onderdelen.

Preventief jongerenwerk

Wat verstaan we onder dit subsidiethema?

Preventief jongerenwerk richt zich op kwetsbare jongeren. Het jongerenwerk werkt aan het vroegtijdig opsporen van problemen bij jongeren en stimuleren jongeren iets aan deze problemen te doen. Het jongerenwerk sluit aan bij de leefomgeving van de jongere. Dit betekent ook dat het jongerenwerk wordt aangeboden op de plekken waar jongeren zijn, zoals op straat of op school. Jongeren kunnen middels een groepsaanpak worden geholpen, maar ook waar nodig middels een individuele – één-op-één – aanpak.

Voor welke doelgroep is dit aanbod bedoeld?

Het jongerenwerk richt zich op jongeren en jongvolwassenen in een kwetsbare positie met een leeftijd van 10 tot en met 23 jaar. Dit is een richtlijn en geen harde leeftijdsgrens. Voor de inzet van het jongerenwerk staat niet in de eerste plaats de leeftijd, maar de vraag of behoefte van de jongere centraal.

Uitvoerende	Wat	Code	Bedrag
Stichting Carrefour	Preventief jongerenwerk	P800	€ 194.079
Jongerencentrum de Klos		P800	€ 4.480
Stichting Youth for Christ, Heelal		P800	€ 68.172
Tactus verslavingszorg		P800	€ 50.300
Stichting Vakantieactiviteiten		P800	€ 8.621

Opvoed- en opgroeiondersteuning & ondersteuning school en gezin

Wat verstaan we onder dit subsidiethema?

Opgroei- en opvoedondersteuning is gericht op kortdurende, individuele ondersteuning om ouders en/of opvoeders te ondersteunen bij vragen over ontwikkelen, opgroeien en opvoeden. Ouders en/of opvoeders kunnen na deze kortdurende interventie zelfstandig verder. De hulpverlening sluit aan en vindt plaats in de leefomgeving van het gezinssysteem.

Voor welke doelgroep is dit aanbod bedoeld?

Opgroei- en opvoedondersteuning richt zich op kwetsbare gezinssystemen waarbij sprake is van een ondersteuningsvraag rondom de ontwikkeling of opvoeding van kinderen. Het gaat om een gezinssysteem dat leerbaar is en na een kortdurende interventie zelfstandig verder kan. Dit zijn veelal gezinnen die geen of te beperkt ondersteuning uit het eigen sociale netwerk kunnen ontvangen.

Uitvoerende	Wat	Code	Bedrag
Stichting Aandacht+	Opvoed- en opgroeiondersteuning	P800	€ 15.600
Stichting Carrefour		P800	€ 152.200

Integratie en participatie minderheden

Wat verstaan we onder dit subsidiethema?

Integratie en participatie minderheden richt zich op inwoners die zonder hulp niet integreren in hun kracht te zetten en te werken aan emancipatie, integratie en participatie in de samenleving. Er is extra aandacht voor statushouders die zich vanuit een AZC vestigen in de gemeente.

Voor welke doelgroep is dit aanbod bedoeld?

Integratie en participatie minderheden richt zich op een brede doelgroep. Het zijn veelal inwoners met een allochtone achtergrond. Vluchtelingen, gezinsmigranten en arbeidsmigranten. Maar het gaat ook om inwoners met een Nederlandse achtergrond die moeite hebben met participeren.

Uitvoerende	Wat	Code	Bedrag
Bureau Gelijke Behandeling Flevoland	Bevorderen welzijn minderheden	P828	€ 40.700
Stichting Vrouwencentrum NOP		P571	€ 37.500
Stichting Mannencentrum NOP		P571	€ 7.100

Maatschappelijk welzijn

Wat verstaan we onder dit subsidiethema?

Maatschappelijk welzijn richt zich op het aanjagen, ondersteunen en faciliteren van activiteiten en initiatieven die een bijdrage leveren aan de zelfredzaamheid en/of participatie van inwoners of de samenredzaamheid van een groep inwoners. Door de zelfredzaamheid en samenredzaamheid te vergroten voorkomen we dat inwoners in zwaardere hulp en/of ondersteuning terecht komen. De ondersteuning vindt zowel plaats op individueel niveau als op groepsniveau.

Voor welke doelgroep is dit aanbod bedoeld?

Maatschappelijk welzijn richt zich op de zelfredzaamheid en vitaliteit van inwoners en de samenredzaamheid van een groep inwoners. Enerzijds richt het welzijn zich op de kwetsbaren in de samenleving. De samenredzaamheid draagt er toe bij dat 'de zwakkere' beter weet te participeren in de samenleving. Anderzijds is de inzet van het welzijnswerk gericht op de doelgroep die bijdraagt aan de samenredzaamheid. Je ondersteunt deze groep mensen en stelt hen in staat een effectieve ondersteuningsstructuur op te bouwen en/of te onderhouden.

Uitvoerende	Wat	Code	Bedrag
Stichting Carrefour ^a	Informeel hulp	P565	€ 51.900
Stichting Carrefour ^a	Mantelzorg	P565	€ 258.900
Stichting Carrefour ^a	Vrijwilligerswerk	P565	€ 253.632
Stichting Present Noordoostpolder	Vrijwilligerswerk	P565	€ 5.668
Stichting Carrefour ^a	Cliëntondersteuning	P829	€ 189.900
Stichting Carrefour ^a	Sociaal Netwerk	P565	€ 51.900
Stichting Carrefour ^a	Beweegcoaches	P565	€ 172.500
Stichting Carrefour ^a	Buurtwerk	P565	€ 384.900
Stichting Carrefour ^a	Buurtbemiddeling	P565	€ 40.300
Stichting DMW Voedselbank	Voedselbank	P565	€ 7.400
Zonnebloem regio Noordoostpolder	Dagactiviteiten	P565	€ 2.300

^a Dit plafond is onderdeel van de herinrichting van het voorliggend veld, dat is mogelijk van invloed op de uitvoerende partij en hoogte van subsidieplafond.

Maatschappelijke zorg

Wat verstaan we onder dit subsidiethema?

Maatschappelijke zorg is individuele hulpverlening ter voorkoming van zwaardere inzet van zorg. Het gaat om vaak acute problemen die zijn ontstaan door een tijdelijke disbalans in draagkracht en draaglast. Deze disbalans is ontstaan het samenkomen van problemen op meerdere vlakken. Het samenkomen van deze problemen is vaak door een life-event geïnitieerd. Het gaat om een kortdurende inzet van maatschappelijke zorg. Het doel van de kortdurende interventie is het stabiliseren van de situatie, waardoor men zelf verder kan en maatschappelijke zorg niet langer nodig is.

Voor welke doelgroep is dit aanbod bedoeld?

Maatschappelijk zorg is gericht op (psychisch) kwetsbare mensen die op één of meerdere vlakken tijdelijk niet zelfredzaam zijn.

Uitvoerende	Wat	Code	Bedrag
Zorggroep ONL ^a	Algemeen Maatschappelijk Werk 0 – 100 (inclusief financiën en jongeren)	P565	€ 510.700
Zorggroep ONL ^a	Bemoeizorg GGZ		
Zorggroep ONL ^a	Preventie huisuitzetting		
Zorggroep ONL ^a	Steunpunt huiselijk geweld		
Zorggroep ONL ^a	Calamiteitendienst		
Zorggroep ONL ^a	KIES training		
Stichting Slachtofferhulp	Slachtofferhulp	P565	€ 12.100

^a Dit plafond is onderdeel van de herinrichting van het voorliggend veld, dat is mogelijk van invloed op de uitvoerende partij en hoogte van subsidieplafond.

Preventieve schulddienstverlening

Wat verstaan we onder dit subsidiethema?

Preventieve schulddienstverlening richt zich op het voorkomen van schuldenproblematiek. Dit wordt gedaan door voorlichting en trainingen op het gebied van financiën. Ook wordt ingezet op vroegsignalering, zodat schuldhulpverlening wordt voorkomen. Tijdelijke lichte ondersteuning bij het op orde krijgen en leren houden van de financiële administratie, zodat inwoners (weer) zelfredzaam zijn op dat gebied, is een preventieve maatregel. Richtlijn bij deze trajecten is dat ze gemiddeld zes maanden tot maximaal één jaar duren.

Voor welke doelgroep is dit aanbod bedoeld?

Preventieve schulddienstverlening richt zich specifiek op laaggeletterden, statushouders en mensen met een laag inkomen die daardoor rond de armoedegrens leven. Verder richt het zich op huishoudens bij wie sprake is van een verhoogd risico op problematische schulden. Dit verhoogde risico wordt vaak geïnitieerd door een life-event.

Uitvoerende	Wat	Code	Bedrag
Stichting Humanitas	Preventieve schulddienstverlening	P564	€ 134.500

Taakveld 6.81 – Geëscaleerde zorg 18+

Wat is het doel van de subsidieverlening?

Het in stand houden van een GGZ-inloopvoorziening in Noordoostpolder.

Uitvoerende	Wat	Code	Bedrag
Stichting Kwintes	Inloopfunctie GGZ	P826	€ 260.800

Taakveld 7.1 - Jeugdgezondheidszorg

Wat verstaan we onder dit subsidiethema?

Het doel van de jeugdgezondheidszorg (JGZ) is bijdragen aan een gezonde en veilige opgroeisituatie van jeugdigen. Dit doet de JGZ door de uitvoering van de wettelijke basistaken dat onder andere bestaat uit voorlichting geven, vroegtijdig signaleren, waar nodig aanvullende hulp bieden en het coördineren van zorg. Daarbij ligt de nadruk op het versterken van het gewone leven. De JGZ hanteert een risicogerichte aanpak. Dit betekent dat de focus ligt op de werkzaamheden van de risicokinderen/kwetsbare gezinnen. Bij de uitvoering van de jeugdgezondheidszorg 0-19 jaar is een doorgaande lijn van belang.

Voor wie is dit aanbod bedoeld?

In het kader van deze subsidie gaat het om de jeugdgezondheidszorg gericht op 0 tot 4-jarigen waarbij de focus ligt op kwetsbare gezinnen.

Uitvoerende	Wat	Code	Bedrag
Zorggroep ONL	Jeugdgezondheidszorg 0 – 4 jaar, inclusief vaccinatieprogramma, Integrale vroeghulp en stevig ouderschap	P556	€ 850.400

Vaststelling

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 13 november 2023.